

يوسف الحاج أحمد

قوربانیه کانی شهیتان

منتدی إقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

وهرگیرانی

نهوزاد رهزا رۆستم

هیمن موحه مه د عه لی

یوسف الحاج احمد

قوربانیه‌کانی شه‌یتان

- نهم گتیه به‌خوینمروه پیش نه‌وه‌ی ببیت به قوربان‌ی شه‌یتان و پیلانه‌کانی
- به‌خته‌ومر نه‌وه‌ی کسه‌یه به‌ند له کسه‌انی تر و مرگرت

ومرگرتانی

نه‌وزاد پمزا پوسته‌م

هینم موحه‌مه‌د عه‌لی

چاپی دووهم — ۲۰۰۹

له‌سه‌ر نه‌رکی گتیه‌خانه‌ی (مه‌حوی) چاپکراوه

- ناوی كتيپ: قوربانیه‌گانی شه‌یتان.
- نوسەر: یوسف الحاج أحمد.
- وەرگێڕ: هێمن موحه‌مه‌د عه‌لی – نه‌وزاد ر‌مزا ر‌ۆسته‌م.
- دیزاین و به‌رگ: ر‌ێباز.
- تایپ: ئاوات ر‌ه‌حیم.
- چاپی دووهم – ۲۰۰۹
- تیراژ: ۲۰۰۰.
- ژماره‌ی سپاردن: ۲۰۲۱ ی و‌مزاره‌تی ر‌ۆشن‌بیری سالی ۲۰۰۸.

مافی له چاپدانی پارێزراوه

پێشهکی

تەنها بەناوی خودا

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۖ أَفَلَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝﴾ .

بەروا بپوون بە جیهانی نادیارو پەنھان، ئەوێ بە (عالم الغیب) ناسراوە لە دیدی ئیسلامیدا لە گریڤراوی زۆریک لە بیروباوەرمکانی تری مەروفی موسلمانە، هەر لە بەروابوون بە خودای بەرومردگارەووە بیکرە تاوێکو پۆزی دواوی و قەزاو قەمەر، جیهانیکی کە بەرھەست نیە، لەگەڵ ئەوێشدا بەلگەو پێگە سەلاندنی فرمۆ بێ ئەزمارەو ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ پێش بە پێی دەقی قورئان پەکیکە لە سیماکانی مەروفی (مەتقی) ..

پێشکەوتنە سەر سوپەڕی ئەرمەکانی جیهانی هەنووکەش شتی وای بۆ بەدیھێناوین کە باوەرمبوون بە جیهانی پەنھان و ئەوێکو ماددە ئاسانتر کردووێو تواناکانی مەروفی (وەک بەدیھێنراویکی خودایی) ئەمە پۆ لە پادەمەگدا، کە بۆ مەروفەکانی پێشوو گەر باسبکرایە!! وێکو موعجیزە بۆیان دەروانی و هیچ کات باوەرمیان پێی نەدەگەرد، بەلام ئەمە پۆ نێمە لە سایەیدا دەزین و بە چاوی خۆمان دەیانبینین و هەستیان پێدەمەین.. تۆرمەکانی ئەنتەرنێت و مۆبایل و سەتەلایت و گەیاندن و ڕاگەیانندن و چاودێری کردن و پێکەستنیان بەو وردییە..... هتد، لە لایەن مەروفیکەووە کە خودای گەورە بە ﴿وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعَالَمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ناوی بەردووە، بەلگە تەوانایی خودا و پێگەدانەوێ ناوو سیفەتەکانی.. مەروفیک کە دروستکراوی خودای گەورە بە لە تەوانیدایە چاودێری پەیموئەدیەکانی مەروف بکات و دەنگیان تۆمار بکات و بشارنی لەگەڵ کێداو چەندیک قەسە کردوو.. سەرھەری ئەوێ بە سەدان ملیۆن پەیموئەدی لە ئارادایە، بۆچی گومان بکەری ئەوێ خودای گەورە بەتەوانایە لە نووسین و تۆمارکردن و پێشانەدانی هەموو کردار و پەفتارەکانی مەروف!! بە پێی سەرئەندام لە هەندێ نایەتی قورئانی هاوونێی ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾ .. هتد، تێدەگەم ئەم ئایەتەکانو ھاوشیوەکانی واتای ئەوە بگەمەنیت مەرۆف بە وێنەی زیندوو رەفتارەکانی خۆی پێشان بدری، ئەمە سەرەڕای نووسین و تۆمارکردن .. هتد، کە ئەوکات بواریک نامینیتەووە بۆ نکولی و ئینکاریکردن، ھەر بۆیە وا باشە مەرۆف لە خودا بپاریتەووە کە لە پۆزیکدا نەینێھەکان ئاشکرا دەبن ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ خودای گەورە رەسوای نەکات و نەینێھەکانی بەدەرنەخات بۆ نامادەبەووان و بە لێبوردنی خۆی بیانپۆشی..

* جیھانی جنۆکەو شەیتانەکان، جیھانیکی تایبەت و سەرسۆرھێنەرەو گشتوگۆو تاوتوتیکردنی زۆری دەویت و بابەتیکیشە جینی یەک دەنگی ھەموو ئایەنەکانەو بە دەق و شیوازی جۆراوجۆر ئاماژە پێکراوەو لە جیھانی ئەمەڕۆشدا بابەتی قسەکردن لەگەڵ پۆخەکان و ئەوەی بە (تحضير الأرواح) دەناسرێ، بە تایبەت لای ئەورووبییەکان، دوورنێھە جۆریکی پەیمووندی بێت لەگەڵ جیھانی جنۆکەو شەیتانەکان و ئەوان بە گیان (روح) دەریدەبەرن.. ئەمەش بەدواداچوون و توێژینەوێ قوڵ و زانستی دەوی، لە بیروبۆچوون و دیدی ئیسلامیییدا باوەربوون پێیان و بوونی کاریگەری خرابی شەیتان و دارو دەستەگە بەشیکە لە ئیمان و بە سەدان دەقی جۆراوجۆری قورئان و ھەرمودە لەسەر ھاتوو و زۆریک لەو بەلگەنەش لەم کتێبەدا بەرجاو دەکەون.. لە دید و تێڕوانینی ئیسلامیدا شەیتانەکان توانای ھاندانی خرابەو خرابەکارییان ھەیە و تاوان و گوناھەکانیش ویستیکی لە پێشینەو بەردەوامی ئەوانەو بەردەوامیش لە ناخەو پائەنمەری مەرۆف بۆ ئەنجامدانیان، لە پێی جوانکردن و رازاننەوھیان و لە پێی ئەو ھەزو غەریزانە لە مەرۆفدا سروشتی و خواپسەن، ھەزو غەریزەبەک کە دەبی رێکبخەری و سنووریک بۆ تێرکردنیان داوە. ئەگەرنا ژبانی مەرۆف پێدەگەن لە چەرمەسەری و نەھامەتی..

* ئەم کتێبە بەردەستیشتان کە لە زمانی بەدەستکارییەو وەرگێڕاوە لە لایەن بەرپێزان (کاک ھێمن شیخانی) و (م. نەوزاد)وە، کتێبیکی بەنرخ و پرباوە، سەرەڕای ئەوەی ھیچ بەرھەمەیکیش بێ گەم و کورتی نیە.

سەبارەت بە شەیتان و ھەروەھا ھێلەکانی و ئەو پێو شۆینانە لە خۆی و دارو دەستەگە دیگرنە بەر، بۆ گومارکردن و سەرلێشێواندن و لەپێ لادان، سەرەڕای ئاماژەدان بە سێھرو چارەسەرکردنی و شەیتان پەرستان و .. هتد.

* پۈۋىيەكى تىرى گىرنگو جىن بايەخ لەم كىتەبەدا ھىنانى كۆمەنلىك بەسەرھاتو چىرۆكى ۋاقىيى و پۈۋىيە، كە نوسەر بە «قوربانيهكانى شەيتان» نەزمارو ناوزەدى كىرەۋوونو بەرمىنجامى شەيتان و خىتوگەو ۋىسۈمەكانى نەۋن..

لە راستىشدا نەۋ پۈۋىيە ۋە ھاۋىيەكانىيان پۈۋىيە لىرەمۇ لەۋى پۈۋىيەدەن ۋە بۈۋىيە مەيە كىشە ۋە سەرنىشە بۇ مەۋى ۋە دەرەخەرى نەۋىن كە مەۋى نامادىي نەۋى تىدەيە (گەر داماللى لە بىرۈۋىيە ۋە مەۋى پەۋىش) بۇ نەۋى بىيەتە خىراپەتەن دىنەدە چىيەستەن گىياندارو بە قىزەنەتەن پەۋىش ھەستە، ھۆكەرە نۆيەكانى سەردەمەش ناسانكارى بۇ مەۋى لەم پۈۋىيە دەستەبەر دەمەت!! سەرجەمى نەۋ بەسەرھاتەن نەۋە دەسەلەن گەر مەۋى خۇي بەداتە دەستى ھەزە نازمەۋە شەيتانىيەكان و خواستە ھەمەكانى خۇي و چىزە جۇراۋچۇرەكانى - بەبى پەۋىشەكانى ماقى بەرامبەرە پەۋىشەكانى - نەۋە سەمە دەمەت و مەۋى دى دەمەت و سەمە لە مەنە ۋە خانەۋادە كەسۈكارى خۇي و مەۋى بە گەشتى دەمەت و نامادىيە لە پەنەۋى زىيان و ھەزە خۇيە زىيانى خەلىكى تەكىدەۋ بۇ گەشتەن بە نازمەۋەكانى ناۋە ناۋەتە گەسانى تە بىزەنە ۋە لەمەدارىيان بەمەت!! نەم بەسەرھاتەن دەمەتەخەن زۇرەن نەۋەنە بە ناۋى نەۋىن و خۇشەۋىستە ۋە خواستە ھاۋىيەگەرى و زەۋەجەۋە خەلىكى دەمەتە نەچىرى خۇيان و لە پەۋىيە دەخەن و كەسەتەن دەۋىشەنەۋە كەسەتە مەنەۋىيەن دەمەت و پەۋىشەۋىيە ۋەمە بەرەمەكى بانان بۇ دەرجەن نەۋى تەۋە بەرامبەرىش ۋەك قوربانيەك بەجىيەنەن، بەلام زۇرجار نەۋەنەش بە جۇرەك لە جۇرەكان تەۋەش داۋى خۇيان دەمەن و لە زىيانەكى پەۋىيە چەمەسەرىدا دەمەن و بەردەۋەمەش ۋەزەنەن نازەرىن دەمە، پەن دەمەنە پەندە زەمانەۋە پەسەۋە دەمەن.. جەگە لە ھەمەشەكانى پەۋىيەگەرە سەرمەنەۋى گە چاۋەپەۋى سەمەكارەنە!!

*زۇرەيە ھەمە زۇرى بەسەرھاتەكان گەندەۋى ماددە سەرخۇشكەرو سەركەمەكانى، ياخۇد بەرمەنەۋى ھەشەۋە شالەۋە پەۋىيە لەتەۋەنەكانى داگەرسەنى غەرىزە سەكسىنەۋە دۈۋەجە دەستەرىزە كەندە سەمەندەلەۋە زىيانەۋە مەھەمە لى كەۋەتەۋە، كە نەم دۈۋەشە (ماددە سەرخۇشكەرو سەركەمەكان و مەخەدەمەت و شالەۋى غەرىزە سەكسىنەۋە) لە كۆمەلگەۋى نەمەش قوربانيەكانى بەدەمەكەۋەۋەۋە پۈۋىيە گۈبەيەستە نەۋە جۇرە بەسەرھاتەن دەمەن، گەر لىپەرسەۋە خەمەۋەنە نەم كۆمەلگەۋە لە بىرى چەرسەرىكە نەبەن، نەۋە

کۆمەلگەکەمان بەرمو لەرزۆکی و دارمانی زیاتر دەچی.. دواتر سەرمایه‌ی ڕەمزیمان لەدەست دەدەین و بانگەشەکارانی بەناو ئازادی و بەگرۆک بەدەرپوشتی هیچ شتێکیان لەدەست نایەو و زەو سەرمایه‌یه‌کی زۆریشی دەوێ تاوەکو باریکی ئاسایی و ساز بپرەخسێنێ.

لە کۆتاییدا دەستخۆشیم ھەمە بۆ ھەر دوو وەرگێڕی لاو، وا دەزانم کاریکی جوانیان نەنجام داوەو خزمەتیکی باشیان کردووە، ھیوادارم لە داھاتوودا بەرھەمی بەپێزتریشت پێشکەش بە کتێبخانەی کوردی بکەن، بە تایبەتی لە بواڕی کۆمەلایەتی و ئایینیدا.

فاتیح سەنگاوی

چەمچەمال ۲۰/۷/۲۰۰۸

به ناوی خودای گه‌وروی میهره‌بان

پیشه‌کی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ تَعَالَى، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا ضَلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، وبعده:

بیگومان جهنگی نیوان نه‌ومگانی ناده‌مو ئیبلیری دوزمنی خودا ناشوبیکی دیرینه، سهرمتای نهم جهنگش دمگهرپته‌وه بۆ نه‌و کاته‌ی خودای گه‌وره ناده‌می دروستکردو فهرمانی به فریشته‌گان کرد که گرپنوش (سجده) بۆ ناده‌م به‌رن، جابه‌موویان فهرماشته‌که‌میان به‌جیهینا، تمنها ئیبلیر نه‌بی (نه‌فرمتی خودای لی‌بی‌ت) نهم کارمی نه‌کردوو خودای بالادستیش له‌ په‌حمه‌تی خۆی بئ به‌ری کردوو له‌ به‌هه‌شت دهریکرد، خودای گه‌وره دمفهرمویت: ﴿قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْمُورًا لَمَنْ يَبْعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (۱۸) الاعراف. واته: (خودا فهرمووی: له‌به‌هه‌شت دهرچۆره دهره‌وه به‌سهر شوپری و پسوایی و دهرکراوی، سویند به‌خودا نه‌و که‌سه‌ی شوینت که‌وت له‌وان، نه‌وه بیگومان دۆزه‌خ پهر دمکه‌م له‌ ئیومه‌ه‌مووتان). دوا به‌دوای نهم دهرکردنه داوای مؤلمتی کرد، ومکو خودای مه‌زن دمفهرمویت: ﴿قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (۱۹) الاعراف. واته: (شهیتان ووتی: داواکارم که‌مؤلمتم بدمیت تا نه‌و رۆژی که‌ هه‌موو نه‌ومگانی ناده‌م زیندوو دمگهرپته‌وه).

جا که‌وه‌لامی داواکارییه‌که‌ی درایه‌وه، سویندی خوارد نه‌ومگانی ناده‌م سهرگمردان بکات، ومکو خودای کاربه‌جی دمفهرمویت: ﴿قَالَ رَبِّ يَا آغْوِنِي لَأَزِنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (۲۰) آل‌اعراف. واته: (ئیبلیر به‌بوغزو کینه‌وه‌سه‌مته‌وه، ووتی: په‌رومردگارم، ماده‌م به‌هۆی نهم نینه‌سانه‌وه منت سهرلیشی‌واو

کرد، شەرت بێت لەزمۆیدا هەموو گوناھو لادانو تاوانیکیان لە لاجوان و شیرین بکەم و ھەر ھەموویان سەر لێشیواو و سەرگەردان بکەم، بێجگە لەبەندە پوختە و دڵسۆزمەکانی خۆت نەبێت (چونکە دڵیان بەباومر بەتۆو یادی تۆو ئاومدانە، ھەولو کۆششی من بۆ وێڵ کردنیان ناکامە). بەپرستی شەیتان ھەموو دەرگاکی خراپەیی کردۆتەو، وەلە ھەر لایەکەو بەتوانی ھێرش بکات بۆ سەر مرۆڤ دمیكات و جۆرھا پێگە بەکارداینی، خودای گەورە دەفەرموێت: ﴿قَالَ فِيمَا آغْوَيْنِي لَا أَفَعَدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ۝١٦ ثُمَّ لَا يَنبَغُهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَنِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا يَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ۝١٧﴾ (الاعراف. واتە: (شەیتان ووتی: بەھۆی ئەوێ کەتۆ منت گومراو سەرگەردان کرد، ئەو سۆیند بێت منیش لەپێگە راستەکەمتدا بۆیان دادەنیشم تا لایان بدەم * پاشان سۆیند بەخودا لە بەردەمیانەو، لەبەشتیانەو، لەلای راستیانەو، لەلای چەپیانەو، بۆیان دێم و) دنیایان لاخۆشەویست دیکەم و گومانیان دەربارە قیامەت لا دروست دیکەم) و دەست ناکەوێت زۆربەیان سوپاس گوزارین).

لەو رۆژووە ئەم شەڕە ھەلگیرسا، گومانی تێدانیه کە نیبلیس سەرکەوتنیکی وەھای بەدەست ھێنا کە چاومروان نەدەکرا، بەجۆرێک کە خەلکی لە خشتە بردو ھەلی خەلەتانەن، لەمەشدا چەندەھا پێگاو جاوو راوو فێلی بەکارھێنا تا لەپێی راست پەتاندیان و بەرمو ھەلگیری بردن.

سەر نە بێ بەلاتەو کەنەبیستی ھەندئ گرۆھو خەلک و نەتەو دار ئەپەرستن، ھەندئێکی تر رۆژو مانگ، ھێندئ تریش مانگا دەپەرستن، کەسانیکیش ھەن مشک دەپەرستن، میللەتی وەھاش ھەبە ئەومەندە پێسو چەپەئێ عەورەت ئەپەرستن. ھەندئ تریش ھەن شەیتان ئەپەرستن و کردویانە بە پەرستراو و پەروردگاری خۆیان، بەھاو نرخێ بۆ دانەنێن و لێی نەترسن، سروتی ئایینی بۆ ئەنجام ئەدەن، قوربانێ بۆ دیکەن و بۆ پەزامەندی و خۆشەویستی ئەو ھەولەدەن! (پەنا بەخودا).

لەم پەرتوکی بەردەست زۆرێک لەوشتانە بەدی ئەکەیت کە پروو کراوەتەو، بۆ ئەوێ تۆی بەرپێز لەباری ئامادە باشیدا بیت، بۆ پروو بە پرووونەو لەجەنگێکدا، کەبەلگە نەویستەو دۆژمنەکەش شەیتانیکی بەنەفرەت کراو، کە بەردەوام لە بۆسەدایە بۆت، ئاگادار بونیشت لەو شتانە یاس دیکرێت لەم کتێبەدا، سەرکەوتوت دیکات (بەبەشتیوانی خودا) دۆژمنەکەشت سەر شۆرو دۆراو دەبێت.

خوینمیری نازیز تۆش له گه‌ل مندا بئی: پەروەردگارا ئەگەر دوژمنیکت بەسەردا زāl کردوین
 که هاوشیو مەکانی ئیمە دەبینن و ئیمە ئەو نابینن، خودایە بئی بەری بکە ی لە ئیمە، وەك چۆن
 ئەوت بئی بەش کرد لە بەزمیی خۆت، نێوانی ئیمەو ئەو دوور بێخەیتەو بە ئەندازی نێوان
 ئەوو بەخشنمیی و لێبوردنمیی خۆت، خودایە دەسلالت و پێبازمکە ی ئەو بەسەرماندا زāl
 نەکەیت، ئەمە خودی بەخشنمەو بالادەست، شاعیر راستی فەرموووە کە ئەلئ:

ئەزموونی من لە گه‌ل چوارانە زāl بونیان ئەستەم بوو
 ئەگەر سەرکەشی خۆم و قورسی ئەزموون نەبواوە
 ئیـبـلیـس و دـوـنـیـا و نـەـفـس و ئـاـرـمـزـو
 چـۆـن پـزـگـاـریم دوژمنـن هـەـمـو
 ئیـبـلیـس لـە پـێـی فـەـتـا رەتـدایـە
 نـەـفـسـی ئەمـمـا رەش پـێـ لـە هـیـواوە
 ئـاـرـمـزـو و شـ بـا نـگـی بـۆ یـادەـوێـر
 لـە بـۆ تـا ریکـی و سـەـرا بـو چـا و پـاوە
 دـو نـیـای پـه‌نگـا لـە شـ ئەـلـی بـا لـی مـن
 جـل و شـا نـا زـی و جـ و ا و بـە هـا یـە

داواکارم کە خودای خاوەن میهر و میهرمبان سەرگەوتنمان بۆ بنوسی لەم کارماندا،
 سودی لە بۆ خۆمان و موسولمانان هەبێ و لەو کارانەشی ئەژمار بکات کە تەنها و تەنها لەبەر
 خاتری زاتی پاکی خۆی ئەنجام دراوە، پاشان سلا و درودی خوداش لەسەر پێ نیشان دەرو
 مامۆستامان (محمدی گۆری عبدالله) بیئت (ﷺ).

خزمەتکاری سونەتی پێغەمبەر (ﷺ)

یوسف الحاج أحمد

بەشی یەكەم شەیتان کێه؟

ووشمی (الشیاطین) کۆکراوی (شیطان) مو لەسەرومزی (فیعال) مو لە(شطن): بەواتای دوورکەوتنەوه، یان دوورکەوتنەوه لە باشە هاتوو، ئەویش بیروپرای ئەوانیمە کە (ن) بەبەیتکی بنەڕەتی دانەنن لەووشە کەدا، هەروەها بیروپرایەکی تر هەمە ئەتیت: (الشیطان) لە سەر و مزی (فعلان) مو لە(شاط، یشیط) وه هاتوو، بەواتای: مانوو بوو، هەروەها سوتینرا، ئەمەش بۆ جوونی ئەوانیمە کە (ن) بە بەیتی زیادە ئەزانن لەووشە کەدا.

* ئەزەهری ئەلئ: بیروپرای یەكەم نزیكترە لەشەیتانەوه، هەروەها بەشیوەیهکی گشتی، لوت بەرزو پەرلە خراپەو سەربێجی و فیلە، لەتاوان و سەمدا پۆچوو و لاسارە، هەموو تاوانبارێکی پاخی لەمرۆڤو جنۆکەو شەیتانیشتا تاپەتمەندی و گشتیتی هەمە. بە لاساری شەیتانەکان ئەوتریت (عفریت)، عفریتیش: خراپەگارو پیسو بەلایە، هەروەها جنۆکە کە بگاتە ئاستیک لە بئ باومزی و سەم و هیزو سنور بەزانن، پئی دوتریت: (عفریت).

* ئەبو عومەری کوری عەبدولبێر دەلئ: جنۆکە لای زانایانی زمان دابەشکراوه بۆ چەند ئاستیک: ئەگەر باسی جنۆکە ی ناسایی بکەن، دەلئین: (جني)، ئەگەر مەبەستیان ئەوه بئ کە لەگەڵ خەلکدا نیشته جێیه دەلئین: (عامر)، ئەوهی خۆی پێشانی منداڵ ئەدات پئی

دەلئین: (أرواح)، ئەگەر خراپو پیسو بوو ئەوه (شیطان)ە، ئەگەر لەوه خراپتر بوو ئەوه (مارد) ە، لەم پلەیهش بەرزتر بۆوه ئەوه(عفریت)ە، گەورە هەموو جنۆکەکانیش (إبليس)ە، خودای گەوره دەفەرمویت: ﴿فَسَجَدُوا لِآلِ إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ﴾

﴿الكهف﴾ واتە: (هەموو کەرنووشیان برد جگە لە ئیبلیس نەبیت کە لە پێری جنۆکەکان بوو بۆیه لە فەرمانی پەروردگاری دەرچوو).. (إبليس) و مزنەکی (إفعل) ەو لە (إبلاس) ەوه وەرگیراوه، بەواتای (بئ هیوایی لەبەزمیی خودای گەوره) دیت. ئیبن عەباس ئەفەرموویت:

(ئىبلىس خودای گەورە بێبەری کرد لە چاکەو کردی بەشەیتانی نەفەرت لێکراو، وەك سزایەك بۆ لەڕێ لادانەكەى).

* ئىبن عباس نەفەرمووت: (ئىبلىس پێش ئەوەى ئەو تاوانە بکات ناوی (عەزازیل) بوو، لە دانىشتوانى سەر زەوى بوو، لە هەموو فریشتەکان کۆشى زیاتر بوو و زانیاری زۆر بوو، ئەمەش وای لێکرد خۆى بەگەورە بزانی و فیز پەیدا بکات، لەتاقمێکیش بوو ناوی (جنۆکە) بوو.

* ئىبن عباس نەفەرمووت: لە فریشتەکاندا بەشێك هەبوون پێیان ئەوترا: جنۆکە (الجن) ئىبلىس یەكێك لەوان بوو، نێوانى ئاسمان و زەوى بەرپۆە ئەبرد، بەلام گومرا بوو، خوداش کردی بەشەیتانی نەفەرت لێکراو.

* ھەسەن ئەلئ: ئىبلىس ھەرگیز یەكێك نەبوو لە فریشتەکان، بەلکو بنەرمەتى (أصل) جنۆکە بوو، وەکو چۆن ئادەم بنەرمەتى (أصل) مرقفە..ووتەى پەسەند خودا باشتەر دەرانی، ئەو ووتەیمە کە ئىبن زەید ووتیەتى: لە راستیدا ئىبلىس باوکی جنۆکە، وەکو چۆن ئادەم باوکی مرقفە، بەلگەش بۆ ئەمە خودای گەورە لە قورئاندا بۆی باسکردوین کە ئىبلىسی دروستکردوو لە ناگریکی بلیسەدار، بەلام فریشتەکان لە شتیکی لەو جۆرە دروستنەکران، بەپێی ئامازە قورئانیەکان، ھەروەھا بەم پێیە ئىبلىس لە جنۆکە، جاشیاو نیە — غیر العائز — کە رەجەلەکی بدمینە پال بنچەمەکی تر کە خودا باسی نەکردبێ، لەلایەکی ترمو شەیتان وەجەى ھەمە بەلام فریشتە نەومیان نییە.

ئایا زانست بەبێ کردار سـوودی ھەیە؟

نەخیر، جارێکی دیش نەخیر، بەلکو ئەبێتە بەلگەمەك بەسەر خاوەنەمکیمو تا رۆژی دواى، ئالیرموه پاش خۆ بەگەورە زانی، فەرمانی پەروەردگار دەرچوو بەدەرکردن و نەفەرت لێکردنی، وەکو خودای گەورە دەفەرمووت: ﴿قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَحِيمٌ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكَ﴾^(٣٦) أَلْعَسَةَ إِلَى بَوْرِ الْأَيْنِ ۝ وَالْعَجْر. واتە: (خودا فەرمووی: چونکە لە فەرمانی من سەرپنجیت کرد دەبێت لەم شوێنە نەمیییت، کە بەھمشت، یان ئاسمانە، کەواتە دەرچۆ لێرە، چونکە بەراستی تۆ نەفرین لێکراویت * بەراستی نەفرینی خودات لەسەرە تا رۆژی دواى).

پاشان نیبلیس دمرکرا له بهههشت، نه مهش له نهنجامی خو بهگهوره زانین و کرنوش نهبردنی بو نادم، نهوجا نادم نیشتهجی بوو له بهههشتدا، بیتش نهوی نیبلیس دابهزی بو سمر زموی، خودای گهوره له م بارمیهوه دمفرمویت: ﴿وَقُلْنَا يَتَادُمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۲۰﴾ فَأَزَلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿۲۱﴾﴾ البقرة. واته: (نینجا ووتمان، نهی نادم خوټ و هاوسمرت له م بهههشتدا زیان بهرنه سمر و نیشتهجی بن و له هر کوئ حمز دمکهن بخون و بخونهوه به تیرو تسمل، بهلام نزیکی نه م درهخته مهکهون (درهختیکیان بو تاهیکردنهوه لی قهدهغهکرا) نهگهر نا دهجیته پیزی ستمکارانهوه، شهیتان (فرسهټی لیهیتان) و لهخشتهی بردن (وای لیکردن له بهروبوومی درهخته قهدهغهکراومکه بخون) و لهو شوینه (خوش و پر له نازو نیعمهته) بهدمرگردنی دان، نهوسا پیمان ووتن: (مادم سمرپیچیتان کرد نیتز لیږه جیتان نابیتنهوه)، دمی دابهزنه خوارموه بو سمر زموی، جا (لهوی) همدیکتان دوژمنی همدیکتان دمن (شهیتان دوژمنی نیومهوه بهردموام ههول دمدات دوژمنایهټی له نیوانتاند ا بهرپا بکات)، تا ماومیهکی دیاری گراو نیشتهجی دمن له زمویداو له نازو نیعمهتهکان سود و مردمگرن و بههرمههاند نهبن)

دیاره که نیبلیس له گوئ پایهټی خودا لای دان، چونکه تمنها نهو کرنوشی بو نادم نهبرد، ناماده نهبوو کرنوشی بو ببات نیتز به نهفرمت گرا. پاش نه مه دوژمنایهټی پهیداوو له نیوان شهیتان (نهفرمتی خودای لی بیت) و نادم (سلاوی خودای لی بیت)، جا شهیتان پیری له توله سمندنهوه کرد له نادم و نهومکانی، پیلانیکی پیسو و پرفیټلی دارشت و هاته گو، خودای گهوره دمفرمویت: ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿۲۲﴾﴾ العنكبوت. واته: (شهیتان ووتی، بهرومردگار، مؤلتم بده، ههتا نهو رږومی ههموان زیندوو دمکړنهوه).

مۆلەتم بدمى تانە و پۇژى

ھەموان زىندوو دەكرىنەو

ئىبلىسى خۇبەگەورمزان و كەللە رەق و ياخى، شاپستەى نەم سزايە بوو، بۇيە خوداى گەورە لە بەھەشتدا دەرېكردو سوک و رېسوای کرد، دواى ئەمە ئىبلىسى نەفرەت لىکراو، داواى مۆلەتى لە پەرومردگارى کرد، بەھوى دەرەفتى بداتى ھەتا پۇژى زىندوو بوونەو، خوداى گەورە وەلامى نەم داواگارىمى دایەو، لەبەر حېكمەتیک كە خودا خۇى دەيزانى و پىنى ھەرموو: ﴿ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۝۸۰ ﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَرْتِ الْمَعْلُومِ ﴿ ۸۱ ﴾ . واتە: (خودا ھەرموو: باشە تۆ لە مۆلەت دراوانى * تارپۇزو كاتى ديارىکراو) .

بىگومان پۇژى ديارىکراو پۇژى دوايە، نەم مۆلەتە لەبەر نەومىە، كەخوداى گەورە پەلە نەكات لە تۆلە سەندنەو، لەو كەسانەى كەپاخى دەبن لىى .

چاڭداواى مۆلەتەكەى بۇ ئەو نەبوو كەپەشىمان بىتەو و بگەپتەو بۇ لاى پەرومردگارو داواى لىخۇشبون بكات، تا تاوانەكەى لەسەر لاجىت، نەخىر مۆلەتەكەى بۇ تۆلە سەندنەو بوو لە ئادەم نەومكانى، چونكە ھۇكارى نەفرەت لىكرىنەكەى ئەگىرپايەو بۇ ئادەم، نەك بۇ گومرايى و سەرىپچى خۇى .

دواى ئەومى ئىبلىس دۇنيا بوو لە مانەووى تا پۇژى زىندوكرىنەو (قىامەت)، دۇنيا بوو لەومى تيا ناچىت، ئىتر پاخى بوو لە تاواندا و لە گوناھىشدا پۇچوو، كەوتە پىلان دانان بۇ پووبەرووبونەو لەگەن مەرۇفدا، شوئىنى نەم ئاشوبەش سەر زەمى بوو، پىلانەكەشى برىتى بوو لە پازاندنەو، پازاندنەومىەكى پىس و جوانكرىنى شتەكان، بەجۇرئەك ھەر خراپەپەك مەرۇف دەمىكات جى دەستى شەيتانى پىو ديارە، چونكە پازاندۇپتەو و جوانى كرىو و لەبەر چاوى، پووكەشىكى بۇ دەكات كە پووكارى درۇيانەو ھەلخەلەتاندە . ئالیرمدا پىويستە مەرۇف ئاگادارو وریاو ھۇشيار بىت، نەپەلئىت شەيتان فرسەتى لى ببىنى و جوانى و درەخشانى ئارموزو تاوان فریوى نەدات و لەھەر كاتىك شەيتان ھانى دا بۇ خراپەپەك پەنا بە خودا بگرى و پىشتى پى ببەستى، چونكە شەيتان تاوانا دەسەلاتى بەسەر بەندە دلسۆزمكانى خوداى بالادەستدا نییە .

حیکمه‌تی دروست‌بوونی ئیبلیس

خودا، گه‌ورمو بالادسته، پاك و بێگهردی شایسته‌ی خۆیه‌تی، دووره له‌وه‌ی كه‌شتیك به‌بێ سود دروست بكات، هیچ دروست‌كراویكی به‌بێ مه‌به‌ست و حیکمه‌ت دروست نه‌كردوه، ته‌نانه‌ت زینده‌موری بچوك و می‌كروبو زینده‌مورۆچكه‌ش .. جا هه‌ندئ له‌و مه‌به‌ستانه‌ بۆ خه‌لكانیك ده‌ركه‌وتوون، لای كه‌سانێكی تریش نادیاره، نه‌گه‌ر حیکمه‌ت و مه‌به‌ستی گه‌رمه‌ زانرا، بێگومان شتیكی چاك و باشه، به‌لام نه‌گه‌ر نه‌زانرا، نه‌وا رازین و باومرمان به‌وه‌ هه‌یه، كه‌ خودا زاناو بی‌سهر و دانایه به‌شته‌كان و هیچ شتی بێ هوده دروست ناكات .

باشان دێینه سهر حیکمه‌تی هه‌بوونی ئیبلیس (نه‌فره‌تی خودای لێبێت) .

* نیین قه‌یمیم (په‌حمه‌تی خودای لێبێت) له‌كتیبه‌یكدا به‌ناوی (شفاء العلیل) باسی هه‌ندئ حیکمه‌تی دروست‌كردنی ئیبلیس ده‌كات، له‌گه‌ڵ حیکمه‌تی هه‌بوونی بێ باومرمان .

* نیین قه‌یمیم نه‌فره‌مووێت: نه‌گه‌ر ووترا: ئیبلیس خراپه‌یه‌كی رهاپه‌یه‌و كوفرو خراپه‌ش وكو ئیبلیس وان، جا چ خێرێك له‌ بوونی نه‌مانه‌دایه‌ تابێنه‌ نه‌م بوونه‌وه؟

وتراوه: له‌بوونی ئیبلیسدا حیکمه‌ت و به‌رژموندی و خێری زۆر هه‌یه، كه‌ به‌بوونی نه‌وه‌وه‌ په‌په‌سته، ته‌نها خودا نه‌زانئ نه‌و حیکمه‌ت و به‌رژموندیانه‌ چین، وكو ئێمه هه‌ندێكی شارمزا دمبین له‌مه‌ودا .

په‌رومردگاری گه‌ربه‌جئ ئیبلیس به‌بێ هۆ دروست نه‌كردوه، مه‌به‌ستیشی نی په‌ به‌هۆیه‌وه‌ زیان بگه‌یه‌نئ به‌بهنده‌مگانی و به‌رمو فه‌وتانیان ببات، خودای گه‌وره له‌دروست‌كردنی شته‌كاندا چه‌نده‌ها مه‌به‌ستی ناشكراو ده‌رخشان و به‌لگه‌ی بێند و نیعمه‌تی ديارو به‌رجاوی هه‌یه، هێندئ له‌و شتانه‌ بۆ نایین و بیرو باومر، وكو ژمه‌رواپه‌ بۆ لاشه‌ی مرۆف، دیاره له‌ هه‌بوونی ژمه‌رشیدا به‌رژموندی و مه‌به‌ست گه‌لێك هه‌ن، كه‌ نه‌و حیکمه‌ت و مه‌به‌ستانه‌ زۆر زیاترن له‌وه‌ی كه‌ ژمه‌ره‌كه‌ نه‌بێ، به‌لام نه‌و شته‌ی نه‌خێرو نه‌شه‌ری هه‌یه بێگومان له‌بووندا نییه، یان نایه‌ته‌ بوونه‌وه، چونكه‌ بێ هودمه‌یه، پاك و بێگه‌ردیش بۆ خودا، كه‌شتی بێ هوده دروست بكات.

هه‌ر كه‌سێك بپروائئ بۆ نه‌م بوونه (وجود) نه‌زانئ كه‌ خێرو چاكه‌ تیایدا بالا ده‌سته، نه‌خۆشی هه‌رچه‌نده‌ زۆربێ، ته‌ندروستی تیایدا زیاتره، خۆشیه‌كان زۆر زیاترن له‌

ناخۆشیهگان، بههیزی و بهتوانایی زۆر زیاترن له که نهفتی و بێ توانایی، خنکان و سوتان و پرووخان و هاوشیومکانی ههرچهنده زۆربن، بهلام سهلامهتی زیاتره . جانمگهر نهم بهشهی کهخیرمکهی بالادسته نهبوایه لمهر نهوهی ههندهی خراپهی تێدایه، نهوا ههموو چاکهگان له ناونهچوو.

لهناوبردنی زۆرمکهش شهریکی گهورمتره، نهوونهی ئهمهش ناگر؛ بێگومان لهبوندای سودی زۆری ههیه، بهلام زیانیشی ههیه، چا ئهگهر بهراورد بکهین له نیوان سودو زیانهکانیدا بێگومان پێژهی زهرمکانی زۆر کهمتره لمهرامبهر سودمکانیدا، بهههمان شیوه باران و باو گهرماو سهرماش ههروان، بهشیومهکی گشتی توخمهکانی نهم جیهانهی خوارمه(السفلی)، چاکهکانی ناویته بووه بهخراپهکانیهوه، بهلام چاکه گانی زیاتره بهلام جیهانی سهروو (العلوی) دووره لهم شتانه .

ئهگهر نهئێن حیکمهتی نهوه دهرکهوت، که نهم جیهانه دروستکراوه له ناویتمهیهک، له خۆشی و ناخۆشی، چاکه و خراپه، بهلام چاکه و خۆشی بالادسته، تا خراپه و ناخۆشی، که ئهمهش ههبوونی له پێشتره تا نهبوونی، باشه چ خێرو بهرزموندیهک لهسهرا چاوهی ههموو خراپهیهک و پێشهوای کهسانی خراپ ئیبلیسدا ههیه؟ چ خێرێک له مانمومیدایه تا پۆی دواهی؟ چ خێرێک له بونیکیادیه که نهوهدونۆی بۆ ناگر بپروات و یهکیکی بۆ بهههشت؟ چ خێرێک لهوهدا بهدی دهرکێت، که دایک و باوکمانی تێدا دهرکرا لمبهههشتدا، ئایا ئهگهر ههر لمبهههشتدا بمانپایهتوه، شهر بعتهواوهتی ههلهدگهیرسا؟ بۆوهلامی نهم بهرسپارانه ئیبن قهیم ئهمهرمووێت: له بوونی ئیبلیسدا جۆرهها حیکمهت ههیه، که هیچ کهسی ناتوانی پهی بهههمووی بهری، تمنها خودا نهبی، لهو حیکمهتانهش؛

۱- لهبوونی شمیتان و دمست و پێومدمکانیدا تهواوکردنی پلهکان (مراتب)ی پهڕستنی خودا ههیه: تا بۆ پێغههمبران و پیاو چاکان تهواوکردنی پلهکانی بهندایهتی بۆ خودا بێته کایهوه، ئهمهش بهتێ گۆشان بهرامبهر بهئیبلیس دوزمنی خودا و نهوانی لهگهڵیدان، ههروهها جۆلانهوه بهپێچهوانهی خواستهکانی نهوهدوه دوزمنایهتی گردنی لمهر خاتری خودای گهوره، پاشان رق ئی بوونهوه له شمیتان و هاوشیومکانی، ئینجا پهنا گرتن به خودا لهشهیتانی نهفرهت لیکراو و هانا و هوار بردن بۆ خودا کهبیان پارێزی لهفیل و شهرێ نهو

دوژمنه، خوێنەری بەرپێز، زۆر بەرژمۆهندی دونیاو قیامەتی لەسەر ئەوانە سازکراوە کە باسکراون، بەبێ ئەوانەش بەدەست نایەن، چونکە شتێک لەبەر شتێکی تر سازکرا بێ بەبێ ئەو شتە دەست ناخڕیت.

۲- ترساندنی بەندەگانی خودا لەتوان: لەو حیکمەتانەش، ترسی فریشتەکان و باوەردارەکان لەتوانەکانیان، ئەمەش باش نەوی حالی ئیبلێسیان بینی کەچی بەسەر هات، دابەزاندنی لەلەو پاپەیی فریشتەو، بۆ جێگایەکی پاخی و خراپەکاری، کە جێگای پێستری تەواو ترو باشتر بوو. گومانی تێدا نییە کەفریشتەکان کاتی ئەومیان بینی کە ڕوویدا، پەرستش و بەندەبەتییەکی زیاتریان بۆ پەروردگار نواند، لەگەڵ ملەکەچی و ترسێکی زیاتر، هەروەک چۆن دیمەنی پادشایەک ئەمبینی کە کۆیلەییەکی خۆی سوک و ڕەسو دماکات و کۆیلەگانی تریش کە ئەمە ئەمبین، گومانی تێدا نیە کە ترسو ناگادەرییەکیان زیاتر دەبێ.

۳- خودای گەورە کردی بەبەندێک بۆ کەسانی تر: بێ گومان پەروردگار گێڕای بە بەند و نامۆژگاری بۆ ئەوانەی فەرمانەگانی بەجێ ناهێنن و سەر پێچی دەکەن و خۆیان بە گەورە دەرزان لە ناست فەرماشتەگانی خودای میهرەبان و لەسەر تاوان بەردەوام دەبن، بەهەمان شێوە گوناھی نادەمی کردە بەند و نامۆژگارییەک، بۆ ئەوانەی کە قەدەغە کراوەکان ئەنجام ئەدەن و سنورەکان ئەبەزێنن، دیارە کە ئادەم لەکردەوێکە پەشیمان بۆوە و تەوبەی ڕاستەقینەیی کردو پەشیمان بۆوە لە تاوانەگەیی، لێرەدا دوو تاقیکردنەو بەدی دەکەین : یەکەم: باوکی جنۆکە، دووەم: باوکی مرۆڤ ، باوکی جنۆکە (ئیبلێس) لەسەر تاوانەگەیی بەردەوام بوو، ئەنجامەکەشی بۆ دۆزەخە، بەلام باوکی مرۆڤ لە تاوانەگەیی پەشیمان بۆوە و تەوبەی کردو ئەنجامەکەشی بۆ بەهەشتە .

۴ - گێڕای بەتاقیکردنەو بۆ بەندەگانی: لە ڕاستیدا شەیتان سەنگی مەحەکەو خودای بەخشندە دروستکراوەکانی پێ تاقیدەمکاتەو، تاجاکە کاران و خراپەکاران لە یەکدی جیاپکاتەو، پەروردگار مرۆڤی لەزەویدا نیشتەجێ کردووە و جۆرمەھایان ھەمە، ھەمانە دڵ خۆش ھەمانە دڵ تەنگ، ھەمانە چاکەکار ھەمانە خراپەکار، بۆیە پێویستە دەربەگەوێ کێ باشە و کێ خراپە، لە فەرمودیە کدا ھاتوووە کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرمویت: (إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةِ قَبْضِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ، فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدَرِ الْأَرْضِ، فَجَاءَ مِنْهُمْ الْأَحْمَرُ وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذَلِكَ، السَّهْلُ وَالْعَزْزُ وَالْغَبِيثُ وَالطَّيِّبُ). (رواه الترمذی). واتە: (خودای گەورە

ئادەمى دروستکردوو لەمشتىك، ئەو مشتەى لە ھەموو زەوى وەرگرتوو، بۆيە سورو سېو و رەشى تىدايە، ھەيشە لەو نىوانەدايە، ھەيانە دل خۆشەو ھەيانە دل تەنگەو ھەيانە باشەو ھەيانە خراپە) .

كەوايى مرؤف لەماددە بنەرتىيەگەى زەوى دروست بوو، ھىكمەتى پەرومردگار و ابوو كە ئەم مرؤفە تاقىبكاتەو، ئەمەش بىويستى بەھۆكارىك ھەيە، كە ئەم ئەزموئە دەرپخت، ئىبلىس لىرەدا دەبىتە ئەوسەنگى مەھمەكى، كەچاك و خراپى بى جىادەمكاتەو، بەھەمان شىو، خوداى گەورە پىغەمبەران و نىردراومكانى كردۆتە سەنگى مەھەك، بۆ ئەم جىاگردنەھەيە .

خوداى گەورە دەفەرموئە: ﴿ مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ﴾ (ال عمران!! واتە: (خودا نىمانداران واز لىناھىنى ھەروەكو ئەوى كەنىستا نىو ھەسەرى ھەن (د ئسۆزو نادلسۆز، خەمخۆزو بىياك تىكەلن) ھەتا بىسو پاك لەيەك جىانەكاتەو (بەھۆى جۆرەھا تاقىگردنەھەو پىش ھاتەو) پەرومردگارى مەزن، پىغەمبەرانى پەوانە كردوو بۆ بەندەمکانى، بىگومان باش و خراپيان تىدايە، ئەوجا چاكە بۆلای چاكە دەچىت و خراپەش بۆلای خراپە دەروا) .

ھىكمەتى بى كۆتايى خودا و ابوو كەلەم دۇنيایەدا تىكەلەيان بکات بۆ تاقىگردنەھە، بەلام لە ھالى جىگىرو بى كۆتايىدا جىاپان دەكاتەو، وەبۆ ھەر يەكىيان جىگاپەكى داناو كەشاىستەى بىت بەپىي گەردەمکانى .

د دروستگردنى دزىەكەكان بە تەواوتى توانای پەرومردگارمان بۆ دەرئەخات، لەو ھىكمەتانەش، كاملىيەتى توانای خودا دەرئەكەوئ لەدروستگردنى جوبرائىل و ھرىشتەكان، ئىبلىسو شەيتانەكان، ئەمەش لەگەورەترىن بەلگەو نىشانەى تواناو كاربەدەستى و گەورەيى خودايە .

پەرومردگار دروستكەرى دزىەكەكانە، زەوى و ئاسمان، تارىكى و ڕووناكى، بەھەشت و دۆزەخ، گەرمى و ساردى، چاك و خراپ .

٦- لەو ھىكمەتانەش چاكەى ھەموو دزىك پىچەوانەكەى دەرئەخات، لەو ھىكمەتانەش، ئەھەيە كە دوو دزىەكى دروستکردوو لە تەواوى باشەى دزەكەى يان

خراپەى دژمكەى، لەراستىدا دژمكەكان باشەكانيان بە پىچەوانەكانيان دىرمەكەوى، ئەگەر ناشرىنى نەبوايە كەى نرخى جوانى دىزانرا؟! ئەگەر ھەزارى نەبوايە چۆن نرخى دىمولەمەندى دىزانرا؟!

۷- بەتافىكرەنەو سىواسگوزارى دىتەدى: خوداى بەخشەندە پىنى خۆشە كە سىواس بىكرىت، بە جۆرەھا سىواس و ھەروەھا بە راستى سىواسبىكرى، بىگومان خۆشەوستانى خودا چەندەھا تافىكرەنەو سىواس گوزارىيان بەدەست ھىناو، بەھوى ھەبونی ئىبلىس و سەربازمەكانىيەو، ديارە بەبى بوونی ئەوانىش (ئىبلىس و سەربازمەكانى) ئەم چاكانە بەدەست نەمەھا. جا تەماشاكە چەند جىاوازی ھەمە لەنىوان سىواسى ئادەم پىش دەرچوونی لە بەمەشت و پاش دەرچوونی و دواى ئەوى تافىكرەپەو بە دۆزەنەكەى، پاشان پەروەردگار تەوبەكەى گىرا كەرد و ھەلبىزاردەو.

۸ - لەگەڵ بوونی ئىبلىسدا بازارى خودا پەرسى بەدى دى: لەراستىدا خۆشەوستانى خودا و پەشيمانى لەتوان و پەشت بەستن بە پەروەردگارى پاك و رازىبەو گوئى راپەلى، لە خۆشەوستانى كارمەكان بەلای خوداى گەورەو، ئەم خودا پەرسىنەش بە ماندوو بوون و ھەولەن لەبەر خاترى خودا دىتە دى. ھەول و تىكۆشان (جەھاد) برىتە لە چلە پۆپەى، بەنداپەتى، ھەروەھا خۆشەوستانى كار بەلای خوداى گەورەو، ئەم ھەول و تىكۆشانەش بەرامبەر ئىبلىس و گرۇھو كۆمەلەكانىتى، كەوابى ئالیرەدا ئەم بازارى خودا پەرسىتە دىتە ئاراو و كەس ناتوانى حىكمەتەكان و سودمەكانى بزمىرى تەنھا خودا خۆى نەبى.

۹- دەرگەوتنى نىشانەو توانا بى كۆتاپەكانى خوداى خاوەن ھەرمەنرەوا، لەدروستكراومەكاندا كەسانىك ھەن دژاپەتى پىغەمبەران دىكەن و بەدرويان دەخەنەو دۆزەنەپەتيان لەگەڵدا دىكەن، جا ئەمانە زۆر پىويست بۆ خۆشەوستانى خودا، چونكە خوداى گەورە توانا دىسەلاتى خۆى لەپىگای پىغەمبەران و پىاو چاكانەو بۆ ئەمانە دىرەخات، ئەم خەلەتەندەش برىتىن لە: باو بۆرانى زۆر، گۆچان، دەست، شەق كەردنى دەريا، مردو و زىندو و كەردەو، ... ھتە بىگومان ئەمانەش بەلگەو نىشانەى توانا زانایى خوداى بەدپەنەرە .

۱۰- دروستكەردنى لە ناگر بەلگەپەكە: ماددى ناگر سوتان و بەرزىونەو خراپەى تىداپە، ھەروەھا گەشانەو دەرەشەو پووناكى تىداپە، خوداى كاربەجى ھەر دووكى

لیدمره‌ینا، واته همر له نیبلیسدا، چونکه په‌که‌م جار باش بوو، به‌لام دوا‌یی گومر‌اپوو، و‌ه‌کو چون مادده‌ی خو‌ل لزم‌ویدا باش و خراب و خو‌شی و ناخو‌شی و سو‌رو سپی و ر‌ه‌شی تی‌دایه، جا ه‌م‌وو نهم دمره‌ینانه به‌لگه و نیشانه‌ی کاربه‌جیی خودای داهین‌رو به‌توانایه، نهمه‌ش ناما‌زمیه به‌وه‌ی که ﴿لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْءٌ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ ۝﴾ الفوری. واته: (هیج شتیک به‌وینه‌ی خودا نیمه نه‌وه که‌بیس‌رو بینایه).

۱۱. به‌دمرخستنی شتگه‌لیک که‌به‌یوستن به‌ ناومگانی خوداوه: به‌راستی نهم سیفمه‌تانه له ناوه پیرۆزمگانیه‌تی . (الخافضی) واته: (دانه‌وین)، (الرافع) واته: (بهرزکه‌روه)، (المعز) واته: (زالکمر)، (الذل) واته: (زببونکمر)، (الحکم) واته: (ه‌مرمان ر‌ه‌وا)، (العدل) واته: (دادگمر)، (المنقم) واته: (تۆله سین)، جا نهم ناوانه پیوستیان به‌چهند یاسایه‌ک ه‌میه تا دمریکه‌ون له واقعی ژبانی مرۆفه‌کاندا .

۱۲ - دمرخستنی بئ که‌م و کوپیتی خاومن داریتیه‌که‌ی و گشتیتی کردارمگانی: لهو حکیمه‌تانه‌ش: به‌راستی خودای پاک و بیگمرد، پادشایه‌که خاومنداریه‌تیه‌که‌ی بئ که‌م و کوپیه، ه‌م‌روها له‌نیشانه‌گانی کاملی نهم خاومنداریتیه، وه گشتیتی کردارمگانی نه‌ومیه، که جۆرها ر‌ه‌فتاری ه‌میه: پاداشت و سزا، به‌خشین و دادپه‌روم‌ری و خو‌شه‌ویستکردنی که‌سانیک و زه‌لیل کردنی ه‌مندیک‌ی تر، بۆیه پیویسته که‌سانیک ه‌م‌بن په‌کیک له‌م شتانه بیان گریت‌ه‌وه، بۆ نم‌وونه: که‌سانیک ه‌م‌بن پاداشت بدریت‌ه‌وه و که‌سانیک ه‌م‌بن سزا بدرین .

۱۳- بوونی نیبلیس له کاملی و کاربه‌جیی خودای گه‌وره‌میه، وه دیاره که‌به‌کیک له ناومگانی خودای گه‌وره (الحکیم) ه، واته: (کاربه‌جی)، نهمه په‌کیکه له‌سیفمه‌تانه‌گانی، جا کاربه‌جیی خودا له‌ومدایه ه‌م‌وو شتیک له جینگه‌یه‌ک دائمنی که شایسته‌ی نه‌و شوینه بیت، ه‌مر بۆیه دژ په‌که‌گانی دروست کرد، دیاره ه‌م‌ردو دژ کۆمه‌لئ یاسا و ر‌ئسای تایبه‌تی خو‌یان ه‌میه و که‌بۆ نه‌وی دی نابیت، جا بوونی نهم جۆرانه له‌گه‌ل یاسا و ر‌ئساکاندا، توانا و زانایی و دانایی خودا دمرده‌خمن .

۱۴. سوپاس کردنی په‌روم‌ر‌دگار: به‌راستی سوپاس کردنی خودا کامل و بئ هاوتایه له ه‌م‌وو روویه‌که‌وه، په‌روم‌ر‌دگاری به‌خشنده له‌سمر جۆرها شت سوپاس کراوه، و‌ه‌کو دادپه‌روم‌ری و نرم کردنه‌وو تۆله کردنه‌وو سوککردنی تاوان باران، به‌هه‌مان شیوه سوپاس

كراوه لەسەر بەخشىنى بەرزكردنەموى كەسانىك و ھەروەھا پىدائى نىعمەت بەھەندىكى تر . پاشان خوداى گەورە سوپاسى زاتى خۆى دىكات، ئەوجا پىغەمبەران و ھرىشتەكان و پياو چاكانىش سوپاسى دىكەن، مەرفەقە بە ئەمەك و بەھەفادارمەكانىش سوپاسى دىكەن، ئەم سوپاسگوزارىيە لەسەر دانايى و كاربەجىنى زاتى پاكى پەروەردگارە، لە ھىنانەدى و دروستكراومەكاندا، جا بەك خستنى سوپاس و كاربەجىنى كارىكى شياو نىيە .

۱۵- خوداى گەورە لەسەر خۆى و ئارامگرى خۆى بۆ بەندەكانى دەردەخات، بەرپاستى خوداى تاك و تەنيا پىي خۆشە ھىمنى و لەسەر خۆى و ئارامگرى و لىبوردىيى و بەزمىيە ھەروانەكەى بۆ بەندەكانى دەريخات، جا كەسانىك ھەن ھاومل پەيدا دىكەن بۆ خودا، نژايەتى بەرنامەكەى دىكەن، بە پىچەوانەى ھەرمەنەكانى ئەو دەجولتەنەو، ھەندى جار ئەمانە خۆشيان بەخودا دەچوئىن، لەگەل ئەمەشدا خوداى بە توانا جۆرەھا نىعمەتيان ئەداتى، بەلام ئەمان گەلەيى لە پەروەردگار دىكەن، خوداى گەورە چىزى پىي بەخشىون بۆ تامكردىنى رۆزى خراپەيان لەسەر لادىبات، مامەئەشى لەگەلئاندا چاكە و دادپەروەرە، بەپىچەوانەى ئەوانەو، كە ھاومل دانەر (مشرىك) و بى باومر و خراپەكارن، نانەمانە نىشانەى ئارامگرى و ھىكمەتى خودان. لەناكامىشدا سوپاس دىكرىت و خۆشەويست دەبىت لە لاى پياوچاكان، پىغەمبەر (ﷺ) لەم بارىيەو لەفەرمودىيەكدا دەفەرموئىت: (لا أحد أصبر على أذى يسعه من الله عزوجل، إنه يشرك به، ويعجل له ولد، ثم هو يعافهم و يرزقهم) (متفق عليه). واتە: (كەسنىك نىيە بەئارامتر بى، لەخوداى گەورە، كاتى گوى بىستى ناخۆشەيك دەبىت، چونكە بەرپاستى خودا ھاوئەلى بۆ بىرپار ئەدرى، كورپى بۆ دانەنن، ئەوجا لىيان خۆشەمبى و رۆزبان دەداتى) .

لەمەحىحى بوخارىدا ھاتوو پىغەمبەر (ﷺ) ھەرموئەتى: (قال الله : كذبني ابن آدم ولم يكن له ذلك، و شتمني ولم يكن له ذلك، فاما تكذبني إياي ، فزعم أنني لا أقدر أن أعيده كما كان، وأما شتمه إياي فقول له لي ولد، فسبعاني أن أتخذ صاحبة أو ولدا) .

واتە: (خودا دەفەرموئىت: بنىادەم بەدرۆم دەخاتەو، بەلام واش نىيە، جنىۆم پىدەدات، بەلام واش نىيە، بەدرۆخستەنەومەكەى ئەومىيە وادەزانى من توانام نىيە زىندووى بەكەمەو، وەكو يەكەم جار، جنىۆمەكەشى ئەومىيە، كە ئەلى: من كورم ھەيە، پاك و بىگەردى بۆ من كە ھىچ ھاومل و كورپەك ھەي) .

خودای پاك و بى‌وینە، لەگەڵ ئەمانەشدا رۆزى جنىۆدەرو بە درۆخەرمووش ئەدات، بەرگرى ئیدمكات، بانگەوازی دمكات بۆ بەهەشت، تەوبەى لى‌ومردمگرى، ئەگەر پەشیمان بێتەوه، خراپەکانیشى بۆ ئەگۆریت بەچاکە، بەزمى پێدا دیتەوه، پێغمەبەرانى بۆ پەوانە دمكات و فەرمانىان پى دمكات کە گفت نەرم و قسە خۆش بن لەگەڵ یەکتەدا .

* فوزمىلى كۆرى عەپاز ئەفەرموویت: هیچ شەوێك تارىك دانایات، تا خودای میهرمبان بانگ نەكات: كى لەمن بەخشنە ترە ئەى دروستكراومگان؟ سەربێچى فەرمى من دمكەن، بەلام من جاودىريان دمكەم لە جىگاگانىانداو ئەمان پارێزم، وەكو ئەوى تاوانیان نەکردبى، بەبەخشنەمى خۆم سەربێچىكارو خراپەكار ئەبەخشم، كى نزاى كردوو و وەلامى نەدراوتەوه؟ كى داواى كردوو و پێم نەبەخشیوه؟ من بەخشنەم و بەخشنەمى لەمنەومى، من میهرمبانم و میهرمبانى لەمنەومى، لە بەخشنەمى وەلامى داواكاران دەدەمەوه و پێیان دىبەخشم، لە میهرمبانى وەمى کە تەوبەكاران دىبەخشم، وەكو ئەوى ھەر تاوانیان نەکردبى، جا بۆچى لەمن رادەكەن، لە بەر دەرگای من بۆ كۆئ ھەلدین، ئەى سەربێچىكاران؟

لە فەرمودەمى كى قودسیدا ھاتوو: (قال الله تعالى: إني والجن والإنس في نبي عظيم، أخلق ويعبد غيري، وأرزق و يشكر غيري). واتە: (خودای گەورە دەفەرمویت: لەپاستیدا من و جەنۆكە و مەروۇ لە دەنگ و باسێكى گەورە داین، من دروستم كردون، بەلام كەسانى كى دى دەپەرستن، من رۆزىیان دەدەم، بەلام سوپاسى كەسانى كى تر دمكەن).

ھەروەھا لە فەرمودەمى كى سەحیحدا پێغمەبەر (ﷺ) دەفەرمویت: (والذي نفسي بيده لو لم تذبوا، لنهب الله بكم، ولجاء بقوم يذنبون، فيستفرون الله تعالى، فيفترلهم) (سە. ۲۷۲۹).

واتە: (سۆیند بەو كەسەى گىانى منى بەدەستە، ئەگەر تاوان نەكەن، خودا ئێو لەدەبات و كەسانى كى تر دینى، تا داواى لىخۆشبون لەخودا بكەن، خودای گەورەش لىیان خۆش دىبى).

۱۶- بەھۆى بوونی شەیتانەوه خۆشەویستی بۆ پەروەردگار دیتە ئاراو: بەھۆى ئەم دۆزمنە سەر سەخت و یاخییەى پەروەردگارەوه، چەندھا خۆشەویست پەیدا بوو بۆ خودای بالادەست . ئەگەر بەھۆى ئیبلەسەوه، خراپە و سەربێچىكردن بێتەدى، ئەوا بەھۆى

ئەو سەربازمەکانیەو چەندەھا گۆن راپەلێ دیتە دی، کە زۆر خۆشەویستن لەلای پەرۆمردگار . لەو کارانەش بەگۆن نەکردنی نارەزوومەکانی ئەمانە، ئەبەنە ھۆی رازیبوونی پەرۆمردگار، پاشان خۆشەویستەترین شت بەلای خۆشەویستراومەو ئەومێە کە خۆشەویستەکە ی بێیستی لەپێناوی ئەو دا ئارام نەگرتی لەسەر ناخۆشی و دەرەسەری، دیارە ئەمەش بەلگە یە بۆ ئەو خۆشەویستە.

لە پێناوی تۆدا، ڕووم کردووە بە زەوی
بۆ جێئێ دەرو حەسود، ھەتا تۆ ببی رازی

ناخۆ ئەم ئاگارانە چەند بەرزبێ لەلای خودا، کاتی خۆشەویستەکانی ئارامدەگرن لەسەر ئازاری دوژمنانی خودا، بۆ ڕەزامەندی زاتی پەرۆمردگار، پاشان ئەم بەندە چاکەکارانە سەرئەنجامیان چەند ڕۆشنو بەختەومرە لە بەدەست ھێنانی بەخشنەیی خۆشەویستەکیان، بەلام ئەم خۆشەویستە قەدەغەکراوە لەسەر ئەوانە ی کە ئێنکاری خۆشەویستی خودا دەکەن و بەپێچەوانە ی فەرماشتەکانی دەجوێنەو، چا ئەوانە ئەم چێژە ڕوحییەو ئەم تامی ئێمانە یی بەرین، چونکە ئەم دەروازە ی ئاسودییەو ئەھاتنە ژورمەو . ئەگەر ئەم شەیتانە خودا تۆرە بکات، بێگومان کەسانێکی زۆر ھەن لەپێغەمبەرەو پیاو چاکان و پەیا مەبەرەکان، کە عەودا ئێ بەدوای رازی کردنی پەرۆمردگار، ئەم عەودا ئێش زۆر گەورەترە لەو تۆرەکردنە .. ئەگەر کەسانی پاخی و سەربێچیکار، خودا لەخۆیان دەرئەنجێن، بەلام پەرۆمردگاری پاکی و بێگەرد، زۆر خۆشحالە بەپەشیمانی بەندەکانی، وەک ئەو کەسە ی و لاخەکە ی بەکۆل و بارمەو لەدەستی رانەکات، بەلام لە ساتی تیاچوون و ماندوونێ دا ئەیدۆزێتەو.

ھەرچەندە خواردنی ئادەم لەدارەکە، خودا نارازی دەکات، بەلام تەو پەکردنی و پەشیمانیەکە ی و ملکە چەمکە ی بۆ پەرۆمردگار ئەبێتە مایە ی ڕەزامەندی خودا.
چا ئەگەر دەرکردنی پێغەمبەر (ﷺ) لە مەککە دا لەلایەن دۆزمنەکانیەو، تۆرە ی دەکات، بەلام چوونە ژوورمەو ی لەکاتی ڕزگارکردنی مەککە دا بەو جۆرە زۆر جێی ڕەزامەندی زاتی بەدیھێنەرە.

ئەگەر جی ناپارازییە بەتاوانی بەندەکان، بەلام شایەتی فریشتەکان و پێغەمبەرەکان و پیاوچاگان لەسەر فراوانی لیبوردن و لیخۆشیبوون و بەخشنەویی پازی دەکات، ئەوجا سوپاس کردنی و بەگەورە ڤاگرتنی و ستایشکردنی زیاتر مایە پازی بونیەتی تانەهیشتنی ئەو تاوانانە .

۱۷- خودای گەورە پێی خۆشە ببیتە پەناگە و پشتیوانی خۆشەویستەکانی؛

ئێبێن قەیم ئەفەرمووت؛ وەکو چۆن خودای گەورە ستایش دەکەیت لەسەر کەمالی سیفەتەکانی و بەخشنەویی و میهرەبانی، بەلام هێندێ سیفەتی تریشی هەن، وەکو پەنا پێ گرتنی لەلایەن بەندەکانەوه و پاشان سەریان دەخات و بەفریایان دەکەوێ لە کاتی تەنگانەدا. هەروەها کەمالی خاوەن مۆلک لەو مەدا بە خۆشەویستەکانی پەنا پێ بگرن و بیکەن بە پەناگە خۆیان. مەبەستمان لێرەدا ئەوەیە کە فەرمان ڤەوی فەرمان ڤەواکان پێی خۆشە بەندەکان پەنا پێبگرن، هەروەها فەرمانی بەپێغەمبەرەکان کردووە، کە پەنا بەخودا بگرن لە شەپتانێ نەفرەت لێکراو، بەمەش تەواوی نیعمەتەکانی بەسەر بەندەکانیەوه دەرئەکەوێ، لە کاتیکیدا کە هانای بۆ دەبن و پەنا پێ دەگرن لەلای دوژمنە سەر سەختەکیان کەشەپتانە، جا بەهانا هاتنی بەندەکان لەلایەن خودای گەورەوه، نیعمەتێکی زۆر گەورەویە و هەروا بە سانایی نابێ سەیر بکری. خودای گەورە پێی خۆشە نیعمەتەکانی تەواو فەراھەم بکات بۆ بەندە ڤەوا دارەکانی، سەریان دەخات و زالیان دەکات بەسەر دوژمنەکانیاندا و ڤاریزگاریان لێدەکات و دلیان خۆش دەکات، بەجۆریک دونیایان بۆ دەکات بە بەختەویری، ديارە کەبێ باومرە کانیش لەم نیعمەتانە پێ بەرین.

حیکمەتی ھێشتنەوی ئیبلیس تا کۆتایی ژیان

(ابن القيم) لە (شفاء العلیل) دا ئەفەرمویت: خودا چەندەھا حیکمەتی ھەبە کە وەھەم و خەیاڵ لەناو ئەبات و گەمی ئەکاتەو لە ھێشتنەوی ئیبلیس، لەوانەش:

۱ – تاقیکردنەوی بێنەھکان: خودای پاک و بێگەرد شەیتانی کرد بەسەنگێک تاپاک و پێس لەبەک جیابکاتەو، دۆزمن و خۆشەویستی بێ لای جیا بکاتەو، خودای کاربەجێ مەبەستی بوو شەیتان بێنیتەو، تا مەبەستی داواکراوی بێنەھکانی بێتە دی، ئەگەر بێمراندا، ئەو مەبەستە لەناو دەچوو، ھەروەک چۆن حیکمەتی خودا بوو کە باوکی مەرۆفایەتی (ئادەم)ی تاقیکردەو، ھەروەھا تاقیکردنەوی نەوێکە کە لە دواي ئەو دێن، خۆشەختی و سەربەرزى بۆ ئەو کەسە کە دۆزناپەتی و سەربەجی شەیتان بکات، ھەرکەسێکیش گۆی راپەتێ شەیتان بکات و خۆشەویستی ئەو بێت، ئەجێتە رەزى شەیتانەو.

۲ – ھێشتەو و مەکو تۆلەبەک بۆ کارمەکانی پێشوو دواي ئەو فەرمانی بەسەردا دراو ھۆکەم درا بەبێ بەشکردنی لەرۆژی دوایدا، لەو پێش گۆی راپەتێ و پەرستشی ھەبوو، بەو پاداشتی راپەو کە لە دۆنیادا بێنیتەو، تا کۆتایی ژیان، چونکە خودای گەورە زۆر و سەم لەکەس ناکات، کە کرداری چاک بکات، پاداشتی چاکەى نێماندار لەدۆنیادا دواپۆژدا ئەداتەو، بەلام پاداشتی چاکەى بێباوەر، لەدۆنیادا ئەداتەو و لەدواپۆژدا ھیچ پاداشتیکی نیە، و مەکو چۆن لەفەرمودەى سەحیحى پێغەمبەر (ﷺ) دا ھاتوو.

۳ – مۆلەت دراو ھێشتەو تا تاوانی زۆرتر بکات، بەرپەستی مانەوێ پێزلێنان نەبوو بۆی، چونکە ئەگەر بێمراندا، باشتەر بوو بۆی و سزاگەى سوگرتەر نەبوو، کەمتریش خرابەى نەکرد، بەلام کاتێ گوناھەکەى توند تر بوو، بەو سوز بوو لەسەر سەربەجی کردن و دۆزناپەتی کردنی ھەرکەسێک رازی بێت بەفەرمانی خودا، ھەسەى لەحیکمەتی خودا دەگردد، سۆپێندى خوارد کە بەنەھکانى خودا دوورخاتەو لە پەرستنی، سزای تاوانەگەى گەورەترین سزایە بەبێ گەورەیی تاوانەگەى، سزایەکی بۆ بێرێدرا، کەبۆ کەسێکی تر بێرێر نەدراو، لەبەر ئەو سەرچاوەى ھەموو خرابەبەکەو ھەموو خرابەبەک لەووە ھەلەمەقوڵی، و مەکو خرابەگەى بەناگەر پاداشت ئەدریتەو، ھەموو سزایەک کاتێک دانەبەزێتە

سەر خەڵکانی ناو ناگرو دۆزەخ، لە شەیتانەوه دەست پێ ئەکات، پاشان لەمووه ئەجەیت بۆ شوێنەکه‌وتوانی، بەراستی دادگەریه‌کی ناشکراو ڕوونه .

ئە هێشتیه‌وه تابیته دۆست و پشتیوانی تاوان باران، شەیتان لەدوژمنایه‌تی کردنی پەرورده‌گادا ووتی: ﴿ قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ۝٦٢﴾ (الإسراء). واتە: (بێ شەرمانه ووتی: ئا ئەممه‌یه که‌پێزت داوه بەسەر مندا؟! سوێند بەخودا ئەگەر دوام بخه‌یت تا ڕۆژی قیامت ئەوه بێگومان هه‌موو ئەموه‌کانی گومراو سەرگەردان ئەکه‌م، جگه‌ له‌که‌مه‌تێکیان که‌دهسه‌لاتم بەسەریاندا نیه‌).

خودای گه‌وره ئەیزانی له ئەموه‌کانی ئەو، که‌سانێک هه‌من که‌ ناگونجێت له‌ مالی خودا نیشه‌جێ بن، وه‌ به‌زمانی قه‌ده‌ر پێی قه‌رموو: ئا ئەوانه‌ هاوڕێی خۆشه‌ویستی تۆن، وه‌ دانیشه‌ له‌ چاوهر‌وانییاندا، ئەگەر چاکه‌کار بن تۆ ناتوانیت بەسەریاندا زāl بیت، چونکه‌ من دۆست و پشتیوانی چاکه‌ کارانه‌، ئەوه‌ ئەوانن که‌گونجاون بۆ من، تۆش دۆستی تاوان باره‌کانی، که‌ شایه‌نی ئەوه‌ نین بینه‌ خۆشه‌ویستی من و ڕه‌زامه‌ندی من به‌ده‌ست بێنن:

﴿ إِنَّهُ، لَيْسَ لَهُ، سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝٦٣﴾ (النحل). واتە: (بێگومان شەیتان دەسه‌لاتی نیه‌ بەسەر ئەوانه‌ی که‌ باوهر‌یان هێناوه‌ و پشت به‌ پەرورده‌گاریان ئەبه‌ستن * به‌ ڕاستی ته‌منا ده‌سه‌لاتی بەسەر ئەوانه‌دا هه‌یه‌ که‌ پشتیان پێ به‌ستوه‌ و مل که‌چ و هه‌رمان به‌رداری ئەو نه‌بن، هه‌روه‌ها ئەوانه‌ش که‌ هاوبه‌ش بۆ پەرورده‌گار دانه‌نین).

به‌لام مراندنی پێغه‌مبه‌ران به‌ سوگه‌رتنیان نیه‌، په‌نا به‌خودا، به‌لکو بۆ ئەوه‌یه‌ بگه‌نه‌ جیگه‌ی ڕێزدارێ و شکۆدارێ، بۆ ئەوه‌ی پشو به‌دن له‌و ماندو بونه‌ی که‌ له‌دونیا‌دا توشیان بووه‌، له‌گه‌ڵ دهرده‌سه‌ری‌ودل ڕه‌قی دوژمنه‌کانیان. هه‌روه‌ها بۆ ئەوه‌ی پێغه‌مبه‌ری تر بنه‌یژی و خه‌لکی پێغه‌مبه‌ر له‌دوای پێغه‌مبه‌ر ببینن که‌ ڕه‌وانه‌ نه‌کړن . مردنیان باشترو چاکتره‌ بۆ خۆیان و میللته‌کانیان، به‌ نیه‌به‌ت خۆپانه‌وه‌ بۆ ئەوه‌ی پشو به‌دن له‌و شتانه‌ی که‌ توشیان بووه‌ له‌ دونیا‌دا و گه‌یشتنیان به‌دۆستی هه‌ره‌ به‌رزیان، که‌ ئەویش ته‌واوترین

چیزو خوش به‌ختیه، به تایبعت خودای گه‌وره سهرپشکی کردوون له‌نیوان مانه‌موه‌یان له‌دونیا، یان گه‌یشتنیان به خودای گه‌وره.

به‌نیسبعت میلله‌ته‌کانیانه‌وه، وەکو چۆن له‌ژیاندا گوئ پاپه‌لیان کردوون، له دوی مردنیشیان گوئ پاپه‌لیان کردوون، شوینکه‌وتوانی پیغه‌مبه‌ران نه‌وانیان نه‌پهرستوه، چونکه خودای گه‌وره هه‌میشه زیندوووه هه‌رگیز نامرئ. له مراندنی پیغه‌مبه‌راندا چه‌نده‌ها حیکمت و به‌رزموندی هه‌یه بۆ خۆیان و میلله‌ته‌کانیان، هه‌رچه‌نده نه‌وانیش مروفتن، خودای گه‌وره مروفی بۆ نه‌وه دروست نه‌کردوووه که به هه‌میشه‌یی به‌مینته‌وه، به‌لکو کردوونی به‌جینشینی خۆی له‌سهر زمویدا، هه‌ندیکیان ئه‌بته جینشین بۆ هه‌ندیکی تریان، نه‌گه‌ر به‌یه‌شتنایه‌ته‌وه نه‌وا به‌رزموندی و حیکمت نه‌مه‌ما له‌کردنیان به‌جینشین و زمو له‌سهریان ته‌سک نه‌بووه، مردن ته‌واوکه‌ری هه‌موو باومرداریکه، نه‌گه‌ر مردن نه‌بوايه ژیان خوش نه‌مه‌بوو، هه‌روه‌ها به‌ختیاری تیا نه‌ نه‌بوو بۆ کهسانی نه‌م دونیاو حیکمته‌ی مردنیش‌وه‌ک حیکمته‌ی ژیان‌وايه.

سهره‌نجامی نیبلیس و ووتارمه‌کی له‌ناگه‌ردا

خوینهری به‌پێژ: باش بزانه که به‌پراستی سهره‌نجامی شه‌یتان بۆ ناگر چوونه، شه‌یتان و سهره‌بازمه‌کانی و شوینکه‌وتوانی به‌پێی گرده‌موه‌کانیان پاداشتیان ئه‌مده‌په‌ته‌وه، خودای گه‌وره ئه‌فهرمویت: ﴿قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا لَّمَنْ يَتَّكَمْ مِنْهُمْ لَأَنَّا لَنَّا جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (الاحزاب ۱۸) واته: (خودا فهرمووی: له‌به‌هه‌شت دهرچۆره دهره‌وه به‌سهر شوپی و په‌سواپی و دهرگراوی، سویند به‌خودا نه‌و که‌سه‌ی شوینت که‌وت له‌وان، نه‌وه به‌یگومان دۆزه‌خ په‌ ده‌که‌م له‌ نیوه هه‌مووتان) هه‌روه‌ها خودای گه‌وره ئه‌فهرمویت: ﴿قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ يَتَّكَمْ مِنْهُمْ لَأَنَّا لَنَّا جَهَنَّمَ جَزَاءُ وَكُزَّ جَزَاءُ مَوْفُورًا﴾ (الاسراء ۱۲) واته: (خودا به‌شه‌یتانی فهرموو: په‌رۆ نه‌وه‌ی شوینی تۆ به‌که‌ویت له‌وان، نه‌وه به‌یگومان دۆزه‌خ پاداشتی هه‌مووتانه، که پاداشتیکی مسۆگه‌رمو جینگه‌ی هه‌مووتانی تیدا ده‌بیته‌وه).

همروها به نیسبمت وتارمکه‌ی بۆ شوینکه‌وتوانی، له‌و که‌سانه‌ی که له‌ناگردان، بیگومان خودای گه‌وره‌ی باسی کردوو له‌قورنانی پیرۆزداو نه‌مهرمویت: ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنَا بِمُصْرِخِمْ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ابراهم).

واته: (کاتی ههموو شت تمواو نه‌بیت به‌مه‌شتیه‌کان نه‌چه به‌مه‌شته‌وو دۆزه‌خیه‌کان نه‌چه دۆزه‌خه‌وه، شه‌تان به‌مهرمانی خودا دیته‌ قسه‌و پروبه‌پروو به‌ شوین که‌وتوانی نه‌لێت، به‌راستی خودا به‌لێنی راست و دروستی پیراگه‌یانده‌بون، منیش به‌لێنی درۆ و نادروستم پیدان و جا توانیم گومراتان بکه‌م و له‌پزبازی راست و لێتان بکه‌م، و نه‌مه‌بیت من هیچ زۆرو دمه‌لاتیکم به‌سهر ئیوه‌دا هه‌بویت، جگه له‌وه‌ی به‌وه‌سه‌وه‌وه‌ خه‌یاڵ بانگم کردن بۆ خودا نه‌ ناسی و تاوان، ئیوه‌ش به‌ دهممه‌وه‌ هاتن و به‌ قسه‌تان کردم، نێتر سهر زه‌نش و لۆمه‌ی من مه‌که‌ن، به‌لکو سهر زه‌نش و لۆمه‌ی خۆتان بکه‌ن، که ناوا به‌می بیرکردنه‌وه به‌ قسه‌تان کردم، نه‌مه‌پۆ من ناتوانم به‌ هاناو هاواری ئیوه‌وه‌ بێم، ئیوه‌ش ناتوان به‌ هاناو هاواری منه‌وه‌ بێن، بیگومان من باوهرم به‌وه‌ نه‌بوو که کاتی خۆی منتان کردبوو به‌ شه‌ریک و هاوبه‌ش له‌ پێشدا، به‌راستی نه‌مه‌پۆ سته‌مکاران سزای زۆر به‌ نازارو نیش نه‌درێن).

نهم ناویشه‌نه (وتاری نیبیلیس له‌ ناگردا) نیمامی به‌ناوبانگ (ابن کثیر) له‌ ته‌فسیرمکه‌یدا نامازه‌ی پیکردوو، به‌ بۆچوونی من نهم ناویشه‌نه پێویستی به‌هه‌ندی روونکردنه‌وو راستکردنه‌وه‌ هه‌یه که له‌وانه‌یه له‌بهر و هۆشی خه‌ینه‌دا شیوه‌یه‌ک بێنێته‌ کایه‌وه که شه‌ه‌تان وتارمکه‌ی تیدا نه‌دات، نهم شوینه‌ی شه‌ه‌تان ووتاری تیدا نه‌دات زۆر جیاوازه له‌و شوینه‌ی وتار بێژیک، یان نامۆژگاری کارێک، یان مامۆستایه‌ک، ووتاری تیدا نه‌دات و به‌تمه‌واوی پێچه‌وانه‌یه، چونکه شه‌ه‌تان له‌م کاته‌دا هیچ توانایه‌کی نه‌یه، نه‌گهر ووتار بێژ، کارمکه‌ی وایه ووتار بدات به‌گۆنی بیسه‌رانه‌دا له‌ به‌رزایه‌وه‌وه له‌سه‌ر په‌لیکانێک یان چه‌ند په‌لیکانێک، نه‌وا شه‌ه‌تان له‌ خوله‌وه‌وه له‌ژێری ژێره‌وه ووتار نه‌دات، نه‌گهر ووتار بێژ

نامۆزگاری خەلک ئەکات و ھێریان ئەکات و بێپار ئەدات، بەلام ئیبلیس لەویدا پەنگ گۆراو و کزۆل و پەسوا کراوە . ئەگەر و تار بێژ سەری بەرز ئەکات و بە ئەرەبی خەلکی بێبێن یان تاوشەگانی واتای ھەبێت و ھێز دروست بکات، بەپراستی ئیبلیس لەویدا سەری داخستووە بچوک بۆتەر، چونکە ھەمووان داوای مافی خۆیان ئەکەن و بەدەنگی بەرزو بە تورپی و بێرێزییە و سەیری دێکەن و داوای پوونکردنە و دەلامی لێدەکەن.

ئیبلیس لەم ووتارەیدا لەزیری ژێرمەو کەوتووە، بەلکو لە خواری خوارمەو، بێ ھیوا و شەمەت، ناگەر ئەسوتێت و لە ھەموو جێگایەکی سزای بۆ دێت، فریشتەگانی سزا لە ھەموو لایەکی ھەموو ئەمەن، ھاوار و نالە شۆنکە و توانی ئازارەکانی زیاتر ئەکەن، لە سەری ئەو ئازارەشەو کەمەیت، کاتێک ئەو ھەزارو دەست گورتانە ئەبێت کە لە دنیادا گالتمیان پێ کردوون، ئێستا لە بەھەشتدا پادشان، ئەمانە دلی لەناو ئەبات و ھەسەت و داخی گر ئەسێت، پێویستە بەم شۆمە بپروانێنە ئەم و تارە، ئەگەر نا ئەکەوینە ھەلەبەکی گەورە، لە تیگەشتنی ئەو شتانە خۆدا باسی کردوون .

ھەسەنی بەصری (پەھەمتی خۆدا لێبێت) ئەفەرموێت: ئیبلیس لەسەر دوانگەبەکی ناگەر پائەمەست، کێ ئەچێتە سەر ئەم دوانگەبە بەئەرزوی خۆی؟! بەم قەسەبە شێخ ھەسەنی بەصری بێت، دەرئەکەوێت کەشەیتان ئەو دوانگەبە بۆ دروستکراوە و بە ئەرەزوی خۆی ناچێتە سەری، بەلکو بەزۆر سزادان ئەچێتە سەری، ئەمەش لە لێکدانەوێ ئێمە و دوورنێ و خۆدا گەورەش باشتر ئەزانێ. ئەم ئایەتە کەلە بارە و و تارەکی شەیتانەو، لە قورئاندا خۆدا گەورە نامازێ پێکردووە، دوا ئەوێ خۆدا ھەوایی ئەومان ئەدات کە گەورەکان بێبەری بوونی خۆیان پادەگەبەن لەشۆن کەوتوانیان، خۆدا گەورە ئەفەرموێت: ﴿وَبَرِّزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الصُّعْفَتَانِ لِّلَّذِينَ أَسْتَكَبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ بَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُّعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرٌ غَنَاءً أَمْ صَبْرًا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيسٍ ﴿٥٠﴾﴾ ۱۱

واتە: (ئەو پۆزی کە قیامەت بەرپانەبێت، ھەمووان لەبەر دەسەلاتی خۆدا دەرئەکەون، ئێنجا لاوازو بێ دەسەلاتەکان، ئەوانە شۆن مەھوڕ و ستەمکارەکان کەوتبون، ئەلێن: بەوانە خۆیان بە گەورە دانابوو، بێگومان خۆ ئێمە شۆن ئێوە کەوتبوین؟! ئێمە

گوئى راپەل ۋە قەرىمان بەردارى ئىيۈە بووين! ئايا نەمىرۇ ئىيۈە ناتوانن ھەملىك بىدىن تا ئەندازمىك لە سزى خودا لەسەرمان كەم بىتەۋە، لەۋەلامىيانداۋوتيان، ئەگەر خودا ھىدايەتتى ئىمەى بدايە، ئىمەش ھىدايەتتى ئىيۈەمان ئەدا (ئەلبەت پۈۈن ۋە ئاشكرايە ئەۋانە بە دەسلەتدارو بىندەسلەتايەۋە لە دونىادا نەك ھىدايەتايەن نەمەۋىست، بەلكو دىزىشى ئەۋەستان ۋە پىلانايەن ئەگىر، ئىتەر چۆن خوداى گەۋرە ھىدايەتتى ئەۋ جۆرە كەسانە ئەدات، خۆھىدايەت دان بەزۇر نىيە) ئىستەش بۇ ئىمە چۆن يەكە، ھارو ۋە ئاھو ئالە بىكەن، يان دان بەخۇدا بىگىرەن، چارمان نىيە ۋە بىزگارىۋەمان ئەستەمە).

پەيۋەندى نىۋان ئەم دوۋنايەتە بەرپاستى پۈۈن ۋە ئاشكرايە، بە راستى ئاۋمىرۇكى ھەردوۋ ئايەتەكە قەسە كىرنە لەبارى مەسلەمىيەكى گىرەنگ، ئەۋىش مەسلەمى دەست ۋە پىۋەندو شۆين كەۋتوانە، ئەۋان بەلگەيان نىيە لەلاى خوداى گەۋرە لە سەر ئەۋەى كەمبىيەز بوۈن لەرۋى تۈۋان ۋە زىرپايەنەۋە، پازى بوۈن بەخۆبەدەستەۋەمان، پەيۋەست بوۈن بە بىرپۈۋاى ۋە تارىكى ۋە بەزۇرى شەمشىرى گەۋرەمەكانىن، بۇ ئەۋەى تۆمەت لەسەرخۇيان لاپەدىن، ئەمەش پۇزىشكە بەردەۋام دوۋبارە ئەكرىتەۋە لەھەموۋ كاتىكداۋ خەلگى بەشىۋازى جۇراۋ جۇر ئەمىلەن، بەلام لەمەكۋاتادا خۇى دەيىننىتەۋە ئەۋىش ﴿كُنَّا مُسْتَضْمِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ النساء/۹۷ واتە: (ئىمە لاۋازو بى دەسلەت بوۈن لەسەر زەۋى).

خوداى گەۋرە بەمى گومان ئەم بىيانەۋى بىرپە ھەر لەدونىا، بەھەمان شىۋە لەدۋارپۇزىشدا، ھەر لەدونىا خوداى گەۋرە شۆين كەۋتۈۋى فەرعەۋنى لەناۋ بىرد، ھەروھە سەمەكارمەكان ۋە گەۋرەمەكانى لەناۋ بىرد، خوداى گەۋرە لەبارى فەرعەۋنەۋە ئەفەرمۈيت: ﴿فَأَخَذَتْهُ وَجُوْدُهُ، فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَأَنْظَرَكَيْفَ كَانَتْ عَنِقَبَةُ الْفَالِجِيْبِ﴾ القصص. واتە: (تۆلەمان لەفەرعەۋن ۋە لەشكرو سەربازمەكانى سەندو فەرعەۋن داپە ئاۋ ئاۋى نىلەۋە، ئىنجا سەرنج بىدە ئەى موحەمەد(ﷺ) سەرنەنجامى سەمەكاران چۆن بوۈ).

خوداى گەۋرە كۆشك ۋە تەلارى قەرىماندارو قەرىمانبەرى تىك ۋە پىك شكاند، خوداى گەۋرە ئەفەرمۈيت: ﴿وَدَمَرْنَا مَا كَانَتْ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ، وَمَا كَانُوا يَفْرُسُونَ﴾ (۱۳۷) الاعراف واتە: (ئەۋ كۆشك ۋە تەلارنەى فەرعەۋن ۋە دارو دەستەكەى ۋە گەلەكەى درۋستيان كىرەۋو تىكەمانداۋ پۈۋەخاندەمان، ھەروھە ئەۋ پەرزو باخانەى كە كەپرىان بۇ كىرەۋون).

* نىمامى (ابن القيم) (پەخمەتى خوداى لىبىت) لە كىتەبى (طريق الهجرتين) دا باسى چەند پەلەمەك ئەمگات، لەوانە، پەلەى مەۋفە نازەل ناساكان، ئەوانەى لاساىى بېرۋاۋ سىمىكارمىكان ئەمگەنمەۋ، خوداى گەۋرە پەنامان بەدات .

ناپەت زۆرە كە ناگادار كەرنەۋەۋ ھۇشيار كەرنەۋەۋى تەيدايە بۇ لاساىى كەرنەۋەۋى كۆپرەنە، ھەرومەھا قورئانى پەرزۇز بانگەۋاز ئەمگات بۇ رازى نەبۋون بەزىرەستەبىۋى زەلىلىۋ رېگاكى كوفروئارىكى، پەنا بەخوداى گەۋرە.

ئىسلام ھاتۋەۋە بۇ رەزگار كەرنەى خەلگى لەكۆتۈ پەيۋەندۈ بەرەستەگان، مىللەت بەزانستى دروستۈ رەزگار بۋون بەرمە پەشمەۋە ئەچىت .

* نىمامى شافىعى راستى ھەرمەۋە، كاتەك بە نەفسى خۇيدا ھەلئەدا، چۈنكە سەرشۇرى بە كوفەر ئەزانى، ۋەكۆ لەدىۋانەكەمەدا ھاتۋەۋە، مىللەتى ئىمەش بەھۋى سەرشۇرىۋ سۈكەپەتەمەۋە دۈكەۋەتۋەۋە بەرمە دۈۋەچەت، ھەرومەھا نەزانىن ھۇكارەكى تەرە بۇ دۈكەۋەتۋەۋى. ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ [إبراهيم، ۲۲] واتە: (كاتەك ھەمەۋە شتەك تەۋاۋ بۋو...) ئالەردە شتەك بە بىرى مەۋفەدا دىت كە پەش ھەسەكى شەمىتان كەۋەتۋەۋە، نەۋەش جۈلەندىنى شۋەن كەۋەتۋەۋەۋى ئەۋانەپە كە نەۋەيان پەرسەۋە، ئەۋان راپەرسەيان كەردۋەۋە لەنىۋان خۇيانداۋ رەكەۋەتۋەۋە لە سەر ئەۋەۋى لىپەرسەنەۋە لەگەل شەپتاندا بەكەنۋە داۋاى جەبەجە كەرنەى بەلەنەمەكانى لىدەكەنۋەۋەۋە شەپۋەلەك ھەرش ئەمگەنە سەرىۋ داۋا لەشەمىتان ئەمگەن كە بۇجە كەۋەتۋەنەتە ئەم ھالۋ كۈنۋ كەلەبەرانەۋە، بە ھەمەۋە ھەزى خۇيان ھۈۋار ئەمگەن: ئەى شەمىتان .. ئەى نىبەلس .. ئەۋ بەلەنەنە جە لىھات كە بەئەمەت ئەمە؟ ئەۋ شتانە لەكۆن كە بۇ ئەمەت جۈۋان ئەمگەن؟ ئەۋانەپە ئەۋان بەزۇر راپەن كەشەبەتۋەخستەبەتەنە سەر دۈۋەگەكە، كە لە ناگر دروست كراۋە، پان ئەۋە تا بەچۈك بۆتەۋەۋە ئەم ھەسانە ئەمگاتۋەكۆ ھەۋلەك كە بە پەنى تۈۋان بەتۈۋەتۋە سۈكىۋ رەسۈۋەپەكەى بەشارەتەۋە، ھەچ بىانۋۋ بۇزەشەكى بۇ نەماۋەتەۋە، چۈنكە بى گۈمان شەمەكانى بەسەر جۈۋە، ھەمەۋە خەلگە گەپۋانەتەۋەۋە بۇ شۋەنى خۇيان، شەمىتانۋ كۆمەلەكەى بۇ ناگرۋ دۈزەخ، كۆمەلى خۈدەش بۇ بەھەشت، بەلەنى شەمىتانۋەكۆ ئەمۋەسەھى خوداى گەۋرەۋەپە لەم ناپەتەدا بۇ بېبۈۋەمەكان ۋەك ئەفەرمەۋەت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلُهُمْ كَسَرَبٍ رَاقٍ يَخَسَبُهُ

الْظَّمَانُ مَاءٌ حَقٌّ إِذَا جَاءَهُ لَرَّ يَجِدُهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فَوْقَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

﴿٣١﴾ انبیر. واتە: (ئەوانەى كە پێبازى كوفريان گرتۆتەبەر كردەو مەكانيان وەك تراوێلكەو سەرابێك وایە لەبەیانێكدا كە بڕەسكە بداتەو، كەسێكى تینوو و ابزانیت ناوێ و بەخێراى بۆى بچیت، كاتێك ئەگاتە لای ئەمبەینیت هیچ نەیه، ئەوسا كاتێك بە خۆى ئەزانى زیان كۆتایى هاتووێ و قیامەت هەستاوێ، خۆداش بەگوێزەى كردەو مەكانى خۆى لێبەرسینەوێ لەگەڵ ئەمكات و لێى ئەبەرسیتەو، خۆداش بەخێراى لێبەرسینەوێ ئەنجام ئەدات).

خودا بە ئێنى داو، بێگومان بە ئێنەكەشى راستە، بە راستى خودای پاك و بێگەرد بە توانایە، كە بە ئێنەكانى جێبەجێ بكات و هیچ شتێك لەخودا یاخى نابێت ئەگەر بیهوێت. بێگومان خودا بە ئێنى داو بەزیندوو كردنەوێ و بەهەشت و ناگر، پاداشت بۆ گۆی پاپەلان و سزاش بۆ یاخى بووان، بە ئێنى پزگاربوون و سەلامەتى بە پێغەمبەران و شوێن كەوتوانى داو، بێگومان راستگۆش بووێ لە بە ئێنەكەیدا، شەیتانیش ئەئیت: من بە ئێنەم پێدا بوون كە زیندوو بوونەوێ و بەهەشت و ناگر و پاداشت و سزا نەیه، بەلام من درۆم لەگەڵ كردن.

بە ئێنى سەرابى بە ئێنەكان دەرکەوت، درۆكانى ناشكرا بوون، راستى شەكان دەرکەوت، بێگومان گشتى پوكایەو، بەپەك و وشەى شەیتان (درۆم لەگەڵ كردن) بەهەموو دەرنگیان هاواریان ئەكرد، هەتا ماندوو بوون و دەرنگیان نووسا.

(درۆم لەگەڵ كردن) ووشەپەكە كە هیچ هیوایەك لە دەررونیاندا ناهێلێ، هەموو ئومێدێکیان تێك ئەدات و هیچ ئاواتێکیان نامێنێ، ئەگەر چى شەیتان كەم راستگۆیە، بەلام لێرەدا راستگۆیە، چونكە هەموو فەرمانەكان بۆ خودایە و توانای پاكردنى نەیه. پاشان بەچەند ووشەپەكى سووك و شاراوێ، وەكو وتاریك بێ لایەنى و بێ بەرى بوونى خۆى ئەدات

بەپرویاندا و ئەئیت: ﴿وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ﴿إبراهيم: ۲۲﴾ واتە: (من هیچ دەسەلات و زۆرێكم نەبوو بەسەرتانا، تەنها ئەو ئەمبەیت كە بانگم كردن بۆ گومراى، ئێمەش بە دەرنگەوێ هاتن).

ووشەى (دەسەلات) بەلای زۆرێك لە زانایانى تەفسیرەوێ بەمانای (بەلگەو دەلیل) دێت، بە مانای: من هیچ بەلگەو دەلیلیكم بێ نەبوو لەسەر ئەو شتەى كە بانگم ئەكردن بۆى، لە هاوێ

دنان بۆ خوداو بى باومپى سەرىچى کردن، بەلگو تەنها ئالای ئارمزوم بۆ بەرزکردنەوه، ئیوش پىشوازیان لیکرد، بەبى بیرکردنەوه لە ئەنجامەگەى و بەبى تىروانىتىکی دروست.

هەندىکی تر لەزانایان ئەلین: مەبەست لە (دەسلەت) بریتىە لە هیزو توانا، بە مانای ئەومى من زۆرم لێنەکردن بۆ ئەومى بىباومپى و هاوێ بۆ خودا پەیدا بکەن، بەلگو بە ئارمزوى خۆتان پىشوازیان لیکردم، دووریش نیه هەردوو ماناکە بگەیهنیت .

بەپراستی شەیتان ئەمەوى خۆى بى بەرى بکات و تاوانەگە بخاتە سەر شوین گەوتوانى، لە ئەنجامى ئەومى کردووایە لە کردەموگانیان، ئەمەویت خراپەکانى پابردوى پراست بکاتەوه، بەومى پوونى بکاتەوه کە هیچ کارىکی نەکردوو: ﴿إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ﴾ ۲۲. واتە: (تەنها ئەومندە نەبى بانگم کردن).. بەم شێوەیە هەموو ئەو شتانەى کردوونى ئەشاریتەوه لە سەرخستنى خراپە و وسوسە خستە دلى خەلکەوه، بەمەك‌ووشە (بانگم کردن).

ئەم‌ووشەیه خۆ بىبەرى کردنە، بەللى لەهەمان کاتداووشەى شەرمەزارى و پىسواپیه بۆ شوین گەوتوانى، بى گومان ئەم ووشەیه دلایان پەر ئەکات لە دەردە سەرى و نەگبەتى، چونکە شەیتان بانگی کردوون، کارى ناشرینى بۆ پازاندونەتەوه، وسوسەى خستۆتە دلایانەوه، بەلینى پىداپوون، هەزارانى لە پى دەرکردوو، هاوپی دلەکانیان بوو لەنەپینى و ناشکرا، ئەو پۆژەى بەنەفەرت کرا بە پەروەردگارى ووتوو: ﴿قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ

أَخَّرْتَنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَأُحْتَكِنَنَّ ذُرِّيَّتَهُ، إِلَّا قَلِيلًا﴾ ۱۴. واتە: (شەیتان بەبى شەرمەمانەوتى: ئا ئەمەیه گەپزێت داوه بەسەر مندا؟ سویند بە خودا ئەگەر دوام بخەیت و بەم هیلیتەوه تا پۆژى دواى، ئەوه بىگومان هەموو ئەومەگانی گومراو سەرگەردان ئەکەم جگە لە گەمەکیان کە دەسلەتەم بەسەریاندا نیه)، خودای گەورەش پى فەرموو: ﴿قَالَ أَذْهَبَ

فَمَنْ يَعْبُدُكَ مِنْهُمْ فَاتَّ جَهَنَّمَ جَزَاءً وَكَفَّ جَزَاءً مَوْفُورًا﴾ ۱۳. وَأَسْتَفْزِرُ مِنْ أَسْطَفَتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدَّتُهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا

﴿إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ ۱۶. واتە: (خودای گەورە فەرمووی: بۆ ئەومى شوینی تۆ بکەویت لە ئەوان، ئەوا بىگومان دۆزەخ پاداشتی هەموواتانە، پاداشتیکی مسۆگەرەو جیگەى هەموواتانی تیدا ئەبیتەوه، بۆ چیت لە دەست

دیت درختی مه‌که، نه‌گهر توانیت همرکه‌سێک له‌و به‌دبه‌ختانه دابیری به بانگکردن و هاندانیان بۆ تاوانکاری دایانپه، به‌هۆی له‌شکری سوارو پیاده‌ی خۆته‌وه هیرشیان بۆ به‌ره‌و هاوبه‌شییان بکه له‌مال و سامان و منداڵ و نه‌ومیاندا (به‌مال و سامانی حه‌رام و منداڵی زۆل هتد) نه‌ومنده‌ش به‌ئێن و نه‌ومیدیان پێیده، که سه‌ریان ئی بشیونی، ههرچه‌نده به‌ئێن و هاندانی شه‌یتان جگه له هه‌یودان و فیل کردن و ساخته، شتیکی تر نه‌یه * به‌راستی ئه‌ی شه‌یتانی نه‌هرمت لێکراو ده‌سه‌لاتت به‌سه‌ر به‌نده‌مکانی من دا نابیت و هه‌ول و کۆشی تۆ کاریان تی ناگات و په‌رموردگاری تۆ ئه‌ی ئیماندار به‌سه‌ بۆ پارێزگاری و پاراستنت).

جا تۆ جیاوازی بکه له‌نیوان ئه‌م دوو جۆره کرده‌وه‌یه‌دا:

شالوو ته‌وه‌زی شه‌یتان بۆ سه‌ر خه‌لکی به بانگ کردن و هاوارو بانگه‌شه‌ی بپیاوه‌ری و هاومل دانان بۆ خوداو سه‌رپێچی و دابرینیان، به له شکرو سواره‌ی خۆی و دارو ده‌سته‌که‌ی و به‌شداری کردن له‌مال و سامان و نه‌ومکانیانداو به‌ئێنی درۆ و نه‌مه‌ش وته‌ی خۆیه‌تی: ﴿لَا حَسْرَتَ لَكَ فِي الْاِسْرَاءِ﴾ ۶۲ به‌واتای به‌زۆر رایان نه‌کیشم بۆ خراپه‌و گوهرپایی هه‌تا توانام هه‌بیت، ئه‌م قسه‌یه‌شی که نه‌ئیت: ﴿دَعَوْكُمْ﴾ بانگم کردن، سه‌هرکه شه‌یتان چۆن نه‌یه‌وێت هه‌ر درۆ بکات و نه‌یه‌وێت شته‌کان به‌رێ بکات، هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی پێی هه‌لساوه، له‌یه‌که‌وه‌شه‌دا کورتی کردۆته‌وه، به‌لام جێبه‌جێ کردنی له‌سه‌ر زه‌هید، پێویستی به چه‌نده‌ما باسو لێکۆلینه‌وه‌یه، هه‌روهما قسه‌که‌ی که ده‌ئیت: ﴿دَعَوْكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ (ایراهم: ۶۲ واته: (بانگم کردن به‌ده‌نگه‌وه‌هاتن) به‌م جۆره هه‌موو شتی که ته‌واو نه‌بیت، به‌لام ئایا چوون به‌ده‌م شه‌یتانه‌وه ته‌نها به بانگ کردنی شه‌یتان نه‌بیت؟! ئایا شوێن که‌وتوانی بێ دهنگ نه‌بێ؟! گوێ راگره‌ بزانه‌ خودای گه‌وره‌ چی نه‌فه‌رمووێت له‌باری وه‌لامی شوێن که‌وتوان بۆ گه‌وره‌کانیان، له‌ دوا‌ی قسه‌ی گه‌ورمه‌کانیان: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْاِيلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَأْمُرُونَا اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَحْمَلَ لَهُمْ اَنْدَادًا وَّاسْرُوا الدَّامَةَ لَمَّا رَاُوا الْعَذَابَ وَحَلَلْنَا الْاَغْلَلَ فِيْ اَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْرَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَمْلُؤْنَ﴾ (سبا. واته: (دووباره‌ لاوازو ژیر ده‌سته‌کان به‌زۆردارو ده‌سه‌لات دارمه‌کان نه‌ئین: ناوانیه به‌لگو نه‌خشه‌ی شه‌وو رۆژ بوو کاتیک فه‌رمانتان پێده‌دا بپروان به‌خودا نه‌بیت و

شوێن رێبازەکی نەکه‌وین و هاوێلی بۆ بریار بدەین، پاشان هەمووان بەشیمانان لەدوونیدا ئەشارنەوه، بە تایبەت کە ئەبێن سزاو تۆلە بۆیان نامادمیە، ئێمەش چەندان کۆت و زنجیری ناگیرەمان کردە گەردنی ئەوانە ی کە بێ برابوون، ئایا جگە لەوهی کە کردیان پاداشت ئەدرێنەوه؟). بەئێ، ئەوه نەخشە شەوو رۆژ بوو، نەخشە سازییەکی رێک و پێک بەپێی هەنگاوکانی شەیتان بۆ ئەوهی لەخستەیان بەریت، پەنا بە خودا) پاشان شەیتان پێیان ئەلێت: ﴿فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ (ئێمە ی واتە: (لۆمە ی من مەکەن (لۆمە ی خۆتان بکەن) کەوابێ کاتێ ئەوان هاوارمەن بەسەریداو لۆمە ی ئەکەن بەوهی کە کارە خراپەکانی بۆ رازاندوونەتەوه، بەلام شەیتان لۆمە کە ئەداتەوه بەسەریاندا، ئەم پەرسیارە ئەدەن بەرووی شەیتاندا: بۆچی لۆمە ی ئەکەن؟ ئایا ئەو بانگی نەکردوون؟ هەرۆک خۆشی دانی پێداناوه، بەلام شەیتان وای لێک ئەداتەوه کە ئەمە ئەو تاوانە نیە کە شایەنی سزا بێت و ئەنانت شایەنی لۆمەش نیە . بەئێ هیچ بیانیویەکیان نیە لەلای خودا بەوهی شوێن شەیتان کەوتوون و بابوهریان بە بەلێنەکانی کردووه، چونکە بە راستی هەموومان ناگادار کراوینەتەوه، خودای گەوره ئەفەرمووێت: ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ (الانعام. واتە: (شوێنی هەنگاوکانی شەیتان مەکەون چونکە بێ گومان دوزمێنێکی ناشرای ئێوه یه) .

پاشان شەیتان ئەلێت: ﴿مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتَ بِمُصْرِخِي﴾ (ئێمە ی واتە: ۲۲ (بەراستی من ناتوانم بێم بەهاواری ئێوه، وه ئێومەش ناتوانم بێن بە هاواری منەوه). لە سەر قەسەکانی بەردەوام ئەبێت، هەتا ئەگاتە ئەم راستیە، ئەویش ئەوهیە: کە ناتوانیت بە هانایانەوه بچیت و رزگاریان بکات، هەرۆک چۆن ناتوانن ئەوانیش بە هانایەوه بێن و رزگاری بکەن، بەم جۆرە بۆمان دەردەکەوێت کە جگە لەسەراب و فیل هیچی لا نەبووه، جگە لە ئومیدی درۆو بەلێنی بۆش هیچی تری پێ نەبووه، هیچ کەسێک ناتوانی شتێک ببەخشیت کە توانای ئەوشتە ی نەبێت، لێرەدا شەیتان ناتوانیت خۆی رزگار بکات؟! شەیتان کە ی توانیویەتی شتێک ببەخشیت بە شوێن کەوتوانی؟! کە ی لەبەلێنەکانیدا راستگۆ بووه؟! ئای چەندە خراپە ئەو کەسە ی شوێن شەیتان ئەکەوێت و برۆای پێنەکات و بەلێنەکانی بە راست ئەزانیت !

له کۆتاییدا شمیتان هه‌یوان نه‌ئیت: ﴿إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ﴾ (ابراهیم: ۲۲) واته: (به‌پرستی من باوهرم به‌وه نه‌بوو که کاتی خۆی منتان کردبوو به شمریک و هاوهمش له‌پێشدا). ناوا شمیتان په‌رسته‌که‌یان نه‌دا‌تموه به‌روویاندا و بی‌باوهری پێشان دما به‌رامهر په‌رسته‌که‌یان و خۆی یی به‌ری نه‌کات له هاوهر دانه‌که‌یاندا که‌نه‌ویان کردبوو به هاوهری خودای گهوره. نه‌مه‌ش دان هه‌یدانه، که شوین که‌وتوانی کردوویانه به هاوهر و شمریکی خودای گهوره و په‌رسته‌شیکێ پر و پوچیان بۆ کردوو، به‌م جۆره بۆ شوین که‌وتوانی پروو نه‌کاته‌وه و به‌وه نه‌ئیت که نه‌یان په‌رست و یاسایان له‌وهردمگرت و سروشتی خۆیان تێک نه‌دا و مل که‌چیان بۆ نه‌کرد و پشتیان نه‌کرد و فه‌رمانی خودا و سونه‌تی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) که هه‌موو به‌ئینه‌کانی درۆ بوو، کۆتایی به‌یوه‌ندی‌که‌شیان بریتیه له خۆ یی به‌ری کردن و جیا‌بوونه‌وه و شمیتان توانای نه‌وی نیه پرزگاریان بکات و سه‌ریان به‌خات، له‌هیج یه‌کێک له‌و شوینه‌نهی که‌پێویستیان به سه‌رکه‌وتن و پشتگیری هه‌یه.

له کۆتاییدا نه‌وه بزانی که‌وتوی خودای گهوره راسته، به‌ئینه‌کانی دروسته، هه‌ر شتیکێ یی‌ووتبین په‌حه‌مه‌ته بۆ نه‌مه، نه‌و هه‌وا‌لانه‌ی پێی داوین به یی گومان پروو نه‌دن بۆ نه‌وی په‌ند و نامۆزگاری لێ‌وهرگرین، پێش نه‌وی هه‌موو شتیکمان له‌دمست دهرجیت، چونکه له‌پۆزی داویدا پۆزی سته‌مکاران هه‌یج سویدیکی نیه، جا با‌خه‌لکی په‌له بکه‌ن بۆ که‌پشتیان به دینی خودای گهوره، با په‌یوه‌ندی خۆیان له‌گه‌ل شمیتان و سه‌ربازمه‌کانیدا به‌چرپن و گوێ بیستی نه‌ووته‌یه‌ی خودای گهوره بن که نه‌فه‌رموویت: ﴿أَلَمْ نَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يٰبَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمُ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۖ وَإِنْ أُغْبِضُوا فَاغْبِضُوا إِلَيْهِ ۚ وَإِنْ أُحْسِنُوا إِلَيْهِ فَمَا يَكُنْ لَهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ﴾ (یس: واته: (خودای گهوره گله‌ی له پا‌خی بوومه‌کانی نه‌وی ئاده‌م نه‌کات و نه‌فه‌رموویت: مه‌گه‌ر من پێم رانه‌گه‌یاندا که شه‌یتان نه‌په‌رستن، چونکه نه‌و به‌پرستی دوژمنی ئاشکرای ئیوه‌یه، به‌لکو ته‌نها من به‌په‌رستن که هه‌ر نه‌ویه په‌که و پێبازی راست و دروست).

جا‌وای بۆ نه‌و که‌سانه‌ی که دانیان په‌قه به‌رامهر به‌یادی خودا، له‌و پۆزه‌ی که هه‌یج فه‌ریاد په‌س و پرزگار که‌ریکیان نیه.

بەشى دووهم

(جنۆكه)

(الجن) (جنۆكه) بېجەوانەى مرقۇه. (الجان) تەنھا يەككە لە جنۆكه، ووتراره: شەو دايپۇشى وتارىكى داھات و شاردىه‌وه، ھەرشتى لىتموھ ديار نەبى ئەوا داپۇشراوه.

* (ابن منظور) ئەفەرمویت: جنۆكه ناسراوه بە (الجن) لە بەرئەموى ديارنەين و شارومەن و لە بەرجا و نین، ھەر ئەموشە بەكۆرپەلە ئەلەين: (الجنين)، چونكە لەناو سكى دايكىدا شارومەيه.

خەلگانی سەردەمى نەزانی لەپېش ئىسلامدا بە فرىشتەيان ووتوھ جنۆكه، لەبەر ديار نەبوونيان لەجاوى مرقۇف جنۆكهش برىتيە لە لاشەى ناگرين و توانای خو گونجاندن و خۆنواندنيان ھەيە بە چەند شىومەك، خودای گەورە دەفەرمویت: ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُورِ ۝٢٧﴾ العنكبوت. واتە: (جنۆكهشمان پېشتر لە ناگرىكى بەتەين دروستکرد).

* (البيضاوى) ئەفەرمویت: لاشەى جنۆكه شارومەيه و پووکارى ناگرين و ھەواييان ھەيە.

* (أبو علي بن سينا) ئەفەرمویت: جنۆكه گيان لەبەرى ھەوايەين و بەشىومى جياواز خۆيان ئەنوين، لە پېناسەى شەرعیشدا لەمە زياتر نەوتراوه.

بەچەو بنەرەتى جنۆكه و دروست بوئيان

* (قورتوبى) ئەفەرمویت: زانست پەرووران بىرو بۆچونى جياوازيان ھەيە سەبارت بە بنەرەتى جنۆكه، لە (حەسەنى بەسرى) يەوھ ئەگىرپنەوھ كە فەرموئەتى: بە راستى جنۆكه وەچەو نەوھى ئىبليس، مرقۇفیش وەچەو نەوھى ئادەم، لە ھەردوو لاش باومپردارو بېباومر ھەيەو بەشدان لە پاداشت و سزادا، ھەر كەس لەگەل باومپردارەندا بېت، ئەوا خۆشەويستى خودايە، ھەر كەسش لەگەل بېباومرەندا بېت ئەوا شەيتانە .

* (الضحاك) لە (ئەبن عەبباس) موھ (رەحمەتى خودای لىبىت) ئەگىرپتەوھ كە جنۆكه نەوھى (الجان) و شەيتان نین، ھەيانە باومپردارە ھەشيانە بېباومرە، شەيتانەكانیش نەوھى ئىبليس، نامەن ھەتا مەردنى ئىبليس.

ئەو بۆچونانەى كە جياوازيان تیدا نەوھ لە دەقى قورئان و فەرموودەكانى پېغەمبەردا ھاتوھ و نامازەى پېكراوھ نەوھيە كە بەراستى جنۆكه لە ناگر دروست كراوھ.

خودای گه‌وره ئه‌فهرمووئیت: ﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ﴾ (۱۵) ﴿الرحمن. واته:﴾ (جنۆکه‌ی دروستکرد له‌ بلیسه‌ی ناگریکی بئ دوکه‌ن).. (ئیبین عه‌یباس) ئه‌فهرمووئیت: ﴿مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ﴾ واته: له‌بلیسه‌ی ناگریکی بوخت، بۆجوونی سه‌یید قوتب‌وایه‌ که‌ مه‌به‌ست به‌ (مارج) شه‌وق و بلیسه‌یه‌، و مکو گری ناگر له‌گه‌ن بادا . خودای گه‌وره له‌سه‌ر زاری ئیبلیس ئه‌فهرمووئیت: ﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾ (۱۲) ﴿الاعراف. واته:﴾ (شه‌یتان ووتی: من له‌ ئاده‌م چاک‌ترم، چونکه‌ منت له‌ ناگر دروستکردوووه‌ و ئه‌وت له‌ قور دروست کردوووه‌).

خودای گه‌وره ئه‌فهرمووئیت: ﴿وَلِلْجَانِّ خَلَقْتَهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَّارِ السَّمُومِ﴾ (۲۷) ﴿العنکب. واته:﴾ (جنۆکه‌شمان پێشتر له‌ ناگریکی به‌تین دروستکرد).
 پێغه‌مبه‌ریش ﴿ﷺ﴾ ئه‌فهرمووئیت: ﴿خَلَقْتُ الْمَلَائِكَةَ مِنْ نُّورٍ، وَخَلَقْتُ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ، وَخَلَقْتُ آدَمَ مِمَّا وَصَفَ لَكُمْ﴾ (رواه مسلم). واته: (فریشته‌کان له‌ (نور) دروستکراون، جنۆکه‌کانیش له‌ بلیسه‌ی ناگریکی بئ دوکه‌ن دروستکراون، وه‌ ئاده‌میش له‌وه‌ دروستکراوه‌ که‌ بۆم باس کردوون).

ئهم ده‌قانه‌ی باس کران ئه‌وه‌ ئه‌سه‌لینن که‌ جنۆکه‌کان له‌ ناگر دروستکراون، لێرهدا به‌سیاریکی گرنگ دێته‌ پێشه‌وه‌: ئایا جنۆکه‌ به‌ناگریکی خۆی ماومه‌وه‌ یان گۆراوه‌ بۆ شتیکی تر؟

له‌ راستیدا جنۆکه‌ ناگر نین، به‌ئکو خودای گه‌وره‌ ڕه‌چه‌له‌کیانی له‌ ناگر دروست کردوووه‌، هه‌رومکو چۆن ڕه‌چه‌له‌کی مرو‌فی له‌ خۆن و قور دروست کردوووه‌، مرو‌ف ڕه‌چه‌له‌کی له‌ قور، به‌لام قورپکی ڕه‌ها نیه‌، به‌ئکو گیان له‌به‌ریکی زیندوووه‌ ژیری هه‌یه‌، هه‌روها ده‌مارو ماسولکه‌و گوشت و ئێسکی هه‌یه‌ به‌هه‌مان شێوه‌ جنۆکه‌ به‌نه‌چه‌یان له‌ ناگره‌ به‌لام گۆراون بۆ شتی تر.

* (ئهبوو ده‌رداء) ئه‌گێڕێته‌وه‌ و ئه‌فهرمووئیت: پێغه‌مبه‌ر ﴿ﷺ﴾ نوێزی ئه‌کردو گوێمان لێبوو ئه‌یفهرموو: (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ) واته: (په‌نا به‌ خودا ئه‌گرم له‌ تۆ)، پاشان هه‌رمووی: (أَلَعَنْكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ ثَلَاثًا) واته: (سێ جار هه‌رمووی: ئه‌فهرمتی خودات لێبێت)، پاشان ده‌ستی

پاکیشا و مکو ئەووی بیهویت شتیک وەریگری، کاتیک لە نوێژ بۆوه، ووتمان: ئەو پیغەمبەری خودا گوێمان لێبوو لە نوێژمەکتدا شتیکت ئەفەرموو، کە لەمەو پێش گوێ بیستی نەبوو بووین، بێنیمان دەستت پاکیشا، ئەویش فەرمووی: بە راستی ئیبلەسی دوزمنی خودا بە بلیسمەیک ناگرمووە هات، تا بیکاتە دەمو چاومەو، منیش سێ جار ووتم: پەنا بەخودا دەرگرم لە تۆ، پاشان سێ جار ووتم: ئەفرمت ئی ئەکەم بە ئەفرمتی خودا، هەر نە گەراپە دواوە، پاشان وێستم بێگرم، سوێند بەخودا ئەگەر دواکەوی سولەیمانی برامان نەبواپە، ئەم بەستەووە تا منداڵانی مەدینە پارێیان پێ بکرایە (موسڵیم گێزایەتەو).

ئەم فەرمودەبە ئەوێمان بۆ ڕوون ئەکاتەووە کە ئەم شەیتانە پێوێستی بەناگەر بوووە تا بیکات بە ڕوخساری پیغەمبەردا ﷺ چونکە خۆی ناگەر نەبوووە.

باسی سەرمتای دروست بوونی

خوێنەری بەرپێز ئەووە بزانی کە خودا جنۆکەوی لە پێش مەرۆفدا دروست کردووە بە ماومەیک کە کەس نازانی ئەو ماومەیک چەندە بوو، تەنها خودای گەورە خۆی نەبێت، خودای گەورە ئەفەرمووێت: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مَنْسُونٍ ۝٦٨﴾ وَلَبَّانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُورِ ۝٦٩ (العنجر. واتە: سوێند بەخودا ئێمە سەرمتا ئینسانمان لە قورپکی وشک دروست کرد کە پێشتر قورپکی ڕەشباوو ترشاو بوو، جنۆکەشمان پێشتر لە ناگرپکی بەتین دروستکرد کە بەوردیلە گونەکاندا تێدەپەرێت). ئەم پێشترش مانای ئەوماومەیکە کە جنۆکە نیشەجێی زەوی بوو لە پێش مەرۆفدا، هەرۆما خودا ئەفەرمووێت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِعِبَادُوهُمْ ۝٦٩﴾ (الناربات. واتە: (من جنۆکەو ئادەمیزادمان تەنها بۆ ئەووە دروست کردووە بەندایەتیم بۆ بکەن).

ئالوسی لە بارەکی ئەم نایەتە پەرۆزمەو ئەفەرمووێت: لەوانە یە پێش خستنی جنۆکە بۆ پێش خستنی دروستکردنیان بێت لە پێش دروستکردنی مەرۆف لەم بۆنەدا.

هەندێ لە یارانێ پیغەمبەر ﷺ ئەو ماومەیکان دیاری کردووە، لەوانەش (عبداللهی کوپی عومەر) کە ئەفەرمووێت: جنۆکە هەزار سال پێش ئادەم هەبوون، خوێنیان ڕشتووە، خودای گەورەش سەربازی لە فریشتەکان بۆ ناردوون و دەرمان کردوون بۆ دەرمانی کان.

خودای گەوره ئەفەرموویت: ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیْفَةً قَالُوْۤا اَتَجْعَلُ فِیْهَا مَنْ یُّفْسِدُ فِیْهَا وَیَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَیَحْضُئُ سُبْحٰنَکَ وَتُقَدِّسُ لَکَ قَالَ اِنِّیْۤ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۳۰﴾﴾ البقرة.

واتە: (ئەوی پێغه‌مبەر ﷺ) باسی بکە کە لە دێرژەماندا پەرورەدگارت بە فریشتەکانی ووت: پەرستی من ئەمەوێت جێنشینێک لەسەر زەویدا دابنێم بۆ ناوەدانی و دینداری، فریشتەکان ووتیان: ئایا کەسێکی تێدا دەکەیتە جێنشین، کە خراپە و تاوانی تێدا بچێنێت و خۆن پێزی تێدا ئەنجام بدات؟! لە گاتێکدا ئێمە تەسبیحات و سوپاس و ستایش ئەکەین و هەندرو پێزی تۆ چاک ئەزانین و بە دوورت ئەگرین لەو شتانەی کە شایستەی تۆ نین، لەوەلامیاندا خودا فەرمووی: ئەوێ من ئەزانم ئێوە نایزان. (عبداللەوی کۆری عباس) لە بارەی ئەم نایمەتە ئەفەرموویت: ئەوانەی خۆنیاڕ پێشوە جێگە بوون، کە نیشته جێی زەوی بوونە لە پێش ئادەمدا (سەلامی خودای لێبێت).

بوونی جێگە

لە قورئان و فەرموودەی پێغه‌مبەردا ﷺ بونی جێگە چەسپاوە و زاناپانیشت کۆدەنگن لەسەر ئەمە، ئەوێ ئینکاری بوونیاڕ بکات ئەوا بێباوەرە، چونکە ئینکاری لەشتێک ئەکات کە لە دیندا بە پێویست زانراوە.

توانای خۆدەرخستنیان بە شیوەی جۆراو جۆر

* (بدرالدین الشبلي) ئەلێت: جێگە توانای خۆدەرخستنیان هەیە لە شیوەی مەرۆڤو ئازەل دا، ئەتوانن لە شیوەی ووشتر و مانگا و مەرۆ ئەسپ و ماین و گۆی درێژدا خۆیان پێشان بدن، هەرەها ئەتوانن لەشیوەی مەرۆڤو بەلەندەش خۆیان دەرێخەن، هەرەك جۆن شەیتان لە شیوەی سوراقە کۆری مالیکدا هات بۆلای قورەیش، لە گاتی شەری بەمردا، وەك خودای گەوره ئەفەرموویت: ﴿وَإِذْ زَيْنُّ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمٰلَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْاَيُّمُ مِنَ الْاَنٰسِ وَإِنِّ جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرٰآتِ الْاَفْئٰتِ نَكَصَ عَلٰۤى عَقْبَيْهِ وَقَالَ اِنِّیْۤ اَبْرٰۤیۤ وِّنْکُمْ اِنِّیْۤ اَرٰۤی مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّیْۤ اَخَافُ اللّٰهَ وَاللّٰهُ شَدِیْدُ الْعِقَابِ ﴿۱۸﴾﴾ الانفال.

واته: (کاتیک شه‌یتان بموصوصه‌سو خه‌پال هه‌موو کردوه نا به‌سهندو ناروواکانی بۆ رازاننمه‌وو پئی‌ووتن: نه‌مړه‌ هیج که‌س به‌رنه‌گاری نیوه‌ی پیناکریت و دل‌نیابن منیش پشت و پهنای نیوه‌م، کاتیک نه‌و دوو له‌شکره‌ یه‌کتریان بینن، ده‌ست به‌جی پاشه‌و پاش که‌راپمه‌وووتی: به‌راستی من له‌ نیوه‌ بی‌ به‌ریم، چونکه‌ به‌ راستی نه‌وی من نه‌ی بینم نیوه‌ نایبینن، دیاره‌ شه‌یتان بینوییمتی که‌ چون ه‌ریشته‌مکان ده‌سته‌ ده‌سته‌ دا ده‌بزن بۆ ئیمانداران، بۆیه‌ له‌ ترساووتی: بیگومان من له‌ خودا نه‌ترسم، تۆله‌ی خوداش زۆر سه‌خت و به‌زه‌بره‌).

هه‌روه‌ها شه‌یتان خۆی و مگو که‌وره‌ پیاوێکی نه‌ج‌دی لیکردوه‌، له‌ کاتی کۆبوونه‌وه‌ی سه‌رانی قورپش له‌ (دار النوة) بۆ راپۆژ کردن له‌ باره‌ی پێغه‌مبه‌روه‌ ﷺ که‌ بیکوژن، یان زیندانیی بکه‌ن، یان ده‌ری بکه‌ن، له‌شاری مه‌که‌ه‌ .

(نبین عابدین) نه‌لێت: خۆ ده‌رخستنیان له‌شیوه‌ی جیاوازا ده‌سه‌پاوه‌ له‌ هه‌رموده‌دا، به‌لام هه‌ندێ ئینکاری له‌ توانای جنۆکه‌ نه‌که‌ن له‌سه‌ر نه‌و خۆده‌رخسته‌.

هه‌روه‌ها له‌ تابه‌ت مه‌ندییه‌گانی جنۆکه‌ نه‌ومیه‌ که‌ نه‌وان مرۆف نه‌بینن، به‌لام مرۆف زۆر به‌ که‌می نه‌وان نه‌بینن، خودای که‌وره‌ نه‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّكُمْ لَمُرَوِّفُونَ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ (۲۷) الاعراف. واته‌: (به‌ راستی شه‌یتان و داروده‌سته‌کی ده‌تان بینن له‌ جیگه‌یه‌که‌وه‌ که‌ نیوه‌ نه‌وان نایبینن).

شوینی جیگیربوون و خواردن و خواردنه‌وه‌ی جنۆکه‌

جنۆکه‌ به‌زۆری له‌و شوینانه‌ جیگیر نه‌بن که‌ شوینی سه‌ره‌نجی و شتی به‌یسن، وه‌ک که‌رماوو سه‌ر ناوو زه‌ل دان و شوینی به‌خێوکردنی ئازهل.

(زه‌میدی کوپی نه‌رقه‌م) له‌ پێغه‌مبه‌روه‌ نه‌گێڕه‌ته‌وه‌ که‌ هه‌رموویه‌تی (إِنَّ هَذِهِ الْعَشُوشُ مُحْتَضَرَةٌ، فَإِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ الْغَلَاءُ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُكَ مِنَ الْغَبْثِ وَالْغِبَائِثِ) (رواه احمد وابو داود وابن‌الماجه‌). واته‌: (به‌راستی سه‌ر ناو جیگه‌ی ناماده‌ بوونی شه‌یتان و جنۆکه‌گانه‌، نه‌گه‌ر یه‌کێکتان چوو سه‌ر ناو با بلێت: خودایه‌ په‌نات پێنه‌گه‌رم له‌ شه‌یتانی نیرو مێ) هه‌روه‌ها له‌ هه‌رموده‌دا هاتوو که‌ نوێژ کردن له‌و شوینانه‌دا نه‌هی لیکراوه‌، خواردنی جنۆکه‌ش به‌ریتیه‌ له‌ ئێسک، هه‌روه‌ک پێغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌هی کردوه‌ له‌وه‌ی که‌ به‌ئێسک خۆمان پاک بکه‌ینه‌وه‌ و وتویه‌تی: نه‌وه‌ خواردنی برا جنۆکه‌گانتانه‌.

جنۆكه‌ش نه‌ركیان له‌سه‌ره‌و گشتیتى په‌یامى پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌وانیش نه‌گرتیه‌وه: زانایان هاوړان له‌سمر نه‌وى كه جنۆكه نه‌ركیان له‌سمر شانه بو جیبه‌جى كردنى نه‌ركه دینیمكان، ومك له‌م نایمه‌ په‌روژها ناماژى پیکروه: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ (الناربات. واته: (من جنۆكه‌و ناده‌میزادتمنها بو نه‌وه دروست کردوه به‌ندیه‌تیم بو بکمن).. هه‌روه‌ها نه‌م نایه‌ته‌ی كه نه‌مه‌رموویت: ﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْإِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۖ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ (البقره. واته:

(پێیان بلێوه‌حی و نیگام بپراگه‌یه‌نه‌راوه كه به راستی ده‌سته‌یه‌ك له جنۆكه گویان گرتوه بو خویننه‌وه‌ی قورنان، جاكه ته‌واو بووه‌ووتویانه، به راستی ئی‌مه خویننه‌وه‌یه‌كى سهر سوپه‌یه‌نه‌رمان بیست، هیدایه‌ت دهره بو پێبازی ژیری و تیگه‌یه‌شتن، ئی‌مه‌ش باومرمان پیکردو هه‌رگیز كه‌س ناكه‌ینه شه‌ريك و هاوه‌ل بو به‌رومردگارمان). هه‌روه‌ها نه‌و نایه‌ته‌ی كه نه‌مه‌رموویت: ﴿يَمْشِرَ الْإِنِّ وَالْإِنْسَ إِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَفْذُرُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَفْذُرُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ﴾ (الرحمن. واته:

(نه‌ی كۆمه‌لی جنۆكه‌و ناده‌میزاد نه‌گه‌ر نه‌توانن به به‌شه‌كانی ئاسمان و زه‌ویدا دهرچن و نه‌و كاره نه‌نجام بدن دنیاش بن نه‌و كاره به‌هوی ماددی و توانای مه‌عنه‌ویه‌وه نه‌بی‌ت نه‌نجام نادریت).

هه‌روه‌ها نایه‌تی تریش هه‌یه كه ناماژه به نه‌رك و فه‌رمانی جنۆكه نه‌كات، به هه‌ر حال زانایان هاوړان له سهر نه‌وه‌ی جنۆكه هه‌موو نه‌و نه‌ركانه‌یان له سهر شانه، كه خودای گه‌وره به پیغه‌مبه‌ری راگه‌یانده‌وه ناردویه‌تی بو جنۆكه‌و ناده‌میزاد.

* (جابرى كورى عبدالله) له پیغه‌مبه‌ره‌وه نه‌گێڕیتیه‌وه كه فه‌رموویه‌تی: «كان النبي يبعث إلى خاصة قومه ويبعث أنا إلى الجن والانس». (رواه البخاري). واته: (له رابردوودا پیغه‌مبه‌ريك ته‌نها بو ئومه‌ته‌كه‌ی خۆی. په‌وانه نه‌گه‌را، به‌لام من په‌وانه‌كراوم بو جنۆكه‌و ناده‌می).

پاداشتی جنۆکه له سهركردمهكانيان

زۆریه‌ی زاناپان‌وای بۆ ئەچن که به راستی جنۆکه پاداشت دهرینه‌وه به‌گۆی رایه‌لیان و سزاش ئه‌درین له‌سه‌ر سه‌رپیچیان، به پێی ئەم ئایه‌ته‌ی خودای په‌روهردگار که ئه‌فهرموویت: ﴿وَأَنَا مِّنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ۝۱۱﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝۱۲﴾ الجن. واته: (له‌ناو ئیمه‌دا کهسانی مسوڵمان و خوداناس و کهسانی بی دین و خودانه‌ناس و سه‌رکه‌مشیش هه‌یه، ئه‌وه‌ی مسوڵمان ئه‌میت پێبازی سه‌ر فرازی دۆزیوته‌وه، به‌لام خودانه‌ناس و سه‌ر که‌شه‌گان به‌سه‌ریان‌ه‌وه ناچیت و به‌لکو ئه‌بیه سوته‌مه‌نی دۆزه‌خ). هه‌روه‌ها خودای گه‌وره ئه‌فهرموویت: ﴿وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِّنْهُمْ عِلْوًا وَفَوَقَهُمْ آعْنَ لَهُمْ وَهُمْ لَا يُلَاقُونَ ۝۱۹﴾ الاحقاف. واته: (هه‌ر ده‌سته‌یه‌ک، هه‌ر که‌سێک له ئیمانداران یان له‌بی بڕوایان پله‌و پایه‌ی به‌رز، یان نزمیان هه‌یه، ئه‌مه‌ش بۆ ئه‌وه‌یه خودای په‌روهردگار به‌پێی کردمه‌وه‌کانیان که ئه‌نجامیان داوه به ته‌واوی پاداشتیان بداته‌وه، به بی ئه‌وه‌ی هه‌یج جۆره سه‌تمه‌کیان نی بکات).

هه‌روه‌ها له ئایه‌تێکی تردا ئه‌فهرموویت: ﴿لَا يَطْلِيَهُنَّ اِنَّسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ۝۲۱﴾ الرحمن. واته: (ئهو حۆریان‌ه پێش ئه‌وان ده‌ستی که‌سیان به‌رنه‌که‌وتوو، نه له‌گه‌ڕۆهی ئاده‌م نه له جنۆکه‌و په‌ری).

★ (ئین حه‌زم) و هه‌ندئ له زاناپان له ئه‌بو حه‌نیفه‌وه ئه‌گێڕنه‌وه که جنۆکه هه‌یج پاداشتیکیان نیه ته‌نها پزگاربوون نه‌بی له ئاگر، چونکه له قورئاندا هاتوو له باری جنۆکه‌وه که ئه‌فهرموویت: ﴿يَقَوْمًا اٰجِبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوْا بِهِۦ. يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُّنُوْبِكُمْ وِجْزَكُمْ مِّنْ عَذَابِ اٰلِیْمٍ ۝۲۳﴾ الاحقاف. واته: (ئهی هه‌ومه‌که‌مان وه‌لامی بانگخوازی خودا بدنه‌وه‌و باوه‌ری پێ به‌ینن، خودا له تاوانه‌کانتان خوش نه‌بی و له سزای سه‌خت ئه‌تان پارێزێت) ★ (زه‌یلدی کۆری سوله‌یم) ئه‌فهرموویت: پاداشتی جنۆکه ئه‌وه‌یه که‌بیاریزێت له ئاگر، پاشان پێیان نه‌وتریت ببن به خۆل. کاتێک ئه‌هلی به‌هه‌شت ئه‌چنه به‌هه‌شته‌وه‌و ئه‌هلی ئاگر

ئەچنە دۆزەخەو، خودا بە باومردارانى جنۆكە ئەفەرموویت: ببن بە خۆل، لەو كاتەدا بئىباومر ئەلئیت: ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝﴾ النبا. واتە: (خۆزگە خاك و خۆل بوومایە) زانایان ھاوپان لەسەر ئەومى كە بئىباومرانی جنۆكە لە رۆژى دوايدا سزا ئەدرن ھەروەكو چۆن خودا لە قورننى پیرۆزدا ئەفەرموویت: ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝﴾ الجن. واتە: (بەلام لەرى لادەرمكان دەبنە سوتەمەنى دۆزەخ).

چوونى جنۆكە بۇ ناو جەستەى مرۆف

* (ئەبو جەسەنى ئەشعەرى) ئەفەرمویت: خەلكى بۇ چونیان جیاوازه لەبارى جنۆكەو، كە ئایا ئەچیتە لاشەى مرۆفەو یان نا؟ دوو بۆچوون ھەبە ھەندىكیان ئەلئین: ئەستەمە كە جنۆكە بچیتە جەستەى مرۆفەو. ھەندىكى تریان ئەلئین: گونجاو و ئەبیت جنۆكە بچیتە لەشى مرۆفەو، بە پێى ئەم فەرموودمە (أَخْرَجَ عِدُو اللَّهِ، فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ). (رواه احمد). واتە: (دەرچۆ ئەى دوزمنى خودا بە راستى من پێفەمبەرى خودام)، لە بەرنەومى لەشى جنۆكە لە شىكى نەرم و شلە، لەوانەمە لەرنگەى بۇ شايبەكانى لاشەى مرۆفەو بچنە زوورەو، وەكو چۆن ناو و خواردن دەچنە سكى مرۆفەو.

جنۆكە و گێراندەومى فەرموودە

ئەگونجیت جنۆكە لەمرۆفەو ئەو فەرموودانە بگێریتەو كە گوێيان لیبوو، یان بەسەریاندا خوێندراوتەو، وەك خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿قُلْ أُوْحَىٰٓ إِلَىٰ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۝﴾ الجن. واتە: (ئەى محمد ﷺ) بلى: نىكام بۇ كرا كە بئىگومان چەند كەسانىك لە جنۆكە گوێيان گرت لە قورنان خوێندنەومكەم. ھەروەھا ئەو نایەتەى كە ئەفەرموویت: ﴿وَادْخُرْنَا إِلَيْكَ نَقْرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُّنْذِرِينَ ۝﴾ قَالُوا يَنْقُومَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِن بَعْدِ

مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِيَ إِلَىٰ الْحَقِّ وَلِئَلَّكَ طَرِيقُ مُنْتَقِمٍ ﴿٣٠﴾ الاضافه . واته:(بیریان بهینهرهوه کاتیک جهند جنۆکه‌یه‌کمان نارد بۆ لات تا گوئ له قورنان بگرن، جا کاتی نامادی گوئ گرتن له قورنان بوون، به یه‌کتریان ووت: بئ دمنگ بن و گوئ بگرن، کاتیک قورنان خویندنه‌که ته‌واو بوو، هه‌موو گه‌رانه‌وه بۆ لای قه‌وم و هۆزمه‌کانیان به ترسینه‌روووتیان؛ ئه‌ی هۆزو قه‌ومه‌که‌مان به راستی ئیمه گوئ بیستی کتیبیک بووین که له دواى موسا نیردراوه، سه‌لینه‌ری په‌یام و کتیبه‌کانی پئش خو‌یه‌تی و هیدایه‌ت نه‌دات بۆ حه‌ق و راسته شه‌قامی رێک و دروست) . نه‌گهر بگونجیت که قورنان رابه‌گه‌یه‌ن، نه‌وا شیاوه که‌فه‌رموودمش بگه‌یه‌ن، به‌لام گه‌رانه‌وه‌ی مرؤف له جنۆکه‌وه، (سیوطی) نه‌فه‌رموویت: قه‌دمغه‌یه، له‌به‌ر نه‌بوونی متمانه به‌دادگه‌ریان.

سه‌ربرین بۆ جنۆکه

له‌مه‌وسوعه‌ی شه‌رعیدا ئه‌م ده‌قه هاتوو که نه‌فه‌رمویت:(ئه‌وه‌ی بۆ جنۆکه سه‌ر برپریت یان ناوی نه‌وانی ئی به‌ینریت حه‌رامه، به پئی ئه‌م نایه‌ته پیرۆزی قورنان که نه‌فه‌رموویت: ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ المائدة .

واته:(خودای گه‌وره مرداره‌وه بوو و خوین و گوشتی به‌رازو نه‌و نازه‌لانه‌ی ئی حه‌رام کردوون که له کاتی سه‌ربریندا ناوی غه‌یری خودایان له‌سه‌ر هینراوه).

* (یه‌حیای گۆری یه‌حیا) نه‌فه‌رمویت: هه‌ندیک که‌س و یه‌ستیان که ناو له کانیه‌که‌وه دهره‌یه‌ن و کاره‌کانیان جی به‌جی بکه‌ن، هه‌ستان سه‌ر برپریان بۆ جنۆکه کرد، بۆ ئه‌وه‌ی ئاوکه نه‌به‌نه خواره‌وه به زه‌ویدا، گوشته‌که‌یان دا به‌هه‌ندئ خه‌لک، ئه‌م رووداوه‌ش گه‌یه‌نرا به (ئه‌بو شه‌هاب) ئه‌ویش فه‌رمووی: ئه‌وه‌ی سه‌ربرینه‌که‌ی بۆ گراوه کارێکی حه‌رامی بۆ گراوه و نه‌و گوشته‌ش هه‌لāl نیه به‌و که‌سانه‌ی دهرد خواردیان دراوه.

هوکمی په‌نا گرتن به شه‌یتان و جنۆکه

ته‌نها نه‌بیت په‌نا به خودای گه‌وره و ناو و سیفاته به‌رزو پیرۆزو جوانه‌کانی بگرن. به‌لام دروسته په‌نا به مرؤف بگيریت له‌و شتانه‌دا که له‌ژیر توانای نه‌ودایه، و مکو هانا بردن بۆ مرؤف له نازه‌لی درنده، یان له مرؤفیک که بیه‌ویت له ناوی ببات . به‌لام په‌نا گرتن به

شهمیتان و جنۆکه‌کان حهرامه، چونکه خودای گه‌وره پیمان رانه‌گه‌یه‌نیت که ههر کس پشت به‌وانه ببه‌ستیت نه‌وا زیاتر ماندووی نه‌کات، وه‌ک له‌م نایه‌ته‌دا نه‌فه‌رموویت؛ ﴿وَأَنْتَ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنْ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ ﴿٦﴾ الجن. واته: (به‌راستی پیاوانیک له‌ ئاده‌می په‌نا نه‌به‌نه به‌ر پیاوانیک له‌ جنۆکه که بیان پارێزن، که‌چی زۆر تر ماندووین نه‌کردن).

داوای یارمه‌تی کردن له‌ جنۆکه

به‌هه‌مان شیوه‌ هه‌مه‌یه‌ که داوای یارمه‌تی له‌ غمیری خودا بکه‌ین، و‌مکو داوای یارمه‌تی کردن له‌ جنۆکه. له‌وانه‌شه‌ ببه‌ته‌ هاوێل دانان و بی‌باوه‌ری، داوای یارمه‌تی کردن له‌ جنۆکه حهرامه، چونکه پشت به‌ستنه‌ به‌که‌سیک که‌ توانای نیه، نه‌مه‌ش مروؤ به‌ره‌و تاریکی نه‌بات و نه‌چته‌ ریزی جادوگه‌رییه‌وه.

ئه‌و دوعاوویردانه‌ی که په‌نایان پی نه‌گیریت له‌ شهمیتان و جنۆکه

به‌که‌م: په‌نا گرتن به‌ خودا له‌ جنۆکه: خودای گه‌وره نه‌فه‌رموویت؛ ﴿وَأَيُّ زَعَنِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزَعٌ فَأَسْعِدَ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ﴿٦٣﴾ هست. واته: (نه‌گه‌ر له‌شهمیتانه‌وه توشی خه‌ته‌ره‌و خه‌یالی نا‌دروست بوون، نه‌وا په‌نا به‌خودا بگه‌ر، چونکه به‌راستی ههر نه‌و بی‌سه‌رو زانایه).

له‌ فه‌رموودمه‌کدا هاتوو‌ه که دوو پیاو له‌ لای پی‌عه‌مبه‌ر ﴿وَاللَّهُ﴾ شه‌ره‌ جنیویان کرد، هه‌تا رو‌خساری په‌کیکیان سور هه‌لگه‌را، پی‌غه‌مبه‌ر ﴿وَاللَّهُ﴾ پی‌ی فه‌رموو: من‌ووته‌یه‌ک ئه‌زانم نه‌گه‌ر بت‌ووتایه‌ ئه‌و شته‌ت له‌سه‌ردا نه‌مه‌ما ﴿أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ واته: بی‌وتایه: (په‌نا نه‌گه‌رم به‌ خودا له‌شهمیتانی نه‌فرت لی‌کراو).

دووهم: خویندنی هه‌ردوو سورمه‌تی (معوذتین) (سورمه‌تی الناس والفلق) (ترمه‌تی) نه‌م فه‌رموودمه‌یه له‌ ئه‌بو سه‌عیدی خودرییه‌وه نه‌گیرته‌وه که نه‌فه‌رموویت: (کان رسول الله ﷺ يتعوذ من الجان وعین الانسان حتی نزلت المعوذتان، فلما نزلتا أخذ بهما وترك

ماسواهما) واته: (پښغه مېمری خودا ﴿ﷺ﴾ بۇ خو پاراستن له جنۆكهو چاوی مروؤ دوعای نه خویند ههتاومگو سورمتی (الناس والخلق) دابهزی نهوسا نیتر نهم دوو سورمتهی نه خویندو وازی لمدوعای تر هینا).

سئ یهم: خویندنی (آیه الكرسي): (نهبو هورمیره) نهمرموئیت: پښغه مېمری خودا ﴿ﷺ﴾ پاراستنی زمکاتی رهمهزانی به من سپارد، کابرایهك هات ههتا همندی خواردن بهریت، منیش گرتم و پیم ووت: نمتبهم بۇ لای پښغه مېمری خودا، نهویش ووتی: بهرستی من همزارم و مندالم وردهو خیزانم زوره، منیش پښگه پښدا بروات، بۇ بهیانی پښغه مېمر ﴿ﷺ﴾ فهرمووی: (نهبو هورمیره) چیت له بهندیهکەى شهو کرد؟

منیش ووتم: تکای نهومی لیکردم که پښوپیستیهکانی زورنو خاوضی مندالی زوره، منیش بهزمیم پښدا هاتهوهو پښگه پښدا بروات. پښغه مېمریش ﴿ﷺ﴾ فهرمووی بهرستی درؤی لهگه ل کردی و دیتهوه بولات، منیش به پښی ووتهی پښغه مېمر ﴿ﷺ﴾ زانیم که دیتهوه بۇ لام، خو م خسته بۆسهوه بۆی، هات تا همندیك خواردن بهریت، پیم ووت: نمتبهم بۇ لای پښغه مېمری خودا ﴿ﷺ﴾، نهویش ووتی: وازم لیبینه بهرستی دمست گورتم و خیزان و منالی زورم به سمردا کهوتوهو، نیتر نایه موهو، منیش بهزمیم پښدا هاتهوهو پښگه پښدا بروات، بۇ بهیانی پښغه مېمر ﴿ﷺ﴾ پښووتم: نهی (نهبو هورمیره) چیت له بهندیهکەى شهو کرد؟ منیش ووتم: نهی پښغه مېمری خودا تکای نهومی لیکردم که دمست کورت و منالدارم، منیش بهزمیم پښدا هاتهوهو پښگه پښدا بروات، پښغه مېمر ﴿ﷺ﴾ پښووتم: به راستی درؤی لهگه ل کردیت و دیتهوه بۇ لات. بۇ جاری سییهم چومه بۆسهوه بۆی، هات، تا خواردن ببات نهمجارش گرتم و پیم ووت: نمت بهم بۇ لای پښغه مېمری خودا ﴿ﷺ﴾ نهمه سییهم جارهو دوا جاره که تۆ نه لئی نایه موهو دیتهوهو نهویش ووتی: وازم لیبینه چه ندووشهیمکت فیر نهکهم که بههؤیهوه خودا سوت پښگهیهنی، منیش ووتم: نهو ووشانه کامانه؟ نهویش ووتی: نهگهر چوپیته سمر جڼگهی نوستنهکمت (آیه الكرسي) بخوینه، بڼگومان خودا نمت پاریزی، وه شمیتانیش لیت نریك نابیتهوه، ههتا بهیانی منیش بهرمداو بۇ بهیانی پښغه مېمر ﴿ﷺ﴾ پښی ووتم: چیت له بهندیهکەى شهو کرد؟ منیش ووتم: نهی پښغه مېمری خودا، پښی ووتم: که چه ندووشهیمکم فیرنهکات، به

هۆیه‌وه خودا سودم پێدەمگەیه‌نی، منیش پێگەم پێدا ب‌روات، پێغه‌مبەر ﷺ هەرمووی: ئەو ووشانە چین؟! ووتم: پێی ووتم: کەچوێتە سەر جێگەی نووستن (آیة الكرسي) لە سەرمتاوه تا کۆتایی بخوێنە ﷻ (اللّٰهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ) خودا بەردەوام نەت پارێزێ و شه‌یتانی‌ش هەتا بە‌مانی لێت نزیک نابێتە‌وه.. پێغه‌مبەر ﷺ پێی ووتم: ئەو بە راستی لەگەڵ تۆدا راستی کردووه، بە‌لام خۆی درۆزنە، ئەو ئەبو هورمیرە ئەزانێ ئەو سێ جارە لەگەڵ کێدا قسەت کردووه؟

ووتم: نەخێر، ووتی: ئەوه شه‌یتان بوو. (بوخاری گێڕاویە‌ته‌وه).

حوارەم: خوێندنی سورم‌تی (البقرة): لە هەرموودیه‌کی سە‌حیح‌دا ئەبو هورمیرە لە پێغه‌مبەر‌وه ﷺ نە‌گێرێتە‌وه کە هەرموویه‌تی: ﴿وَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفَرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تَقْرَأُ فِيهِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ﴾ (رواه مسلم ٧٨٠). واتە: (ماله‌کانتان مە‌کەن بە گۆرستان، بە‌راستی شه‌یتان هە‌ل‌دێت و دوور دە‌که‌وێتە‌وه لە مائیک کە سورم‌تی (البقرة) ی تێدا بخوێن‌یت). پێنجەم: خوێندنی کۆتایی سورم‌تی (البقرة): (ئەبو مە‌سعود) لە پێغه‌مبەری خوداوه نە‌گێرێتە‌وه کە هەرموویه‌تی: (من قرأ الآيتين من آخر سورة البقرة في ليلة كفتاه). (متفق عليه) واتە: (هەر کەسێک دوو ئایەتی کۆتایی سورم‌تی (البقرة) بخوێنێ لە شه‌ودا بە‌سیه‌تی، یاخود دوو کە‌وه‌وایه‌ کە‌شه‌و نوێژی کردبێت) .. (نوعمانی کورێ بە‌شێ) لە پێغه‌مبەر‌وه ﷺ نە‌گێرێتە‌وه کە هەرموویه‌تی: (إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفِي عَامٍ أَنْزَلَ مِنْهُ آيَتَيْنِ خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَلَا يَقْرَأُ فِي دَارٍ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَيَقْرِبُهَا شَيْطَانٌ) (رواه الترمذي وهو صحيح). واتە: (بە‌راستی خودای گه‌وره کتیبێکی نوسی پێش ئە‌وه‌ی کە‌زم‌وی ناسمان دروست ب‌کات بە دوو هەزار سال، دوو ئایەتیان کۆتایی سورم‌تی (البقرة) یه‌و لە‌هەر مائیکدا سێ شه‌و نە‌خوێندرێتە‌وه، ئە‌وا شه‌یتان لێی نزیک نە‌بێتە‌وه).

شه‌شه‌م: سەرمتای سورم‌تی (حم، المؤمن، غافر) هەتا ئە‌گاتە (إليه المصير) لە‌گەڵ (آیة الكرسي): (ئە‌بوو هورمیرە) ﷺ لە پێغه‌مبەر‌وه ﷺ نە‌گێرێتە‌وه کە هەرموویه‌تی: (من قرأ حم المؤمن) إلى قوله (إليه المصير) و (آیة الكرسي) حین ی‌صبح، حفظ بهما حتی یم‌سي، ومن قرأهما حین یم‌سي حفظ بهما حتی ی‌صبح). (رواه الترمذي). واتە: (هەر کە‌س سورم‌تی

(حم، المؤمن) همتا نه گاته (إليه المصير) بخوینئ له گهئ (آية الكرسي) له به یانیدا پارێزراو نه بئیت همتا ئیواره، وهههر کهس له ئیوارهدا بیان خوینئیت، پارێزراو نه بئیت همتا بهمانی).
 حموتهم، سهه جار بلئیت (لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك، وله الحمد، وهو على كل شيء قدير): (نهبو هورمیره) له پێغه مبهروه (ﷺ) نه گێرپتهوه که فهرموویهتی: (هر کهسێ پۆزی سهه جار نهه زیکرهی سهروه بخوینئیت، نهوه خیری نازاد کردنی ده کۆیلهی ههیهو سهه چاکهی بۆ دهنوسریت و سهه خراپهی ئی نهسپردرپتهوه، وه نه بپته هۆی پارێزگاری له شهیتان، نهو پۆژه همتا ئیواره، وه ههه کهسێک له نهو باستر نیه، جگه لهو کهسه نه بئیت که له نهه زیاتر نهو زیکره بلئیت) (رواه البخاری ۶۴۰۳ و مسلم ۲۶۹۱).
 ههشتهم، زۆر یاد کردنی (ذیکر) خودای گهوره: (حارسی نه شعهری) (ﷺ) له پێغه مبهروه (ﷺ) نه گێرپتهوه که فهرموویهتی: خودای گهوره فهرمانی به په حیا کوری زمکه ریادا (سهلامی خودایان لی بئیت) به پێنج شت و فهرمانیش بکات به بهنی ئیسرائیل کاری پێ بکهن، خه لکی له (بیت المقدس) کۆبوونهوهو مزگهوته که پرپوو، نهویش ووتی: به راستی خودای گهوره فهرمانی پێ کردوم که کار به پێنج شت بکهو و فهرمانیش به ئێوه بکهه که کاری پێ بکهن.

يەكەميان: ئەومىيە كە خۇدا بېرستىن و ھاۋەلى بۇ بېريار نەدىن بەھىج شىۋمىيەك، بە راستى ھاۋشۋىيە ئەو كەسەى ھاۋەل بۇ خۇدا بېريار ئەداتەمكو پىاۋىك ۋايە كە كۆيلەمىك بە پارەو سامانى خۆى بېرېتت و پىئى بلى بىم پارەو سامانى مەن كاربەكو پاشان بۆمى بېگېرمەو، بەندەكەش كار ئەكات بەلام مال و سامانەكە بۇ يەككىكى تر نەگېرېتەو، كى ئە ئىۋە رازىيە كە كۆيلەكمى بەم شىۋمىيە پىت؟!

دوود: فەرمانتان پئی ئەکەم بە نوێژ گردو و لە نوێژمکانتاندا سەیری ئەم لاو ئەولا مەکەن.
سئ یەم: فەرمانتان پئی ئەکەم بەرپۆزوو گرتن، نەوونە ی رپۆزوو گرومکو پیاویک وایە لە
ناو کۆمەئیک خەلگدا تورمکە یەکی پئی بێت، میسکی تێدا بێت و هەموویان سەرسام بن بە
بۆنەکە ی، بە راستی بۆنی دەمی رپۆزووگر لە لای خودا لە بۆنی میسک خۆشترە.

چوارهم: فرمانتان پڻهڪم به بهخشيڻي مان، نموونهي ٺهه مشوهڪ پياويڪ وابه
دوڙمن به ديلي گرتيبيو دمستو ڦاچيان بهستبيتهوه تابييهن له ملي بدن ٺهويش بلي:
هر جي مالو سامانم ههيه ٺهيدهم به ٺوهو خوي لڀان رزگار بڪات.

پێنجەم: ھەروەھا ھەرمانتان پێنەکەم بەوێ کە یادی خودا بکەن، بێ گومان ھاو شیوەی ئەو کەسە یادی خودا نەکات و مەکو پیاویک وایە کە دوزمن زۆر بە خێراییی بە دواپەو بەیت، ھەتا نەگاتە ھەلایەکی پتەو، وە مرۆڤ پارێزراو نابێت، تەنھا بە یادی خودا نەبێت. (روایە الترمذی و ھو صحیح).

نۆیەم: دەست نۆیژگرتن: نەمەش لە گەورەترین ئەو شتانەییە کە خۆی پێدەپارێزێ، بە تەبەت لەکاتی توورمبوونی مرۆڤ بەرزبوونەوێ ئارمەزووی مرۆڤدا. چونکە بەراستی توورمبوو ئارمەزوو، و مەکو ئاگرێک لە دڵی مرۆڤدا قوڵپ نەدات و کۆپە نەکات. (ئەبو سەعیدی خەدری) لە پێغەمبەرە (ﷺ) نەگێڕێتەو کە ھەرموو پەتی (ألا وإن الغضب جمرۃ فی قلب ابن آدم، أما رأیتم إلی حمرة عینیہ وانتفاخ أوداجہ فمن أحسن بشیء من ذلک فلیصلق بالارض) (روایە الترمذی). واتە: (بەراستی توورمبوون پشکۆیەک ئاگرە لە دڵی ئادەمیزاددا، ئایا نابینن کە چۆن چاوی سور ھەلنەگەرێ و دەمارەکانی گەردنی بەرز نەبێتەو، ھەر کەس ھەستی بەو کەرد بە لەجێی خۆی بپێنێتەو نە جۆلێت).

پێغەمبەر (ﷺ) لە ھەرموو دمیەکی تردا ئەفەرموویت بەراستی توورمبوون لە شەیتانەومیە، شەیتانیشت لە ئاگرە، بێگومان ئاگریش بە ئاوو دانەمرکێتەو، ئەگەر یەکیەک لە ئێوە توورمبوو، بە دەست نۆیژ بگرێت).

دەھەم: دورکەوتنەو و خۆگرتنەو لە زیادە پەوی کردنی تێ پوانینی ناھەری و زۆر قەسەکردن و زۆر خواردن و خواردنەو و زۆر تێکەڵ بوون لەگەڵ خەلکیدا، بەراستی شەیتان لەم شتانەو زال نەبێت بەسەر مرۆڤدا، (عبداللہی کورپی مەسعود) ئەفەرموویت: (خراپە خەجالتکاری دڵەکانە، ھیچ سەرنج و تێپوانینیکی نیە لە شەیتانەو تەماعیکی تێدا نەبێت).

بهشی سی یه

چیرۆکی بهربهرمکانی نیوان مروؤو شهیتان

سهرمتای دهست پیکردنی نهم ململانی و بهربهرمکانیه، لهو کاتهوه دهستی پیکرد، کاتیکی شهیتان له بهههشتدا قایل نهبوو ههرمانی خودا به جی بهینیت و کرنوش بۆ ئادهم بهریت، خودای گهورمش دهری کردو به نهفرمتی کرد، بۆیه لهلای خودا سویندی خواردو ووتی:

﴿ قَالَ فِعْرِيكَ لَا تُعْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾ ۞ س. واته: (سویند به دسهلاتی بی سنورت، شهرت بی ههر ههموویان گومپاو سهرگهردان بکهه * تهنها بهنده دلسۆزهمانت نهبیت که ههلبزاردی خۆتن و دسهلاتم نیه بهسهریاندا). سهرمتای بهربهرمکانیهکه له ههلههتاندنی دایک و باوکمان (ئادهم و حهوا) وه دهستی پیکرد، له کارمدا شهیتان سهرکهوتوبوو، وه بوو بههوی دهرکردنیان لهبههشت، خودای گهوره نهفرموویت:

﴿ وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَسِیَ وَلَمْ יَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١٣٠﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١٣١﴾ فَقُلْنَا يَتَّخِذْ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِرِزْقِكَ فَلَا يُخْرِجُكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ﴿١٣٢﴾ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ﴿١٣٣﴾ وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ﴿١٣٤﴾ فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَتَّخِذُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةٍ أَخْلَدُ وَمِنْكَ لَا بَلَلٌ ﴿١٣٥﴾ فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ﴿١٣٦﴾ ثُمَّ أَجْنَبَهُ رَبُّهُ فَأَبَى عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٣٧﴾ ۞ طه. واته: (سویند بهخودا بیگومان نییه بپشتر بهیمانمان له ئادهم وهرگرت (که نزیکى درهخته ههدمغه کراومکه نهکهویت که جی بیرى جوو، به مهرجیک نهمان بینى پشتر برپاری کردنی نهو سهرپیچیه بدات، کاتیکی بهفریشتهکامان ووت: کرنوش بۆ ئادهم بهرن، ههموو کرنوشیان برد، جگه له نیبلیس که سهرسهخت و یاخیبوو، جا ووتمان: به راستی نهم نیبلیسه دوزمنی خۆت و هاو سهرمهکهته، وریا بن له بهههشت بهدهر کردنتان نهداث، بهو هۆیهوه توشی ناخۆشی و نهگبهتی و دهربهدهری بب، دلنیش به تۆ له بهههشتدا نه برسیت نهبیت و نهرووت و رهجال نهبیت،

نەتینووست ئەبێت و نە گەرماش زۆرت بۆ ئەهینیت، جا شه‌یتان گومانی خسته دڵیه‌وه‌و پێی‌ووت: ئە‌ی ئادەم نیشانەت بە‌دم درەختی نە‌مری و مۆلک و دارییه‌ک کە بە‌سەر نا‌جیت کامه‌یه؟! شه‌یتان هەر کۆلی نە‌دا تافریوی دان، هە‌ردووکیان لە‌بەر‌وبومی درەختە‌که‌یان خوارد (نێ‌تر جل و بە‌رگ و پۆشاکیان لە‌بە‌ردام‌ال‌راو عە‌یب و عاریان دەرکە‌وت، بە‌ پە‌له‌ هە‌وێیان دا بە‌گە‌ڵای درەختە‌گانی بە‌هەشت خۆیان دا‌پۆشن)، ئا بە‌و شێ‌ویه‌ ئادەم لە‌ پە‌روەردگاری یا‌خی بوو، فە‌ریوی خوارد و پێ‌گە‌ی ئی تیک‌چوو، پاشان پە‌روەردگاری هە‌لی‌بژارد و کردی بە‌ پێ‌غه‌مبەر و تە‌و‌به‌ی لێ‌و‌مرگرت و هیدایە‌ت و پێ‌نمایی کرد، ئە‌وسا خودای گە‌وره‌ فەرمانی دا‌وووتی: نێ‌تر هە‌ردوکتان لە‌ بە‌هەشت دا‌بە‌زن بە‌گشتی، هە‌ندیکتان دە‌بێ‌ت دۆ‌ژمنی هە‌ندیکتان، جا ئە‌گەر هیدایە‌تی من بۆ ئێ‌وه‌ هات، ئە‌وه‌ی شو‌ئنی بە‌رنامە‌کە‌م بکە‌وێت، نە‌ گومرا ئە‌بێت و نە‌ ناخۆشی و نا‌رە‌حه‌تی و ناسۆری دێ‌تە‌ پێ‌ی).

بە‌ڵی، ئادەم دا‌بە‌زی بۆ سەر زە‌وی، تا لە‌گە‌ڵ نە‌وم‌گانی خۆیان ئامادە‌ بکە‌ن بۆ رووبە‌رووبونە‌وه‌ لە‌گە‌ڵ شه‌یتان و هە‌وێ بە‌ر‌ده‌وامە‌گانی بۆ لە‌ خسته‌ بردنی نە‌وم‌گانی ئادە‌م، شه‌یتانی‌ش بە‌جۆ‌رها شێ‌وه‌ خۆی ئامادە‌ کرد بۆ ئە‌و روو بە‌ روو بونە‌ومه‌ی لە‌وانە‌ش:

۱- توانای لە‌خسته‌ بردن و پازاندنە‌وه‌ی گونا‌هو تاوان،

خودای گە‌وره‌ ئە‌فە‌رمو‌یت: ﴿ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

﴿ العنبر. واتە: (وو‌تی: ئە‌ی پە‌روەردگارم، مادام بە‌هۆی ئە‌م مە‌رۆ‌فە‌وه‌ منت سەر لێ‌شێ‌وا‌و کرد، شە‌رت بێ‌ت لە‌ زە‌ویدا هە‌موو گونا‌هو لادان و تاوانیکیان لە‌لا جوان و شیرین بکە‌م و هە‌موویان سەر لێ‌شێ‌وا‌و سەرگە‌ردان بکە‌م).. هە‌روە‌ها خودای گە‌وره‌ لە‌ ئایە‌تیکی تردا ئە‌فە‌رمو‌یت: ﴿ تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَرَزَنَّا فُتْمُ الشَّيْطٰنُ أَعْمَلَهُمْ فَهُوَ رِلِيُّهُمْ أَلَيْسَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٣﴾ النحل. واتە: (سو‌یند بە‌ خودا پێ‌ش تۆ بۆ گە‌ل و قە‌ومە‌گانی تری‌ش پێ‌غه‌مبەرە‌نم پە‌وانە‌ کردو‌وه‌، بە‌لام شه‌یتان کار و کردە‌وه‌ی نادروست و هە‌ڵە‌ی بۆ پازاندن و نە‌م‌تە‌وه‌، ئە‌م‌رپۆ لە‌ دونیادا هەر ئە‌و پش‌تی‌وانیانە‌ و سزای بە‌ ئێ‌ش و ئازار بۆ ئە‌و جۆ‌ره‌ قە‌وم و کە‌سه‌ نا لە‌بار و نا حە‌لیانە‌ ئامادە‌ کرا‌وه‌).

۲- درۆ کردن و هەڵخەڵەتاندن،

خودای گەوره سەبارەت بە درۆی شەیتان ئەمەرمووێت: ﴿فَوَسَّسَ لَهَا الشَّيْطَانُ يَتَّبِعَ لَهَا مَا وُرِيَ عَنْهَا مِنْ سَوَاءٍ تَبِعَا وَقَالَ مَا تَهْكُمَا رَبِّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَائِكَةً أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ۝﴾ الاعراف. واتە: (شەیتان پێی ووتن: پەروردگارتان لەبەر هیچ هۆیه‌ک بەرگری ئەو درەختە یان نەکردوون تەنها لەبەر ئەوە نەبیت کە نەبێتە دوو فریشتە یان بۆ ئەوەی لە بەهەشتدا بە هەمیشەیی و بە نەمری نەمێننەوه) .. هەروەها خودای گەوره ئەمەرمووێت: ﴿يَعِدُّهُمْ وَيُمْنِيهِمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا عُرُوفًا ۝﴾ النساء. واتە: (شەیتان بە ئێنیان پێ ئەدات و ئاوات و ئومێدیان ئەخاتە بەر، دڵنیابن شەیتان هیچ بە ئێنیکیان پێ نادات جگە لە هەڵخەڵەتاندن نەبیت) .. هەروەها خودای گەوره ئەمەرمووێت: ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُّكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُّكُمْ مَغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝﴾ البقرة. واتە: (شەیتان بە ئێنی هەزارێ و ئەداریتان پێ ئەدات و ئەتان ترسێنێت بە هەزارێ و فەرمانتان پێ ئەدات بە گوناھو تاوان و خراپە و بێ مەبەخشی نی مالت و سامان، خوداش بە ئێنی لێخۆشبوونی خۆیتان پێ ئەدات، لەگەڵ پزق و پزۆی زۆرو بەهری فراوان و خوداش فراوانگیر و زانیە).

۳- ئەم دۆژمنە، ئێمە ئەمێنی و ئێمە ئەو نابینن،

خودا ئەمەرمووێت: ﴿يَبْنِي آدَمَ لَا يَفْنَيْنَكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝﴾ الاعراف. واتە: (ئەو ئەوەی ئادەم، شەیتان ئێوەش لە خشتە نەبات، هەروەک دایک و باوکتان لە خشتە بردو لە بەهەشت بە دەرکردنی دان، لە کاتی کە دەستی کرد بە دامالێنی پۆشاکیان تا عەورەتیان پێشانی بەکتر بدات، بێگومان شەیتان و دارو دەستەگە ی ئێوە ئەبێن لە دنیا داو بەلام ئێوە ئەوان نابینن، دڵنیابن ئێمە شەیتانەکانمان کردووە بە یار و یامری ئەوانە ی کە باومر ناهینن) .

ع شەیتانەکانمان کردووە بە یار و یامری ئەوانە ی کە باومر ناهینن) .

ع شەیتان و مکو خۆین بە دمارەکانماندا هاتوچو ئەکات،

پێغه‌مبەر ﷺ ئەفەرموێت (إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ إِبْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ) (رواه البخاري ومسلم). واتە: (بەرپاستی شهیتان بە ھەموو ئەو شوپێنانەی مەرۆفدا ھاتوو چۆ ئەکات کە خوێنی پێدا تێنەپەرێت).

د. گوێ ھەلخستن بۆ ئەو ھەرمانانەی کە لە ئاسمان بڕپاری لەسەر ئەدرێت، عائشە (ڕمزی خودای لیبیت) لە پێغه‌مبەر موه ﷺ ئەگێرێتەووە کە فریشتەکان دا ئەبەزن بۆ سەر ھەورەکان و باسی ئەو ھەرمانانە ئەکەن کە لە ئاسمان بڕپاریان لەسەر دراو، شەیتانەکانیش گوێ ھەلنەخەن بۆ بیستنی و گوێیان ئی ئەبیت و پاشان ئەنێرن بۆ جادوگەر و کاهینەکان، ئەوانیش سەد درۆی بۆ زیاد ئەکەن).. لەگەڵ ھەموو ئەمانەشدا بە پاستی ھێلی شەیتان زۆر بێ ھیزو کەم توانایە، وەک خودای گەرە ئەفەرموێت: ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝﴾ النساء . واتە: (بە پاستی ھێل و پیلانی شەیتان ھەر لاواز بوو).

نەمەش لە کاتیگدا کە مسوڵمان ھانای خۆی تەنھا بۆ خودا بەرپیت و خۆی نەداتە دەست و سوسەھی شەیتانی نەفرەت لیکراو، خودای گەرەش ئەفەرموێت: ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَوِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝﴾ الامراف . واتە: (ئەگەر لەلایەن شەیتانەووە و سوسەپەکت بۆ پێشھات و ویستی لە خشتەت بەرپیت و توشی ھەلەت بکات، ئەوا تۆ پەنا بەخودا بگرەو پەشت بەو ببەستە، چونکە بە پاستی ئەو زاتە بیسەر و زانیایە).

به‌شی چواره‌م

مه‌به‌ست و ناما نه‌جه‌کانی شه‌یتان

خوینهری به‌ریژ باش بزانه که کۆتا مه‌به‌ستی شه‌یتان نه‌ومیه که نه‌ومکانی ئاده‌م به‌جه دۆزه‌خه‌وه و به‌هه‌شتیان له ده‌ست به‌جیت، خودای گه‌وره نه‌فهرمویت: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُرْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ (۶) ﴿طاهر. واته: (به‌پرستی شه‌یتان دوزمنی نیومیه و نیوش به دوزمنی خۆتانی دابنن، بئگومان بانگی تاقم و دارودسته‌کانی خۆی نه‌کات بۆ نه‌ومی ببه‌ نیشه‌جیی دۆزه‌خ) .

هه‌روه‌ها خودا نه‌فهرمویت: ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ (۱۰) ﴿النساء. واته: (شه‌یتان نه‌یه‌ویت که گومرپایان بکات، به گومرپاگردنیک‌کی دوور له راستی).

له راستیدا نه‌و مه‌به‌سته‌ی شه‌یتان له پیناویدا هه‌ول نه‌دات بریتی یه: له بیباوم‌ری و دهرکردنی خه‌لک له به‌هه‌شته‌وه بۆ سزای دۆزه‌خ، تا بیان کات به کۆمه‌ل و گرو‌هی خۆی، هه‌ر بۆیه‌ش به شه‌وو و رۆژ بانگه‌وازی خه‌لکی نه‌کات بۆ تاوان و سه‌ریبجی به نه‌ینی و ئاشکرا، خودای گه‌وره نه‌فهرمویت: ﴿قَالَ فِيمَا آغَايَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ (۱۶) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ فِيهِمْ مِنْ بَنِي آدَمَ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَنِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ (۱۷) ﴿الاعراف. واته: (به‌هۆی نه‌ومی که تۆ منت گومراو سه‌رگمردان کرد، نه‌وا سویند بیت منیش له‌ریگه راسته‌که‌متدا بۆیان دانه‌نیشم، پاشان سویند به‌خودا له به‌رده‌میان‌ه‌وه له به‌شتیان‌ه‌وه له‌لای راستیان‌ه‌وه له‌لای چه‌پیان‌ه‌وه بۆیان دهم و دنیا‌یان له لا خۆشه‌ویست نه‌که‌م و گومان‌یان دهربار‌ی قیامت له لا دروست نه‌که‌م و زۆر به‌شیان نا سوپاس گوزارن).

نه‌گه‌ر شه‌یتان به ته‌واوتیش نه‌گاته نامانجی خۆی و توانای نه‌بیت خه‌لکی بیباوم‌ر بکات، به‌لام هیوا بپراو نابیت و به تاوان و سه‌ریبجی و که‌م ته‌رخه‌می رازی به‌ نه‌گه‌ر که‌میش بیت.

پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) نه‌فهرمویت: (به راستی شه‌یتان به جۆره‌ها شیوه له رپگه‌ی مرفۆی مسو‌لماندا دانه‌نیشی و پێی نه‌لێت: مسو‌لمان نه‌بیت و واز له نایینی خۆت و باوک و باپیرانت

ئەھىنى؟ پېغەمبەر ﷺ ئەفەرمووئەت: مەسۇلمانەكە سەرپىچى شەيتان ئەكەت و مەسۇلمان ئەبەت، پاشان لە ڕىگەى كۆچ كەردندا بۆى دانەنىشى و پىنى ئەلەت: ئايا كۆچ ئەكەيت و واز لە زەوى و ئاسمانەكەت ئەھىنى و بەجىي دىلى؟ مەسۇلمانەكە سەرپىچى شەيتان ئەكەت و لەپىناوى خودادا كۆچ ئەكەت، پېغەمبەر ﷺ ئەفەرمووئەت: پاشان شەيتان لە ڕىگەى تىكۆشاندا بۆى دانەنىشى و پىنى ئەلەت، دىرغەيت نەكەرد بەنەفس و مالت، خەك ئەكۆزەت و خەك ئەكۆزەت، ژنەكەت مەرە ئەكەرتەو، مالتەكەت دابەش ئەكەرت، مەسۇلمانەكە سەرپىچى ئەكەت، پېغەمبەر ﷺ ئەفەرمووئەت: ھەركەسىك ئەو كارانە ئەنجام بەدات و پاشان بەرئەت، ئەو لەسەر خودايە بە بەھەشتى شاد بەكەت، ئەگەر بەكۆزەت و شەھىد بەت، ئەو لەسەر خودايە كە بەكەتە بەھەشتەو، ئەگەر بەختى يان لەسەر و لاخەكەى بەرپەتەو و بەرئەت، ئەو لەسەر خودايە بەبەھەشتى بەرئەت شاد بەكەت (رواه احمد و النسانى).

بەكەك پەرسىار ئەكەت، ئايا ڕىژەى ئەو كەسانە چەندە كەشەيتان گومرايان ئەكەت؟ كاتىك وەلامەكەى ئەبەستەن توشى شۆك و سەرسورمان ئەمەين، بەوەى كە ڕىژەو ژمارەى ڕىژاگەربوان لە ناگەر لە ھەزار كەس يەك كەسە؟!

(ئەبو سەئىدى خەدرى) لە پېغەمبەرەو ﷺ ئەگەرتەو كەفەرمووئەت: (يقول الله تعالى: يا آدم فيقول: لبيك وسعديك، والخير في يديك، فيقول: أخرج بعث النار . قال: وما بعث النار؟ قال: من كل ألف تسع مئة وتسعة وتسعين، فعنده يسيب الصغير .. ﴿يَوْمَ تَرَوْنها تَذَهلُ كُلُّ مُرَضعةٍ عَمَّا أَرضَعَت وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمَلها وَتَرى النَّاسَ سُكَّرى وَمَا هُم بِسُكَّرى وَلَكِنَّ عَذابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ .. قالوا: يا رسول الله وإنا ذاك الواحد؟ أبشروا فإن منكم رجلاً ومن يا جوج و ما جوج ألف . ثم قال: والذي نفسي بيده إني أرجو أن تكونوا ربع أهل الجنة، فكبرنا فقال: أرجو أن تكونوا ثلث أهل الجنة، فكبرنا فقال، ما أنتم في الناس إلا كالشجرة السوداء في جلد ثور أبيض أو كشجرة بيضاء في جلد ثور أسود) . (رواه البخاري و مسلم) . واتە: (خوداى گەورە ئەفەرمووئەت: ئەى ئادەم، ئەویش ئەفەرمووئەت: بەئى خوايە گەيان، پەرمەويت ئەكەم، پاك و بێگەردى بۆ تۆيە، ھەموو خەيرىك لە دەسەلاتى تۆدایە، خوداى گەورە ئەفەرمووئەت: خەلكى دۆزەخ لە خەلكانى تەرجا بەكەرەو، ئادەم ئەفەرمووئەت، كەسانى دۆزەخ كامانەن؟ خوداش ئەفەرمووئەت، لە ھەر ھەزار كەسىك نۆ

سه‌دو نه‌وه‌دو نو کەس، نا له‌وێدایه که منداڵ سه‌ری سه‌ی نه‌بێت (هه‌موو سه‌ک په‌رو دوو گیانی‌ک سه‌که‌ی داننه‌نیت، خه‌لکی نه‌بینیت وه‌ک سه‌رخۆش وان، به‌لام سه‌رخۆش نین، به‌لکو سه‌زای خودا زۆر سه‌خت و سامناکه‌) وتیان: نه‌ی په‌غه‌مه‌به‌ری خودا کێ له‌ نی‌مه‌ له‌و په‌ک که‌سه‌یه‌؟ نه‌ویش فه‌رمووی، موژده‌بی به‌راستی نه‌و که‌سه‌ له‌ نی‌ویه‌ به‌لام له‌ په‌نجووج و مه‌نجووج هه‌زاره‌، پاشان فه‌رمووی: سوێند به‌و که‌سه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته‌ تکه‌ نه‌که‌م که‌ نی‌وه‌ چوار په‌کی خه‌لکانی به‌هه‌شت بن، (نه‌بو سه‌عید) نه‌فه‌رموویت: نی‌مه‌ش (الله اکبر) مان کرد، پاشان فه‌رمووی: تکه‌م وایه‌ که‌ نی‌وه‌ سه‌ی په‌کی نه‌ه‌لی به‌هه‌شت بن، چاریکی تر (الله اکبر) مان کردوو فه‌رمووی: تکه‌م وایه‌ که‌ نی‌وه‌ نه‌ه‌لی به‌هه‌شت نی‌وه‌ بن، نی‌مه‌ش (الله اکبر) مان کردو فه‌رمووی: نی‌وه‌ له‌ نی‌وان خه‌لکه‌دا وکو موویه‌کی په‌ش وان له‌ په‌ستی گایه‌کی سه‌بیدا، یان وکو موویه‌کی سه‌ی وان له‌ په‌ستی گایه‌کی په‌شدا) .

ناگادارکردن‌وه‌ به‌یه‌نانه‌وه‌

خودای گه‌وره‌ له‌ گوێ رایه‌لی شه‌یتان و شوێن که‌وتوانی ناگادارمان نه‌کاته‌وه‌ و په‌یمان رایه‌گه‌یه‌نی که‌ سه‌ر نه‌نجامی گوێ رایه‌لی بو شه‌یتان تیاچوونه‌، خودای گه‌وره‌ نه‌فه‌رموویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٣٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا نَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾﴾ البقرة . واته‌: (نه‌ی خه‌لکینه‌ له‌ په‌زق و په‌زی حه‌لال و پاکی زه‌وی بخۆن و نه‌زیکی هه‌مه‌غه‌کراومکان مه‌که‌ون، هه‌رومه‌ها شوێن هه‌مگاومکانی شه‌یتان مه‌که‌ون، چونکه‌ بێگومان شه‌یتان دوزمه‌نیکی ناشکراتانه‌ * بێگومان نه‌و شه‌یتانه‌ هه‌ر فه‌رمان به‌ خراپه‌ و گوناوه‌ تاوان نه‌کات و هه‌رومه‌ها هانتان نه‌دات بو ووتنی هه‌ندیک شت یان هه‌لبه‌ستنی هه‌ندیک گوشتار به‌ده‌م خوداوه‌، به‌بی نه‌وه‌ی بزانی که‌ سه‌ر نه‌نجامی نه‌و کارمان چه‌نده‌ مه‌ترسی داره‌) .

هه‌رومه‌ها خودای گه‌وره‌ نه‌فه‌رموویت: ﴿وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦١﴾﴾ الزمر . واته‌: (با شه‌یتان په‌تان په‌ی نه‌گریت و له‌ په‌ی راست لاتان نه‌دات، چونکه‌ بێگومان نه‌و دوزمه‌نیکی ناشکراتانه‌) .. هه‌رومه‌ها خودای پاک و بێگه‌رد په‌یمان رایه‌گه‌یه‌نی که‌ به‌راستی شوێن که‌وتنی شه‌یتان جگه‌ له‌ هه‌سه‌رت و شه‌رمه‌زاری و دۆزاندن هه‌چی تر نه‌یه‌، خودا

ئەفەرموویت: ﴿أَسْتَحْذِرُ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانَ فَأَنسَهُمْ ذَكَرَ اللَّهِ أَوْلِيَّكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (۱۱) العادله. واتە: (ئەوانە شهیتان بەسەریاندا زال بوووە داگری کردوون و یادی خودای لە بیر بردوون، ئا ئەوانە دەستە و تاقەم و حزبی شهیتان، ناگادار بن کە بێگومان دەستە و تاقەم و حزبی شهیتان خەسارتمەند و زەرەرمەندن). هەروەها خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ (۱۲) النساء. واتە: (هەر کەسێک شهیتان بەدۆستی خۆی جگە لە خودا، ئەووە بێگومان زیانی لێکەوتوووە بەزیاڵی ديارو ناشکرا).

خودای گەورە بە بیرى بەندەگانی خۆی ئەهینیتەووە کە شهیتان چی کردووە بە باوکە نادەم، وهك ئەفەرموویت: ﴿يَبْنَىءَ آدَمَ لَا يَفْنَىٰ نَفْسُكَمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرِيكُمْ هُورَقَبِيلَهُ مَن حَبِثَ لَا رُؤُوسَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (۱۷) الامراء. واتە: (ئەى ئەوێ نادەم، شهیتان ئیووش لەخستە نەبات، هەروەك دایک و باوکتانى لە خستە بردو لە بەهەشتدا بە دەرکردنى دان، لە کاتیکیدا دەستی کرد بە دامالینی پۆشاکەکانیان، تا عەورەتیاں پێشانی یەکتر بدات، بێگومان شهیتان و دارو دەستەکەى ئیووە ئەمین لە دنیا داو ئیووە ئەوان نابین، جا دنیایان کە ئیووە شهیتانەکانمان کردووە بە یارو یامری ئەوانەى کە باومر ناهین، خودای گەورە فەرمان ئەکات بە بەندەگانی خۆی بە ناشکرا کردنى دوزمنایەتى شاراووە و ناشکرا بەرامبەر شهیتان).

﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ (۱۶) فاطر. واتە: (بە راستى شهیتان دوزمنى ئیوویە، دەى کەواتە ئیووش بە دوزمنى خۆتانى دابین، بێگومان شهیتان تاقەم و کۆمەڵەکەى بانگ ئەکات بۆ ئەوێ ببنە هاوێلانی ناگری هەلگرساوی دۆزەخ).

جا ئەى بەندەگانی خودا ... ئەى شوین کەوتوانی بەرنامەى خودا بە راستى پشت بەستن بە خودای تالک و تەنهاو دەست گرتن بە بەرنامەکەیهووە و پەيوست بوون بە رێنمايیه‌گانی قورئانی پیرۆزو سونەتەگانی پێغەمبەرەووە و پابەندبوون بە فەرمانى خودا و

پښه مېمر ﴿ﷺ﴾ و دوور که و تنه وه لهو شتانه ی که پښه گریان ئی کردووه، نه بڼه پزگار کمرت، له فیل و تله که ی شهیتان، چونکه شهیتان همروه ک پښه مېمر ﴿ﷺ﴾ نه مفرمووئت: (ومکو خوین له لاشه ی نادمیزاددا هاتوچو نه کات).. مرو فیش ناتوانیت لهو کهسه پزگاری بیت که تیکه لی خوین و گوشتی بوو بیت، تهنابه پشت بهستن به خودای تاک و تهنه نه بیت له که ن پاستگوپی له پهرستندا .

(عهبدو لعمزیزی کوپی رفیع) نه مفرمووئت: کاتیک گیانی نیمانداریک بهرز نه کرتنه وه بؤ ناسمان، فریشته کان نه لئین پاک و بیگمردی بؤ نهو کهسه ی نه م بهندیمه ی له شهیتان پزگار کرد، نه ی هاوار!! چو ن پزگاری بوو؟!

بەشی پینجەم

لاوازی و بەهیزی شه‌یتان

بە داخه‌وه‌ که‌سانێکی زۆر گومانیان وایه‌ که‌ توانای پووبه‌پوو بوونه‌وه‌ی شه‌یتانیا‌ن نیه‌، نه‌گەر پووبه‌پوو بوونه‌وه‌ش پویدا نه‌وا سەرکه‌وته‌ن بۆ شه‌یتانه‌، له‌بەر نه‌وه‌ی توانای به‌هیزی له‌ رازاندنه‌وه‌و له‌ ڕێ دەر کردن .

له‌ راستیدا شه‌یتان دسه‌لاتی به‌سەر به‌نده‌ تابه‌ته‌کانی خودادا نیه‌، کاتێک به‌نده‌مکان په‌یوست بن به‌ قورنانی پیرۆزو هه‌رموودمکانی پیغه‌مبەر ﷺ و له‌خودا بترسن و به‌ پێی رێنماییه‌کانی پیغه‌مبەر بپۆن، نه‌وا هیچ کات شه‌یتان ناتوانیت له‌ ڕێی راست لایان بدات، خودای گه‌وره‌ نه‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكُنْ بِرَبِّكَ وَكَيْلًا ۝١٥﴾ الإسراء. واته‌: (به‌ راستی نه‌ی شه‌یتانی نه‌فرین لێکراو، به‌نده‌مکانی من هیچ دسه‌لاتی تۆیان له‌سەر نابێت و هه‌وڵ و کوششی تۆ کاریان تێ ناکات و نه‌ی ئیماندار په‌رومردگار به‌سه‌ بۆ پارێزگاری و پاراستنت).

هه‌روه‌ها خودای گه‌وره‌ نه‌فه‌رموویت: ﴿وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ۝١٦﴾ سبأ. واته‌: (وه‌ نه‌بیت ئیبلیس هیچ دسه‌لاتێکی به‌سهریاندا هه‌بیت، به‌لکو ئیهمه‌و یستومانه‌ پوون بیتمه‌وه‌و دهرکه‌مویت، کێ باومری به‌ پوژی دوا‌یی هه‌یه‌و کێش له‌ شک و گوماندا‌یه‌، (دله‌یا به‌ نه‌ی پیغه‌مبەر) که‌ په‌رومردگاری تۆ ناگادارو چاودێره‌ به‌سەر هه‌موو شتی‌کدا و هیچ شتی‌کی لێ‌وون نابێت).

شه‌یتان خو‌شی نه‌زانیت که‌ توانای نیه‌ له‌سەر گومرا کردنی به‌نده‌ باومر دارمکانی خودای گه‌وره‌، هه‌ر له‌بەر نه‌مه‌شه‌ جیای کردونه‌ته‌وه‌ له‌و که‌سانه‌ی که‌ بپاری داوه‌ گومرا‌یان بکات، خودای گه‌وره‌ نه‌فه‌رموویت: ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا زِيْنَةَ لَّهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أَعُوذُ بِهِمْ أَجْمَعِينَ ۝٢١﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصُونَ ۝٢٢﴾ الحجر. واته‌: (شه‌یتان به‌ ڕق و

کینه‌وه ووتی، پەروردگارم مادەم بەهۆی ئەم ئینسانەوه منت سەر لێشیاو کرد، شەرت بێت لە زمویدا هەموو گوناھو تاوانیکیان لەلا جوان و شیرین بکەم و ھەر ھەموویان سەر لێشیاو سەرگەردان بکەم * بێجگە لە بەندە پوخت و دڵسۆزەکانی خۆت نەبێت .

پاشان لە پڕۆزی داویدا بە شوێن گەوتوانی ئەلێت: ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تُلْهُومُونِي وَلَوْلَا أَنْفُسُكُمْ مَا آتَايْتُكُمْ خَيْرًا مِمَّا أَنْتُمْ بِمُعْذِرِينَ﴾^{٢١} **إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ** ﴿٢٢﴾ **﴿إبراهيم. واتە: (من ھیچ زۆرو دەسەلاتیکم بەسەر نیویدا نەبوو، تەنھا ئەوە نەبێت کە بانگم کردن بۆ گومراپی و نیومش بە دنگەمەوه ھاتن و بە گوێتان کردم، کەواتە لۆمەو سەرزمەنشتی من مەکەن، بە لکو لۆمەو سەرزمەنشتی خۆتان بکەن).**

لەبەر ئەوە خۆدای گەورە پێمان ڕانەگەیەنی کە فیل و تەلەکەکی شەیتان چەندە بێ ھیزو بێ توانایە: ﴿فَقِيلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ ﴿٧﴾ **﴿النساء. واتە: (لەگەڵ دۆستانی شەیتان شەڕبکەن، بەراستی پیلانی شەیتان ھەر لاوازبوو).**

بێغەمبەر ﷺ بە (عوامەری کۆری خەتاب) ی فەرموو (سوێند بەو کەسەکی گیانی منی بەدەستە ھەرگیز شەیتان لە دۆلێکەوه ناروات کە تۆی پێدا بپۆیت).

ئەگەر شەیتان لاوازو زەبون بێت بەرامبەر باوەردار، بە ڕاستی بە ھیزو بە توانایە بەرامبەر بێباوەر، چونکە بێباوەرەکان خۆیان شەیتانیان کردوو بە مامۆستا و گەورەکی خۆیان، ئەمەش بە دۆستایەتی کردن و شوێن گەوتنی فەرمانەکانی، خۆدای گەورەش ئەفەرموویت: ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ ﴿١٠﴾ **﴿النحل. واتە: (شەیتان تەنھا دەسەلاتی بەسەر ئەوانەدا ھەیە کە ئەیکەنە دۆست و پشتیوانی خۆیان و ھاوێل بۆ خۆدا بڕیار ئەدەن).**

نا ئەوانە ڕازی بوون کەشەیتان بکەن بە سەرۆک و پێشەوای گومراپی خۆیان، لە تۆلەکی ئەمەشدا خۆدای گەورە شەیتانی بەسەریاندا زāl کردوو، بێگومان خۆدای گەورە نا یەلێت شەیتان دەسەلاتی بەسەر بەندەکانیدا ھەبێت، ھەتا ئەو کاتەکی بەندەکانی لە ژێر فەرمانیدا بن، بەلام کاتێک شەیتان ئەکەن بە مامۆستا و ڕابەری خۆیان و ھاوێل بۆ خۆدا بڕیار ئەدەن، ئەو کاتە شەیتان زāl ئەبێت بەسەریاندا، خۆدای گەورە ئەفەرموویت ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا

الشَّيْطَانِ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْزُهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾ مريم. واتە: (ئایا نابینن بەراستی ئیمە چۆن شەیتانەکان دەنێرینە سەر خودا نە ناسەکان، شەیتانەکانیش بە گەرمی هانیان ئەدەن بۆ تاوان و گوناھو خراپە).

چیرۆکی پێغەمبەر ﷺ لە گەل شەیتاندا

(ئەبو سەعیدی خەدری) (خودای ئی رازی بێت) ئەفەرموویت: (پێغەمبەری خودا ﷺ) هەستاو نوێزی بەیانی کردو قورئانی خوێند، بەلام لێی تێک چوو، کاتێک لە نوێز بوو و هەرمووی: (لو رأیتمونی وإبلیس، فاهویت ببیدی، فمأزت أخنقه حتی وجدت برد لعابة بین أصبعي هاتین - الابهام والتي تليها - ولولا دعوة أخي سليمان لأصبح مربوطا بسارية من سواری المسجد، يتلاعب به صبيان المدينة، فمن استطاع منكم أن لا يحول بينه وبين القبلة أحد فليفعل). (رواه أحمد حديث حسن). واتە: (ئەگەر من و شەیتانتان ئەبینی، بەهەر دوو دەستم گرتبووم و بەردەوام بووم بۆ ئەوەی بیخنکێنم، هەتا گەیشتە ئەوەی ساردی لێک و ناوی دەمی بەنیوانی ئەم دوو پەنجەیمدا هاتە خوارمەوە (پەنجە گەورە و ئەوەی تەنیشتی) ئەگەر دوو کەس سولەیمانی برام نەبوایە، نەبوایە ببەسترایەتەو بە کۆڵەکەیک لە کۆڵەکەکانی مزگەوتەو و مندالانی مەدینە یاریان پێ بکردایە، هەر کەس لە ئێوە توانای هەبوو با نەیهێت لە کاتی نوێزدا کەس بکەوێتە نیوان ئەو و قیبلەو).

چیرۆکی لاویـك

گەنجیک لەسەر ڕینگە ڕاستی ئیسلام بوو، بانگەوازی بۆ دینی خودا ئەکرد لە دێیەکی خۆیان و لە دەرەوێ دێیەکیشیاندا، ووتاری بۆ خەلکی دەخوێندەو و بانگیانی ئەکرد بۆ باومپی پاک و ناگاداری ئەکردن لەوەی کە ئەچن بۆ لای جادووگەران و دۆزمنانی خودای گەورە، وە فێری ئەکردن کە جادووگەری بێباومپی، هەر لەم دێیەدا جادووگەرێکی بەناوبانگ هەبوو، هەر گەنجیک بێویستایە خێزان بێکەو و بێ و ژن بەیانی ئەم جادووگەرە داوای پارە لێ ئەکرد، ئەگەر نا دەیبەست و توانای ژن و میردایەتی ناهێت، بۆیە گەنجەکان هیچ چارەکیان نەنەما و ناچار ئەچوونە لای جادوو گەرە بۆ ئەوەی

جادووگەمەیان بۆ بکاتەوه، ئەم کاتەشدا جادووگەرەکه دوو قات پارەى ئى وەرئەگرتن، لەبەر ئەوەى لەپێش ژن هێنانەکەیاندا پێزى جادووگەرییەکەیان نەگرتوووه بەقسەیان نەکردوو، ئەم گەنجە خودا ناسەش بە ناشکرا دزایەتى جادووگەرەکهى نەکردو بەخرابە باسى نەکردو خەلکى ئى ناگادار نەکردوو، ئەم گەنجە کاتى ژن هێنانى هاتە پێشەوهو خەلکەکه چاومرپى ئەومەیان نەکرد کە لەکاتى ژن هێنانى ئەم گەنجەدا چى پرووئەداتپاشان گەنجەکه کاتى ژن هێنانى نزیک بۆوه هات بۆ لامو (گێرمەرومى پرووداومکە) پرووداومکەى بۆ گێرپامەوه ووتى: بە راستى جادووگەرەکه هەمەشەى لیکردومو خەلکى لادیکەش چاومروان بزانن کى سەرکەوتوو ئەبێت ئایا نەتوانى ئەو دوعاو ئایەتەنەم بەدەتێ گە دزى جادوو، بەتایبەت جادووگەرەکه ئەوەى لە توانیدا بێت بەرامبەر من بەکارى نەهێنێ، چونکە زۆر قسەم پێ کردوو سوکايمتیم پێ کردوو منیش ووتم: بەئێ، بەلام بەمەرحەبکە هەموالى بۆ بنێرىو پێى بلێى کە من لەفلانە پۆژدا ژن نەگوازەوهو جیت لە دەست دێت بیکە، ئەم پرووبەرپروبوو نەومش بە خەلکى رابگەیهنە.

گەنجەکه ووتى: ئایا تۆ دانیایت؟!

منیش ووتم: بەئێ .. دانیام، سەرکەوتن بۆ باومردارانە، سوکى و ریسوايش بۆ تاوانبارانە.

گەنجەکەش بەجادووگەرەکهى راگەیانداو خەلکەکەش زۆر بە پەرۆشەوه چاومرپى ئەو پۆزەیان نەکرد ... منیش هەندى دوعاى خۆپاراستنم دا بەگەنجەکه، سەرمەنجام گەنجەکه ژنى گواستەوهو جادووى جادووگەرەکه هیچ کارىگەرییەکی لەسەر دروست نەکرد، خەلکى سەریان سوپماو زۆر لە لایان سەپەر بوو، ئەم کارەش سەرکەوتنێک بوو بۆ بیروباومرپى ئیسلامو ناماژەش بوو بۆ خۆپارەگارى کەسانى باومردارو پارێزگارى خوداى گەوره بۆ نێمانداران لە بەرامبەر خرابەکاراندا، خوداى گەوره راستى فەرماوو: ﴿فَقَتِّلُواْ اَوْلِيَآءَ الشَّيْطٰنِ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِیْفًا ۝٧٦﴾ النساء. واتە: (لەگەڵ دۆستانی شەیتان شەپکەن، بەراستی پیلانى شەیتان هەر لاوازبووه). بەمەش ئەم گەنجە لە نێوان خەلک و کەسو کاریدا سەر بەرزبوو، خوداش سامو هەبەتە جادووگەرەکهى لەناو بردو سوک و ریسواى کرد، سوپاس و ستایش بۆ خودا و سەرکەوتن هەر لای ئەوه .

(الصائم البتار / علاج بعض انواع السحر، وحید بالي).

بەشی شەشەم

هەنگاوەکانی شەیتان

هەنگاوە پەك لە دوا پەكەکانی شەیتان بۆ گومرا کردن:

براو خوشکی مسولمان، خودای گەوره منیش و تۆش بپارێزێت لە هەموو خراپەپەك، به راستی خودای گەوره ناگاداری کردووینەتەوه و فەرمانی پێکردوین که دواى هەنگاوەکانی شەیتان نەکهوین، هەروەك ئەفەرموویت: ﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١١﴾﴾ النور. واتە: (ئەى ئەوانەى ئيمان و باوەڕتان هێناوه، شۆینی هەنگاو و نەخشە و پیلانی شەیتان مەکهون، هەرکەس شۆینی هەنگاو و نەخشە و پیلانی شەیتان بکهوێت، زەرەر مەند ئەبێت، چونکە بە راستی شەیتان هەمیشە فەرمانتان پێ ئەکات بە کار و کردمووی خراپ و گوناھو تاوان، ئەگەر فەزل و میهرەبانى خودا نەبوابە لە سەرتان هەرگیز کەستان پاك و پوختە و پرگار نە ئەبوون، بەلام خودا هەرکەسێکی بویت و شایستە بێت، پاك و پوختەى ئەکات و لە گوناھەکانی ئەبوریّت، خوداش هەمیشە بیسەر و زانایە).

پێغەمبەرىش ﷺ ئومەتەكەى لەم نزىكبوونەومىيەى شەیتان ناگادار کردۆتەوه (عبداللەى كورپى عومەر) (خودایان ئى رازى بێت) ئەفەرموویت: لە سەرەدمى پێغەمبەردا ﷺ دوو پیاوی ووتار بێژ لە رۆژەلاتەوه هاتن، هەستان و قەسمیان کردوو پاشان دانیشتن، لەدواى ئەمان (ئابىتى كورپى قەيس) ووتار بێژى پێغەمبەر ﷺ هەستاو قەسەى كرد، پاشان دانیشت، خەلكى سەرسام بوون بە قەسەى ئەو دووپیاوه، پاشان پێغەمبەر ﷺ هەستاو فەرمووی: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ قُولُوا بِقَوْلِكُمْ، فَإِنَّمَا تَشْقِيقُ الْكَلَامِ مِنَ الشَّيْطَانِ). (رواه احمد، حديث صحيح). واتە: (ئەى خەلكینە، ئەو قسانە بكەن كە ووتیان، بە دڵنیاپەوه زیادە رەوى و زیاد پیاھەلەدان لە شەیتانەومىيە).

له رووداوێکی تردا پێغه‌مبەر ﷺ یارانێ ناگادار نه‌کاته‌وه له نزیک بوونه‌وه‌ی شه‌یتان، نه‌نه‌س (خودای ئی‌ پ‌ازی بی‌ت) نه‌گ‌یرێته‌وه که پ‌یاوی‌ک ووتی: ئه‌ی موحه‌مه‌د، ئه‌ی باشرینمان، ئه‌ی گه‌وره‌مان، ئه‌ی کورێ گه‌وره‌مان، پ‌ێغه‌مبەر ف‌هرموویه‌تی: (قولوا بقولکم، ولا یستجركم الشیطان - أو الشیاطین -، قال: إحدى الکلمتین، أنا محمد بن عبدالله ورسوله، أنا محمد بن عبدالله ورسوله، ما أحب أن ترفعوني فوق منزلتي التي أنزلني الله عزوجل) . (رواه احمد حیث صحیح) . واته: (ه‌هر نه‌و قسانه بکه‌ن که‌وتوو‌تانه، با شه‌یتان به‌کرێتان نه‌ گرێتو یه‌کێک له‌م دوو ووشه‌یه‌ی ف‌هرموو: من (موحه‌مه‌دی کورێ عبدالله)م ن‌یردراوی خودام، من (موحه‌مه‌دی کورێ عبدالله)م ن‌یردراوی خودامو من حه‌زناکه‌م به‌رمزم که‌نه‌وه زیاتر له‌و به‌رمزگردنه‌ومیه‌ی که‌ خودا پ‌ێی به‌خشیومو به‌رمزی گردوومه‌ته‌وه) .

ئه‌ی به‌نده‌ی خودا شه‌یتان نایات پ‌استه‌وخۆ پ‌یت بل‌ی‌ت تاوان بکه‌، وه‌ک ئه‌وه‌ی پ‌یت بل‌ی‌ت زینا بکه‌، یان مه‌ی بخۆرموه‌، یان دزی یان کوشتن یان ه‌هر تاوانی‌کی تر ئه‌نجام بده‌، به‌ئ‌کو له‌سه‌رمه‌تاوه به‌ جوان گردن و پ‌ازانسه‌وه‌ی تاوان ده‌ست پ‌ێ نه‌کات بۆ نموونه ئه‌ل‌ی‌ت: سه‌یری نه‌و ئافه‌رمته بکه‌ بزانه چه‌ند جوانه !

پاک و ب‌یگه‌ردی بۆ نه‌و که‌سه‌ی دروستی کردووه ئه‌مه‌ش زیانت پ‌ێ ناگه‌یه‌ن‌ی‌ت، چونکه‌ تۆ له‌ خودا نه‌ترسی و ناب‌یته ه‌ۆی ئه‌نجام دانی زینا، تاوانی بجوگ‌یشه، له‌گه‌ڵ دوا‌ین د‌لۆپه ئاوی ده‌ست نو‌ژێشدا خودا ل‌ی‌ت خ‌ۆش نه‌ب‌ی‌ت، ئه‌گه‌ر مر‌و‌ف قایل بوو، ئه‌وا شه‌یتان به‌م ف‌یله زۆر د‌لخ‌ۆش ئه‌ب‌ی‌ت چونکه‌ ئه‌زانی له‌ داها‌توویه‌کی نزیکدا ئه‌که‌ویته داوی جوانیه‌که‌یه‌وه و پ‌اشان د‌لی ر‌ه‌ش نه‌کاتو ژمنگ دا‌ینه‌پ‌ۆشی، نه‌و که‌سانه‌ی تووشی تاوانی زینا بوون، به‌م ش‌ی‌ومه ده‌ستیان پ‌ێ کردووه، چونکه‌ خ‌ۆیان بۆ نه‌گیراوه و سه‌رمه‌تا به‌ تاوانی بجوگیان زانیوه، ه‌هر له‌ب‌هر ئه‌مه‌شه خودای گه‌وره ئه‌ف‌هرمووی‌ت: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ بَعْضُوا مِنْ آبَائِهِمْ وَبِحَفْظِ فُرُوجِهِمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَكُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ (٣٠) وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ بَعْضُوا مِنْ آبَائِهِنَّ وَبِحَفْظِ فُرُوجِهِنَّ وَلَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ

أَيَّمَنُوهُمْ أَوْ التَّائِبِينَ غَيْرَ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْطِفْلِ الَّذِي لَمْ يَطْهَرُوا عَلَى عَوْرَتِ الْإِنْسَانِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٦﴾ النور. واته: (ئه‌ی پێغه‌مبەر ﷺ) به‌ بیاوانی ئیماندار بئێ: چاویان به‌بارێزن (له‌ سه‌رنجدانی ئافه‌رتی نامه‌حه‌رم) هه‌روه‌ها عه‌ورمه‌تی خۆیان له‌ حه‌رام به‌بارێزن، بێگومان ئه‌وه‌ ڤاكو پوخت تهره‌ بۆیان، به‌ راستی خودا ئاگاداره‌ به‌و هه‌ئسو كه‌وتو ره‌فتارانه‌ی كه‌ ئه‌یه‌كهن * به‌ ئافه‌رتانی ئیمانداریش بئێ: چاویان به‌بارێزن (له‌ ته‌ماشای نامه‌حه‌رم) داوینی خۆیان به‌بارێزن له‌ گوناوه‌و جوانی خۆیان دهرنه‌خه‌ن جگه‌ له‌وه‌ی كه‌ دپاره‌ (وه‌ك دهمو چاوو دهمست) با سه‌ر پۆشه‌گانیان بده‌ن به‌سه‌ر سینه‌و ملیانداو جوانی و زینه‌تی خۆیان دهرنه‌خه‌ن به‌ ته‌واوی بۆ هاوسه‌ره‌گانیان نه‌بێت، یان بۆ باوكی خۆیان یان بۆ باوكی می‌رده‌گانیان یان كۆری خۆیان یان كۆری می‌رده‌گانیان، یان بۆ براكانی خۆیان، یان بۆ برازاكانیان، یان بۆ خوشكه‌زاكانیان، یان بۆ ئافه‌رتی كه‌ په‌یوهندیان بێكه‌وه‌ هه‌یه‌، یان بۆ كه‌نیزه‌گانیان، ئه‌وانه‌ی كه‌ له‌ماله‌كانتادا ئه‌ژین و پێویستیان به‌ ئافه‌رت نیه‌ (له‌به‌ر په‌یری، یان نه‌خۆشی) یان بۆ ئه‌و منداڵانه‌ی كه‌ هه‌شتا شاره‌زیایان له‌ ئافه‌رتدا نیه‌و (ئاره‌زووی جنسیان بۆ دروست نه‌بوه‌و نازانن باسی عه‌ورمه‌ت بگه‌ن) نابێت ئافه‌رتانی ئیماندار ه‌اچیان دهربخه‌ن و پێیه‌گانیان بده‌ن به‌ زه‌ویدا (تا دهنگی خشل و پاوانه‌گانیان بێت) و بزانه‌یت كه‌ زینه‌ت دارو خشل دارن، كه‌واته‌ ئیمانداران هه‌موتان به‌ره‌و لای خوداو ره‌زامه‌ندی ئه‌و بگه‌ڕێنه‌وه‌، بۆ ئه‌وه‌ی ڕزگارو سه‌ره‌رازبن).

پێغه‌مبەر ﷺ ئه‌مه‌ی به‌رامبه‌ر (فضلی ئامۆزی خۆی كرده‌وه‌، هه‌روه‌ك (عه‌لی كۆری ئه‌بو تالیب) (خودای ئی ڕازی بێت) ئه‌گه‌ڕێتموه‌و ئه‌فه‌رموویت: پێغه‌مبهری خودا ﷺ له‌ عه‌ره‌فه‌ وه‌ستا بوو، كچێکی گه‌نج هات بۆ لای ووتی: باوكم په‌ر بووه‌و كه‌مه‌فته‌یه‌، ئه‌گه‌ر حه‌جی بۆ بكه‌م ڤاداشتی بۆ هه‌یه‌، پێغه‌مبەر ﷺ فه‌رمووی: به‌ئێ، له‌ حیاتی باوكت ئه‌نجامی بده‌، پاشان ملی (فضلی) ی سوڤاند بۆ دواوه‌، (عه‌باس) پێی فه‌رموو: ئه‌ی پێغه‌مبهری خودا، بۆچی ملی كۆڤه‌ مامه‌كه‌ت سوڤاند بۆ دواوه‌؟ پێغه‌مبەر ﷺ فه‌رمووی: كه‌چو كۆریکی گه‌نجه‌م بیینی، ترسام شه‌یتان كاریگه‌ری له‌ سه‌ریان هه‌بێت).

هەر له‌و تاوانانه‌ش که شه‌یتان پله به پله مروڤ توش نه‌کات، روانینه بۆ هونرمه‌ندان و بیژمزی ته‌له‌فزیونه‌کان، شه‌یتان به‌رمبه‌ره سه‌ماکه‌رمکانت بۆ نه‌پازینه‌یه‌وه بۆ نه‌وه‌ی سه‌پریان بکه‌ی، پاشان هانت نه‌دات بۆ سه‌میرگردنی فلیمه‌ پووته‌کان به‌م شیومه‌ له‌سه‌ر کاری خۆی به‌رمده‌وام نه‌بیت هه‌تا نه‌که‌ویه‌ته داوو بۆسه‌یه‌وه

زۆرن نه‌و که‌سانه‌ی که نامیری سه‌ته‌لایتی ده‌جیتان نه‌بینه‌ ماله‌ کانیه‌نه‌وه، وه‌ک بیستومه‌ نزیکه‌ی چوار سه‌د که‌نالی سه‌ماگردن و بی نابرووی تیا‌یه، یکه‌م جار کاتی که نه‌بینه‌ ماله‌وه، شه‌یتان بۆیان نه‌پازینه‌یه‌وه که‌وا ده‌رسی زانستی به‌سودی تیا‌یه، هه‌روه‌ها مه‌که‌وه مه‌دینه‌وه نوێزی ته‌راویج و هه‌ینی نه‌بینی.... هه‌تد به‌لام شه‌یتان واز ناهینیت که ته‌نها سه‌پری که‌ناله‌ ئاینیه‌کان بکات، سه‌مه‌تا ده‌ست بی نه‌کات، نه‌لی: سه‌پری جیهانی ده‌ریاکان بکه، سه‌پری زۆران بازیه‌کان بکه، سه‌پری جیهانی نازه‌له‌کان بکه، سه‌پری دراما کۆمه‌لایه‌یه‌کان بکه..... سه‌پیر بکه..... نیتر که‌ناله‌کان نه‌گۆری به‌دوای نه‌م که‌نال و نه‌و که‌نالدا، هه‌تا نه‌چیه‌ سه‌ر گۆرانی بیژه سه‌رگه‌ردانه‌کان، سه‌ماکه‌ره‌ بی نابرووه‌کان.... نه‌مه‌ش نه‌ویه‌ که نه‌فست حمزی پینه‌کات و چێزی لی‌وه‌رته‌گریت، نه‌و که‌سانه‌ش که‌من که شه‌یتان ناتوانی بیان گه‌یمینه‌یه‌ نه‌م هۆناغه، داوا نه‌که‌ین که خۆدی گه‌وره‌ به‌مان پارێزیت - آمین -

نایا شه‌یتان به‌ نه‌وه‌نده‌ پازی نه‌بیت واز نه‌هینی؟!

نه‌خیر، سویند به‌ خودا واز ناهینی، هه‌تا رای نه‌کیشی بۆواز هینان له‌ نوێزمکانی، نه‌یکات به‌ مروڤیک که به‌دوای نارمه‌زویدا ویل و سه‌رگه‌ردان بیت، ته‌نانه‌ت له‌ پۆزمکانی مانگی په‌مه‌زانی په‌روژیشدا، هه‌روه‌ها له‌ کات و شوینه‌ په‌روزمکانیشدا له‌ عیبادمه‌تی خودای گه‌وره‌ دوری نه‌خاته‌وه‌ و نه‌رو نه‌بیت له‌ تاواندا، به‌لکو نه‌یکاته‌ مروڤیکی بی په‌موش، ته‌نانه‌ت غه‌رمه‌تی نامینیت، وای لیدیت باوه‌ری به‌ خوداش نه‌مین، نه‌مه‌ش به‌وازه‌ینانی له‌ نوێزو په‌خنه‌ گرتن له‌ فه‌رمانه‌کانی خودای گه‌وره‌، تاوای لیدیت نه‌بیت به‌ مروڤیک که پازی نابیت به‌ به‌نه‌ماکانی شه‌رع و په‌ی له‌ دین نه‌بیته‌وه‌، وه‌ک په‌ی بوونه‌وه‌ له‌ به‌رده‌باران کردنی زینا که‌ریکی خیزاندار، نه‌مه‌ش له‌ کاتیکدا که خۆی په‌کیک بیت له‌و که‌سانه‌، شه‌یتان وازی لی ناهینی، تاوای لیدیت باوه‌ری به‌ خودا و نایه‌که‌ی نامینیت، هه‌روه‌ها بی‌باوه‌ره‌ بیت به‌رامبه‌ر به‌هه‌ر شتیک که په‌غه‌مه‌به‌ر (ﷺ) هه‌والی له‌ بارمه‌یه‌وه‌ دابیت،

نه‌گهر شه‌یتان له‌م قوناغه‌دا سه‌رکه‌وتوو‌بوو که (قوناغی بی‌باوم‌په) (الکفر) نه‌مه‌ش (په‌که‌م کۆسپه) له‌و شه‌ش کۆسپه‌ی که (ابن‌القیم) (په‌حه‌متی خودای لی‌بی‌ت) له‌ کتیبی (مدارج‌ السالکین)‌دا باسی کردوو‌ه و نه‌و کاته شه‌یتان نا‌گری دو‌ژمن‌کاره‌که‌ی سارد نه‌بی‌ته‌وه‌و پ‌شو نه‌دات، چونکه‌ نه‌م قوناغه له‌ ده‌ست دانی دنیاو قیامه‌ته، نه‌گهر مرؤ‌فی مسو‌لمان نه‌م کۆسپه‌ی تی‌کش‌کاندو ر‌زگاری بو‌و به‌ رووناکی و ر‌هنمایه‌یه‌کانی ئایین نه‌وه د‌پته سه‌ر (کۆسپه‌ی دو‌وه‌م) .. نه‌مه‌شیان کۆسپه‌ی (بد‌عه) داه‌یتانی شتی زیاده‌یه بۆ دین، نه‌مه‌ش (ابن‌القیم) باسی کردوو‌ه له‌ د‌وای بر‌پینی کۆسپه‌کانی بی‌باوم‌په به‌رام‌به‌ر خودا، له‌به‌ر نه‌وم‌ش له‌ د‌وای بی‌باوم‌په باس‌کراوه، چونکه‌ له‌ترسناک‌ترین کۆسپه‌کانه، چونکه‌وا له‌ مرؤ‌ف ده‌کات که خودا به‌شی‌ومیه‌ک به‌هرست‌یت که به‌و شی‌ومیه د‌وای ئی نه‌کردوو‌ه، به‌ل‌کو به‌شی‌ومیه‌ک خودا به‌رستی نه‌کات که پ‌پ‌چه‌وانه‌ی فه‌رمایشته‌کانی پ‌یغه‌مبه‌ری خودا ب‌یت ﷺ .. شی‌خی نی‌سلام (ابن‌ تیمیه) (په‌حه‌متی خودای لی‌بی‌ت) نه‌فه‌رموو‌یت: (بی‌باوم‌په) ر‌استه‌قینه‌و ب‌ید‌عه‌و تاوان په‌کیان گرت، خه‌ساره‌مه‌ندی و زه‌رهر مه‌ندی دونیاو قیامه‌تیان ئی دروست بو‌و).

نه‌گهر مرؤ‌فی مسو‌لمان نه‌م کۆسپه‌شی بر‌پ له‌ ژ‌هر ر‌وشنایی سونه‌تی پ‌یغه‌مبه‌دا ﷺ نه‌وا شه‌یتان د‌وای (کۆسپه‌ی سی‌یه‌م)‌ی لی‌نه‌کات نه‌میش کۆسپه‌ی تاوانه گه‌ورمه‌کانه، شه‌یتان نه‌م کۆسپه‌ی بۆ نه‌راز‌ن‌یت‌ته‌وه‌و له‌ نی‌گایدا جوانی نه‌کات، نه‌مه‌رؤ و سه‌به‌ی پ‌ی نه‌کات و پ‌یی نه‌ئ‌یت: ئیمان بر‌یتی په‌ له‌ په‌سه‌ند کردن و به‌ راست زانین، گونا‌هو تاوان له‌که‌داری نا‌کات یان نه‌ئ‌یت: (له‌گه‌ل په‌کتا به‌رستیدا تاوان زیانی نیه، هه‌روه‌ک له‌گه‌ل هاوم‌ل داناندا چا‌که سودی نیه) به‌ل‌کو شه‌یتان زۆر هه‌ول نه‌دات که فه‌ناعه‌تی پ‌ی ب‌کات که له‌گه‌ل ئیماندا سه‌ره‌پ‌چی زیانی نیه، وای لی‌نه‌کات ب‌لی نه‌مه‌رؤ نا سه‌به‌ی ته‌وبه‌ نه‌که‌م، یان که خ‌یزانم ه‌ینا ته‌وبه‌ نه‌که‌م، ته‌وبه‌ نه‌که‌م کات‌یک ته‌م‌نم گه‌یشته به‌نجا سالی سه‌به‌ی.. د‌وای سه‌به‌ی کات‌یک نه‌زان‌یت فه‌ریشه‌ی گیان ک‌یشان له‌ ده‌رگا‌که‌ی نه‌دات و نه‌یه‌و‌یت گیانی ب‌ک‌یشی، نه‌وکاته چی نه‌ئ‌یت نه‌ی به‌نده‌ی خودا که له‌به‌رده‌م ده‌سه‌لاتی خودای گه‌وره ر‌اوه‌ستاوی؟ چی نه‌ئ‌یی کات‌یک (نه‌کیرو مون‌کی) د‌پ‌ن ب‌ولات؟ له‌ تاریکی گۆردا چی نه‌که‌یت؟ نه‌ک هه‌ر نه‌وه له‌سه‌ر زه‌وی چی نه‌که‌یت له‌ کات‌یکدا که ب‌ی ر‌ه‌وشت و به‌دره‌وشتی؟ به‌بی

غیرمستی؟ به‌بی ناینی؟ به‌بی ترسی خودای گه‌وره، به ناشکرا تاوان نه‌نجام نه‌دمیت، شه‌وو رۆز به شوین نارم‌زووم‌گانه‌وه‌ی، له خراپه کاریدا نغزو بووی، له دواى ئەم تیاچوونه، تیاچوونی تر هه‌یه نه‌ی به‌نده‌ی خودا؟ چی حه‌سرم‌تیک هه‌یه دواى ئەم حه‌سرم‌ته؟ چۆن رینگه‌ت به شه‌یتان دا له تاوانیکه‌وه راتبکیشی بۆ تاوانیکی تر؟ هه‌تا به‌رمو تاوانه گه‌ورمه‌کانی بریدیت، په‌نا به‌خودا ! ئەگەر مسوومان ئەم کۆسپه‌ی بری یان ته‌وبه‌یه‌کی راسته‌هینه‌ی کردو به‌یارمه‌تی خودا رزگاری بوو پاشان دیته‌ سهر، قۆناغی چوارهم یان) کۆسپی چوارهم (نه‌مه‌یان قۆناغی تاوانه بچوکه‌گانه، شه‌یتان نه‌پرازینیته‌وه‌و له‌به‌رحاوی ناسانی نه‌کات و پێی نه‌ئیت؛ گوناھی بچوک زیانت پێ ناگه‌په‌نیت، ئەگەر له تاوانه گه‌ورمه‌کان دووربکه‌ویته‌وه، ئەگەر له تاوانه گه‌ورمه‌کان دوورکەویتەوه .. ئەوا تاوانه بچوکه‌کان نه‌سپێنه‌وه، به‌رده‌وام وای لێنه‌کات به سوکی سه‌یری تاوانه بچوکه‌کان بکات، تا سور بیت له‌سه‌ری به‌مه‌ش نه‌و که‌سه‌ی گوناھی گه‌وره نه‌کات و نه‌ترسێ و په‌شیمانی دهرنه‌بێ، زۆر حالی باشته‌ له ئەم، چونکه سووربوون و به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر تاوانی بچوک له خودی تاوانه‌که گه‌ورمه‌تره .. په‌شیمانی و ته‌وبه‌ کردن، گوناھی گه‌وره نه‌سپێنه‌وه، به‌لام به‌رده‌وامی و سووربوون له سه‌ر تاوانی بچووک سه‌ر نه‌کیشی و به‌رمو تاوانی گه‌ورته‌ نه‌بات. له فەرموودیه‌کدا که نیمامی نه‌حمه‌د گێراویه‌تی‌وه، که پێغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌فه‌رموویت: (ایاکم ومحقرات الذنوب، کقوم نزلوا فی بطن واد، فجاء ذا بعدد، وجاء ذا بعدد، حتی أنضجوا خبزتهم، وإن محقرات الذنوب متى یؤخذ بها صاحبها ته‌لکه). (حید سحیح). واته: (ناگاتان له گوناهه‌گانه‌تان بیت و به بچوکیان مه‌زان، وه‌کو هه‌ومێک که له دۆلێکدا لایان دا، که‌سێک هه‌ندێک چیلکه‌و داری بچوکی هینا، که‌سێکی تر دیسان هه‌ندێک چیلکه‌و داری بچوکی هینا، تانانه‌که‌یان پێ دروست کرد، گوناهه‌ بچوکه‌کان هه‌ر کاتی کۆکرانه‌وه‌و لێرسینه‌وه له‌گه‌ن خاومنه‌که‌یدا کرا، نه‌بیته‌ هۆی له‌ناو چوونی خاومنه‌که‌ی) .

ئه‌گەر تاوانی بچوک له سه‌ر مرو‌فینک کۆمه‌ل بیت له‌ناوی نه‌بات، تۆ له‌وانه‌یه نه‌زانیت کاتێک رۆژی قیامت دیت و ئەم تاوانه بچوگانه له ته‌رازوودا له‌شاخی ئوحوود قورستر نه‌بن، له‌به‌ر نه‌وه ناگادار کردنه‌وه‌که‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ به‌که‌م مه‌زانه‌و هۆشیاریه، چونکه دوزمه‌که‌ت زۆر سامناکه‌.

ئەگەر مەسۇلمان لەم كۆسپەش پزگارى بوو، ئەمەش بە ئاگاداربوون و خۇپاراستن و تەوہى بەردەموام داۋاى ئى خوشبوون و ئەنجام دانى چاكە لە دواى خراپە ئەبىت، ئەوسا دېتە سەر (قۇناغى پېنجەم) ئەمەش كۆسپى شتە ئاسايىيەكانە، كە ئەنجام دانىان تاوان نىيە، بەلام وات ئى ئەكات كە زۆر يادى خودا ئەكەيت و زۆر زۆر ھەول ئەدەيت بۇ پۇزى دوايى، پاشان پەلە بە پەلە لىيى نەبىتەو، تاواز لە سوننەتەكان بىيى، ئەگەر شەيتان تۈواناى ئەمەى نەبوو، ئەو بەلەى كەمەو وەى لىيەكات كە كارە گىرنگەكانى لە دەست بچىت و دەستكەوتە گەورەكان و پەلە و پايە بەرزەكانى دەست ئەكەوتت، بەلام ئەگەر نەرخى ئەو شتانەى بزانىيە بۇ نەزىك بوونەو لە خودا، ئەو ھەرگىز ئەو كارانەى لە دەست نەئەدا، بەلام نەزان بوو، پېغەمبەر ﷺ ئەفەرمووېت: (من خاف، أدلج، ومن أدلج بلغ المنزل، ألا إن السلعة الله غالية، ألا إن سلعة الله الجنة). (الترمذى: ۲۵۲۱). واتە: (ھەر كەسنىك گىرنگى بەشتىك بدات، لە ئىوارەو خۇى بۇ حازر ئەكات و شەوى پىئە ئەگرىت، وە ھەر كەسنىك خەمى لە كارەكەى خوارد ئەكات بەمەبەستى خۇى، ئاپا ئەزانىت ئەوۋى كە لە خودات ئەوېت چەندىك بە نەرخ و گەورەپە؟ ئەوۋى كە داۋاى ئەكەيت ئەزانى بەھەشتە؟) .

ئەگەر بە بەرجاۋ پرونى و ھىدايت و باۋەرەو لەم كۆسپەش پزگارى بوو، ئەو شەيتان داۋاى (قۇناغى شەشمە) لىيەكات، ئەم قۇناغەش بىرىتىيە لەوۋى كە شەيتان كارە شىاو و پەسەندەكانى لە لا جوان ئەكات، چۈنكە لەم كارانەش شىاو ترو پەسەند ترو باشتر ھەيە، شەيتان ئەم كارە جوانانە زياتر جوان ئەكات و ئەيان رازىنەتەو، بۇ ئەوۋى سەرقالبىت و بەو كارانەو خەرىك نەبىت كە پاداشت و پەلەى بەرزەريان ھەيە، چۈنكە شەيتان ئەزانى ناتۈانى ئەم كارە باشانەى لەدەست بىكەتەو، بۇيە ھەول ئەدات كارە زۆر باش و پەلە بەرزەكانى لە دەست بدات، بۇ ئەوۋى بە پەسەندەو خەرىكى بىكات، تا پەسەند تر، پان بەشياو تا شىاو تر، پان بەو شتانەى كە كەمتر لەلەى خودا خۇشەويست، تا ئەو كارانەى كە زۆر خۇشەويست لەلەى خودا، ئەى بەندەى خودا بىروان بۇ ھەولەكانى شەيتان بۇ گومرا كردن، بەردەموام ئاگاتان لە خۇتان بىت، داۋاكارىن خوداى گەورە، كە بمان پارىزىت و شەيتانمان بە سەردا زال ئەكات، خوداى گەورە بەراستى تۇ باشترىن پىشتىوان و چاكتىن يارمەتى دەرى.

بـه‌شی جه‌وته‌م

شونیی چوونه ژورمه‌وه و هیرشه‌کانی شه‌یتان بۆ سه‌ر مروّف

شه‌یتان دوزمنییکی ناشکرای مروّفه‌کانه، وه‌ک خودای گه‌وره ئه‌مه‌رموویت: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَنِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ ٥ یوسف. واته: (به راستی شه‌یتان دوزمنییکی ناشکرای مروّفه‌کانه).

هم‌روه‌ها ئه‌مه‌رموویت: ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ ٦٨ البقره. واته: (شونین هه‌نگامه‌کانی شه‌یتان مه‌که‌ون به راستی شه‌یتان دوزمنییکی ناشکراتانه).
برای به‌رپه‌زو خوشکی ئازیز، ئیمه هه‌ول ئه‌مه‌ین سه‌بارت به‌م دوو ئایه‌ته بدوین و باسیان بکه‌ین و پونی بکه‌ینه‌وه که شه‌یتان له‌گام پاره‌وانه‌وه گوزمه‌ نه‌کات و هیرشه‌ نه‌کاته سه‌ر مسولمان، نه‌مه‌ش له‌ کاتی بئی هیزی یان بئی ناگایی مسولماناندا، خودای گه‌وره هه‌موومان به‌پاریزی.

هیرشی یه‌که‌م: له‌کاتی له‌ دایک بووندا:

سه‌رته‌ای ئه‌م شه‌ره به‌ هیرشی شه‌یتان ده‌ست پئی نه‌کات بۆ سه‌ر مروّف له‌ یه‌که‌م ساتی هاتنه‌ دونیای مروّف له‌ کاتی له‌ دایک بووندا .

(ئه‌بو هورمیره) (خودای ئی رازیبه‌یت) ئه‌مه‌رموویت: پیغه‌مه‌به‌ر ﷺ ﴿فهرموویه‌تی (صياح المولود حين يقع، نزغة من الشيطان). (رواه المسلم). واته: (زریکاندنێ منداڵی کۆرپه‌ له‌ کاتی له‌ دایک بوونیدا، چرنوک پیاچه‌قاندنیکه‌ له‌ لایهن شه‌یتانه‌وه) .

هه‌ر له‌ (ئه‌بو هورمیره) مه‌وه (خودای ئی رازیبه‌یت) له‌ پیغه‌مه‌به‌ر مه‌وه ﷺ ﴿نه‌گیرپه‌ته‌وه‌و ئه‌مه‌رموویت: (کل بني آدم يطن الشيطان في جنبه باصبه حين يولد غير عيسى ابن مريم ذهب يطن فطن في الحجاب). (رواه البخاري). واته: (هه‌موو ئاده‌میزادیک له‌ کاتی له‌ دایک بوونیدا شه‌یتان به‌ په‌نجه‌کانی سیخورمه‌یه‌ک له‌ لای چه‌پ یان راستی ئه‌دات، ته‌نها عیسی کۆری مه‌ریه‌م نه‌به‌یت، رۆیشت سیخورمه‌ی لیبدات به‌لام سیخورمه‌ی دا له‌ په‌رده‌یه‌ک که له‌ نیوانیان دا بوو).

پاشان (ئەبو ھورەیرە) ئەفەرموویت: ئەگەر توانیتان ئەم نایەتە بخوێنن، ﴿وَإِنِّي أُعِيدُهَا بِلَاكِ وَدُرَيْتِهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ (آل عمران. واتە: ئەو خودایە من خۆی و ئەو مەکی ئەپارێزم بە تۆ لە شەیتانی ڕەجەم کراو). (متفق علیه).

زانایان ئەفەرموون: مەرج نە ئەم پیا چەقاندن و چەرنوکی شەیتان بێتە ھۆی لەڕێ لادان و گومراپی، ئەومەش کە گومانی وایە گومانەکی لە جێی خۆیدا نە، چونکە چەندەھا پێغەمبەر و پیاو چاک توشی ئەم بەلایە شەیتان بوونە، بەلام خودای گەورە پاراستونی لە ھەموو خرابەییەکی شەیتان، ھەر وەک خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ﴾ (العنکبوت. واتە: بە راستی بەندە چاک و پاکیەکانی من بە تۆ فریو نادرین و تۆ ھیچ دەسەلاتێکت نە بەسەریاندا، جگە لەو کەسە سەرکەش و سەرگەردانانە ی کە شوێنت کەوتوون).

ھێرشێ دووھم: گومان دروست کردن لە بەتاک و تەنیا زانیی خودا؛

ئەم جەنگە بەردەوامەو شەیتان ھێرشێ دووھم دەست پێ ئەکات، کە ئەویش بڕیتیە لە گومان دروستکردن لە بەتاک زانیی خودای گەورە (التوحید) چونکە بەکتا پەرستی و بەتەنیا زانیی خودا، بناغە ی پتەوی نیسلامە، ھەر لەبەر ئەمەشە زۆرترین ھێرشێ شەیتان بۆ سەر ئەم بناغە یە ناراستە ئەکرێت، خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿كَذَّبَ الشَّيْطَانُ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ (العنکبوت. واتە: (وەکو شەیتان کە بە مەڕووفی ووت: بێڕەوایە، کاتیکیش کە بە قەسێ شەیتانی کردو و بێڕەوایو، شەیتان ووتی: بە راستی من بەریم لە تۆ) .. شەیتانیی بەکسەر بانگت ناکات بۆ بێڕەوایی، بەلکو شیوازی جیاوازی پلە بەندی بەکار ئەھێنێ و بانگت ئەکات بۆوازیھێنان لە کارە زۆر باشەکان بەرەو ڕەوشتە ئاساییەکان، پاشان ھەلنەستی بە ڕازاندنەوێ تاوانە بجوگەکان و ئاسانکردنی لە بەرچاوی مەڕووف پاشان بەرەو گوناھە گەورەکان ئەبات، ئەگەر مەسولمانیش توشی گوناھێ گەورە بوو، پەنا بەخودا ئەوا لە بێڕەوایی نزیک ئەبێتەو.

پَیغَمبهری خودا ﷺ: نَمفهرمووئیت: (یا تَی الشَّیطان اَحدَکُم فِیقول: مَن خَلق کذا؟ مَن خَلق کذا؟ حَتّی یقول: مَن خَلق رَبِّک؟ فَاِذَا بَلَغَ ذَکَ فَلَیستَعِذْ بِاللهِ وَلَیَنتَه). (متفق علیه).

واته: (شه‌یتان دَیْت و به یه‌کَیْتکان نه‌ئِیت: کَیْ فَلَانه شتی دروستکردووه؟ نه‌ی فَلَان شت کَیْ دروستیکردووه؟ هه‌تاومکو نه‌ئِی کَیْ په‌رومردگارتی دروستکردووه؟ هه‌رکاتِی گه‌یشته نه‌م په‌رسیاره، با په‌نا به خودا بگریو کۆتایی به‌بیرکردنه‌ومکه‌ی به‌ئِنی).

هَیْرِشی سَیْیه‌م: له‌کاتی وِسموسه‌دا:

یه‌کَیک له شه‌رپه‌گانی تری شیتان بریتیه له‌وموسه‌هه خستنه دئی مسولمانه‌وه، وِسموسه‌ش له گه‌ورمترین سیفه‌ته‌گانی شه‌یتانه‌و له هه‌موویان خراپه‌ره، هه‌روها به‌نهرمتی هه‌موو سه‌رپه‌چی و دهرده سه‌ریه‌که .

(نه‌بو هورمیره) (خودای ئی رازیبئیت) نَمفهرمووئیت: خه‌لکانیک له یاران هاتن بۆلای پَیغَمبهر ﷺ و په‌رسیاریان ئی کردو ووتیان: (اِنا نَعِدُ فِی اَنفُسِنَا مَا یَتَعَاظَمُ اَحدُنَا اَنْ یَتَکَلَّمَ بِهِ، قَالَ: (وَقَدْ وَجَدْتُمُوهُ) قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: (ذَاکَ صَرِیحُ الْاِیْمَانِ). (رواه مسلم).
واته: (ئِیمه له ناخو دهروماندا هه‌ندیک شت نه‌بینین که ناتوانین دهریان به‌رین له‌بهر خراپی نه‌و شتانه، پَیغَمبهر ﷺ فهرمووی: ئایا ئِیوه گه‌یشتونه‌ته نه‌و ناسته تا نه‌وه ببیین؟ ووتیان: به‌ئِی، پَیغَمبهر ﷺ فهرمووی: نه‌وه نیشانه‌ی ئِیمانیکی ئاشکراو پاک و بیتگهرده).

نهم وِسموسه‌یه له دَل و دهروون و خه‌یاڵ دوورنه‌که‌وئته‌وه به‌وه‌ی ره‌ئِیکی زۆرمان له شه‌یتان بئیت، چونکه نهم وِسموسه‌یه له ئِیمانه‌وه‌یه، وه‌ک نه‌و تیکۆشه‌ری (المجاهد) که دوژمن هَیْرِشی بۆ دَیْنی نه‌میش به‌رمنگاری نه‌بئته‌وه هه‌تا سه‌ر نه‌که‌وئ به‌سه‌ریدا، ئا نه‌مه‌ش گه‌ورمترین تیکۆشانه، چونکه ئِیمانی پاک نه‌گاته‌وه، سوپاس بۆ خودا که کۆتا فِئلی شه‌یتان وِسموسه‌یه.

هَیْرِشی چوارم: له‌کاتی درۆدا:

(عبداللهی گۆری مه‌سعود) (خودای ئی رازیبئیت) له پَیغَمبهره‌وه ﷺ نه‌گَیْرته‌وه که فهرموویه‌تی: (شه‌یتان کاریگه‌ریه‌کی له‌سه‌ر ئاده‌میزاد هه‌یه، هه‌روها فره‌شه‌ته‌کانیش کاریگه‌ریه‌کیان له‌سه‌ر ئاده‌میزاد هه‌یه، کاریگه‌ری شه‌یتان به‌ئِین دانه به‌شه‌رو به‌درۆ

خستنه‌وه‌ی راستیه‌کان، به‌لام کاریگه‌ری فریشته‌کانه به‌ئین دانه به چاکه و برپاگردنه به راستیه‌کان، هه‌رکەسێک ئەمە‌ی بینی با بزانی ئەمە له‌لایەن خوداوه‌یه و با سوپاسی بکات .

به‌لام نه‌وه‌ی کاریگه‌ری شهیتانی بینی با په‌نا به‌خودا بگریت، پاشان پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئەم ئایه‌ته‌ی خوینده‌وه: ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ البقرة. واته: (شهیتان و معدو به‌ئینی هه‌زاریتان پی ئەدات و فهرمانتان پی ئەکات به ئەنجام دانی کاری خراپه) . (رواه الترمذی: حدیث صحیح) .

هێرشێ پیغه‌م: له کاتی دمست نوێژدا:

ئەم جهنگه‌یان، و مستانی نیه و به‌رده‌وامه کاتی‌ک مسوڵمان ئەیه‌وێت دمست نوێژ بگریت، شهیتان زۆر ئەم جهنگه‌ی له‌گه‌ڵ توند ئەکات .

(نوبه‌ی کۆری که‌عب) (خودای ئی رازیبیت) له پیغه‌مبه‌رموه ﷺ ئەگێریته‌وه که فهرموویه‌تی: ﴿إِنَّ لِلْوَضْعِ شَيْطَانًا يَقَالُ لَهُ: (الْوَهَّانُ) فَاتَّقُوا وَسْوَاسَ الْمَاءِ﴾ (ضعیف الاسناد) .

واته: (به راستی شهیتانی‌ک هه‌یه که تابه‌ته به دمست نوێژ و ناوی (وله‌هانه) خۆتان بپاریزن و ناگاتان له‌وه‌سوسه‌ی شهیتان بیت له ناودا) .

هێرشێ شه‌شه‌م: له کاتی نوێژدا:

ئەم هێرشه‌ش له‌و کاته دایه که مسوڵمان ئەیه‌وێت نوێژ بکات، (ئەبو هورمه‌یره) (خودای ئی رازیبیت) له پیغه‌مبه‌رموه ﷺ ئەگێریته‌وه که فهرموویه‌تی: ﴿مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تَقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ، إِلَّا قَدْ اسْتَعَاذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ، فَعَلَيْكُمْ بِالْجُمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذَّنْبَ مِنَ الْغَنَمِ الْقَاصِيَةَ﴾ . (ابو داود: ۵۴۷) . واته: (هه‌ر کاتی‌ک سێ که‌س له دێیه‌کدا یان له جۆله‌کدا بوون و نوێژمکه‌ن یان به‌ کۆمه‌ڵ ناکرد، ئەوا شهیتان به‌سه‌ریاندا زāl ئەبیت، نه‌که‌ن‌واز له کۆمه‌ڵ و په‌کبونتان بینن، به‌ دنیایه‌وه گورگ ئەو مه‌ره ده‌خوات که له پانه‌که‌ی دورنه‌که‌وێته‌وه و جیا ئەبیته‌وه) .

هه‌روه‌ها (ئیبین مه‌سه‌ود) (خودای ئی رازیبیت) ئەفهرموویت: باسی پیاوی‌ک کرا که شه‌و خه‌وتوو‌ه و تا به‌یانی خه‌به‌ری نه‌بوته‌وه و هه‌لنه‌ستاوه، پیغه‌مبه‌ریش ﷺ فهرمووی:

(ذاك رجل بال الشيطان في أذنيه) . (البخاري: ۱۱۴۴، مسلم: ۷۷۴) .

واتە: (ئەو پیاوێ شەیتان میزی کردۆتە هەردوو گۆی چکەیه‌وه).

هەروەها لە فەرموودەیه‌کی تردا پێغه‌مبەر ﷺ ئەفەرمووێت: شەیتان سێ گری لەسەری هەر یەگەیکتان ئەدات کاتێک ئەخەون، لە هەر گریه‌که‌دا ئەئێت: شەویکی دوورو درێژت لە پێشه‌ بخه‌وه، ئەگەر هەستا لە خه‌وو یادی خودای کرد، ئەوا گریه‌کیان ئەکریته‌وه، ئەگەر دەست نویژی گرت، گریه‌کی تری ئەکریته‌وه، ئەگەر نویژی کرد، ئەوا گری سێه‌مشیان ئەکریته‌وه، بە‌مەش‌وای لێدێت چالاک ئەبێت و دەروونی پاک ئەبێته‌وه، ئەگەرنا بە دەروونی پیسو لاشە‌ی تەمبە‌له‌وه‌ پۆژ ئەکاته‌وه.

هەروەها (عوسمانی کۆری عاص) ئەفەرمووێت: چووم بۆ لای پێغه‌مبەر ﷺ و پێم ووت: ئە‌ی پێغه‌مبە‌ری خودا بە راستی شەیتان دێتە نێوان من و نویژم‌که‌مه‌وه‌و خۆ‌پندنی قورئانم ئێ تێک ئەدات، پێغه‌مبە‌ریش ﷺ فەرمووی ئە‌وه شەیتانی‌که‌ ناوی (خینزەبه‌) ئەگەر هەستت بە‌وه‌ گرد پە‌نا بە خودا بگره‌ لێ‌ی و سێ جار تف بە‌لای چه‌پدا بکه‌، ئەفەرمووێت: منیش ئە‌وه‌م کردو ئێ‌تر خودای گه‌وره‌ لە سە‌ری لا بردم). (رواه‌ مسلم).

هەروەها (ئە‌نە‌سی کۆری مالیک) (پە‌زای خودای لێ‌بێت) ئە‌گە‌ی‌پ‌ته‌وه‌ که‌ پێغه‌مبەر ﷺ فەرموویه‌تی: (لە نویژم‌کان‌تانا پێک پ‌اوه‌ستن با پ‌اژنە‌ی ق‌اچ‌تان ب‌گات بە‌ یه‌ک و نێ‌وان‌تان ئە‌بێت و لە یه‌ک نزیک ب‌بنه‌وه‌، سو‌پ‌ند به‌و کە‌سه‌ی گ‌یا‌نی م‌وحە‌مه‌دی بە‌دە‌سته‌، من شە‌یتان ئە‌م‌بینم که‌ چۆن خۆ‌ی ئە‌کات بە‌ نێ‌وان که‌ لێ‌ن و بۆ‌شایی پ‌یزم‌کان‌او خۆ‌ی ب‌چو‌ک ئە‌کاته‌وه‌ و م‌کو بە‌رخ خۆ‌ی ئە‌کات بە‌‌ناو پ‌یزم‌کان‌ا). (رواه‌ ابوداود و الن‌سائی).

هێ‌رشێ هه‌وته‌م: لە‌کاتی چوونه‌ م‌اله‌وه‌دا:

شە‌یتان لە‌لای دەر‌گای م‌الی م‌سو‌لمانان چ‌او‌پ‌رنێ چوونه‌ ژو‌ره‌وه‌ی م‌سو‌لمان ئە‌کات بۆ م‌اله‌که‌ی خۆ‌ی، ئە‌گەر یادی خودای گ‌ه‌وره‌ی کرد، ئە‌وا ه‌یچ د‌ه‌سه‌ل‌ا تێ‌کی بە‌ سە‌ریدا ن‌اب‌ێت، ئە‌گەرنا بە‌ش‌داری ئە‌کات لە‌گە‌ڵ‌یدا لە‌ خه‌وو خ‌وار‌دن و خ‌وار‌د‌نه‌وه‌یدا

(ج‌اب‌ر) ئە‌گە‌ی‌پ‌ته‌وه‌و ئەفەرمووێت گو‌یم لە پێغه‌مبەر ﷺ بوو ئە‌یفەرم‌وو: (إذا دخل الرجال بيته فذكر الله تعالى عند دخوله وعند طعامه، قال الشيطان: لا مبيت لكم ولا عشاء. وإذا دخل فلم يذكر الله تعالى عند دخوله، قال الشيطان: أدركتم المبيت، وإذا لم يذكر الله تعالى عند طعامه قال: أدركتم المبيت والعشاء). (رواه‌ مسلم). واتە: (کاتێک پ‌یا‌وی‌ک ئە‌چ‌ێته‌وه‌ بۆ م‌اله‌وه‌و یادی خودا ئە‌کات لە‌ کاتی چوونه‌ ژو‌ره‌وه‌و کاتی خ‌وار‌د‌ندا، شە‌یتان

ئه‌ئیت، نه‌ جیگه‌مان لێرمدا ئه‌بێته‌وه‌و نه‌ خواردنیشمان لێره‌ دمست نه‌که‌وێت، به‌لام نه‌گهر له‌ کاتی جوونه‌ زووره‌وه‌دا یادی خودای نه‌کرد، شه‌پتان ئه‌ئیت: باشرین جیگه‌تان دمست که‌وت، وه‌ نه‌گهر له‌ کاتی خواردنیشدا ناوی خودای نه‌هێناو یادی خودای نه‌کرد، ئه‌وا شه‌پتان ئه‌ئیت: هه‌م جیگه‌ی هه‌سانه‌ومتان دمست که‌وت وه‌م خواردنیش).

هێرشێ هه‌شتم: له‌ کاتی خه‌وتندا:

ئه‌م جه‌نگه‌ به‌رمه‌وماه‌ کاتی مسوڵمان ئه‌یه‌وێت بخه‌وێت و پانه‌کشی، شه‌پتان وازی ئی ناهێنی، تا دواي بخات و گرێهه‌ک له‌سهر سه‌ری ئه‌دات و پاشان پێی ئه‌ئیت: بخه‌وه‌ شه‌وێکی دوورو درێژت له‌ پێشه‌.

هێرشێ نۆیه‌م: له‌ کاتی توپه‌بوندا:

(ئه‌بو هورمه‌یره‌) (خودای ئی پازی بێت) ئه‌گێرته‌وه‌ که‌ بپاویک به‌ پێغه‌مبه‌ری ووت، ئامۆژگاریم بکه‌، ئه‌ویش فه‌رمووی (توپه‌ مه‌به‌) جه‌ند جارێک دووباره‌ی کرده‌وه‌، پێغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌ر فه‌رمووی (توپه‌ مه‌به‌). (بوخاری گێڕاوه‌ته‌وه‌).

هه‌روه‌ها (سوله‌یماانی گوری صوره‌) ئه‌فه‌رمووی: له‌لای پێغه‌مبه‌ر ﷺ دانیشتبوو، دوو پیاو شه‌ره‌ جێیوان نه‌کرد، په‌کیکیان پوخساری سور هه‌لگه‌راپوو، دهماری ملی به‌رزبوو بوومه‌وه‌، پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: من جه‌ندوو شه‌یه‌ک ئه‌زانم نه‌گهر بیلێت نه‌و حاله‌ته‌ی له‌سهر لانه‌چێت، نه‌گهر بیلێت: په‌نا به‌ خودا نه‌گرم له‌ شه‌پتانی دهرکراو، پێیان ووت: پێغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌فه‌رمووی: په‌نا به‌ خودا بگه‌ره‌ له‌ شه‌پتانی دهرکراو واته‌ بیلێت: ﴿أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾. (بوخاری و مسلم پیاوه‌تیان کرده‌وه‌).

(جابه‌ر) ئه‌فه‌رمووی: گوێم له‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ بوو ئه‌یفه‌رموو: (إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيْسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ فِي الْجَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ) (رواه مسلم: ۲۸۱۲). واته‌: (شه‌پتان بێ هیوا بوو له‌وه‌ی که‌ له‌ دوورگه‌ی عه‌ره‌بیدا به‌هه‌ستێت، به‌لام هانیان دمات، هه‌تا به‌گزی یه‌کدا به‌چن).

هێرشێ ده‌یه‌م: له‌ خه‌ودا:

(ئه‌بو سه‌عه‌دی خودری) (خودای ئی پازی بێت) ئه‌فه‌رمووی: گوێم ئی بوو پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئه‌یفه‌رموو: (إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يَعْجَبُهَا، فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ

خوينەرى بېرىزو ئازىز، بزانە كە شەپتان پېي خۆشە زۇر باويىشك بدميت، چونكە نيشانەي تەمبەلى و سستىە، لەبەر ئەوە پېغەمبەر ﷺ ھەرمانى كىردووە بە پىگىرى لە باويىشك دان و ھووت دانەو، ئەبو ھورمىرە ئەفەرمووت: پېغەمبەر ﷺ ھەرموويەتى: بە راستى خوداى گەورە پىزمىنى پى خۆشە، بەلام باويىشكى پى ناخۆشە، ئەگەر يەككىك لە ئيوە پىزمى و سوپاسى خوداى گەورەى كرد، پىويستە لەسەر ھەموو مسوئەلانىك كە گوپى لىيەتى پى بلى: (برحمك الله). واتە: خودا رەھمەت پى بكات، بەلام باويىشك لە شەپتانەومىيە، ئەگەر كەسكىك باويىشكى دا چەندىك ئەتوانىت بارمىتى بكاتەو، كەيەككىك باويىشك ئەدات شەپتان پى پى ئەكەنىت) . (بوخارى گىراوئەتەو) .

(ئەبو سەئیدی خەدری) (پەزە ئىبىت) ئەفەرمووئىت: پەنەمبەر ﷺ
 فەرمووئىت: (إِذَا تَشَاءَ أَحَدُكُمْ فَلْيَمْسِكْ بِيَدِهِ عَلَى فَيْهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ). (رواه مسلم).
 واتە: (ئەگەر يەككەك باوئىشكى دا، با دەستى بخاتە سەر دەمى، چونكە شەیتانى لێو
 ئەچیتە ژوورەو). .

هێرشى دوازدەهەم: لە كاتى مالى بە فەرۆداندا:

خودای گەورە ئەفەرمووئىت: ﴿إِنَّ الْبَذِيرِينَ كَانُوا إِخْرَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ
 كُفُورًا﴾ (١٧) الإسرائ. واتە: (بەرەستى ئەوانەى مالى و سامانیان بە فەرۆ ئەدەن و لە پێگەى
 خراپدا سەرفى ئەكەن، ئەوانە هەمیشەوێك بۆ شەیتان وان، شەیتانىش لە بەرامبەر ناز و
 نیعمەتەكانى پەرورەدگارىیەو زۆر ناشوگورو بەد نەمەكە).
 (ئیمامى شافعى) (پەحمەتى خودای لیبىت) ئەفەرمووئىت: (التبذير) بریتىە لە بە
 فەرۆدانى مالى لە پێگەى خراپە، بەلام ئەگەر لە كارى خێردا بوو ئەوا بە مالى بە فەرۆدان
 حساب ناکرێت، نەمەش بۆچوونى زانایانە بەگشتى.
 قاعیدەىكى فێقهیش هەیه كە ئەئێت: (لا خير في إسراف، ولا إسراف في خير).
 واتە: (خێرو چاكە لە زیادە پەويدا نیە، وە زیادە رەویش لە خێرو چاكەدا نیە).
هێرشى سیازدەهەم: لە كاتى خێرو بە خشیندا:

خودای گەورە ئەفەرمووئىت: ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم
 مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ (١٨) البقرة. واتە: (كاتێك ئێو بە مالى و داراییان
 ئەبەخشن، شەیتان بە ئێنى هەزارى و ئەداریان پێ ئەدات و بە هەزارى ئەتان ترسێنێت و
 فەرمانتان پێ ئەدات بە ئەنجام دانی گوناھو تاوان و خراپە و مالى ئەبەخشین، خودای
 گەورەش بە ئێنى لێخۆشبوونی تاپەتێ خۆیتان پێ ئەدات، لەگەڵ زۆرى بەهرەى فراواندا و
 خودا فراوانگى و زانایە). .

بە راستى بە ئێنى شەیتان بە هەزارى و ئەدارى بۆ ئەو نیە كە سۆزى هەبێت بۆى، یان
 نامۆزگارى بكات بە لكو بە ئێنەكەى بۆئەوێ، كە گومانى خراپى بەرامبەر پەرورەدگارى بۆ
 دروست بكات و از لە بەخشینی مالى و سامانى بەئێنى .

بەلام خودای بالا دەست بە ئینی لیخۆشیوون بە بەندەمکانی ئەدات، لەگەڵ زۆر کردن و زیادکردنی ئەوی کە ئەمبەخشیت بە چەندان ئەومندەو بە چەند بارە، ئەمەش لە دونیاو دوا پۆزیشدا، ئەمەیان بە ئینی خودایەو ئەوی تریان بە ئینی شەیتان، با مرقفی پۆردو پەزێل سەیر بکات و بزانی کەم بە ئینیان متمانەی زیاترە، دلێشی بە کامیان ناسودەو ئارام ئەبێت .

دەبا ئاگاداری بە ئینەمکانی خودا بین و متمانەی تەواومان پێی هەبێت و گوێ پێیەتی بۆ شەیتان و بە ئینە درۆکانی ئەکەین .

هێرشێ چواردەهەم: لەگەڵ ئاھەرتاندا:

یەکی تر لەو پێگایانەی کە شەیتان بەکاری ئەهێنێ، بریتیە لە ئاھەرتان و زۆریک لە سەر بازانی شەیتان ئاھەرتان، زۆر جار ئەو تیری شەیتان کە ئەبەوێتی و زۆر کات نیشان ئەبێت، هەروەها گەورەترین مەترسی و کاریگەرین بۆ سەر پیاوان، پێغەمبەر (ﷺ) ئەفەرموویت: (ما ترکت بعدی قننە هی اضر علی الرجال من النساء) (البخاری: ۵۰۹۶ و مسلم: ۲۷۴۰) . واتە: (لە دواي خۆم هیچ شتێکم جێ ئەهێشتوووە مەترسی دار تریبێت لە ئاھەرتان بۆ پیاوان) .

ئاھەرتان ئەو تۆرەن کە شەیتان ناویتیەووە بۆ پاو کردن و لە خشتە بردنی پیاوان و گومراکردنیان، تا ئەو کاتەی بەرمو زینایان ئەبات .

(جابر) (خودای ئی پازیبێت) لە پێغەمبەرەووە (ﷺ) ئەگێرێتەووە کە ئەفەرموویت: (أن رسول الله ﷺ رای امرأة، فاتی امراته زینب وهي تمس منیة لها، فقصی حاجته ثم خرج إلى أصحابه، فقال: (إن المرأة تقبل فی صورة الشیطان، وتدبر فی صورة الشیطان، فإذا أبصر أحدکم امرأة فلیات أهلہ، فإنه ذلک یرد فی نفسه) . (مسلم: ۱۴۰۲)

واتە: (پێغەمبەری خودا (ﷺ) ئاھەرتێکی بینی، پاشان پۆشیشتەووە بۆلای زەینەبی خێزانی و پێویستی خۆی لەگەڵیدا جێبەجێ کرد و پاشان چوو بۆ لای هاوێڵەکانی و پێی ئەفەرموون: بە راستی ئاھەرت بەرمو رووت دێت لە سەر شیوەی شەیتان و بەرمو دوا ئەگەڕێتەووە لەسەر وێنەی شەیتان، ئەگەر یەکیک لە ئێوە ئاھەرتێکی بینی با بجێتە لای خێزانی خۆی، نێر ئەوی لە دەروونیادیە ئەفەرمویتەووە) .

نهمه‌ش بۆ له که‌دارکردن و که‌م کردنه‌وه‌ی ڕیزی ئافه‌رت نیه، نه‌خێر به‌ئگو له ئافه‌رتاندا که‌سانی زۆر چاک هه‌یه، نه‌وه‌ی ئی‌مه باسی نه‌که‌ین، بۆ ئاگادار بوونه له‌و شتانه‌ی که خالی لاوازی پیاوانه‌و شه‌یتان نه‌توانی‌ت له‌و ڕیگه‌یه‌وه به ناسانی هێرش بکات، نهمه‌ش له‌و کاته‌دا زۆر مه‌ترسیداره، که پیاوی‌ک له‌گه‌ل ئافه‌رتی‌کی بی‌گانه‌و نامه‌هرمه‌دا بی‌ت و کۆبی‌ته‌وه .

(ترمذی) له پێغه‌مبه‌ره‌وه ﴿ﷺ﴾ نه‌گێڕی‌ته‌وه که هه‌رموو‌یه‌تی: (لا یغلون رجل بإمرأة إلا كان ثلثهما الشيطان) . واته: (پیاوو ژنی‌ک له جی‌گه‌یه‌کدا به‌ته‌نیا به‌یه‌که‌وه نابن، ته‌نیا کاتی‌ک نه‌بی‌ت که شه‌یتان سی یه‌میان بی‌ت).

(عوقبه‌ی کوری عامر) نه‌گێڕی‌ته‌وه له پێغه‌مبه‌ره‌وه ﴿ﷺ﴾ که هه‌رموو‌یه‌تی: (ایاکم والدخول علی النساء) فقال الرجل من الأنصار: أفرأیت الحمی؟ قال (الحمی الموت). (البخاری، ۵۲۲۲ مسلم: ۲۱۷۲) . واته: (ده‌خیلتان به‌م ئاگاتان له جوونه ژووره‌وه به ته‌نها بۆ لای ئافه‌رتان بی‌ت) پیاوی‌کی نه‌نساری ووتی: نه‌ی نه‌گه‌ر خزمی پیاوه‌که بوو؟ پێغه‌مبه‌ر ﴿ﷺ﴾ هه‌رموو‌ی: (ئه‌وه‌یان هه‌ر مردنه‌).

له‌به‌ر نه‌وه‌ی خه‌لکی زۆر جار خزمی می‌رد وه‌ک برای یان مامی یان خالی به ناسایی دانه‌نین، نه‌گه‌ر به‌ته‌نیا بن له‌گه‌ل نه‌و ئافه‌رته‌دا، له خاله‌تی‌کدا که نه‌مه زۆر ترسناک‌تره له که‌سی‌کی بی‌گانه، چونکه بی‌گانه به ناسانی ناتوانی‌ت بی‌ته نه‌و ماله‌و به‌ته‌نیا له‌گه‌ل نه‌و ئافه‌رته‌دا به‌ی‌نی‌ته‌وه.

پێغه‌مبه‌ری خودا ﴿ﷺ﴾ ڕێنما‌یه‌مان نه‌کات بۆ نه‌و شتانه‌ی که خیری بۆ ئی‌مه تێدا‌یه، نه‌مه‌ش له‌به‌ر سۆزو خۆشه‌ویستی‌ته‌ی بۆ ئومه‌ته‌که‌ی، بۆ نه‌وه‌ی ئاگاداربن له‌ ڕوانینی نابه‌جی بۆ ئافه‌رتان، چونکه مه‌ترسی داره له‌سه‌ر ئاره‌زووی مرو‌فو له خسته‌ به‌ردنی. پێغه‌مبه‌ر ﴿ﷺ﴾ نه‌هه‌رموو‌ی: (إن الدنيا حلوة خضرة، وإن الله مستخلفكم فيها فینظر کیف تعملون، فاتقوا الدنيا واتقوا النساء، فإن أول فتنة بني إسرائيل كانت في النساء). (مسلم: ۲۷۴۲) . واته: (به‌ راستی دونیا خۆشی و شه‌ری‌نی‌ه‌کی سه‌وزو جوانه، خودای گه‌وره‌ش ئی‌وه‌ی کردووه به جینی‌شینی خۆی و ته‌ماشای نه‌کات تا بزانی چی نه‌که‌ن، خۆتان له دونیاو له

ئافەرت بپارێژنو و پارێزگارین، چونکە یەکەم بە‌لاو فیتنە‌یه‌ک بە‌لای بە‌نو ئیسرائیلە‌وه ئافەرتان بوون).

هێرشێ پازدەهەم: لە کاتی زیادە‌رمویدا:

دەرچوون لە ئاستی مام ناومندی و واز هێنان لە راست ڕەوی، هەمگای شەیتانە و ڕێگە ئیبلیسە، هەندێک لە پێشینیانی ئەم دینە ووتویانە: کاتێک خۆدای گەورە فەرمان بە شتێک ئەکات، شەیتان بە‌دوو شیوە هانی مەرۆفەمکان ئەمەت، یان لە ڕێگە دەرچوون و گەم گەرنە‌مووی فەرمانمەکی خۆدا، یان هانی ئەمەت بۆ سنور بە‌زانندن و زیادە ڕەوی، هەر گامیانی بۆ بکەیت بە‌لایە‌وه باشە.

بە راستی گوریسی شەیتان لە نیوان ئەم دۆڵەدا چنراوه، هەندێک نەتە‌وه و میلەت زیادە ڕەویان کردووه و پێغە‌مبەرە‌کانی خۆیان پەرستوه، هەندێکی تریان لە ڕێ دەرچوون، تاگە‌یشتونەتە حالە‌تێک پێغە‌مبەرە‌کانیان کوشتووه، هەروە‌ها ئەو کەسانە‌شیان کوشتووه، کە لە‌ناو خە‌لگیدا فەرمانیان بە یە‌کسانی کردووه، هەندێکی تریان زیادە ڕەوی ئە‌کەن لە‌مە‌سە‌لە‌ی شیخ و پیاو چا‌ک‌اند، هەندێکی تریان ڕە‌قیان لێیانە و دژایە‌تیان ئە‌کەن.

لە فەر‌موودە‌یه‌کدا کە (ئە‌نە‌س) ئە‌ی‌گێ‌ڕ‌پێ‌تە‌وه‌و ئە‌فەر‌مووی‌ت: (سێ پیاو هاتن بۆ لای خانووی خێزانه‌کانی پێغە‌مبەر ﷺ) و پرسیاریان لە‌بارە‌ی خۆدا پەرستی و عیبادە‌تی پێغە‌مبەرە‌وه کرد، کاتی وە‌لامیان درایە‌وه، خۆدا پەرستی خۆیان بە‌گە‌م زانی و ووتیان: ئێ‌مه‌ لە‌ کوێ و پێغە‌مبە‌ری خۆدا لە‌ کوێ؟! خۆدا لە‌ گونا‌هی پێش و دوایشی خۆش‌بووه !!.

یە‌کێ‌کیان ووتی: من لە‌مه‌وه‌ دوا بە‌شە‌وه‌ هەر نوێ‌ژ ئە‌کە‌م، یە‌کێ‌کی تریان ووتی: من بە‌ بە‌رده‌وامی بە‌ڕۆ‌ژوو ئە‌بە‌م، یە‌کێ‌کی تریان ووتی: منیش لە‌ ئافەرت دوورنە‌کە‌وه‌وه‌ ژن نا‌هێ‌نم، پێغە‌مبەر هات بۆ لایان و فەر‌مووی: (أنتم الذين قُلتُم كذا وكذا)؟! أما‌والله‌ إني لأخشاکم الله‌ و أتماکم له‌ لک‌ني أصوم و أفطر و أصلي و أرقد، و أتزوج النساء، فمن رغب عن سنتي فليس مني) . (البخاری: ۵۰۶۳ و مسلم: ۱۴۰۱) .

واتە: (ئایا ئێ‌وه‌ بوون کە ئە‌وه‌وه‌ ئە‌وه‌م‌تان و‌توو‌ه؟! سوێ‌ند بە‌خۆدا من لە‌ هە‌موو‌تان زیاتر لە‌ خۆدا ئە‌ترسم و خۆم ئە‌پارێ‌زم، بە‌لام بە‌ڕۆ‌ژوش ئە‌بە‌م و خواردن ئە‌خۆ‌م و بە‌ڕۆ‌ژوش نا‌بە‌م، ژنیش ئە‌هێ‌نم، هەر‌کە‌سیش لە‌سو‌ننە‌تی من لا‌بە‌ت لە‌ ئومە‌تی من نیە).

هە‌روە‌ها (عبدالله‌ی کوری مە‌سه‌ود) (خۆدای ئی رازی‌بی‌ت) ئە‌فەر‌مووی‌ت: پێغە‌مبەر سێ جار فەر‌مووی: (هَلْكَ الْمُتَنَطِعُونَ) . (مسلم: ۲۶۷۰) .

واتە: (لەناو چن ئەو کەسانەى کە پۆئەچن و زۆر توندن لە شتیکدا کە پێویستی بە زیادمەوى نیه).

(ئەبو ھورەیرە) (خودای ئی رازیبەیت) لە پێغەمبەرەو (ﷺ) نەگیرێتەو کە فەرموویەتی: (إِنَّ الدِّينَ يَسْرُوْنِ بِشَادِ الدِّينِ إِلَّا غَلِبَهُ، فَسَدُّوا وَقَارِبُوا وَأَبْشَرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدَّلْجَةِ). (رواه البخاري). واتە: (بە راستی دین ناسانە، ھەرکەسێش زۆر زیادە پەوى تێدا بکات، ئەوا تێئەکەوێت و دین بەسەریدا زāl ئەبێت، راست و دروست بن و لە پەکترى نزیک ببنەو و موزدە دەربن، گوێ پاپەلى خودابن بە کردارى چاک لەکاتى چووست و چالاکیدا، لە کاتیکدا دلتان خالیەو چیژ و مرنەگرن و بیزار نابن و بە مەبەستى خۆتان ئەگەن، وەکو ئەو کاروانەى لەو کاتەدا ئەکەوێتە پێ، ئەو کاتانەش پۆشتنى سەرەتای پۆژە، یان کۆتایى شەو بەبێ ماندبوون ئەگەنە جێى مەبەست).

سەیر ئەگەین ھەندیک خەلک کە مەترخەمن لە پێویستىەگانی پاک و خاوینى و ھەندیکى تریان زیادمەوى ئەگەن لە دوو دلی و مەسەدەدا بۆ پاک و خاوینى.

ھەندیک کەس بە مەست ھێنانى زانستیان کردۆتە نامانجى خۆیان و وازیان لە کردار ھێناوە، پاخوود ھەندیک وازیان لە فەرمەکان ھێناوە و کۆمەلێکیش وازیان لە کردارەگانی دڵ ھێناوە، وەکو ترس لە خودا و دڵ پراچە ئەگین لە بەر ترسى خودا و ھاوشیوەمەگانی ئەم کارانە، بەمەش شەیتان بەسەریاندا زāl ئەبێت و وانەزانن ئەم کردارانە زیادە.

شەیتان بەسەر ھەندیکى ترشیاندا زāl بوو، بەھۆى ئەوێ کردارى لاشەیان پەشت گوێ ئەخەن، چونکە پێویستە لەسەر مەوێ ھەموو پۆژێک بەگوێرەى ماسولکەگانی لاشەى چاکە بکات، ھەروەھا ھەندیک ئەلێن: کە عاریفەکان ئەو کارمیان لەسەر نیه .. خودای گەورە ئەفەرمووێت: ﴿الْشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَّ لَهُمْ ۚ﴾ بعد. واتە: (شەیتان خراپەگانی بۆ جوان و پازاوە کردبوون و بەھیوا و ناوات فریوى دا بوون). ھەروەھا خودای گەورە لە ناپەتێکى تردا ئەفەرمووێت: ﴿وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لِقَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا﴾ النساء. واتە: (ھەر کەس شەیتان ھاوڕێی بێت، ئەو ھاوڕێیەکی زۆر خراپى ھەبە).

هەروەها ئەفەرموویت: ﴿وَأَنَّهُمْ لَيَصَّدُّوكُم عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ﴾ (۳۷) الزغرد. واتە: (بێگومان ئەو شەیتانانە، پێگەی راستیان ئی ئەگرن و وایان ئی ئەمەن کە وایزان بە دانیایەوه لە سەر پێبازێکی چاک و راستن).

هێرشێ شازدەهەم: هیوا درێزی (بە هیوا بوون):

ئەمەش ئەو چەکە زۆر بەهێزو پتەومیە، کە شەیتان بەکاری ئەهێنێ، خودای گەوره ئەفەرموویت: ﴿يَعِدُّهُمْ وَيَمْنِيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ (النساء، ۳۰) واتە: (شەیتان بە ئێنێیان ئەداتێ و ئاوات و ئارمۆمکانیان بۆ ئەرازی نێتەوه، دیارە کە شەیتانیشت هیچ بە ئێنێکیان بێ نادات جگە لە فریودان و خەڵەتاندن نەبێت).

بەهیوا بوون مەژۆ تەمبەل ئەکات لە کارداو ئەبێتە هۆی دواکەوتوویی و کەمترخەمی، پاشان خۆخەریک کردن دێت، پاشان هیوای مانەوه لە زمویداو لادان دێت بۆ لای ئارمۆمکان، ئەمەش شتێکە بەچاو بێنراوه و بێویست بە روون کردنەوه ناکات، چونکە ناشکراو دیارە.

بە لایەکی تردا کەم هیوایی وات ئی ئەکات کاری زیاتر بکەیت، هانت ئەدات لەسەر دەست پێشخەری و بەره و ئەوەت ئەبات کە پێشپێکی زیاتر بکەیت.

ئەگێرپنەوه (نەبو دەرداء) هەستاو چوووە سەر پلێکانەکانی مینبەری مرگەوتەکە دیەمشق و ووتی: ئەی خەلکی دیەمشق، نامۆزگارییەک لە برای خۆتان بێیستن، بە راستی کەسانی پێش ئێوه زۆریان کۆکردموه و بیناو خانوو بێرمی تۆکمەیان دروستکردو بۆ دوریان ئەروانی، بەلام کۆکردنەوه کەیان بێ کەلک بوو، بیناکیان بوون بە گۆڕو هیواکانیان بوون بە لە خۆبایی بوون، ئا ئەمە قەومی عادە، ولاتیان پێ کردبوو لە مەژۆ و مەل و سامان و سواری، کێ ئیستا میراتی قەومی هود، بە دوو درهەم ئەکێت؟!

هێرشێ هەفدههەم: واز هێنان لە ناو هێنانی خودا لەکاتی خواردن و خواردنەوهدا :

خوێنەری بەرپێز، شەیتان ئەو خواردنە بەدەست ئەهێنێت کە ناوی خودای لەسەر نەهێنێ، هەر کەشیش لەسەر مەتادا ناوی خودای بێرچوو، با بێت: (بسم الله اوله و آخره).

(نومەیهی کۆری مەخشی) ئەفەرموویت: پێغەمبەر ﷺ دانیشتبوو، پیاویکیشت نانی ئەخوارد، بەلام ناوی خودای نەهێنا، هەتاو مەکو یەک پارو لە خواردنەکە مایەوه، کاتیکی

همرومها (جابر) (خودای ئی رازیبیت) له پیغه مبرموه ﴿ﷺ﴾ نهگیرێتهوه که
 فهرموویمتی (نهگمر پهکیکتان پارووی له دست کهوته خوارێ، با هه ئی بگری و پاشان
 ئهومی پێوی بوو لێی بکاتهوه و بیخوات و وازی ئی نههینی بۆ شهمتان، دستیشی به دسته
 سهرمهکی نهسرێتهوه ههتاومکو ئهیلیسیتهوه، چونکه نازانی بهرمهکی خواردنهکه له
 کوێدا به).

هیرشی نۆزدەھەم: لە کاتی بە لە گریفتا:

هیرشی بیستم: له کاتی تمنیایی له سافردا:

ئەمە بەمەنای ئەو دەیت، گە شەیتان تەماحی لەپەك كەسداپە كە بەتەنیا بێت، وەكو چۆن دزو جەردەش تەماحیان ئی ئەكەن، ئەگەر دوانیش بن لەوانەپە توشی ئەو تەماحە بێن، بەلام ئەگەر سیان بن ئەو میان لەسەر نیەو خەدەش باشتەر ئەزانێت .

هەروەها پێغەمبەر ﷺ ئەفەرموویت: (إِنَّ الشَّيْطَانَ، مع الواحد، وهو من الاثنين أبعد). (رواه أحمد، حديث صحيح). واتە: (شەیتان لەگەڵ یەک کەسدا نزیکە، بەلام لە دووان دوورترە).

هێرش بێست و یەگەم: لە کاتی گۆرانی و ئاوازدا،

خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْرَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِضَيْرٍ عَلَيْهِمْ وَيَخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ① لقمان. واتە: (هەندێک لە خەڵکی هەمن قەسە بێ خێرو بێ مانا نەکرن).. (وەک گۆرانیە ناپۆختەکان، کتێب و کاسیته بێ خێرمگان هتد) .. بۆ ئەوەی خۆی و کەسانی تریش لە پێبازی خوداویڵ بکات، بەبێ ئەوەی هەست بە مەترسی کارمەکی بکات و بزانیت چ کەمتنیک بە خۆی و خەڵکی ئەکات، هەر لەبەر ئەوە ئەو شتە بێ نرخ و بێ خێرانە ئەکەیت تا گالتە بە پەيام و پێبازی خودا بکات، ئا ئەوانە سزاو تۆ ئەیمکی پێسواکمرو ئابرووبەر چاومڕپیانە .

★ (قورتوبی) ئەفەرموویت: (ئەم نایەتە یەگێکە لەو نایەتانەی کە بەلگەن بۆ قەدەمەکردنی گۆرانی و خراپە) .

هەروەها نایەتی دووهمیش کە ئەفەرموویت: ﴿وَأَنْتُمْ سَيِّدُونَ﴾ ② النجم. واتە: (ئێوە سەرگەرم و بێ ئاگان) .

★ (ابن عباس) ئەفەرموویت: (ئەو گۆرانیە، بە زمانی حەمیری).

نایەتی سێهەمیش کە ئەفەرموویت: ﴿وَأَسْتَفْزِرُ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ﴾ ③ الإسراء. واتە: (ئەگەر ئەتوانیت هەر کەس لەوان گومرێکە بەدەنگت).

★ (مجاهید) ئەفەرموویت: مەبەست لە گۆرانی و زوڕناپە.

لێرەدا ئەبێت نامازە بەو بەدەمین کە مەبەست لەو گۆرانیانەیه کە هانی گەنج و لاو خەڵکی ئەدات بۆ ئارەزوو و تێکەڵی نیوان کچان و کوران، وە ئەشپرسین ئایا زۆربە ی گۆرانیەکان بۆ ئەم مەبەستە نیە؟! بەتایبەت لە پۆزانی ئەمڕۆدا کە زۆربە ی گۆرانیەکان پێشان ئەدرێن شان بەشانی ئافەرتانی ڕووت و ھووت.

یاخود پرسیاریک لەو کەسانە ئەکەین کە گوێ لە گۆرانی ئەگرن و پێیان ئەلێین: ئایا هیچ کاتێک گوێت لە گۆرانی بێژێک بوو لە گۆرانیەکانیدا نامۆزگاری گەنجان و لاوان بکات

بۆ ئەنجام دانی نوێزەکانیان، یاخود بۆ ئەنجامدانی کاری خێرو بەخشینی مال و هاندانی خەلکی بۆ رۆزووگرتن، بیگومان نەخێر.

هێرشێ بیست و دوو هەم: لە کاتی بەجێهەسەکردندا،

خودای گەوره ئەفەرموویت: ﴿إِنَّمَا اتَّجَرْنَا مِنَ الشَّيْطَانِ﴾ (١٠) المجادلة. واتە: (بیگومان جێی خراپ و نابەجێ لە شهیتانهوهیه).

* (ابن عمر) ئەفەرموویت: پێغهەمبەر ﷺ ئەفەرموویت: (إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً، فَلَا يَتَنَاجَى إِثْنَانِ دُونَ ثَلَاثٍ). واتە: (ئەگەر سێ کەس بوون، با دووێتان جێی هەبێ نەگەن بەیەکەسی سێهەم) .. مەبەست ئەوەیە نابێت دووێتان بەجێهەسە بکەن و کەسی سێهەم پشت گوێ بێخەن.

بە (ابن عمر) یان ووت ئەگەر جوار کەس بوون؟ ووتی ئەوە قەیناکە و زیانی نیە.

هەروەها (ابن مەسعود) ئەفەرموویت: پێغهەمبەر ﷺ ئەفەرموویت: (إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً، فَلَا يَتَنَاجَى إِثْنَانِ دُونَ الْآخِرِ حَتَّى تَخْتَلُمُوا بِالنَّاسِ، مِنْ أَجْلِ أَنْ ذَلِكَ يَحْزَنُهُ). (رواه البخاري، ٦٢٩٠ و مسلم: ٢١٨٤). واتە: (ئەگەر سێ کەس بوون، دووێتان جێی هەبێ نەگەن، بە بێ ئەوی تریان، هەتا ئەو کاتێی کە تێکەڵی خەڵک نەبن، لەبەر ئەوەی کەسی سێهەم دڵنەنگ و نارەحەت دەبێت).

هێرشێ بیست و سێ هەم: لە کاتی دەرکردن و بەرزکردنەوهی جەك و شتی زیان بەخش بەرامبەر مسوولمانان،

(ئەبو هورەیره) لە پێغهەمبەر ﷺ ئەگێڕێتەوه کە ئەفەرموویت: (لَا يَشْرُ أَحَدُكُمْ إِلَى أَخِيهِ بِالسَّيْفِ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ، فَيَقَعُ فِي حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ). (رواه البخاري: ٧٠٧٢ و مسلم: ٢٦١٧). واتە: (هێچ کەسێک بە جەگەگەیی ناماژە بۆ براگەیی نەگات، بە راستی ئەو نازانێت کە لەوانەیه شهیتان لە دەستی بێسەنێت یاخود، بێجەقی، ئەمەش بێبێتە هۆی چوونه ناو ناگر (دۆزەخ)).

لە ئەفەرمودەیهکی تردا پێغهەمبەر ﷺ ئەفەرموویت: (مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ بِعَدِيدَةٍ، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّى يَنْزِعَ، وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ). (رواه مسلم). واتە: (هەرکەسێک ناسنێک

هه‌لبگریت بهرام‌بهر براكه‌ی، فریشته‌كان نه‌فرمتی لینه‌كه‌ن، هه‌تا نه‌و كاته‌ی داپنه‌نی، نه‌گهر براشی بێت و له‌ دایك و باوكی بێت) .

هێرشى بیست و چواره‌م: له‌ كاتی ووتنى ووشه‌ی نه‌گهر:

(نه‌بو هوره‌یره) له‌ پێغه‌مبهره‌وه (ﷺ) نه‌گیرێته‌وه كه‌ فهرموویه‌تی: (باوم‌پرداری به‌هیز باش‌تر و خۆشه‌ویست تره‌ له‌ لای خودا له‌ باوم‌پرداری بیهیز له‌ هه‌موو چاكه‌یه‌كدا، سوره‌ له‌سهر نه‌و شته‌ی كه‌ سودی تێدا‌یه‌ بۆ خودا په‌رستی، پش‌تیش به‌ خودا به‌سته‌و لاواز مه‌به‌، نه‌گهر توشی ش‌تێك بوویت، مه‌ئێ: نه‌گه‌روام نه‌كردا‌یه، ئاواو ئاوام به‌سهر نه‌ نه‌هات، به‌لكو ب‌ئێ: خودا ب‌پ‌یاری له‌سهردا بوو، نه‌وش خودا بیه‌وێت، نه‌نجامی نه‌دات، به‌راستی ووشه‌ی (نه‌گهر) كاری شه‌یتان نه‌كاته‌وه) . (مسلم: ۲۶۶۴) .

هێرشى بیست و پێنجه‌م: له‌ بازاردا:

(سه‌لانی فارسی) (خودای ئێ رازی‌بێت) فهرموویه‌تی: (نه‌گهر توانیت په‌كه‌م كه‌س مه‌به‌ كه‌ نه‌جێته‌ بازاره‌وه‌و دوا كه‌سیش مه‌به‌ كه‌ لێی دهرئه‌جیت، به‌ راستی بازار جێی جه‌نگی شه‌یتانه‌و له‌وێشدا شه‌یتان ئالای هه‌لكردووه‌) . (رواه‌ مسلم: ۲۴۵۱) .

هه‌روه‌ها پێغه‌مبهر (ﷺ) نه‌فهرموویت: (لا تكن اول من یدخل السوق، ولا آخر من یخرج منها، فیها باض الشیطان وفرغ) . واته‌: (په‌كه‌م كه‌س مه‌به‌ كه‌ نه‌جێته‌ بازاره‌وه‌و دواكه‌سیش مه‌به‌ كه‌لێی دێته‌ دهره‌وه‌، چونكه‌ شه‌یتان له‌وێدا هێلكه‌ی كردووه‌و هه‌ر له‌وێشدا كردوویه‌تی به‌ جوجه‌ئه‌) .

هێرشى بیست و شه‌شه‌م: له‌ كاتی دوعا كردن له‌ مسو‌لمانان:

(نه‌بو هوره‌یره) (خودای ئێ رازی‌بێت) نه‌گیرێته‌وه كه‌ پیاویك هێنرا بۆ لای پێغه‌مبهر، چونكه‌ عارمقی خواردبوو، پێغه‌مبهر (ﷺ) فهرمووی: لێی بدن، (نه‌بو هوره‌یره) نه‌فهرموویت: هه‌مان بوو به‌ده‌ستی لێی نه‌دا، هه‌مان بوو به‌نه‌عه‌لگانی لێی نه‌دا، هه‌مان بوو به‌ جل و به‌رگه‌كه‌ی لێی نه‌دا، كاتێك رۆیشت، هه‌ندێك پ‌ییان ووت: خودا سوكت بكات، پێغه‌مبهر (ﷺ) فهرمووی: وای پ‌ی مه‌ئێن، چونكه‌ له‌وانه‌یه‌ وابزانێ شایسته‌ی نه‌وه‌یه‌و شه‌یتانی‌ش نه‌و هه‌له‌ بقۆزێته‌وه‌و وسوسه‌ بخاته‌ د‌ل‌یه‌وه‌) . (رواه‌ البخاری: ۶۷۸۱) .

هێرشى بیست و هه‌وته‌م: له‌ كاتی له‌ بیر جوونی یادی خودادا:

خودای گه‌وره ئەفەرموویت: ﴿أَسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (۱۶) المجادلة. واتە: (شەیتان زāl بووه بەسەر ئەو کەسانەداو داگیری کردوون و بەو ھۆیمووە یادی خودای لە بیر بردوون، ئا ئەوانە دەستەو تاقەم و حزبی شەیتانن، بێگومان تاقەم و دەستەو حزبی شەیتان لە خەسارە مەندو و زەرەر مەندانن).

ھەروەھا لە نایەتییکی تردا ئەفەرموویت: ﴿وَمَنْ يَمَسُّ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِصْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾ (۳۱) الزمر. واتە: (کە سێک خۆی کوێر بکات لە ئاستی قورئان و یادی خودای میھرمبان، ئەوا ئێمەش شەیتانێک ئەکەینە ملۆزم بۆی و ھەمیشە ئەبێتە یارو پاومری و لە گەلیدا ئەبێت).

(ئەبو موسای ئەشعەری) لە پێغەمبەرەو ئەگێڕتەووە کە ھەرموویتی: (مثل الذي ينكر ربه والذي لا يذكره، مثل الحي والميت). (رواه البخاري: ۶۴۰۷ و مسلم: ۷۷۹).

واتە: (نەموونە ی ئەو کەسە یادی پەروردگار ئەکات لەگەڵ ئەو کەسە یادی پەروردگار ناکات، وەک نەموونە ی مردوو زیندوو وان). ھێرشێ بێست و ھەشتەم، لەکاتی ھەسودی بردندا:

(ئەبو ھورەیرە) لە پێغەمبەرەو ﷺ ئەگێڕتەووە کە ھەرموویتی: (العين الحق، ويعضر بها الشيطان وحسد ابن آدم). (رواه أحمد). واتە: (چاو پیسی راستەو ھەبەو شەیتان بەو ھۆیمووە نامادە ئەبێت و ھەروەھا ھەسودی بردنی نەوێکانی ئادەمیش لە نیوان یەگدا ھەبەو راستە).

ئێرمیی و ھەسودیش بریتییه لە خۆزگە خواستن بە نەمانی نیعمەتی کەسێک، جا ئەو نیعمەتە نیعمەتی دین بیت یان دونیا، خودای گەورەش ئەفەرموویت: ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ النساء. واتە: (یان ھەسودی و ئێرمیی بەخەڵک ئەبەن، لەسەر ئەوێ کە خودای گەورە پێی بەخشیون لە ھەزل و بەھرە ی خۆی).

ھەروەھا (ئەبو ھورەیرە) (خودای لێ رازیبێت) ئەفەرموویت: کە پێغەمبەر ھەرموویتی: (ياايكم والحسد، فإن الحسد ياكل الحسنات كما تاكل النار الحطب). (ابو داود: ۴۹۰۳).

واتە: (دەخیلتان بێم حەسوودی و ئیرمیی مەبەن، بە راستی حەسوودی چاکە لەناو ئەبات، و مگو چۆن ناگر دارو چیلکە لەناو ئەبات) .. ئیرمیی و حەسوودی بردن کاریکی خراپە، خاومەنەکەشی خەفەتبارو دڵ پەر پەژارە ئەکات و چاکەکان لە ناو ئەبات .

(عبداللەهی گۆری مەسوود) ئەفەرموویت: (دزایەتی نیعمەتی خودا مەکەن، پێیان ووت: کێ دزایەتی نیعمەتی خودا ئەکات؟ فەرمووی ئەوانەیی حەسوودی بە کەسانیک ئەبەن کە خودا لە فەزل و بەهرمی خۆی پێی بەخشیون، مەرووفی حەسوود دوزمینی نیعمەتەگانی خودای گەورمەو بە بریارو دابەش کردنی خودا رازی نیە).

ئەو ئەو کەسە کە بەردەوام حەسوودی و ئیرمیی ئەبەیت، ئایا ئەزانی بەرامبەر بە کێ بێ ئەدەبی ئەکەیت؟! بێ گومان بەرامبەر خودای گەورە، پەنا بەخودا!!!

هەروەها ووتراوە حەسوودی یەکەم تاوان بوو کە سەرپێچی خودای پێکراوە لە ناسمان (حەسوودی شەیتان بە ئادەم)، هەروەها یەکەم تاوانیش بوو کە سەرپێچی خودای پێکراوە لەسەر زەوی (حەسوودی قابیل بە هابیلی برای) .

(ئەبو دەرە) (خودای ئی رازیبێت) ئەفەرموویت: هەر کەس یادی مردن زۆر بکات، کەم دڵخۆش ئەبێت و حەسوودی کەم ئەبێتەو .

ئەو ئەو ئادەم حەسوودی بە براکەت مەبە، ئەگەر ئەو کەسە خودا لە بەر پێزداری پێی بەخشی بێت، دەوێ تۆ حەسوودی بە کەسیک مەبە کە خودا پێزی گرتبێت، ئەگەر لەبەر ئەمەش ئەبێت حەسوودی بە کەسیک مەبە کە سەر ئەنجامی بۆ ناگرێت؟!

هێرشێ بێست و ئۆهەم، لە کاتی سەرپێچی کردندا:

خوێنەری بەرپێز: خودای گەورە ناگاداری کردوینەتەو لە سەر پێچی کردن و پێی راگەیاندوین، کە شەیتان بە ئێنی داوە و هەرمەشی کردووە کە ئەو مەکانی ئادەم گومرا بکات .

خودای گەورەش ئەفەرموویت: ﴿ قَالَ رَبِّ يَا أَغْوَيْنِي لِأَزِنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا غَورِيَهُمْ

أَجْمَعِينَ ﴿٣٨﴾ العنبر. واتە: (ئەبیلیس ووتی: بەروەردگارم، مادام بەهۆی ئەم ئێنسەنەو منت

سەر لێشیواو کرد، شەرت بێت لە زمویدا هەموو گوناھو لادان و تاوانیکیان لە لا جوان و

شیرین بکەم و هەموویان سەرلێشیواو و سەرگەردان بکەم) .

ئەگەر خەلکی گوێ راپەلێ شەیتانیان کردوو سەرپنجی خودایان کردوو تاوانیان نەنجام دا، ئەوا سزای خودای گەورە بۆ خۆیان مسۆگەر ئەکەن، پەنا بە خودا، خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿فَلَمَّا أَسْمَوْنا﴾ واتە: (کە رەقیان هەڵساندین).

باشان ئەفەرموویت: ﴿أَنقَمْنَا مِنهٖ﴾ الزغرف. واتە: (تۆلەمان ئی سەندنەوه). هەروەها ئەفەرموویت: ﴿فَلَمَّا عَزَا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِیٖنَ﴾ (المزمل).

واتە: (كاتێك سەرپنجیو سەرکەشییان کرد ئەوی کە قەدەغەکرا بوو ئێیان ئیمەش پێمان ووتن: بێن بە کۆمەڵە مە یەونیکی سوک و پێساو دوور لە پەحمەتی خودا).

هەروەها خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿مَنْ يَمْلِكُ سَوَاءَ يُجْزَى بِهِ. وَلَا يُجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ (النساء). واتە: (ئەوی خرابەو گوناھێک بکات، ئەو بەو هۆیەوه سزا نەدرێت و هیچ کەسو هیچ هیزێکی تری دەست ناکەوێت جگە لە خودا کە پشتگیری بکات و یارمەتی بدات).

پێغەمبەری خودا ﷺ لە فەرموودەیه‌کی سەحیحدا ئەفەرموویت: (إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ فَرَائِضَ فَلَا تَضِيعُوهَا، وَحَدَّ حُدُودًا فَلَا تَعْتَدُوهَا، وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ فَلَا تَتَهَكَّوهَا، وَسَكَتَ عَنِ أَشْيَاءَ رَحْمَةً لِّكُمْ غَيْرَ نَسِيَانٍ فَلَا تَبْهَثُوا عَنْهَا). واتە: (خودای گەورە کۆمەڵێک فەرزی لەسەر فەرز کردوون، لە دەستی مەدەن و مەی فەوتینن، هەروەها کۆمەڵێک سنوری بۆ دیاری کردوون مەیان بەزینن و مەیان شکینن، وە هەندێک شتی ئی حەرام کردوون، سوکاوەتیان پێ مەکەن، هەروەها لە هەندێک شت بێدەنگ بووه، وەکو بەزمیەک بۆ ئیوه، نەکو وەکو بیرچوونەوه، واتە: (لە بیرێ نەچۆتەوه) ئیوش ئی مەدوین و باسیان مەکەن).

* (بیلالی گۆری سەعد) ئەفەرموویت: مەرپوانە بۆ بچوکی تاوانەکەت، بەلکو بڕوانە بۆ گەورمیی ئەو خودایە کە سەرپنجیت کردووه.

* (مەحمەدی گۆری گەعب) ئەفەرموویت: خۆشەویستین خودا پەرستی بەلای پەرۆمردگارمۆه واز هێنانە لە تاوان.

خودای گه‌وره نه‌فهرموویت: ﴿إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْسَانًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ (۱۳۷) لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوسًا ﴿۱۳۸﴾ وَلَا أَضِلَّهُمْ وَلَا هُمْ يَضِلُّوهُمْ وَلَا مَرْثَهُمْ فَلْيَحْتَضِرُوا حُلُقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿۱۳۹﴾ يَعِذُّهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِذُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿۱۴۰﴾ أُولَئِكَ مَأْوُهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَخْرُجُونَ عَنْهَا حَتَّىٰ يَمِيتَهُمُ اللَّهُ ﴿۱۴۱﴾ النساء.

واته: (ئەو ھاوێل گمراڤ، ئەوێ ھاوانا ھاواری بۆ ئەبەن و ئەبەهرستن جگە لە خودا، چەند پەرسێراوێکی کارتێکراون (پەرسێراو ئەبێت کارتێکەر بێت ئەک کارتێکراو بۆیە بته‌کانیان بە مێینه ناو، وەک لاتو عوززا) تەنھا ھاوانا ھاواریشێان ھەر بۆ شەیتانی سەرکەش و پاخییە، کە لە ھەموو خێرێک دامالراوە * ئەو شەیتانەکی کە خودا نەفرینی ئی کردووە و وتووێتی سوێند بێت بە تۆ ئەو خودا بەشێکی دیاری کراو لە بەندەکانێ دانەپێر لە ئیمان و خوداناسی * سوێند بێت بە تۆ گومراپان ئەکەم و بە ئاوات و خەیاڵی پوچەووە سەرگەرمیان ئەکەم و خۆم فەرمانیان پێ ئەدەم و ھانیان ئەدەم ئەوجا ئەوانیش پێ گومان گوێی نازە ئەکانیان ئەمێر، ھەروەھا فەرمانیان پێ ئەدەم ئەوانیش دروست کراوانی خودا دەست کاری بکەن و بیگۆرن، ئەوێ لە جیاتی خودا شەیتان بکاتە پشتیوانی خۆی، ئەو بە راستی دوچارێ زیان و خەسارێ مەندێکی ئاشکرا بوو * شەیتان بە ئێنێان ئەداتی و ئاوات و ئارمێزو ئە پازێنیتەووە بۆیان، کە شەیتانیش ھیچ بە ئێنێکیان پێ نادات جگە لە فریو دان و خەڵەتاندن ئەبێت * نا ئەوانە جیگە و سەرمنجامیان دۆزەخە و کە لێنی ئی دەرچوونیان ئی دەست ناکەوێت).

بەرپاستی سەرپێچی و تاوان شوێنەواری خراپ بە جێ ئەھێلێ، ئەم شوێنەوارانەش پێ زیانێ بۆ ژیری و جەستەێ مرۆف ھەروەھا بۆ دوتیاو دوا پۆزیش، لەو زیانانەش:

۱- بێ بەش بوون لە زانست و زانیاری، بەرپاستی زانست پروناکیە و خودا ئەپخاتە دلەو، تاوانیش ئەو پروناکیە ئەسپێتەووە .

۲- بێ بەش بوون لە پزق و پۆزی، پێغەمبەر ﷺ ئەفهرموویت: (إِنَّ الْعَبْدَ لِيُحْرَمَ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يَصِيبُهُ) . (رواه احمد) . واتە: (بە راستی مرۆف بێ بەش ئەکریت لە پزق و پۆزی بە

هۆی تاوانیکمۆه که تووشی بووه). خۆ پارێزی و تمقوش رزق زۆر ئەمکات، واز هێنانیش له تمقواو خۆپارێزی ئەبێتە هۆی هەزارى.

۲- خەمبارى، نەمیش مەرۆڤى گوناھکار هەستى بێ ئەکات له دڵداو له نێوان خۆى و خودادا، بە جۆرێک دەررونى تارىک دادى، گيانیشى بېزار ئەبێت، ئەگەر بێت و واز له تاوان و گوناھەکانى بێنێت ئەوا بە خۆشى ژيان بە سەر ئەبات .

۳- بېزارى له نێوان خۆى و خەلکیدا، وا هەست ئەکات کە لێنێک له نێوان خۆى و خەلکى چاکەکاردا هەمى و بى بەش ئەبێت له بەرمکەتى سود و مەرگرتنى پياو چاکان، لەوانەشە له کۆمەڵى شەیتان نزیک بێتەوه، بە پێى دوور کەوتنەوهى له کۆمەڵى خودا، ئەم بېزارى پەواى لێدێت و بەهێز ئەبێت هەتا کە لێن ئەکەوێتە نێوان خۆى و خێزانەکەى و منداڵەکانى پەوا، هەندى جار له خۆشى بېزار ئەبێت، پەنا بە خودا لەم بېزارى .

هەندىک له پياو چاکانى پېشو و ووتووينا، کاتێک سەرپېچى خودا ئەکەين، شوێنەوارى سەرپېچى کە لە وڵاخە کەماندا يان له خێزانە کەماندا ئەبينين .

۵ - گارى له سەر قورسو گران ئەبێت، بە جۆرێک بۆ هەر شتێک بچێت بەسەردا دانەخرێت و لەسەرى قورسو ئەبێت .

۶- هەست کردن بەبوونی تارىکیەک له دڵداو مەکو چۆن هەست بەتارىکی شەو ئەکەیت، ئەم تارىکیە و تارمايى تاوانە له دڵداو مەکو تارمايى سەر جاوواپە، چونکە بە راستى گۆى راپەڵى خوداى گەورە پووناکیە و سەرپېچى کردنىشى تارىکیە هەر چەندە ئەم تارىکیە زیاد بکات، ئەوا شېرزمى زیاد ئەبێت، هەتاو مەکو سەرگەردان ئەبێت .

* (عبداللەى كورپى عباس) (خودا لێيان رازى بێت) ئەفەرمووێت: بە راستى چاکەکردن پۆشناپە له پووخسارداو پووناکیە له دڵدا، فراوانیە له رزق و پۆزیدا، گەروتنە له جەستەدا، خۆشویستە له دلى خەلکى دا، بەلام خراپە کردن پەشاپە له پووخسارداو تارىکیە له دڵداو سستیە له لاشەدا، کەم و کورپە له رزق و پۆزیدا، رۆق و کینەپە له دلى خەلکیدا .

۷- بى بەش بوون له گۆى راپەڵى خودا: ئەگەر تاوان هیچ سزایەكى نەبێت جگە لەوهى کە رێگرت ئەکات له گۆى راپەڵى خوداى تاكو بى هاوتا، ئەوه بەسە بۆ بەدبەخت بونت .

۸ - هه‌رومها تاوان ته‌مه‌ن کورت نه‌کاته‌وه و به‌رمکه‌تی نه‌سپه‌ته‌وه، هه‌رومکو چۆن چاکه ته‌مه‌ن زیاد نه‌کات و پر به‌رمکه‌تی نه‌کات، نه‌مه‌ش هه‌ج گومان و دوودلییه‌کی تیدا نیه .
 نه‌گهر مروف پشت له خودا بکات و سه‌ره‌قال بیته به سه‌ر پیچی خوداوه، نه‌وا روژگاری له ده‌ست نه‌چیت و ناگامه‌که‌شی له روژی دوایدا هه‌ست به‌ی‌ده‌مکات، خودای گه‌وره نه‌فه‌رموویت:
 ﴿يَقُولُ بَلَيْتَنِي قَدَمْتُ لِيَايَ﴾ الفجر . واته: (ئه‌لێت خۆزگه له دنیا‌دا کاری چاکه‌م به‌ش بخسته‌یه بۆ ئه‌م ژیا‌نه) .

۹- هه‌ندێک له تاوانه‌کان هه‌ندێکی تریان زیاد نه‌که‌ن، تا نه‌و کاته‌ی واز هه‌نان لێیان قورسو زه‌حمه‌ت نه‌بیته و نه‌بیته به به‌شێک له جه‌سته‌ی و سه‌فه‌تی به‌رده‌وامی و مرئه‌گریت و نه‌گهر وازی لێ‌بینیت نه‌وه زۆر شه‌پزه نه‌بیته، ته‌نانه‌ت هه‌ندێک له‌و که‌سانه‌ی راهاتوون له سه‌ر گونا‌هو تاوان به‌ی هه‌ج چێژ و مرگرتنێک نه‌م کاره نه‌که‌ن، ته‌نها له‌به‌ر نه‌وه‌یه که ناتوانی ده‌ستی لێ هه‌لگریت، چونکه تاوانه‌کان به‌سه‌ری‌دا زāl بوون .
 ۱۰- ترسه‌ناکترین کاریگه‌ری له‌سه‌ر مروف نه‌وه‌یه که دلی بی هه‌یز نه‌بیته به‌رامبه‌ر ته‌وبه‌کردن، هه‌رومها جه‌ز کردن به تاوان له ناخیدا زیاد نه‌کات و به‌هه‌یز نه‌بیته، ئه‌م توانای ته‌وبه‌کردنه هه‌ی‌واش هه‌ی‌واش و سات به سات له دلی دا که‌م نه‌کات، تا نه‌و کاته‌ی به‌رمو نه‌مان نه‌چیت، جا نه‌گهر نیوه‌ی لاشه‌شی به‌مریت ناگه‌رپه‌ته‌وه بۆ لای په‌رومردگاری، به‌لکو ته‌نها ته‌وبه‌و په‌شیمانی سه‌ر زارمکی و درۆزنا‌نه دهرنه‌بهریت، به‌لام دل و ده‌روونی به‌تاوانه‌وه گرێ دراوه، ناماده‌شه تاوانه‌کان نه‌نجام بدات نه‌گهر توانای هه‌بیته، نه‌مه‌ش له گه‌ورمه‌ترین و نزیکه‌ترین نه‌خۆشیه‌که‌نه بۆ تیا‌چوو‌نی مروف .

تاوانیش نه‌ینی و ناشکرای هه‌یه، کردارمکانی دل شاراو‌مه‌ن و دلێش سه‌ره‌پیچی خۆی هه‌یه، و مکو خۆ به‌گه‌وره زانی‌و جه‌سودی و مه‌رای و دوو‌پووی، کردارمکانی له‌شی مروفیش به‌ریتین له کردار و تاوانه‌ی ناشکرا‌کان، و مکو کوشتن و دزی و زه‌نا و خواردنی مه‌یی و سه‌مه‌و سه‌نور به‌زاندن .

خوێنه‌ری ئازیز: نه‌وه به‌زانه که گۆچه‌ر نه‌و که‌سه‌یه که له تاوان هه‌ل‌بیت و خۆی به‌پاریزیت له نه‌نجام دانی گونا‌هی ناشکرا و نه‌ینی و په‌نا بۆ‌لای خودا به‌ریت، خودای گه‌ورمه‌ش هه‌ی‌دایه‌تی شوێن که‌وتوانی نه‌دات بۆ شوێن که‌وتنی پی‌غه‌مه‌به‌ری ئازیز و پاشان ره‌زامه‌ندی خودا به ده‌ست نه‌هه‌ی‌نیت، پشت به‌خودا .

هیرشی سییههه: لهکاتی پروو بپروویونهوه له جهنگدا:

خودای گهوره نهفهرموویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ ۱۵۰ واته: (بیگومان نهوانی پشتیان هه لکرد له (عهزای نوحه) دا له رۆزی بهیهک گهیشتی ههر دوو سوپاکه (سوپای نیمانداران و سوپای بیباومرپان) نهوانه تهنه شهیتان تووشی ههلهی کردن و له خشتهی بردن، بههوی ههندیگ گوناهاوه که نهنجامیان دابوو، به راستی خودا لینیان خوشبووه و خودا نارامگرو خوږاگره (زوو توله له یاخی بوان ناسینیت).

بۆ چوونی زانایان وایه که پشت هه لکردن له کاتی پرووبه پروویونهوه، به راگردن له کوشتاری بیباومرپان کاریکی ههرامه، شیوا نیه بۆ مسولماننیک که له ریزی جهنگاوهراندا بیت و پاشان رابکات و ههلبیت، نه مهش به پنی نهه نایمه پیرۆزه که نهفهرموویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحًا فَلَا تُولُوهُمْ الْاَدْبَارَ﴾ ۱۵۱ و من یولیهن یومین دبره: إِلَّا مَتَحَرِّفًا لِّقِنَالٍ أَوْ مَتَحَرِّفًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبَشَىٰ النَّصِيرُ ۝۱۵۲ واته: (نهی نهوانی باومرپان هیناوه، کاتیک پرووبه پرووی بیباومرپان بوونهوه، نهوا پشت هه لکههکن و پامهکن * هه ر کس لهو رۆژدا رابکات بهرهو دواوه و پشت ههلبکات، نهوه به راستی له کهه خهشم و هینی خودادا گهراومه و دهوسهر نهنجامیش جینگه و رینگه دۆزهخه که ناخوشتترین جینگه و سههر نهنجامه، تهنه نهگهر مه بهستی لهو پشتهه لکردنه، هونهری جهنگ بیت، یاخود مه بهستی شوین و جینگه گۆرین بیت بۆ لای دهستهیهکی تر).

لهه نایمه پیرۆژدا خودای گهوره راگردنی قهدهغه کردووه و پپووسته مسولمانان لهکاتی جهنگداوهکو دیواریکی بۆلاین بهرامیهر دوزمنان بوهستن.

هیرشی سیویهک: له کاتی بهنا بردن بۆ دادگهری غههری خودا:

خودای گهوره نهفهرموویت: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَكَّمُوا إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ

يُضِلُّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٠﴾ النساء. واتە: (ئایا ئەو دوورپوانە نابینی کە لافی ئەوە لێنەدەن و بانگەشەیی ئەوە ئەکەن کە گواپە بە راستی باوەڕیان بەوە هێناوە کە بۆ تۆ پەوانە کراوە و بەوانەش کە بۆ پیغەمبەرانی پیش تۆ پەوانە کراوە، کە چی ئەیانەوێت پەوێکەنە زۆردار و جادووگەر و خودانەناسان، بۆ ئەوەی دادوەریان لە نێواندا بکەن و چارەسەری گێشەکانیان بکەن، لە کاتیگدا بە راستی فەرمانیان پێکراوە کە باوەڕیان بە (طاغوت) نەبێت، شەیتانیشت ئەمەوێت گومراپان بکات، بە گومراپییەکی دوورو بێ سنوور).

هەروەها خودای گەورە ئەفەرمووێت: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَخُصَّكُمْ بِمَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَالْوَلَتِكُمْ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ المائدة. واتە: (هەر کەس حوکم بەو بێپارێانە ئەکات کە خودای گەورە ناردوویەتیە خۆدارمە، ئا ئەوانە بێباوەڕ و موسوڵمان نین).

هەروەها خودای گەورە لە دوو ئایەتی تردا ئەفەرمووێت: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَخُصَّكُمْ بِمَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَالْوَلَتِكُمْ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ المائدة. واتە: (هەر کەس حوکم بەوە ئەکات کە خودا ناردوویەتیە خۆدارمە، ئەوا ئەو کەسانە ستمکاری تەواون).

﴿وَمَنْ لَّمْ يَخُصَّكُمْ بِمَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَالْوَلَتِكُمْ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ المائدة. واتە: (هەر کەس حوکم بەوە ئەکات کە خودای گەورە ناردوویەتیە خۆدارمە، ئا ئەوانە بە تەواوی پاخین و لە فەرمانی خودا دەرچون).

هێرشێکی دووھەم: لە کاتی هەلگیرانەوە لە دین و بێ باوەڕی بە خودا:

خودای گەورە ئەفەرمووێت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَرْتَدُوا عَلَىٰ آذُنِهِمْ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَّ لَهُمْ﴾ المائدة. واتە: (بە راستی ئا ئەوانە پاشگەز بوونەوە و بەرمە دوا گیرانەوە، لە دوا ئەوەی ڕێگەی هیدایەت و ئیمانێان بۆ دەرکەوتبوو، شەیتان بە فێل و تەلەكەو بەھیوای تەمەنی درێژ و خوشگوزەرانی فریوی داوون).

هەروەها ئەفەرمووێت: ﴿كَذَّبَ الشَّيْطَانُ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ العنبر. واتە: (وەکو شەیتان کە هانی نادەمیزاد ئەدات و

لە ڕێگەی خەیاڵ و وەسوسەوه پێی ئەلئیت: وەمرە کافرو بێباوەرە، جا کاتێک بێباوەر بوو پێی ئەلئیت: بە راستی من لە تۆ بێبەریم و من لە پەرەمەردگاری جیهان ئەترسم) .

حوکمی هەلگەڕانەوه بەبێ جیاوازی نافرمت و پیاو ئەگرێتەوه، ئەگەر پیاویەک یان نافرمتێک گەشتبێتە تەمەنی بالغ بوون و خاوەنی ژیریش بێت، ئەوا یەکیەک لەم حوکمانە ی بەسەردا جێبەجێ ئەکرێت:

- ۱- پێویستە یەكسەر تەوبە بکات و بگەرێتەوه، ئەگەر پاشگەز بوونەومەکی لەبەر تورەپەیک یان لەبەر حالتێکی نائاسایی بێت، ئەوا لە ڕێگەی تەوبە کردنەوه ناگادار ئەکرێتەوه .
- ۲- ناگادار بکەرێتەوه لە سەر ئەنجامی بێباوەرپەیکە، ئەگەر سووربێت لە سەر هەلگەڕانەومەکی، ئەوا ئەکوژرێت، لەسەر بێباوەرپەیکە .

۳- ئەگەر سووربێت لەسەر پاشگەز بوونەومەکی، پێویستە بکوژرێت بە پێی فەرموودی پێغمەبەر ﷺ (کە ئەفەرمووێت: (مَنْ بَدَلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ). (رواه البخاري: ۲۰۱۷). واتە: (هەر کەسێک دینەکی گۆڕی ئەوا بیکوژن).

هێرشێ سی و سێهەم: لە کاتی سوێند خواردن بە غەیری خودا:

(سەعدی کۆری عوبەیدە) ئەگرێتەوه کە (إِبْنِ عَمْرٍ) گۆیی لە پیاویک بوو ئەپووت: نەخێر سوێند بە کەعبە، (إِبْنِ عَمْرٍ) ووتی: سوێند بە غەیری خودا ناخوێ، گۆیم لە پێغمەبەری خودا بوو ﷺ ئەفەرموو: (مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ). (رواه احمد والترمذي). واتە: (هەر کەسێک بە غەیری خودا سوێند بخوات، کوفری کردووه، یان هاوێلی بۆ خودا داناهه) .

هەروەها (أَبُو هُرَيْرَةَ) (خودای ئی رازیبێت) ئەفەرمووێت: پێغمەبەر ﷺ فەرمووی: (مَنْ قَالَ فِي حَلْفِهِ: وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى، فَلْيَقُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ). واتە: (هەر کەس لە سوێند خواردندا بێ: بە (لات و عوززا)، با بێت: (لا اله إلا الله)).

هەروەها (موصعبی کۆری سەعد) ئەگرێتەوه لە باوکیهوه کە ووتی: باسی هەندێ شتمان ئەکردو باسە کە شتمان پەيوەندی بەسەردەمی نەزانیهوه هەبوو، منیش سوێندم خوارد بە لات و عوززا، هاوێلانی پێغمەبەر ﷺ پێیان ووتم شتیکی خراپت ووت، برۆ

بۆلای پیغه‌مبه‌رو پیی بلئی: نیمه‌وانه‌زانی کوفرت کردیی، منیش جووم بۆ لای و پییم‌وت، نه‌ویش پیی ووتم: سئی جار بلئی: (لا إله إلا الله وحده لا شریک له) سئی جاریش په‌نا به‌ خودا بگره‌ له شه‌یتان، سئی جاریش تف بکه به‌لای چه‌پداو جاریکی تر مه‌گه‌پزموه سه‌ری و دووبارمی مه‌که‌وه . هه‌روه‌ها دروست نیه سویند بخوی به پیغه‌مبه‌رو به که‌عبه‌و به باوک و باپیرو به خاک هتد.

هیرشی سی و چواره‌هم: له کاتی مردندا،

ئه‌مه‌ش ترسناکترین حاله‌ته، شه‌یتان هه‌ول ئه‌دات که مسولمان و ئیماندار به‌بی ئیمانی گیانی دهریجیئت، جاریک به‌ته‌مای ئه‌کات و جاریکیش و سه‌وسه‌ نه‌خاته دلیه‌وه‌و جاریکیش نه‌یترسینی، به‌لام به‌زمیی خودای گه‌وره له‌م کاته‌دا فریای مسولمان ئه‌که‌وئیت، خودای گه‌وره بر‌وادار پایه‌دار ئه‌کات به‌ گوشتاری پێک و پێک، هه‌روه‌ک چۆن ئه‌فهرمووئیت:

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الَّذِيْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِيْنَ وَيَفْعَلْ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ﴾ (۲۷) **ایبراهیم . واته:** (خودای گه‌وره نه‌وانه‌ی باومریان هیناوه پایه‌دار ئه‌کات له‌سه‌ر گوشتاری به‌جی و دروستیان له‌ ژایانی دوونیا‌دا، هه‌روه‌ها له‌سه‌ره مه‌رگو له‌ قیامه‌تیشدا، گوشتاریان پێک و پێک و دامه‌زراو ئه‌بیئت و به‌ئیمان‌ه‌وه نه‌مرن، له‌و لاشه‌وه هه‌ر ئه‌و خودایه‌ سته‌مکاران گو‌مرا ئه‌کات و نه‌وه‌ی په‌رومردگار بیه‌وئیت، هه‌ر نه‌وه‌پیش دئیت و ده‌گریئت) .

له‌ خودا نه‌پارپه‌مه‌وه پایه‌دارمان بکات و یارمه‌تیمان بدات بۆ ئه‌وه‌ی شه‌یتان نه‌توانیئت به‌سه‌رماندا زالبیئت - **آمین** -

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌ فهرموودیه‌کی تردا ئه‌فهرمووئیت: **(أَحْضَرُوا مَوْتَائِمَ وَلِقَوْنِهِمْ: لا إله إلا الله، وبشرهم بالجنة، فإن الحليم من الرجال والنساء يتعير عند ذلك المصرع وإن الشيطان أقرب ما يكون من ابن آدم عند ذلك المصرع، والذي نفسي بيده لمعاينة ملك الموت، أشد من ألف ضربة بالسيف، والذي نفسي بيده لا تخرج نفس عبد من الدنيا يتألم كل عرق على حياله).**

واته: (له کاتی مردنی مردوو مگانتاندا ناماد مین ووووشی (لا إله إلا الله) بدن به گویاندا و مژده‌ی به‌هه‌شتیان پی بدن، ئارام گران له‌ پیاوان و ئافرمتان سه‌رسام نه‌بن

له‌کاتی سهرمه‌رگدا، له‌و کاته‌دا شه‌یتان له‌ هه‌موو شتێک له‌ نه‌ومکانی ئاده‌م نزیک‌تره‌، سویند به‌و خودایه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته‌ بینینی فریشته‌ی گیان کێشان به‌هێز ترو کاریگه‌رتره‌ له‌ به‌رکه‌وتنی هه‌زار شمشیری تیز، سویند به‌و خودایه‌ی گیانی منی به‌ ده‌سته‌، گیانی هیچ به‌نده‌یه‌ک له‌دونیادا دهرناچیت، هه‌تا هه‌موو ده‌مارمکانی له‌شی نه‌و مرۆفه‌ نازاری پێ نه‌گات) .

که‌واته‌ ئه‌م شه‌ره‌ به‌شه‌وو رۆژێک کۆتایی پێ نایات، به‌لکو به‌رده‌وام ئه‌بێت، هه‌تاساتی کۆتایی له‌ ژبانی به‌نده‌مکاندا، به‌لام جیاوازی هه‌یه‌ له‌یه‌ک‌یکه‌وه‌ بۆ یه‌کیکی تر، هه‌ر که‌سه‌و به‌پێی ئیمانه‌که‌ی خۆی .

کورمه‌که‌ی ئیمامی (ئه‌حمه‌دی کورێ حه‌نبه‌ل) به‌م شیوه‌یه‌ گیان کێشانی باوکی نه‌گێڕێته‌وه‌:

کاتێک باوکم له‌ سه‌ره‌ مه‌رگدا بوو، پارچه‌یه‌ک به‌رۆم پێبوو ریشیم پێ ئه‌سپه‌یه‌وه‌، له‌و کاته‌دا له‌ هۆش خۆی جوو، پاشان به‌ ناگا هاته‌وه‌و ئه‌یووت له‌مه‌ودوا نا

منیش ووتم: باوکه‌ ئه‌م‌ووشه‌یه‌ چیه‌ که‌تۆ ئه‌یلێت؟

ئه‌ویش ووتی: کورمه‌که‌م نایا نازانی؟

ووتم: نه‌خێر.

ووتی: ئیبلیس ده‌ستی به‌ هاچه‌وه‌ گرتبوو، ئه‌یووت ئه‌ی ئه‌حمه‌د منت فه‌وتاندو له‌

ده‌ستم دهرجووت !

منیش ووتم: جارێ نا، هه‌تا ئه‌م‌رم له‌ ده‌ستت رزگارم نابێت .

به‌لام ئه‌و که‌سانه‌ی باومرێکی پته‌ویان هه‌یه‌ ئیبلیس ناتوانیت به‌سه‌ریاندا زال بیتو خودای گه‌ورمه‌ش ناپه‌لێت شه‌یتان ده‌سه‌لاتی هه‌بێت به‌سه‌ریاندا .خودای گه‌وره‌ خۆمانو دایک و باوک و منال و خێزانه‌مان به‌بارێژی له‌ شه‌یتانی نه‌فرمت لێکراو = آمه‌ن =

به‌ کورتی: به‌ راستی شه‌یتان خیانه‌تی کردو کړنوشی بۆ باوکه‌ ئاده‌م نه‌بردو دوژمنایه‌تی خودای گه‌ورمه‌شی کرد، هه‌روه‌ها پێو پاگه‌نده‌ی ئه‌وه‌ی کرد که‌ له‌ ئاده‌م باش‌تره‌، چونکه‌ ئه‌و له‌ ناگر دروست کراوه‌و باوکه‌ ئاده‌میش له‌ قور، ناگریش باش‌تره‌ له‌ قور به‌ قسه‌ی خۆی .

بێگومان هەڵەى کردو سەرپنجى خودای کرد، خوداش لە ڕەحمەتى خۆى دوور یخستەوه و لوتى شکاندو دەرى کردو کردى بە یارو یاوەرى دۆزەخ .

ـــــــوژدە

راستە شەیتان بەهۆى و سوسەو ڕازاندنەوى تاوانەوه زāl بووه بەسەر نەومکانى نادەمداو راستە کەهەموومان هەڵە ئەکەین...

بەلام بزان کە خودای گەوره دەرگای گەرانهوهو تەوبەکردنى والا کردووه بۆ نەومکانى نادەم (سەلامى خودای لیبیّت) .

هەروەها بى ئومیدی نەکردوون لە ڕەحم و بەزەمى خۆى، بى هیواى نەکردون لە لیخۆشبوون و لیبورتن .

هەر کەس بگەرێتەوهو تەوبە بکات خودا لى وەرئەگرێت و هەر کەشیش داواى

لیخۆشبوون بکات، خودای گەوره لیخۆش ئەبێت، هەروەك ئەفەرمووێت: ﴿وَالَّذِينَ إِذَا

فَعَلُوا فَنِجَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ ذَنْبًا

يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٩﴾ ١٣٩. واتە: (ئەوانەى تاوان یان گوناھێك ئەنجام

ئەدەن، یاخود ستم لە خۆیان ئەکەن (پاشان بە خۆیاندا ئەچنەوهو سزای خودا دێتەوه

یادیان) ئەوسا داواى لیخۆشبوون ئەکەن، کى لە گوناھو تاوانەکانیان خۆش ئەبێت، جگە لە

خودا؟! هەروەها ئەو کەسانە لەسەر گوناھو تاوان بەردەوام نابن، لە کاتیگدا کە زانیان ئەوه

تاوانە).

هەروەها خودای گەوره ئەفەرمووێت: ﴿قُلْ يَبْعَادِ الَّذِينَ آتَرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ

رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾ ١٤٠. وایبێت کى رێکەم و آسێمواڵە، من

قەبل ان یاتیکم العذاب ثم لا تُصْرَفُونَ ﴿١٤١﴾ ١٤١. واتە: (ئەى پێغه مەبر) ﴿ﷺ﴾ پێیان بلى:

خودا ئەفەرمووێت: ئەى بەندەکانم ئەوانەى خۆتان گوناھبار کردووهو هەلەتان زۆره، نا

ئومید مەین لە ڕەحمەتى خودا، چونکە بەراستی ئەگەر ئیوه تەوبەى راست و ڕەوان و

دروست بکهن، خودا له ههموو گوناھو ههلهکانتن خوش نهبیت، چونکه بیگومان نهو خودایه زۆر لیخۆشبوو لیبووردمیهو زۆر بهسۆزو میهرمانیشه).

له فهرموودمیهکدا که نیمامی (نهحمهد) رپوایهتی کردووه پیغهمبهر ﷺ له فهرموویهتی: (إن الشيطان قال: وعزتك يارب لا أبرح أغوي عبادك مادامت أرواحهم في أجسادهم . فقال الرب تعالى: وعزتي وجلالي لا أزال أغفر لهم ما استغفروني). (رواه احمد حنبل صحيح). واته: (شهیتان ووتی: خودایه سویند به گهورمیت دمست ههئاگرم له گومراگردن و سهر لیشیواندن بئندمکانت ههتا روح و گیان له لاشهپاندا بیت، خودای گهورمش فهرمووی: سویند به گهورمیی و بهرزی خۆم بهردموام لییان خوش ئەبم، ههتا بهندهکانم داوی لیخۆشبونم ئی بکهن).

همروها (ئه نهس) (خودای ئی بازینیات) نهفهرموویت: گویم ئی بوو پیغهمبهری خودا ﷺ نهیفهرموو: (قال الله تعالى: يا ابن آدم، إنك مادموتني ورجوتني غفرت لك على ما كان منك ولا أبالي، يا ابن آدم، لو بلغت ذنوبك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك ولا أبالي، يا ابن آدم إنك لو أتيتني بقراب الأرض خطايا، ثم لقيتني لا تشرك بي شيئا، لأيتك بقرابها مغفرة). (رواه الترمذي، وقال حنبل حسن). واته: (خودای گهوره نهفهرموویت: نهی نهومی ئادهم، نهومندهی تۆ داوام لیبکههیت و لیم بهارپیتهوه، لیت خوش ئەبم و ههرچهنديک تاوانت ههبيت بهلاشمهوه ئاساییه، نهی نهومی ئادهم، نهگهر گوناھهکانت بگاته ههورمکانی ئاسمان، پاشان داوی لیخۆشبونم ئی بکههیت، لیت خوش ئەبم و بهلاشمهوه ئاساییه، نهی نهومی ئادهم نهگهر به ههد بارستایی زموی به گوناھهوه بگهرپیتهوه بۆ لام و پاشان پیم بگههیت و ههچ هاوه لیکم بۆ بهرپار نهدهیت، منیش بهقهه بارستایی زموی به لیخۆشبونوه دیم بۆ لات).

به راستی مزدمیمهکی زۆر زۆر خوشه و لوت شکانیکی زۆر گهورمه بۆ شهیتان و پپووسته سوپاس و ستایشی خودای گهوره له سهر بکههین که نهومنده به سۆزو میهرمانه لهگهلمان.

شهیتان نا چینه شیومی پیغهمبهروهوه ﷺ

شهیتانهکان دهمسته و مستانن، لهومی خۆیان بکههنه شیومی پیغهمبهر ﷺ له خهودا.

(ئەبۇ ھورەیرە) (خودای ئی رازیبێت) ئەفەرمووێت: پێغەمبەر ﷺ فەرمووێت: (من رأني في المنام فسيراني في اليقظة، أو كأنما رأني في اليقظة، لا يتمثل الشيطان بي). (رواه الترمذي وابن الماجة، حديث صحيح). واتە: (هەر کەس لە خەودا بمبین، ئەوا لە پاشمۆژدا لە بیداریشدا ئەمبین، یان وەک ئەوە وایە کە بمبیداری منی بینیی، شەیتان نایەتە شیوەی منەوه). .

هەروەها لە فەرموودمێکی تردا ئەفەرمووێت: (هەر کەس لە خەودا من ببینی، ئەوا بێگومان بە راستی منی بینێوه، چونکە شەیتان نایەتە شیوەی منەوه). .

بە پێی ئەم فەرموودمێ، شەیتان ناتوانێت بچێتە شیوەی پێغەمبەرەوه ﷺ بەلام ئەمە ئەوە ناگەیەنێ کە پێو پاگەندەیی ئەوە نەگات کە پێغەمبەری خودایە، بەلکو لەوانەیە بەناوی پێغەمبەرەوه بێتە خەوی خەلکی، بەلام راست ناکات، چونکە پێغەمبەر ﷺ فەرمووێت: شەیتان ناتوانێت بێتە سەر شیوەی من). .

بەشی هەشتم

چۆن پزگار ئەبێت لە فێله‌کانی شه‌یتان

براو خوشکی موسولمان: ئانهممه شه‌یتانه

دوژمنایه‌تی‌ه‌که‌شی ه‌هر ب‌م‌رده‌وام ئەبێت، ه‌ه‌تا و‌م‌کو خ‌ودای گ‌ه‌وره ئەم زه‌ویه به‌ی‌لێت، له‌گ‌ه‌ڵ ئەو ک‌ه‌سانه‌ی له‌سه‌ری ئەژین .

شه‌یتان ه‌هر له‌ پ‌و‌ژی پ‌ه‌که‌مه‌وه نه‌خشه دان‌ه‌پ‌ژێو کار ئەکات ب‌و خ‌راپ کردنی نه‌وم‌کانی ئاده‌م ...

ب‌و ئه‌وم‌کار ئەکات ک‌ه موسولمان له‌ دین دوور ب‌خاته‌وه‌و نا موسولمانیش دوورتر ب‌خاته‌وه‌ له‌ دین، ب‌م‌رده‌وام ه‌ه‌ولێ ب‌لاو کردنه‌وه‌ی ب‌ی دینی و خ‌راپه‌و ب‌ی ئاب‌رووی ئەمات له‌ ه‌م‌وو جی‌گ‌یه‌ک .

به‌داخه‌وه‌ ک‌ه سانیکی ز‌و‌ر گومانیان وایه‌ ک‌ه توانای پ‌و‌به‌پ‌وو ب‌ونه‌وه‌ی شه‌یتانیان نیه‌، وه‌ ئەگ‌ر ئەم پ‌و‌به‌ پ‌و‌به‌ی ب‌ونه‌وه‌یه‌ش پ‌و‌ویدا، ئەوا س‌م‌رکه‌وتن ب‌و شه‌یتان ئەبێت، له‌ به‌ر ئەوه‌ی لایان وایه‌ ک‌ه توانای شه‌یتان به‌ه‌یزه‌و د‌ه‌سه‌لات داره‌ ب‌و گ‌وم‌را کردنی نه‌وم‌کانی ئاده‌م. به‌لام به‌پ‌شت به‌ستن به‌ خ‌ودای گ‌ه‌وره‌و پ‌ه‌ی‌وست بوون به‌ ب‌ه‌رنامه‌که‌یه‌وه‌و پ‌و‌شتن له‌سه‌ر پ‌ن‌مایه‌کانی قورئان و سونه‌تی پ‌ی‌غه‌م‌به‌ر ﷺ مر‌و‌ف ئەتوانیت خ‌وی پزگار ب‌کات له‌ فێل و ته‌له‌که‌ بازیه‌کانی شه‌یتان .

ئێستاش گ‌رنگ‌ترین ئەو ه‌ۆکارانه‌ باس ئەک‌ه‌ین ک‌ه پ‌ی‌و‌سته بیان گ‌رینه‌ به‌ر ب‌و پزگار بوون له‌ فێل و ته‌له‌و ت‌و‌ری شه‌یتان ک‌ه ناویه‌تی‌ه‌وه‌ ب‌و نه‌وم‌کانی ئاده‌م .

۱- باوه‌ر بوون به‌ خ‌ودای گ‌ه‌وره‌ی می‌ه‌رم‌بان،

باوه‌ری راست به‌ خ‌ودای گ‌ه‌وره‌ مر‌و‌ف ئەپ‌ا‌رێزێت له‌ ه‌م‌وو خ‌راپه‌یه‌ک و پزگاری ئەکات له‌ ه‌م‌وو ترس و د‌ه‌رد‌ه‌سه‌ریه‌ک، خ‌ودای گ‌ه‌وره ئەف‌ه‌رم‌ووێت: ﴿فَمَنْ أَمَنَّ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (١٨) الانعام. واته‌: (ه‌هر ک‌ه‌س ب‌پ‌روای ه‌ینا و کرد‌ه‌وه‌ی چاکی ئەنجامدا، ئەوه‌ ه‌یچ مه‌ترسییه‌کیان له‌سه‌ر نابێت و غه‌مباریش نابێ). ه‌ه‌روه‌ها خ‌ودای گ‌ه‌وره

ئەفەرمووئیت: ﴿قَالَمَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِۦٓ فَسَيَرْحَمُهُمۡ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيْهِمۡ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمًا ۝۱۷۰﴾ النساء. واتە: (ئەوانەى باوەڕپان بە خودا هیناوە و پشتیان ھێ بەستووە، ئەوا بێگومان ئەیان خاتە ناو بەزمیی و بەھرەو چاکەى خۆیەووە و پێنماپیان ئەکات بۆ لای خۆی، کە پێگەى راستە). ھەروەھا لە بارەى پزگاکردنى باوەڕدار لە خرابەى خودای گەورە ئەفەرمووئیت: ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا هُودًا وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝۸۸﴾ مەید. واتە: (کاتى ھەرمانى ئیمە ھات (کە بڕپاری تیاچونى ھۆزى ھود بوو) ھوودو ئەوانەى بڕپاویان ھینابوو لەگەڵیدا، پزگاکردن کردن بە ھۆى بەزمیی و لێبوردمیی خۆمانەووە لە سزایەکی زۆر قورس و گران).

کەسانی نیماندارو لە خودا ترس ھێلى شەیتان زیانیان ھێ ناگەيەنیت بەھێچ شیوەیەك، چونکە گوێ پاپەلى خودای گەورە ئەکەن و شەیتان بە دوزمنى خۆیان ئەزانن، خودای گەورەش ئەفەرمووئیت: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝۵﴾ یوسف. واتە: (بە راستى شەیتان دوزمنىكى ناشکرای مەرفە).

۲- دلسۆزى (الاخلاص) بۆ خودای گەورە،

شەیتان دیتە ژێر دەستى مەرفى چاکە کارەووە بۆ ئەوێ نیهى بگۆریت، کارمکانى بۆ ئە رازینیتەووە بۆ ئەوێ بۆ غەیری خودا ئەنجامى بدات و لەبەر چاوى خەلکى جوانى ئەکات، بەمەش ئەکەوئیتە پووپامایەووە، کە کارى مەرفە پوچەل ئەکاتەووە و توشى سزا ئەبیت و شەیتانىش بەسەریدا زال ئەبیت و پاشان بەسەریدا سەر ئەکەوئیت.

(ئین جۆزى) لە کتیبى (تلبیس إبلیس) دا ئەگێریتەووە کە دارێک لەبرى خودا ئەبەرسترا، پیاویک ھاتوووتى، ئەبیت ئەم دارە بێرم، بە تورپمییەووە ھات بۆ بڕینی دارەگە لەبەر خاترى خودا، ئیبلیس لە شیوی مەرفىکدا ھاتە سەر پێگەگەى و پێى و ت جیت ئەوئیت؟ ووتى: ئەمەوئیت ئەم دارە بێرم کە لەبرى خودا دەبەرسترت.

شەیتان ووتى: ئەگەر تۆ نایبەرستى، پەرستنى خەلکى چ زبانیك بە تۆ ئەگەيەنیت؟

پیاوگە ووتى: ھەر ئەبێرم.

شەیتان پێى ووت: نایا شتیکت ئەوئ لەوہ باشتر بیت؟ مەبێرە، ھەمو پۆزێک دوو

دینارت لە پشتى سەرىنەکەتەووە بۆ دانەنیم.

پیاومکه ووتی: نه‌وم له کوئ دهست نه‌که‌وئت؟

شه‌یتان ووتی: تۆ حه‌قت ب‌س‌مر نه‌وموه نه‌بیئت .

پاشان گه‌راپه‌وه به‌یانی دوو دینار له‌لای سه‌رینه‌که‌ی دان‌رابوو، پیاومکه‌ش‌وازی له برپینی دارمکه هینا .

به‌یانی دووم هه‌ستاو هیچی نه‌بینی، توڤه بوو هه‌ستا بۆ نه‌وه‌ی بجیت بۆ برپینی دارمکه، به‌هممان شیوه‌ی پێشوو شه‌یتان هاته س‌مر پێگه‌که‌ی و پێی‌ووت: جیت نه‌وئت؟

ووتی: نه‌مه‌وئت نه‌و داره ب‌پریم که له‌بری خودا نه‌ب‌مرست‌رئت .

شه‌یتان ووتی: درۆ نه‌که‌هت و ناشتوانیت نه‌و کاره ب‌که‌ی .

پیاومکه پۆی بۆ نه‌وه‌ی بی‌پ‌رئت، به‌لام نه‌م شه‌یتانه دای به‌زمه‌یداو دهستی خسته س‌مر قورگی و خه‌ریک بوو بیکوژئ، پاشان پێی‌ووت: نه‌زانی من کیم؟ من شه‌یتانم، یه‌که‌م جار که‌هاتی له‌ب‌مر خاتری خودا توڤم‌بوویت، منیش هیچ ده‌سه‌لاتیکم ب‌س‌مرت‌ا نه‌بوو، به‌لام به دوو دینار هه‌تم خه‌له‌تانندی و وا‌زت هینا، کاتیک جاری دووم هاتی له‌ب‌مر دوو‌دینارمکه تووڤم‌بووی، منیش ب‌س‌مرت‌ا زāl بووم .

٢- شوئین که‌وتنی پێغه‌م‌ب‌ر ﷺ:

به‌راستی له گ‌رن‌گ‌ترین و گ‌ه‌ور‌ه‌ترین نه‌و شتانه‌ی که پ‌زگار نه‌بی پێی له فیل و فریودم‌ری شه‌یتان، بریتیه له شوئین که‌وتنی پ‌ن‌نامه‌کانی قورئان و فه‌رموودم‌کانی پێغه‌م‌ب‌ر ﷺ. چونکه شه‌یتان سووره له‌س‌مر نه‌وه‌ی که خه‌لکی له‌س‌مر پێگه‌ی راست لا بدات و دووریان بخاته‌وه له قورئان و سوننه‌ت، ه‌مر له‌ب‌مر نه‌مه‌یه که شتی داهین‌راو (بدعة) له‌لای شه‌یتان زۆر خۆشه‌ویسته له س‌مرپنجی و تاوان .

(بدعة): بریتیه له‌وه‌ی شتیکی زیاد دابه‌ین‌رئت له عیباده‌ت و خودا به‌رستیدا، که خودا و پێغه‌م‌ب‌ر ﷺ فه‌رمانیان پێ نه‌کردبێت، یاخود زیاد کردنی نه‌رکیکی دینی .

بۆیه (سفیانی ثوری) نه‌فه‌رموویت: (بدعة) له‌لای شه‌یتان خۆشه‌ویسته له تاوان و س‌مرپنجی، چونکه تاوان و س‌مرپنجی ته‌وه‌ی ئێ نه‌کرئت به‌لام (بدعة) ته‌وه‌ی ئێ نا‌کرئت .

(فضیلي کورې عیاض) نه‌فهرموویت: هر کس خاومنی (بدعة) په‌کی خوځ بوویت، خودای گه‌وره کارمکانی له‌ناو نه‌بات و رښنایی له‌ دلیدا دمر نه‌کات، هرکه‌میش یارمته‌ی خاومن (بدعة) په‌ک بدات، نه‌وا یارمته‌ی ږوو‌خاندنی نیسلامی داوه .

۴ - نه‌نجام دانی خودا به‌رستی به‌ چاکی به‌تایبته‌ نوټز،

له‌بهر نه‌وه‌ی نوټز، له‌ گه‌ورترین پایه‌کانی نیسلامه، شه‌یتانیش زور هه‌ولی نه‌وه نه‌دات که ږنگری له‌ نوټز بکات، له‌بهر نه‌ممه‌شه له‌ قورنان و فهرمودی پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ) زور گرنگی به‌ نوټز کردن دراوه .

خودای گه‌ورمش نه‌فهرموویت: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾﴾ المؤمنون. واته: (به‌راستی نه‌و ږېوادارانه سرکه‌وتوو سهر فرازېوون * نه‌وانمش نه‌وانه‌ن که له‌ نوټز مگانیا‌ندا مل که‌چو دل نارام و دامه‌زاون و دلپان له‌لای خودایه) .

کاتیک (عائیشه) (خودای ئی رازیبیت) به‌رسپاری له‌ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) کرد، له‌باری ناوم‌دانه‌وه له‌ نوټزدا، پیغه‌مبه‌ریش (ﷺ) فهرمووی: (إنما هو لإختلاس یغتلسه الشیطان من صلاة العبد). (رواه البغاري). واته: (به‌راستی نه‌وه دزیه‌که، که شه‌یتان له‌ نوټزی به‌ندمکانی خودا نه‌یکات) .

(نهبو سه‌عی‌دی خودی) (خودای ئی رازیبیت) نه‌فهرموویت: پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرموویه‌تی: (إذا كان أحدکم یصلي، فلا یدعوا أحدا یمربین یدیه، ولید راه ما استطاع، فإن أبی فلیقاتله، فإنما هو الشیطان). (متفق علیه). واته: (نه‌گمر په‌کیک له‌ نیوه نوټزی نه‌گرد، با نه‌یه‌لټت که‌س له‌ به‌رده‌می‌وه ږېوات، جه‌ندیش نه‌توانیت ږایگری بکات، نه‌گمر یاخی بوو، با به‌زور نه‌یه‌لټت، به‌راستی نه‌وه گرداری شه‌یتانه) .

۵ - کړنوش ږېدن:

خوینم‌ری نازیز بزانه مروقی مسولمان کاتیک که نوټز زور نه‌کات و کړنوش زور نه‌بات بڼ خودای گه‌وره، نه‌وا گوئی ږایه‌لی بڼ خودا دمه‌تبه‌ر نه‌کات و ږسواپی و بڼ هیزی و خه‌مو گریانیش بڼ شه‌یتان نه‌می‌نټه‌وه .

(نهبو هوره‌یره) نه‌فهرموویت: پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرموویه‌تی: (إذا قرأ ابن ادم السجدة فسجد، اعتزل الشیطان یبکی یقول: یاویلہ، أمر ابن ادم بالسجود فسجد فله الجنة، وأمرت

بِالسَّجُودِ فَأَبِيتَ فُلِي الْفَارِ). (رواه مسلم). واتە: (کاتێک ئەومی ئادەم سوچدەوی خوێندەووە و کێنوشی برد، شەیتان ئەجێتە لایەکەووە دەست ئەکات بەگریان و ئەئێت: هاوار بۆ من، فەرمان کرا بە ئەومی ئادەم بە کێنوش بردن، کێنوشی بردو بەهەشت بۆ ئەو، بەلام من فەرمانم پێ کرا بە کێنوش بردن، یاخی بووم و کێنوشم نەبردو ناگر بۆمنه).

هەروەها لە کێنوشی هەلەدا (سجدة السهو) شەیتان تووشی زەلیلی ئەبێت چونکە شەیتان سورە لەسەر تێک دان و خراب کردنی نوێژی بەندەکانی خودا، کێنوشی لێتێکچوونیش ئەبێتە هۆی تەواوکاری بۆ کەم و کورپەکانی نوێژ، شەیتان زۆر بەم کێنوشە دلتەنگ ئەبێت.

پێغەمبەری خودا ﷺ ئەفەرمووێت: (إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلَمْ يَدْرِكْ مِصْرًا؛ ثَلَاثَ أَمْ أَرْبَعًا؟ فليطرح الشك وليبين على ما استقين، ثم يسجد سجدتين قبل أن يسلم، فإن كان صلى خمسا، شفعن له صلاته، وإن كان صلى إتماما لأربع، كانتا ترغيمًا للشيطان). (رواه مسلم).

واتە: (ئەگەر یەکێکتان لە نوێژەکەیدا گومانی بۆ دروست بوو، نەیزانی، ئایا سێ پکاتی کردووە یان چوار، با گومانەکە فەڕێ بەدات و وازی ئێ بەینێت و لای کەمی هەلێژێرێ و بچێتە سەر دلتیایی و پاشان پکاتەکە تری تەواو بکات و دواوی پێش سەلام دانەووە دوو کێنوش بەرێت، ئەگەر پێنج پکاتیشی کردبێت، ئەو زیادەیه ئەبێتە هۆی شەفاعەت و داوای لێخۆشبوونی بۆ ئەکات، ئەگەر چوارمکەشی کردبوو ئەوا ملی شەیتانی کەچ کردووە).

٦- پارێزگاری لە نوێژمکان، بە تاهبەت نوێژی بەیانی،

پێغەمبەر ﷺ ناگادارمان ئەکاتەووە ئەفەرمووێت: شەیتان دێت بۆ لای کەسێک لە کاتی خەوداووای ئێ ئەکات لەسەر خەومکە یەردەوام بێت و بێدار نەبێتەو، هەروەها سێ گەڕێ لەسەر سمەری ئەدات، کاتێک ئەو کەسە بیهوێت هەلسێ بۆ نوێژ، شەیتان پێگەری ئێ ئەکات، بۆ ئەومی پاداشتی شەو نوێژی دەست نەکەوێت.

هەروەها کاتێک گەڕێکان لەسمەری مەرووف ئەدات، لەگەڵ هەر گەڕێکەدا پێی ئەئێت، شەوێکی درێژت لەپێشە، بخەو، ئەگەر هەلساوی پادی خودای کرد، ئەوا گەڕێکە لە گەڕێکان نەکێتەو، ئەگەر دەست نوێژی گرت، گەڕێکی تریش دەرکێتەو، ئەگەر نوێژی کرد، ئەوا گەڕێ سێیه‌میش نەکێتەو کاتێک بەیانی ئەکاتەو چالاکە و دل و دمرۆنیشی خۆشە، وە

ئەگەر نا کاتیک بەیانی ئەکاتەوہ تەممەئەو دلو دەرۆنیشی پیسو ناردەحمت و ناخۆشە .
(البغاري: ۱۱۴۲ و سلم ۷۷۶).

۷- هانا بردن بۆ خودای گەورەو پەنا گرتن پێی لە شەیتان:

خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ اللَّعَاسُ أَمْنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ. وَيَذْهَبَ عَنْكُمُ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝﴾ (الانفال: ۱۱)
واتە: (ئەو مژدەو نارامی دلە کاتیک بوو کە خودای گەورە بە وەسنەوزو خەوہ نوچکە داگیرتن، بۆ ئەووی هێمنیەک بێت بۆتان لە لایەن خۆیەوہو، ئاوێکیشی لە ئاسمانەوہ بەسەرتانا باراند، بۆ ئەوی خاوین و پاکتان بکاتەوہو پیسو بۆخلی شەیتانتان ئی دوور بخاتەوہ).

خودای گەورە خۆی بەندەکانی رزگار ئەکات لە وەسوسەو فێلی شەیتان، پێویستە بەندەکانیش بەمەلە بگەڕێنەوہ بۆلای خوداو داوای پارمەتی و سەرکەوتن و پشتیوانی ئی بکەن، بۆ ئەووی بتوانن خۆراگر بن بەرامبەر ئەم دوژمنە پیسو جەپەئە .

خودای گەورە زۆر فەرمانی بەوہ کردووە کە هانای بۆ بێریت و پەنای پێی بگێریت لە شەیتان، هەرۆک ئەفەرموویت: ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَوِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝﴾ (الاعراف: ۲۰۰)
واتە: (ئەگەر لە لایەن شەیتانەوہ وەسوسەپەکت بۆ پێش هات و یستی لە خشتەت بێریت و تووشی هەئەو تاوانت بکات، ئەوا تۆ پەنا بەخودا بگەرەو پشتی پێی ببەستە، چونکە بە راستی ئەو خودایە بیسەر و زانایە).

* (فورتوبی) ئەفەرموویت: خودای گەورە فەرمان بە بەندەکانی ئەکات کە بەر لە وەسوسە بگرن، بە پەنا گرتن بە خوداو هانا بردن بۆی .

لە هەندیک لە پێشینەکانی ئەم دینەوہ ئمگێرەوہ کە مامۆستایەک بە فۆتابیەک ئەئیت:

ئەگەر شەیتان ویستی هەلەپەکت پێی بکات چی دەکەیت؟

ووتی: تێ ئەکۆشم و هەول ئەدەم هەلە ئەکەم .

مامۆستاگە ووتی: ئەگەر هاتەوہ؟

ووتی: جارێکی تر تێ ئەکۆشم و هەول ئەدەم .

مامۆستاگە ووتی: ئەگەر هەر هاتەوہ؟

هوتابیه‌که ووتی: همر تئ نه‌کۆشم له بهرام‌مهریدا .

مامۆستاکه ووتی: ئەمه درێژه نه‌کیشی.

نايا نه‌گهر به‌لای رانه مهرێکدا رۆیشتی و سه‌گی رانه‌که پێت‌ومپری و نه‌یهیشت برۆی چی دمکه‌یت؟

ووتی: خۆ راگر ئەبم به هیزی خۆم نه‌یگێرمه‌وه.

مامۆستاکه ووتی: ئەمه درێژه نه‌کیشی، به‌لام نه‌گهر داوی یارمه‌تی له خاومه‌که‌ی بکه‌یت، ئەوا به‌سه‌ بۆ ئەوه‌ی لێتی دووربخاته‌وه .

پاشان دێینه سهر ئەو کات و شوێنانه‌ی پێویسته‌ به‌نا‌ی به‌خودا تیا بگه‌ڕی، بێگومان پێغه‌مبه‌رش ﷺ بۆی روون کردوینه‌ته‌وه له‌وانه‌ش:

ا - له نوێژدا: (عوسمانی گۆری عاص) هات بۆلای پێغه‌مبه‌رو پێی‌ووت: ئەه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ شهمیتان دێته‌ نێوان من و نوێژه‌که‌مه‌وه‌و قورئان خوێندنه‌که‌م ئی تێک ئەدات، پێغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمووی: ئەوه‌ شهمیتانیکه‌ ناوی (خنزب‌ه)، همر کاتێک هه‌ستت پێ کرد، به‌نا به‌ خودا بگه‌ڕه‌ لێ و سێ جار تف بکه‌ به‌لای چه‌پدا، ئەلێت: منیش ئەوه‌م کردو خودای گه‌وره‌ له‌سه‌ری لا‌بردم . (رواه‌ مسلم).

ب - له‌ کاتی قورئان خوێندندا: خودای گه‌وره‌ ئەفهرموویت: ﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَوِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴾ النحل. واته‌: (ئه‌گه‌ر ویستت قورئان بخوێنی، به‌نا به‌ خودا بگه‌ڕه‌ له‌وه‌ی که‌ شهمیتان پێگه‌یت بکات و نه‌یه‌لێت به‌ تێگه‌یه‌شتنه‌وه‌ بیه‌خوێنی و کاری پێیکه‌یت) .

ج - له‌ کاتی چوونه‌ سه‌ر ئاودا: (ئه‌نه‌س) (خودای ئی رازی‌بێت) ئەفهرموویت: پێغه‌مبه‌ر ﷺ کاتێک نه‌ه‌ووه‌ سه‌ر ئاو نه‌یفهرموو: ﴿ اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ ﴾. (متفق علیه). واته‌: (خودایه‌ به‌نا به‌ تۆ نه‌گرم له‌ شهمیتانی نیرو من) .

د - له‌ کاتی توورمبووندا: توورمبوون به‌ شیکه‌ له‌ شیتی، بشکۆیه‌که‌ له‌ دڵدا دا نه‌گه‌رسیت، نه‌گهر توورمبوونه‌که‌ له‌به‌ر خودا نه‌یبت .

پێغه‌مبه‌ر فهرمانمان پێ نه‌کات له‌ کاتی توورمبووندا بلێین: ﴿ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴾. هه‌روه‌ها ده‌ست نوێژو دانیه‌ستن توورمیی که‌م نه‌که‌نه‌وه .

ه - له کاتی نیواران و به‌یاناندا: (ئه‌بو به‌کر) (خودای ئی رازیبیت) به پیغه‌مبهری ﴿ﷺ﴾ فهرموو: نه‌ی پیغه‌مبهری خودا فی‌رم بکه له به‌یانان و نیواراندا چی بلیتم، پیغه‌مبهر ﴿ﷺ﴾ فهرمووی بلی: (اللهم فاطر السموات والأرض، عالم الغیب والشهادة، لا اله إلا أنت رب کل شیء وملكیه، أعوذ بك من شر نفسي، ومن شر الشیطان وشركه، وأن اقرء علی نفسي سوءاً أو أجره إلى مسلم).

(عبدالله‌ی کوری خوبه‌یب) ئه‌فهرموویت: له شه‌ویکی زۆر تاریک و باراناویدا، داوام له پیغه‌مبهر ﴿ﷺ﴾ کرد نوێزمان بۆ بکات، گه‌یشتمه پیغه‌مبهر و پتی فهرمووم (بلی) به‌لام هیج نه‌ووت، فهرمووی (بلی) به‌لام هیج نه‌ووت، فهرمووی بلی، منیش‌ووتم: چی بلیتم؟ فهرمووی: (قل هو الله أحد) بلی، له‌گه‌ن ه‌مردوو سورمتی (معوذتین) واته: سورمتی (الضلو والناس) به‌یانان و نیواران سی جار بیان خوینه، به‌سته بۆ ه‌مموو شتیک). (رواه الترمذی).

(عوثمانی کوری عه‌فان)، فهرمووی: گویم له پیغه‌مبهر ﴿ﷺ﴾ بوو ئه‌یفهرموو، ه‌م ک‌ه‌س نیواران سی جار بلی: (بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم). (رواه ابو داود والترمذی وابن‌المجاة). هیج به‌لایه‌کی تووش نابیت ه‌م‌تا به‌یانی، ئه‌گ‌م‌ر له به‌یانیشدا سی جاروابلی، هیج به‌لایه‌کی له ناکاوی تووش نابیت ه‌م‌تا نیواره.

و- له‌کاتی چوونه ماله‌ومدا: (خه‌وله‌ی کچی حکیم) ئه‌ئیت: گویم ئی بوو، پیغه‌مبهر ﴿ﷺ﴾ ئه‌یفهرموو، ه‌م ک‌ه‌س چوو ماله‌یکه‌وه‌و بلیت: (أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق). (مسلم: ۲۷۰۸). هیج زیانیکی بی ناگات ه‌م‌تا له‌و ماله‌ دهرئه‌جیت.

ز- له کاتی بیستنی دهنگی گوئ درێزو وهرینی سه‌گدا: (ئه‌بو ه‌ورمیره) ئه‌فهرموویت: پیغه‌مبهر ﴿ﷺ﴾ فهرموویه‌تی: (إذا سمعتم صياح الديكة، فسالوا الله من فضله، فإنها رأت ملكا، وإذا سمعتم نهيق العمار، فتعوذوا بالله من الشیطان، فإنها رأت شیطاناً). به‌ واتای: (ه‌م کاتیک گویتان له دهنگی که‌له‌شیر بوو، نه‌وا داوای خیر و به‌ره‌م‌کت له خودا بکه‌ن، چونکه‌ نه‌وه‌ فريشته‌ی بینیه‌و، ه‌م کاتیکیش گویتان له زهرینی گوئ درێز بوو، نه‌وا په‌نا به‌ خودا بگرن له خراپه‌و شه‌ری شه‌یتان، چونکه‌ نه‌وه‌ چاوی به‌ شه‌یتان که‌وتوه‌) .. په‌نا گرتن به‌ خودا له‌کاتی بیستنی دهنگی گوئ درێزو وهربرینی سه‌گدا، فهرمانی پێکراوه له لایه‌ن پیغه‌مبهره‌وه‌ ﴿ﷺ﴾.

ح - له کاتی په‌یدا بوونی دوو دلی‌وگومان له بیرو باومردا: له فهرمودمیه‌کی صه‌حی‌حدا پښه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئەفهرمووئیت: (لا یزال الناس یتساءلون حتی یقال: هذا خلق الله، فمن خلق الله؟ فمن وجد من ذلك شیئا فلیقل: أمنت بالله ورسوله). (متفق علیه). واته: (به‌رده‌وام خه‌لکی پرسیار نه‌که‌ن، هه‌تاو‌مکو نه‌ئین: ئەمه دروست‌کراوی خودایه، نه‌ی باشه کی خودای دروست کردووه، هه‌رکه‌س ئەمه‌ی به‌دی کرد با بلئیت: باوم‌رم به خودا پښه‌مبه‌ر ﷺ هیناوه).

ط - له کاتی خه‌وتندا: (عائشه) (خودای ئی رازی‌بئیت) ئەفهرمووئیت: پښه‌مبه‌ری خودا ﷺ کاتیک، بجوایه‌ته سه‌ر جڼگه‌ی خه‌وتن، فوی نه‌کرد به ده‌ستیداو سورمتی (الفلق والناس) ی ده‌خویندو پاشان نه‌یه‌ئینا به‌سه‌ر جه‌سته‌ی خویدا. (متفق علیه). له گێ‌را‌نه‌ومیه‌کی تر‌دا هاتووه، هه‌موو شه‌وێک کاتیک پښه‌مبه‌ر ﷺ ئەه‌چووه سه‌ر جڼگه‌که‌ی بۆ خه‌وتن، ده‌ستی کۆ نه‌کردمووه پاشان فووی پێ‌دا نه‌کردو سورمتی ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ و سورمتی ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ و سورمتی ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ ی نه‌خویندو پاشان نه‌یه‌ئینا به‌سه‌ر جه‌سته‌یداو له‌سه‌ریه‌وه ده‌ستی بێ نه‌کردو پاشان رو‌خساری و جه‌ندێک بیتوانیایه‌وه ده‌ستی بگه‌یشه‌تایه‌ته هه‌ر شوپنیکێ لاشه‌ی و سێ جاریش دووباره‌ی نه‌کردموه.

ی - له کاتی بینینی خه‌وی خراب‌دا: له فهرموودمیه‌کدا که ئیمامی بوخاری و موس‌لیم گێ‌راویانه‌ته‌وه پښه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئەفهرمووئیت: (خه‌وی باش له خوداومیه‌وه خه‌وی خراب له شه‌یتانه‌ومیه‌وه، نه‌گه‌ر په‌کێک خه‌وێکی ناخۆشی بینی، با سێ جار به‌لای چه‌پ‌دا تف بکات و په‌نا به‌ خودا بگه‌رێت له خرابه‌ی نه‌وه خه‌وه، ئیتر نه‌وه خه‌وه زیانی بێ ناگه‌یه‌نی‌ت). *تیی‌بینی: (زۆربه‌ی فهرموودمگان ده‌قه عه‌رمیه‌که‌ی له پێ‌شه‌وه نوسراوه به پێ‌ویستمان نه‌زانی دووباره‌ی بکه‌ینه‌وه).

۸ - یادی خودای گه‌وره‌:

به‌راستی یادی خودا له گه‌ورمه‌ترین نه‌وه چه‌کانه‌یه‌ که به‌نده‌ی مس‌و‌لمان، خۆی بێ نه‌پاری‌زئیت له شه‌یتان، خودای گه‌وره‌ش ئەفهرمووئیت: ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾ البقرة. واته:

(ئەي نىمانداران ئەگەر يادى من بىكەن، منىش يادتان ئەكەم).

خوپنەرى ئازىز، ئەو كەسە چەندە بەختەومرە كە خۇداي گەورە يادى بىكاتو لە بىرى نەكاتو سەرى بىغاتو پال پىشتى بىتتو ئاگادارى و چاودىرى بىكاتو لە گەلى بىت، بىگومان خۇداي بەسە بۇ ئەومى دلى تەنگ نەبىتتو لە خراپە دوور بىت .

يادكردنى خۇدا لە ھەموو كاتىكدا پىويستو زموورە، وىكو كاتى چوونە سەر ئاوو ھاتنە دىرموۋە لىتى، ھەرومھا لە كاتى جلى و بىرگ لە بەركردن داو لە كاتى سەركەوتن بۇولآخ و بۇ ئاو سەيارەو چوونە زوورمۇدەو ھاتنە دىرموۋە لە مالو ھتد .

زۆربەي نەخۇشە دىروونىيەكانى وەك وىسواسەو شىتتى و پەركەمو ھتد، ھۇيەكانى بىرىتىن لە دوورگەوتنەو لە يادى خۇداو بى ئاگايى لەم چەكە بەھىزە .

۹- تەقواو ترسان لە خۇداي پەرومردگار؛

ترسان لە خۇداي پەرومردگار، لە گەورەترىن ئەو ھۆكارانەيە كە شەرى شەيتانى بى دوور نەخىرتەو .

خۇداي گەورە بۇمان پروون ئەكاتەو كە پىزگارپوونى نىمە، لە خۇدا ترسانخىماندايە، خۇداي گەورە ئەفەرموۋىت: ﴿وَإِنْ تَصِيرُوا تَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا

يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ (ال عمران . واتە: ئەگەر خۇگرو پارىزكارىن، پىلان و تەلەكەي ئەوان،

ھىچ زىيانىكتان بى ئاگەيەنەيت). ھەرومھا ئەفەرموۋىت: ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ

مُحْسِنُونَ﴾ (النحل . واتە: بە راستى خۇدا لەگەل ئەو كەسانەدايە كە خۇيان پاراستوۋە

لە گوناھو ھەرومھا ئەوانەش كە چاگەكارو چاگە خاۋان).

ھەركەسىش خۇداي لەگەل بىت، جىنۇكەو مەۋۇ ناتوانن خراپەي بى بگەيەنن، تەنھا

شىتەك نەبىت كە خۇدا لەسەرى نووسىبىت .

(عبداللهى كۆپى عباس) ئەفەرموۋىت: ﴿وَزَيْكُ لَه دَوای پىغەمبەرموۋە بووم، بىنى

فەرمووم: (ياغلام إني أعلمك كلمات، احفظ الله يحفظك، احفظ الله تجده تجاهك، وإذا

سألت فسال الله، وإذا استعنت فاستعن بالله، واعلم: أن الأمة لو اجتمعت على أن ينفعوك

بشيء، لم ينفعوك إلا بشيء قد كتبه الله لك، وإن اجتمعوا على أن يضروك بشيء لم يضروك

إلا بشيء قد كتب الله عليك، رفعت الأقلام، وجفت الصحف). (الترمذى، ۲۵۱۸ . واتە: پۇلە

چەندوو شەپەکت ھێر ئەکەم، ھەقی خودا بپارێزە، خوداش تۆ ئەپارێزیت، ھەقی خودا بپارێزە، خوداش ناگای لێت ئەبێت، ئەگەر داوات کرد، داوا لە خودا بکە، ئەگەر داوی یارمەتی و پشتیوانیت کرد، تەنھا داوا لە خودا بکە، باش بزانە، ئەگەر ھەموو خەڵکی کۆببنەو ھەموو سودیکت پێ بگەیمن، ناتوانن، تەنھا ئەو ئەو ئەبێت کە خودا لە چارە نووسیوی، ئەگەر ھەموو خەڵکی کۆببنەو ھەموو زیانیکت پێ بگەیمن، ناتوانن، تەنھا ئەو زیانە ئەبێت کە خودا لە چارە نووسیوی، ھەلەم ھەلگیرا و بەرزکرایەو ھەموو نوسراوگەش وشک بۆوە و پێچرایەو (مانای ئەومێ، ئەو نووسراوی ھەر ئەومێ و شتیکی تر نیە و خودا ھەموو شتیکی لە ھەمەر دا دیاری کردووە).

ھەروەھا خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَذَابَ لِلْمُقِيمِينَ﴾ (۱۱) ھەب. واتە:

(خۆراگرو بە نارامبە بە، چونکە بەراستی پاشەڕۆژ بۆ خوداناسان و پارێزکارانە).

۱۰- خۆننسی قورئان،

بزانە کە قورئان خۆننسی یەکیکە لە گەورەترین جۆرمکانی پادی خودا، ھەروەھا یەکیکە لە ھۆکارمکانی پاراستنی موسلمانان لە شەیتان، خودای گەورە ئەفەرموویت: ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا﴾ (۱۵) وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوَّا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُورًا﴾ (۱۶) الإسراء. واتە: (کاتیکی کە قورئان ئەخوینیت، ئێمە بەرەبەستیکی نادیار و شاراو ئەخەینە نێوان تۆ و ئەوانەی باومر بە ڕۆژی دوازی ناھێنن، (چونکە مەبەستیان نیە تێبگەن) ئێمەش پەردە ئەھێنین بەسەر دڵیاندا، تا ھەر تێی نەگەن، گوێشیان وا ئی ئەکەین، تا نەبێستن، وە کاتیکی کە قورئاندا تەنھا ناوی پەروەردگار ئەبێت، ئەوا پشت ھەلەکەن و ڕوو وەرئەگێرن و بیزاری دەرئەبڕن و ئەڕۆن، ھەروەھا لەبەر ئەو قورئان بانگەواز بۆ باومر و ھیدایەت ئەکات، شەیتانیشت شوێن کەوتوانی خۆی دوور ئەخاتەو وایان ئی ئەکات پشت ھەلەکەن و گوێ نەگرن).

ھەروەھا خودای گەورە لە ناوەندی تردا ئەفەرموویت: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لَنَا

الْقُرْآنَ وَالْفَوَافِي لَكُمْ تَقَالُوتٌ﴾ (۱۷) ھەست. واتە: (بێ باومر ئەمان ووت: گوێ بۆ ئەم قورئانە

له میهره‌بانی خوداومیه دمرگای ته‌وبه کردنی والا کردووه بۆ به‌ندمگانی، هه‌روه‌ها بۆ هیوای نه‌کردوون له په‌حمه‌ت و به‌زمیی خۆی وازی ئی نه‌هه‌یناون بۆ ئه‌وه‌ی بینه‌ نیچیری شه‌یتان به‌ هۆی تاوان و سه‌ر په‌تجه‌گانیه‌وه، خودای گه‌وره‌ په‌شمیانی و ئه‌سه‌رینی ته‌وبه‌کاران و مرئه‌گه‌ریت هه‌روه‌ك ئه‌فه‌رموویت: ﴿وَهُرَّالَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْقُوا عَنْ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ (٢٥) الشوری. واته‌:(خودای گه‌وره‌ ئه‌و زاته‌یه‌ که په‌شمیانی و

ته‌وبه له به‌نده‌کانی و مرئه‌گریت و چاو پۆشیش له هه‌له‌و گونا‌هه‌کانیان نه‌کات، ناگاداری نه‌و کرده‌وانه‌شه که نه‌نجامی نه‌دهن).

به‌لام شه‌یتان گومراپی بێیه بۆ به‌نده‌کان و نه‌یه‌وێت هه‌لیان بخه‌له‌تینی به‌ نارم‌زوو بازی، خودای گه‌ورمه‌ش نه‌فه‌رمووێت: ﴿وَاللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يُّتُوْبَ عَلَیْكُمْ وَيُرِيْدُ الَّذِیْنَ یَسْمَعُوْنَ الشَّهَوَاتِ اَنْ قَمِلُوْا مِیْلًا عَظِیْمًا ۝۲۷﴾ النساء. واته‌: (بێگومان خودا نه‌یه‌وێت ته‌وبه‌و به‌شیعانیان لێ و مر بگریت و له هه‌له‌کانتان خۆش بیت، به‌لام نه‌وانه‌ی شوێن هه‌و مس‌بازی و نارم‌زوو و م‌کانیان نه‌که‌ون، نه‌یان‌ه‌وێت لاتان بدن، به‌لادانیکی گه‌وره‌).

بێگومان نه‌م لێخۆش‌بوونه‌ی خودای گه‌وره‌ نه‌بێته‌ هۆی زه‌لیلی و لوت شکاندنی شه‌یتان.

۱۳- پاک‌کردنه‌وه‌و پاراستنی ماله‌کان:

بێ‌ی‌سته له‌سه‌ر مس‌ولمان که ماله‌که‌ی پاک بکاته‌وه له نامیرووینیه‌ی خراپ و به‌یکه‌رو سه‌گ و هتد، هه‌روه‌ها پاک کردنه‌وه‌ی ماله‌کان له گۆرانی، به‌شیکه له‌م پارێزگاری کردنه‌.. (مه‌جاهد) له ته‌فسیری نه‌م نایه‌مه‌دا ﴿وَأَسْتَفِزُّ مَنْ أَسْطَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلَبَ عَلَیْهِمْ خَلْقُكَ وَرَجَلُكَ وَشَارَكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّیْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۝۱۱﴾ الإسراء. نه‌فه‌رمووێت: دهنکی شه‌یتان، گۆرانیه له فه‌رموودیه‌که‌دا که نیامی (بوخاری) گێراویه‌تی‌ه‌وه بێغه‌مه‌به‌ر نه‌فه‌رمووێت: (لیکونی من امتی اقوام یستحلون الحر والحریر والخمر والم‌ازف،). واته‌: (که‌سانیک له ئومم‌تی من په‌یدا نه‌بن، که زیناو ناو‌ریشه‌و م‌عی و م‌وسیق‌ا حه‌لال نه‌که‌ن).

هه‌روه‌ها بێغه‌مه‌به‌ر ﴿وَبَشِّرِ الصَّالِحِیْنَ الَّذِیْنَ اَعْطَوْا مَالَهُمْ زُكَاٰتًا وَرِزْقًا کَثِیْرًا ۝۱۲﴾ نه‌فه‌رمووێت: (لا تصعب الم‌لائکه‌ رفقه‌ فیها کلب او جرس).

(روه‌ه‌ه‌م). واته‌: (ه‌ریشته‌کان هاو‌رپیه‌تی کاروانی ناکه‌ن که سه‌گ و زهنکی تیدا بیت).

هه‌روه‌ها پارێزگاری کردنی ماله‌کان به‌ نه‌نجامدانی نوێزه سونه‌ته‌کان تیایدا، هه‌روه‌ها به‌ قورئان خوێندن، چونکه شه‌یتان له‌و ماله‌ دوور نه‌که‌موێته‌وه که قورئانی تیدا بخوێنریت.

بێغه‌مه‌به‌ری خودا فه‌رمووێته‌ی: (هه‌موو شتی که‌ ج‌ل و پ‌ه‌یه‌کی هه‌یه، ج‌ل و پ‌ه‌یه‌ی قورئانی‌ش سورمه‌ی (البقرة) یه، هه‌ر که‌س شه‌وان له ماله‌که‌یدا ببخوینیت، شه‌یتان ناچیته‌

ماله‌که‌یه‌وه بۆ ماوه‌ی سێ شه‌و، ه‌هر که‌شیش به‌ رۆژ له‌ ماله‌که‌میدا ب‌یخوینێته‌وه‌ شمیتان نا چێته‌ ماله‌که‌میه‌وه‌ بۆ ماوه‌ی سێ رۆژ . (رواه‌ ابن‌ حبان) .

۱۴- قه‌ڵا به‌ندی که‌سو کارو منداڵ:

(عبدالله‌ی کوری عباس) (خودا لێیان رازی‌بیت) ئه‌مفرمووت: (كان النبي ﷺ يعوذ الحسن والحسين ويقول: ان اباكما كان يعوذ بها اسماعيل واسحاق: أعوذ بكلمات الله التامة، من كل شيطان وهامة ومن كل عين لامة) . (رواه‌ البخاري) . واته‌: (پێغه‌مبهر ﷺ) به‌نا‌ی به‌ خودا نه‌گرت له‌ شمیتان بۆ ه‌مس‌ه‌ن و حوس‌ه‌ین و دوعای بۆ نه‌کردن و ئه‌یفرموو: باوکه‌ ئیبراهیم‌تان به‌م دوعایه‌ به‌نا‌ی به‌ خودا نه‌گرت له‌ شمیتان بۆ اسماعیل و إسحاقی کوری: (أعوذ بكلمات الله التامة ومن كل شيطان وهامة ومن كل عين لامة) .

ه‌م‌روه‌ها بۆ پاراستنی منداڵ له‌ شمیتان ئه‌ومیه‌ که‌ بانگ به‌ گوێی منداڵی تازه‌ له‌ دایک بوودا بدرێت له‌ رۆژی ه‌ه‌وته‌می له‌ دایک بوونیدا، ه‌م‌روه‌ک پێغه‌مبهر ﷺ کاتی‌ک (فاطمه‌) ی کچی ه‌مس‌ه‌نی بوو، بانگی دا به‌ گوێدا .

* (ابن‌ القيم) ئه‌مفرمووت: (نه‌ینی بانگ دان به‌ گوێی منداڵدا . والله‌ أعلم . ئه‌ومیه‌ که‌ یه‌که‌م شت ئه‌درێ به‌ گوێدا کۆمه‌له‌ ووشه‌یه‌ک بێت، ه‌ه‌لگ‌ری گه‌ورم‌یی و به‌رز‌ی په‌روردگاری بێت، ه‌م‌روه‌ها شمیتان که‌ گوێی له‌ بانگ ئه‌بێت پانه‌کات، چونکه‌ شمیتان له‌ بۆسه‌دایه‌ بۆ منداڵ کاتی‌ک له‌ دایک ئه‌بێت، بۆ ئه‌وه‌ی زه‌هره‌زکی بێ بگه‌یه‌نی) .

ه‌م‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی بانگی بک‌رێت بۆ رێبازی خوداو ئیسلام و ده‌ست پێشخه‌ری بک‌رێت له‌ بانگه‌وازی شمیتان .

ه‌م‌روه‌ها پێویسته‌ نه‌یه‌لێن منداڵ له‌سه‌ر شه‌قام و رێگا‌کان به‌م‌ینێته‌وه‌، کاتی‌ک که‌ شه‌و دادێت و دنیا تاریک ئه‌بێت.

۱۵- چاو پاراستن:

شمیتان چاوی مرۆف به‌کارنه‌هێنێت بۆ روانینی ئه‌و شتانه‌ی که‌ حه‌رامه‌، و‌ه‌کو سه‌په‌رکردنی ئاه‌رم‌تان، ئه‌مه‌ش ئه‌بێته‌ ه‌ۆی تووش بوون به‌ تاوانی گه‌ورتر، مرۆفی ژیر ئه‌و که‌سه‌یه‌ که‌ ئه‌م ده‌رگایه‌ داخه‌ات و چاوی به‌پاریزێت له‌ سه‌په‌رکردنی ئاه‌رم‌تان له‌ رێگا‌و بان و بازارم‌کان، ه‌م‌روه‌ها پێویسته‌ دوور که‌وتێته‌وه‌ له‌و شوێنانه‌ی که‌ تێکه‌لی ئاه‌رم‌ت و

پیاوی تیدایه و ههرومها خوی بپاریزیت له زۆر چوونه بازار، چونکه شهیتان ئالای خوی له بازارمکاندا ههگر دووه .

ئهوش بزانه که زمانی چاو به هیزترین زمانه و له زارو ناخواتن دمو له منتر و کاریگهتره .

زمانی چاو، زمانیکی بئ دهنکه و کاریگهیهکی جادویی ههیه له سهر مروڤ . به ئی چاو قسه نهکات، به لام به شیوازی جیاواز، سهیرکردن ههیه بۆ سهر سوڤمانه، ههیه بۆ گالته بئ کردنه، ههیه بۆ تورمبوونه و شیوازی تر ههیه که خه لکی تیئ نهگه و بئو یستی به روون کردنه وه نه .

ههرومها خۆشمویستی و رق ئی بوونه وه ههر له ږیگه ی چاوه وه ئهزانریت، ههرومها ئهزانریت که کام چاو به تهمای خیانته، ههروهک خودای گهوره ئهفهرموویت: ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ (۱۹) غافر. واته: (ئهو خودایه هه میسه چاوه خیانتهکار و ناپاکهکان ئه ناسیت و ئه زانیت چی له دل و دهر و نیاندا ههشاردراوه).

زمانی چاو به وه جیادهکریته وه که زۆر به خیرای له کهمی نیرمره وه نهگاته کهمی و مرگرو شوینه واری بههیز به جئ ئههیلیت، ههرومها کاته کهمی زۆر که مه و ته نه چهند چرکه مهک نه خایه نیت و نیشانه که ئه پیکیت و هه له ناکات، ههر بۆیه ئاینی ږیرۆزی نیسلام چهند بنه مایهکی داناوه بۆ ته ماشاکردن، ههر که سیش ئه و بنه مایانه ببه زینیت تووشی ږیسوایی و شهرمهزاری ئه بیت . خودای گهوره داوا له پیاوان و ئافرمتان نهکات و ههرمانیان بئ ئه دات که چاویان بپاریزن له تیروانیی خراپ، ههروهک ئهفهرموویت: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ

يَعْمَلُونَ مِنْ اَبْصَرِهِمْ وَحَفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ اَزْكٰى لَهُمْ اِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ (۲۰) وقل للمؤمنات يَفْضُلْنَ مِنْ اَبْصَرِهِنَّ وَحَفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِيْنَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ النور. واته: (ئه ی ږیغه مبهه ﷺ) به پیاوانی ئیماندار بلئ: با چاویان بپاریزن له سه ره نجدانی ئافرمتانی نامه حهره، ههرومها نامووس و عه ورهتی خویان له حهرام بپاریزن، بیگومان ئه وه پاکتر و پوخت تره بۆیان، به راستی خودا ناگاداره به و هه ئس و کهوت و ږهفتارانه ی که نهنجامی نه دهن * به ئافرمتانی ئیمانداریش بلئ: چاوتان بپاریزن له ته ماشاکردنی

نامه‌حهره‌مو داوینی خۆیان بپاریزن له گوناھو تاوان و جوانی خۆیان دمرنه‌خمن جگه له‌وهی که‌دیاره (وهك دمست و دم و چاو) .

هه‌روهك چۆن پێویسته له‌سهر پیاوان كه نه روانن بۆ ئافرمی نامه‌حهره‌مو، به‌هه‌مان شێوه پێویسته له‌سهر ئافرمتان، چاویان بپاریزن و سه‌یری پیاوی نامه‌حهره‌مو نه‌كه‌ن به‌لام ئیسلام سنوری ته‌ماشاكردنی كتوپړی دیاری كردووه، چونكه ته‌ماشاكردنی كت و پړی په‌كه‌م بۆ تۆیه و تاوانبار نابیت، به‌لام سه‌یركردنی دووهم له‌سهرته، واته تاوانبار نه‌بیت پێی .

پێغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌فهرمووێت: (يا علي لا تتبع النظرة النظرة، فإن لك الأولى، وليست لك الأخيرة). (رواه ابو داود، حید حن). واته: (ئه‌ی عه‌لی، له‌ دواي سه‌یركردنی په‌كه‌م، دووهم جار سه‌یر مه‌كه، چونكه په‌كه‌م بۆ تۆیه به‌لام دووهم بۆ تۆ نه‌یه).
 * (قورتوبی) ئه‌فهرمووێت: (چاو هه‌ره‌ دهرگای گه‌رمیه‌ بۆ دڵ و ناوه‌دان ترین ڕێگای هه‌سته بۆ دڵ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ ناگاداربوونی چاو زۆر پێویسته).

پێغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌فهرمووێت: (اياكم والجلوس في الطرقات) قالوا: يا رسول الله، ما لنا من مجالسنا بدّا نتحدث فيها، قال: (فاما إذا أبيتم إلا المجلس، فأعطوا الطريق حقّه) قالوا: يا رسول الله، فما حق الطريق؟ قال: (غصّ البصر، وكفّ الأذى، وردّ السلام، والأمر بما له‌عرف و النهی عن المنکر). (اخرجه البخاری و المسلم). واته: (نه‌كه‌ن له‌سهر ڕێگاوبان دابنیشن) ووتیان: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا چاره‌مان نه‌یه و شوێنی دانیشتمانه‌و و وتووێژی تێدا نه‌كه‌ین، پێغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌رمووی: (ئه‌گه‌ر هه‌ر ئه‌تانه‌وێت دابنیشن له‌ ڕێگه‌كاندا ئه‌وا مافی ڕێگا بده‌ن) ووتیان: مافی ڕێگا و بان چیه‌؟ هه‌رمووی: (چاو داخستن له‌ ناستی حه‌رام، نازار نه‌دانی خه‌لكی، وه‌لام دانه‌وه‌ی سه‌لام، هه‌رمان كردن به‌چاكه‌و ڕێگری كردن له‌ خراپه‌).

* (ئه‌ه‌وزاعی) ئه‌فهرمووێت: هارونی كوړی پیناب بۆی گێڕامه‌وه كه غه‌زوان و ئه‌به‌و موسای ئه‌شعه‌ری له‌ په‌كێك له‌ جه‌نگه‌كاندا به‌یه‌كه‌وه بوون، كچێك دهركه‌وتوووه‌و غه‌زوان سه‌یری كردووه، پاشان ده‌ستی به‌رز نه‌كاته‌وه‌و ئه‌كێشێ به‌چاوی خۆیدا هه‌تا دوور نه‌كه‌وته‌وه‌و به‌ خۆی نه‌ئێت: تۆ كارێك ئه‌نجام نه‌ده‌یت، كه زه‌مرت پێ نه‌گه‌یه‌نێت و سودی بۆت نه‌یه، پاشان ئه‌به‌و موسای بینی و پرسیاری لێكرد له‌وبارمه‌یه‌وه، ئه‌ویش پێی‌ووت:

داوای پەشیمانی و لیخۆشبوون له خودا بکه، چونکه تهنه‌ها سه‌پرکردنی یه‌که‌مت بۆ هه‌یه‌و له دوا‌ی نه‌وه تاوان بار نه‌بیت.. (ئه‌وزاعی) نه‌فه‌رمووئیت: (غەزوان) نه‌ه‌سی خۆی گرتو پێنه‌که‌نی هه‌تا مرد .

هه‌روه‌ها له (سه‌حیحی موس‌لیم) دا هاتوو‌ه که (جه‌ری‌ری کوری عبدالله) نه‌فه‌رمووئیت: په‌رسیارم له‌پێغه‌مبه‌ر ﷺ کرد، سه‌باره‌ت به‌ ته‌ماشاکردنی له‌ناکاو، فه‌رمانی پێکردم که پووی لیوه‌رگێتم.

* (شه‌عیی) له‌لای باش نیه که پیاو زۆر به‌وانی بۆ کچو دایکو خوشکی خۆشی، بێگومان زه‌مانه‌که‌ی ئه‌و زۆر له‌م زه‌مانه‌ی ئێمه‌ باشتر بووه، هه‌روه‌ها هه‌رامه‌ پیاو به‌چاوی ئاره‌زوو بۆ مه‌حه‌رمی خۆی به‌وانی .

هه‌ندێ جۆری (نق‌اب) په‌یدا بووه که چاوی ئافه‌ره‌ته‌که به‌ ده‌ره‌وه‌یه‌و ئه‌بێته هۆی گه‌وره‌ترین فیتنه‌و بلا‌وبوونه‌وه‌ی ناشه‌رعی و خراپه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی مه‌جال ئه‌په‌خسینێت بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م ئافه‌ره‌ته سه‌یری خه‌لکی بکات و خه‌لکیش بۆی به‌وان . ئه‌وه‌ی جینگ‌ی سه‌رسوپه‌مانه، ئه‌وه‌یه که هه‌ندێ له‌ خه‌لکی پێکه ناده‌ن ئافه‌ره‌ته‌کانیان قسه له‌گه‌ڵ پیاوی بێگانه دا بکه‌ن ! ئه‌ی چۆن پێکه ئه‌ده‌ن له‌ پێکه‌ی چاره‌وه ئه‌و قسه کردنه پووبدات؟! شاعیر پاس‌تی‌ووتوه که ئه‌لێت:

نظرة، فابتسامة، فسلام

فکلام، فموعد، فلقاء

واته: سه‌مه‌تا تهنه‌ها سه‌پرکردنێک، پاشان زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک، پاشان س‌لاو کردنێک، دواتر گه‌فتوگۆو پاشان کات دیاری کردن و دواتریش له‌ کۆتایدا به‌یه‌ک گه‌یه‌شتن .

١٦- به‌ تهنه‌ها بوون له‌ گه‌ڵ ئافه‌رمی بێگانه‌دا:

ئه‌گه‌ر سه‌پرکردنی ئافه‌رمی بێگانه هه‌رام بێت، بێگومان مانه‌وه به‌ تهنه‌ها له‌گه‌ڵیدا زۆر خراپه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی شه‌یتانیش ئاماده ئه‌بێت و دێته نێوانیان‌ه‌وه، هه‌روه‌ک پێغه‌مبه‌ر ﷺ قه‌ده‌غه‌ی کردوووه نه‌فه‌رمووئیت: (لا یخلون رجل بامرأة إلا كان ثالثهما الشیطان). (رواه الترمذی). واته: (ئه‌گه‌ر ژن و پیاویکی نامه‌حه‌رم له‌ جینگه‌یه‌کدا به‌ تهنه‌ها بوون، نه‌وا بێگومان سی‌یه‌میان شه‌یتانه) .

۱۷۔ ہاوسنگری:

۱۸- هه‌لس و کهوت کردن به پیچ‌هوانمی شه‌تان‌ه‌ه:

پێغه‌مبەریش ﷺ ئاگادارمان ئەکاتەوێه لە مāl بە فەرۆ دان و ئەفەرموویت: (فراش للرجل، وفراش لامراته، والثالث للضيف، والرابع للشيطان). (رواه مسلم). واتە: (پراخەریک بۆ بیاومکەو، پراخەری بۆ خەزانه‌کەو و سێیەم بۆ میوانەو و چوارەمیش بۆ شەیتانە). .

د — لە سەرخۆی لە کاردا:

پێغه‌مبەر ﷺ ئەفەرموویت: (التاني من الله، والعجلة من الشيطان). (رواه البيهقي). واتە: (لە سەرخۆی لە خوداومێ، بەلە کردنیش لە شەیتانەومێ). .

ه — پەتکردنەوێه و پێگرتن لە باوێشک:

شەیتان پێی خۆشە مەرووف زۆر باوێشک بدات، چونکە نیشانەوێ تەمبەلێ و سستیە، لەبەر ئەمەشە پێغه‌مبەری خودا ﷺ فەرمانمان پێ ئەکات بە بەر گرتن لە باوێشک و پەتکردنەوێه و خواردنەوێه، هەرۆک لە فەرموودمێه‌گدا ئەفەرموویت: (بە راستی خودای گەورە پزیمینی پێ خۆشە، باوێشکیشی پێ ناخۆشە، ئەگەر یەکیکتان پزیمی و سوپاسی خودای کرد، پێویستە لەسەر هەموو مسوڵمانێک کە گوێی لێ بێ، بێ: خودا پەحمت پێ بکات، بەلام باوێشک لە شەیتانەومێ، ئەگەر یەکیکتان باوێشکیدا، بارپەتی بکاتەوێه، ئەومەندەوێ کە دەتوانیت، چونکە کاتێک کە یەکیک باوێشک دەدات شەیتان پێی پێ ئەکەنیت). (البخاری: ۶۲۲۲) .

پەت کردنەوێه باوێشکیش بە دەست خستە سەر دەم ئەبێت، ئەگەر لە نوێژیشدا بێت، ئەوا ئەم کارە زیاتر پێویستە، بۆ ئەوێ نوێژمەکی لێ تێک نەچێت . هەرۆها یەکیک لە سیفەتەکانی پێغه‌مبەر ﷺ ئەوێ بوو، کە هەرگیز باوێشکی نەداوێه.

ی — دوور کەوتنەوێه لەووشەو (ئەگەر):

پێغه‌مبەر ﷺ ئەفەرموویت: (ئیماندارێ بەهێز باشتر و خۆشەویست ترە لەلای خودا لە ئیماندارێ بێ هێز لە هەموو خێرو چاکەیه‌گدا، سووربە لەسەر ئەوێ سوودت پێ ئەگەیه‌نیت و پشت بە خودا ببەستەو تەمبەل مەبەو ئەگەر شتێکت تووش بوو مەلێ: ئەگەر فلانە کارم بکەدایە فلانە شت و فلانە شت دەست ئەکەوت، بەلکو بێ: خوداویستی لەسەر بوو، ئەووشی پێی خۆش بێت ئەیکات، چونکەووشەو (ئەگەر) دەرگای شەیتان ئەکاتەوێه). (مسلم: ۲۶۶۴) .

۱۹- پەيوست بوون بە کۆمەڵی مەسولمانانەو:

پێغه‌مبەر ﷺ ئەفەرمووێت: (إِنَّ الشَّيْطَانَ ذَنْبُ الْإِنْسَانِ، كَذَنْبِ الْغَنَمِ، يَأْخُذُ الشَّاةَ الْقَاصِيَةَ وَالنَّاحِيَةَ، فَيَأْكُمُ وَالشَّعَابَ، وَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، وَالْعَامَةِ وَالْمَسْجِدِ). (رواه أحمد والطبراني).
 . واتە: (بە راستی شەیتان گورگی مەرفە، ھەروەکو گورگی مەر، ئەو مەرە ئەبات کە دابرابێت و پەراگەندە بێت، نەمەن پارچە پارچە بن، بەئکو لەگەڵ کۆمەڵ و گشتی و مەزگەوت دابن).

۲۰- پارانەو:

نزاو پارانەو لەگەڵ بشت بەستن بە خودا، لە بەسوودترین دەرمانەکانە بۆ تێکشکان و مەل شکانی شەیتان، بێگومان پێغه‌مبەر ﷺ زۆر دوعا و پارانەوی ھەبووە بۆ رزگاربوون لە شەڕی شەیتان.

پێغه‌مبەری خودا ﷺ کاتێک ئەچوووە سەر جێگە بۆ خەوتن ئەیفەرموو: (بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ جَنْبِي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، وَخَسْأَ شَيْطَانِي، وَفَكَ رَهَانِي وَجَمَلَنِي فِي النَّدَى الْأَعْلَى). (رواه أبو داود).
 . واتە: (بە ناوی خودا تەنیشتم خستە سەر زەوی. خودایە لە گوناھەم خۆش بێ، شەیتانەکەم دەم کۆت بکە، گەردنم نازاد بکە و لە کۆری پایە بەرزانم بگێری).

گفتوگۆیهك له گه'ن شەیتان

{ إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ }

د. عائش القرني

واته: (به راستی شەیتان دۆزمنی نیومیه دمی کهواته نیومش به دۆزمنی خۆتانی دابنن، بێگومان نهو تاقم و کۆمهلهکهی بانگ دمکات بۆ نهومی ببه هاوهلانی ناگری هه لکیرساوی (دۆزهخ) .

هَبِ الشَّيْبَةَ ثُبْدِي عُنْرَ صَاحِبِهَا

مَا بَالُ أَشْيَبَ يَسْتَهْوِيهِ شَيْطَانُ

نه گهر که نجیتی و لاویتی بیانیویهك بێت بۆ نه نعامدانی تاوان

نه ی پیری چ بیانیویهکی ههیه، جگه له هه لکه له تاندنی شەیتان

نهومیهك له نهومیکانی ئادهم نه'ن: گفتوگۆم له گه'ن شەیتانی نهفرین کراودا کرد له شهوکی دمیجوردا، تا کاتیك گۆیم له بانگی بهیانی بوووویستم ههستم بۆ مرگهوت بچم.

پێی ووتم: شهوکی درێژت له پێشهومیه بخرهوه .

ووتم: نهترسم فهرزمکهه له دهست بچێ .

ووتی: کاتهکان زۆر زۆرن .

ووتم: نهترسم نوێژی جهماعهت له دهست بچێت .

ووتی: نهومنده تاعهت و عیبادت له سههر خۆت قورس مه کهه .

هه لئهستام تا خۆر ههلات، بههیوایشی پێی ووتم: خهفته لهومی چوو مهخۆ نهمرۆ هه مووی کاته بۆ تۆ .

دانیشتم بۆیادی خودا، پهراوی یادمووری بۆ کردمهوه .

ووتم: خهریکت کردم نه پارامهوه .

ووتی: وازی لیبینه بۆ نیواره .

ویستم تهوبه بکهه.. ووتی چێژ له گهنجیتی و مر بگره .

ووتم: نهترسم له مردن .

ووتی: زوو تهواو نابیت ته مهن.. ههستام قورئان له بهر بکهه .

ووتی: دلت ناسووده بکه به گۆرانی .

ووتم: حرامه .

ووتی: هندی زانا له بارمیهوه قسپان همیه.

ووتم: همرموودمکانی حرام بوونی ئه‌موتا نوسراوه لام .

ووتی: لاوازه (ضعیفه) ههمووی .

نافرمتیکی قهشه‌نگ پت بوو چاوم داخست .

پیی‌ووتم: سه‌پرکردن چی تیاپه؟

ووتم: ترسناکه .

ووتی: بیر له جوانیه‌که‌ی بکه‌رموه، بیرگردنه‌وه حه‌لاله .

چووم بۆ مالی خودا (که‌عبه) له‌سهر پنگه‌که‌م پراوستا .

ووتی: ئه‌م سه‌فه‌ره چییه؟

ووتم: ئه‌چم بۆ عومره .

ووتی: زیانت نه‌خه‌پته مه‌ترسیه‌وه، به‌هۆی ئه‌م عومرمیه‌وه، پنگه‌ی خێرو چاگه زۆره .

ووتم: ههر ئه‌بێت خۆم پاك بکه‌مه‌وه له گهردی گوناھ .

ووتی: به‌گه‌رموت ناحیته به‌مه‌شت .

ویستم بچم نامۆزگارییه‌ك پێشكه‌ش بکه‌م .

ووتی: خۆت تووشی ئاپرو چوون مه‌که .

ووتم: سودی خه‌لکی تێداپه .

ووتی: ئه‌ترسم مه‌به‌ستت ناوبانگ بێت، ئه‌مه سه‌ری ههموو خراپه‌یه‌که .

ووتم: بۆ چونت چییه له بارمی هندی که‌سه‌وه .

ووتی: له بارمی تاك و کۆوه بۆت ئه‌دویم .

ووتم: ئه‌حه‌مدی کۆری حه‌نبه‌ل؟

ووتی: که‌شتی ئه‌ه‌م‌ه‌دی ووت، ده‌ست بگرن به قورنانی پیرۆزو سونه‌ته‌وه .

ووتم: نه‌ی ئیبن ته‌میمیه؟

ووتی: ههموو پۆزی ئه‌کێشی به‌سه‌رما .

ووتە: ئەى بوخارى؟

ووتى: ئاگرى بەردايە مائەكەم بە بەرتووكەكەى (صەيىح بخارى) .

ووتە: ئەى حەججاج؟

ووتى: خۆزگە لە نىۆ خەلكا ھەزاران حەججاج ھەبوايە، دلمان بە ژيانى ئاسوودمىيە،
رېبازمەكەى چارەسەرە .

ووتە: ئەى ڤىرەون؟

ووتى: لە ئىمەومىيە سەرخستىن و يارمەتيدانى .

ووتە: ئەى سەركردەى ئازا (صلاح الدين)، قارەمانى رۆزى (حەطىن) .

ووتى: لىتى گەپى، ئىمەى ھەلكىشا لە قورپى .

ووتە: ئەى ئەبو جەھل .

ووتى: لە گەلىدا براو كەسىن .

ووتە: ئەبو لەھەب؟

ووتى: بۇ كۆى بېروا ئىمەى لە گەلىن .

ووتە: ئەى لىنىن؟

ووتى: پىستمان كىرەووە لە ئاگردا لەگەن ستالىن .

ووتە: ئەى گۆڤارە بى ئابىروومكان؟

ووتى: ئەوانەيە شەرىعتمان .

ووتە: ئەى سەتەلاپت؟

ووتى: خەلكى بى دىمكەين بە ئازەل .

ووتە: ئەى چاپخانە؟

ووتى: لە پېشوازىداين بۇ ھەموو بى ئاگايەك .

ووتە: ئەى زىكرى نىوہ جىيە؟

ووتى: گۆرانىيە .

ووتە: ئەى كىردارتان؟

ووتى: بەھىوا كىردنى خەلكى .

ووتە: ئەى بۇ بازار چى ئەلىنى؟

ووتى: ئالامان لەۋىدا دىمىشكەتتەۋە ھاورپايانمانى تىدا كۆ دىمىتتەۋە .

ووتىم: ئەي چۇن خەللى گومپا دىمىت؟

ووتى: بە گومان و گۇرانى، لە گەل بى ئاگايى و ھىۋاۋ ئاۋات و ئارمىزۋو .

ووتىم: ئەي كارىبەدىستان چۇن گومپا دىمىت؟

ووتى: بە تىنوبوون بە رۇندى خۇيىن، لەگەل سەرزىنىشت و رەتكرىدەۋى ئامۇزگارى

دانايان، بىرۋا كىردىن بە كالىفامان ..

ووتىم: ئەي چۇن ئافرىتان گومپا دىمىت؟

ووتى: بە خۇپازاندەۋەۋە لادانى بۇشاك و گوى نەدان بە ھەرمانى خۇداۋ نەنجامدامى

تاۋان .

ووتىم: ئەي زانايان چۇن گومپا دىمىت؟

ووتى: بە خۇدەرخىستىن، خۇ بەگەرە زانىن، لەگەل ھەسۇدى بە يەكتر بىردىن .

ووتىم: ئەي خەللى ئاسايى؟

ووتى: بە غەيىبەت كىردىن ھەسەيىنان و بىردىن .

ووتىم: ئەي بازىرگانەكان؟

ووتى: بە (رېا) سوو، لە كىرىن و ھىرۇشتىن و نەبەخىشىنى مال و خىر نەكىردىن، لەگەل زىادە

رۇيى لە سەھرىكىردىن بارە بۇ مال و مىندال .

ووتىم: ئەي گەنجان چۇن گومپا دىمىت؟

ووتى: بە رابۋاردىن و شەيدايى و چاۋىركى و گوى نەدان بە ياساى خۇداۋ بە جىيەننى

كارى ھەرام .

ووتىم: ئەي جى ئەللى بۇئىسرائىل؟

ووتى: تىكايە غەيىبەت مەكە، چۈنكە غەيىبەت بەلايە، ئىسرائىل ۋالاتىكى خۇشەۋىستە، لە

دىلمانەۋە زۇر نىزىكە .

ووتىم: ئەي چاھىظ؟

ووتى: پىۋاۋىكە لە نىۋاندايەۋە كارىشى زۇر پوون نىيە .

ووتىم: ئەي نەبە نەۋاس؟

ووتی: لە سەر سەرو سەرچاو، هەلبژاردنمان هەمە لە شیعەرمانیدا .

ووتە: ئەی خەلکانی تازمگەر؟

ووتی: زانستیان لە نێمەووە بە میرات وەرگرتوووە .

ووتە: عەلانیەت؟

ووتی: بیرو بپروامان عەلانیە، ئەوان خەلکانی فریودەرو هەلخەلەتینەر، ئەوەی ناویان

بێنی ناوی منی هێناوە و نازاری منی داوە .

ووتە: چی ئەتئی لە بارە و اشنتنەووە؟

ووتی: وتاریبیزی من لەوێدایە، لەوێوە سوپای من بەرێ دیمکەوێ، هەر ئەوێش نیشتمانی منە.

ووتە: بۆ چوونت چۆنە بەرامبەر بانگ خوازان؟

ووتی: نازارم ئەدەم، ماندووم دیمکەن، ئابروویان بردووم، پیریان کردووم، ئەوەی من

بینای دیمکە ئەوان ئەپروخیئن، من گۆرانی ئەتیم ئەوان قورئان دەخوینن، ئەچم بۆ لایان

پەنا بە خودا دیمگرن .

ووتە: چی ئەتئی لە بارە و پۆژنامەکانەووە؟

ووتی: کاتی خەلکی پێ بە فێرۆ ئەدەم، تەمەنی ئارمەزوو بازانی پێ بەرێ دیمکەن، بە

داخەووە پارەشی پێ وەرئەگرن .

ووتە: چی ئەتئی لە بارە (هینة الاذاعة البريطانية) وە؟

ووتی (هەنگوین و ژەهری پێ تیکەل دیمکەن) و کوشتاری پێ دیمکەن لە نیوان عەرمبو

عەجەمداو بە شان و بالی ستەمکاردا هەلئەدەم .

ووتە: ئەی چیت کرد بە قەلەمەش؟

ووتی: زالمەن کرد بەسەر براکەیداو کوشتی و لە خاکی نا، تادیار ئەما .

ووتە: چیت کرد بە قارون؟

ووتی: پێم ووت: خەزینەگەت بپارێزە ئەی کۆپی پیرێژن، تۆ یەکیکی لە هێماگانمان .

ووتە: ئەی چیت ووت بە فیرەوون؟

ووتی: پێم ووت: ئەی گەورە کۆشک و تەلار بلی: ئایا مولکی میسر هی من نییە؟ ئەوسا

سەردیمکەوی .

ووتە: چی ئەتئی بە مەی خۆرمگان؟

ووتی: پێیان ئەلێم بخۆرموه شەراب، بەراستی خەفەت لائەبات، خەم ناھێلێ، دەرگای تەوبەش کراومە .

ووتم: جی دمتکوژی؟

ووتی: (آية الكرسي) دڵم تەنگ دماکات، ماومێ بەمەندکردنم زیاد ئەکات .

ووتم: کێ خۆشەویست تەین کەستە؟

ووتی: گۆرانێ بێژمکان و شاعیرە لادەرمکان و ئەوانە تەوان ئەنجام ئەدەن و بێ ئابروون .

ووتم: زۆر رەقت لە کێیە؟

ووتی: ئەوانە هاتوچۆی مزگەوت ئەکەن و هەموو کەپنۆش بەرو سوچدەبەریک و ئەو خۆدا پەرستە دنیای بەکەم دەرگێ و ئەو کەسە تێکۆشەرە لە رێی خۆدا .

ووتم: پەنا دەرگم بە خۆدا لە تۆ، ون بوو دیار نەما، وەک چوو بێت بە زەویدا، ئەمەیه پاداشتی درۆزن .

بەشی نۆیەم

بنیادەمە شەیتانەکان

ئەبو زەر (پەحمەتی خودای لایبێت) ئەفەرمووێت: پێغەمبەر ﷺ لە مزگەوت بوو منیش چۆمە خزمەتی و دانیشتم و پێی فەرمووم: (یا ابا ذر، هل صليت؟) قلت: لا . قال: (قم فصل) قال فقامت فصليت ثم جلست، فقال: (يا ابا ذر، تعوذ بالله من شر شياطين الإنس والجن) قال: قلت: يا رسول الله، وللأنس شياطين؟ قال: (نعم). (رواه احمد والبخاري). واتە: (ئەو ئەبو زەر نوێژت کرد؟ ووتم: نەخێر . ئەویش فەرمووی: (هەستە نوێژ بکە) ئەبو زەر ئەلی: هەستام نوێژم کردو پاشان دانیشتمەوه، ئەوجا پێغەمبەر فەرمووی (ئەو ئەبو زەر، پەنا بە خودا بگرە لە شەڕی مەرووفە شەیتانەکان و جنۆکە شەیتانەکان) ئەلی: ووتم: ئەو پێغەمبەری خودا، مەرووفی شەیتانیش هەیە؟! فەرمووی: (بەلی).

جا موسڵمانی بەرپێز: بزانی کە ئەم چەشنە شەیتانانە زۆر خراپترن لە ئیبلیس چونکە ئیبلیس ووتی: ﴿ قَالَ فِعْرَ لِكَ لَا تُؤْمِنُهُمْ أَجْمَعِينَ ۖ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصُونَ ﴾ (۸۲) واتە: (شەیتان ووتی: خودایە سوێند بەگەورەیی، هەموویان لەخشتە بەرم* تەنھا ئەوانەیان نەبی کە بەندە ی پاکو هەڵبژاردە ی تۆن)، هەرودەها ووتی: ﴿ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ (۱۲) الإسرائ. واتە: (بە راستی زان ئەبم بەسەر نەومکانیدا (بە گومرا گردن) کەمێک لەوان نەبی (کەبەندە تایبەتییەکانی خودان) .

لێرەدا دەرئەکەوێ کە ئیبلیس بەسەر هەموواندا زان نابی، بەلام مەرووفە شەیتانەکان تەنھا بە گومرایی رازی نابن بەئکو دمسەلاتی خۆیان لە پێی خراپەو چەوسانەومووە زان ئەکەن، هەرودەها ئەیانەوێت هەموومان لە پێی راست لابەمن و گومراو سەرلێشیواومان بکەن، ئەم جۆرە شەیتانە ئی ناگەرێ قسە بکەیت ئەگەر هاوڕا نەبیت لەگەڵیدا، هەول و کۆشیش ئەبی بە ئارمەزووی ئەو بی .

خودای گەورە دەفەرمووێت: ﴿ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴾ (۷۸) النحل. واتە: (پەنا بە خودا بگرە لە شەیتانی بە نەفرەت کراو) نافەرمووێت پەنا بە خودا بگرە لە ئیبلیس،

ئەمەش لەبەر زۆرى جۆرى پەگمىزى شەيتانەكانە، كەبەرەست دائىنەن بۇ بانگەوازى خۇداي پەروەردگار، ئەگەر تەماشى بىكەيت مەۋقە شەيتانەكان چەندى زۆرن كە دۆزىمنايەتى پەيغەمبەرمان دەكەن، جا ئەوانە لە ھەموو كات و جىگاۋ سەردەمىكىدا دەرگەۋتوون، بىنگومان زىيانىشيان زۆر زىاترە لە جنۇكە شەيتانەكان . ھەرومىھا شىۋازى ئەمانە بۇ گومرا كەردى خەلقى زۆر جۆراۋ جۆرە، ئەم چەشەنە شەيتانە زۆر توند ترن لەۋانى تر .

زاناکان ۋوتۇيانە:

* ھەرگەسىك ھاۋكارى ئىبلىس و سەربازمەكانى بىكات، بۇ گومرا كەردى خەلىق ۋاۋىن پەيسى و خراپەكارى بى خۇشەي، ئەۋە شەيتانە، ھەرگەسىك ھەۋل ۋ كۇشش بىدات بۇ بەرگرتن لە ئايىنى پاكى پەروەردگار ئەۋە شەيتانە .

* ھەر مەۋقۇ بانگەواز بىكات بۇ رەچكەى درۋو ناردەۋا بەھەرچەشەنىك ۋ لە ژىر ھەر ناۋىكىدا بىت ئەۋە شەيتانە .

* ئەۋ كەسەى بەرەبەست و رەگىر ئەكات لە ھەرمان بە چاكەۋ بەرگىر لە خراپە ئەۋە شەيتانە .

* ئەۋ كەسەى خراپە خۇشەۋىست دەكات بە ھەر دەستەۋاۋەۋە درۋشەى بى .. شەيتانى نەفرەت لىكراۋە .

* ئەۋ كەسەى ھەۋل بۇ نەمانى شەرم و شىۋ ئەدات لە كۆمەلگەدا .. شەيتانى بە نەفرەت كراۋە .

* ئەۋ پۇۋنامەۋان و كەسانەى دىۋى پەكتا پەرسىتى و شەرىعەتى موحەممەدى دەۋەستەن شەيتان .

* ئەۋ نوۋسەرمى شىتگەلىك بىلادەمكاتەۋە، كە تىكەرمى رەۋشەۋ شەرم و شىۋە، شەيتانە .

* ئەۋ بىيادەمەى خەلىق فرىۋ ئەدات بەۋوتەۋ كەردارمەكانى، تا لاساىى دۆزىمانى خۇداۋ پەيغەمبەر بىكەنەۋە لە جىل و بەرگەدا، لە رەۋشەدا، لە جەۋن و ئاھەنگەدا .. ئەۋە شەيتانى بە نەفرەت كراۋە .. چۈنكە بە زمانى ھال و بە راشكاۋى ئەلەين: ﴿هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الْإِيۡنِ﴾

ءَامِنُوا سَيِّلاً ﴿٥١﴾ النساء. واته: (ئه‌وانه ره‌بازیان راستره له‌وانه‌ی که باومرپیان هیناوه) .
په‌نا به‌خودا !!

* له ههموو ئه‌وانه شه‌یتان تریش، ئه‌وانه‌ن که له کاردان بۆ لادانی به‌ندمگان له خودا
پهرستی و ناینی پیروزی نیسلام .

* مرو‌فی شه‌یتان ناسای واهیه ئه‌ی بینی که شه‌کت و ماندوو، جه‌شنی ئازهل زمانی
دمرکردوو، بۆ بلاوکردنه‌وی به‌رو پاگه‌ندمکانی، بۆ رازاندنه‌وی بۆ چوونه‌کانی . هه‌روه‌ها
پاره‌و سامانی زۆر به‌هه‌رۆ ئه‌دات بۆ دانانی به‌ربه‌ست و ناسته‌نگ بۆ دینی خودا:

﴿ فَسَيُفْقَرُنَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴾ ﴿٥٦﴾
الانفال. واته: (مال و سامانیان له ناپه‌ندا بۆ پێگه‌ری له به‌رده‌م نایین و دین خه‌رج نه‌که‌ن !
پاشان ده‌بێته په‌شیمانی و داخ و هه‌سره‌ت له سه‌ریان و له دوایدا شکست نه‌هێنن، بێگومان
ئه‌وانه‌ش که بێباوه‌رن بۆ دۆزه‌خ کۆدمه‌کرینه‌وه‌و راپێچ دمه‌کێن) .

ئه‌و مرو‌فه شه‌یتانه‌و میراتگری ئیبلیس، ئه‌وانه‌ی له سه‌ر پێچه‌کی ئه‌و دمه‌رۆن، بۆ له
خسته‌ بردنی بنیاده‌مه‌کان و خۆشه‌ویست کردنی خراپه‌ کاری، له‌ناو‌بردنی چا‌که، په‌سه‌ند
کردنی خیا‌نه‌ت له دینی خودا و قورئانی پیروژ .

ئا ئیستا له‌م سه‌رده‌مه‌دا ئه‌و جو‌ره شه‌یتانه‌و ده‌بینین، که به‌هه‌ساد ده‌لێن چا‌کسازی،
هه‌روه‌ها به‌گه‌له‌ کۆمه‌کی و ئازاوه‌و بێوه‌هایی ئه‌لێن ئازادی!

به‌ خیا‌نه‌ت و تاوانی گه‌وره‌ ئه‌لێن مه‌دمه‌نیته!

به‌ خراپه‌کاری ئه‌لێن پێشکه‌وتن و شارسته‌نیته!

لای ئه‌وانه‌ فه‌رامۆشکردنی قورئان پایه‌ بلندی و تازمه‌گه‌رییه!

به‌م جو‌ره زمانی پێسو و پۆخلیان بادمه‌دن، له‌ که‌نا له‌ جو‌ر به‌ جو‌رمه‌کانی راگه‌یانده‌ندا،
ده‌ستیان گرتوو به‌سه‌ر کتێبه‌کانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌و بلاوکه‌راوه‌و رۆژنامه‌کاندا، هه‌موو
ئه‌مانه‌ش خراپه‌یه‌کی ره‌هان بۆ به‌ره‌و هه‌ل‌دیه‌ر بردنی مرو‌فه‌کان.

تاوانی ئه‌مانه‌ له‌سنوور به‌دمه‌ره، په‌شتیوان و سه‌ربازیان یه‌که‌جار زۆره‌و خراپه‌شیان
گه‌شتگیره، زه‌رمه‌ریان بێ ئه‌ندازه‌یه، ده‌ستیان به‌سه‌ر زۆر شویندا گرتوو، عه‌ق‌لی خه‌لکی به‌
پاره‌ دمه‌کێن، هه‌ر تێک دمه‌دن، راستیه‌کان ناوه‌زوو دمه‌کن، ناوه‌وایی ده‌جو‌ری‌نن و به‌ جو‌ره‌ها
ره‌نگو و رووکه‌ش بلاوی دمه‌کنه‌وه.

موسلمانان نازیز، پیوسته بیدارو ناگاداربیت لهو شتانه‌ی نه‌دریت به گویتدا، جا به ناشکرا بیت یان نه‌یتی، دهرمکی بیت یان ناوهرکی، له‌م کاته‌دا نه‌توانی قورنانی بیرۆزو فهرمووده‌ی پیغه‌مبهری خودا ﷺ بکه‌یت، به‌و پیومهری که ههموو شتیکی پی ده‌پیوی، ههموو که‌ستیکی پی هه‌لدسه‌نگیتی، جا نه‌گهر سهرسام بوویت به‌ووته‌ی که‌سیک کاتیک بانگه‌واز ده‌مات بۆ چاکسازی، په‌کسهر بر‌وای پی‌مه‌که، هه‌تاومکو سه‌یری ژبان و کردارمکانی نه‌که‌یت، نه‌وجا به‌راوردی بکه له نیوان ووته‌و کردارمکانی، نه‌گهر ره‌فتارمکانی گونجاو بوو له‌گه‌ن قورنانی بیرۆزو فهرمووده‌ی پیغه‌مبهری خودا ﷺ، نالای په‌پامی پیغه‌مبهری پی‌بوو، هه‌وئی نه‌دا بۆ سه‌رخستنی دین، له ههموو شوپنیک له‌سه‌ر کیشه‌ی موسلمانان هه‌ئی نه‌دایه، نه‌وا بزانه له به‌نده تاپه‌مته‌کانی خودایه‌و چاکه‌ گاره.

به‌لام نه‌گهر ناکارو کرداری و‌مکو دو‌وپرومکان بوو، که له قورناندا باسکراوه، بزانه نه‌وه‌شی که نه‌یئی ته‌نها پر‌و پاگه‌نده‌به‌و خه‌لکی پی له خسته نه‌بات، یاری به هه‌ست و نارمه‌زووی مرۆفه‌گان نه‌مات، بیر‌وباوهرمکانی پۆژ هه‌لاتی و پۆژناوایی بوون. به‌سه‌ر بازمکانی ئیبلیس ده‌زمیردریت .

جا بانگه‌وازکه‌مرانی گومرایی و تاریکی، ههرچه‌ند شوپنیا‌ن فراوان بیت، کتیب و ووتاریان زۆر بیت، سه‌ربازو شوپن که‌وتویان بی شوومار بیت، نه‌وا ههر به‌رمو تیاچوون ده‌تبه‌ن، خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَإِنْ تُطِيعِ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ﴾ الانعام .واته: (نه‌گهر تۆ گوی رایه‌ئی زۆربه‌ی نه‌وانه بیت، که له‌سه‌ر زمویدان له ریگه‌ی خودا گومرات ده‌که‌ن).

به‌ئی ناشوبی نه‌و جوهره شه‌یتانانه له‌م سه‌رده‌مه‌دا زیادی گردووه، به‌ جوړیک که جنۆکه شه‌یتانه‌کان و داگیرکه‌مرانی‌شان تیپه‌راندووه له زۆر بو‌اردا، لادان و گومرایی نه‌وانه له کوشتن سه‌خت‌ره، چونکه چلکاو خو‌ری داگیرکه‌مران و دله پاگه‌کان پیس ده‌که‌ن و کۆمه‌له شتیکی نه‌ئین، که داگیرکه‌ر ناویرئ نه به‌کردارو نه به گوشتار بیانی‌ت و نه‌نجامیان بدات، په‌کیکیش له‌وانه (نزار قه‌یبانی) په، که هۆنراومکانی له‌ناو موسلماناندا بلاو بو‌ته‌وه‌و هاوشیوه‌ی نی په له‌تاوان و بی باوه‌ری دا .

دوعا خوازین که پهرومردگار نیوانی نیمه و نهو جۆره شهیتانانه دوورترو دوورترو
بخاته‌وه، پۆله‌ی موسلمانانیش پارێزراو بکات له فرت و هیله‌کانیان .

گه نجان و خووی نهینی

خووی نهینی یه‌کێکه له دیارده هیزمونه‌کان که گه‌نجان پێی هه‌لنه‌ستن و نه‌نجامی
نه‌دهن .

نهمه‌ش پێویستی به هه‌لۆیسته له سهر کردن هه‌یه، تا زیانی نه‌م خووه بزانی و پروون
بیته‌وه بۆ نه‌و لاوانه که چ زهره‌ریکی بۆ خۆیان و کۆمه‌لگه‌که‌شیان هه‌یه، نه‌وه‌ی زیاتر جێی
مه‌ترسیه نه‌وه‌یه که هه‌ندێ کس نه‌م خوومیان گردووه به پێشه‌ی هه‌میشه‌ییان و به
چاره‌سه‌ری نه‌زانن بۆ خۆپاراستن له زه‌نا .

نه‌م جۆره که‌سانه به هۆگر دانه‌نرێن و زۆر نه‌خۆشی جه‌سته‌یی و ده‌روونی هه‌ره‌شه له
ژیانیان ده‌کات، سه‌ره‌رای نه‌و تاوانه‌ی که تووشیان ده‌بێت، هه‌روه‌ها نه‌و خووه ئازمووی
مرۆف تێر ناگات و جێی هاوسه‌ری بۆ ناگرێته‌وه و نابێته به‌ربه‌ست بۆ ئازموومکانی .

نه‌وانه‌شی نه‌م کاره ده‌کهن، زیاتر نه‌و که‌سانه‌ن، که‌سه‌هری دیمه‌نی پرووت و نابرووبه‌ر
نه‌کهن و به‌کاری نابه‌جێوه سه‌ره‌قائو که‌سایه‌تی خۆیان تێک ده‌شکێنن، جا برای موسلمان
ژیر باشت‌ترین پێگاچاره بۆ په‌ها کردنی نه‌م‌وزمه نه‌نجامدانی هاوسه‌رگیریه به شیوه‌یه‌کی
شه‌رعیه‌انه .

شاعیر راستی‌ووتوه که نه‌ئێ:

کۆیله‌یه خامن ئـــــــارمزوو
نه‌گه‌ر زāl بێت نه‌بێت به ناغا زوو به زوو

په‌شیمانی و لاوازی

نهم ره‌وشته - خووی نه‌ینی - چه‌ندها کیشه‌ی دهرروونی و کۆمه‌لایه‌تی و تهن‌دروستی لی
نه‌که‌وینه‌وه له‌وانه‌ش:

۱- لاوازی سیکسی به‌ شیومه‌کی گشتی:

زانراوه هه‌ندئ گهنج له‌ پرۆسه‌ی هاوسهر گیری نه‌ترسن، سهردانی عه‌یاده‌ پزیشکی
په‌گان نه‌که‌ن بۆ چاره‌سهری کیشه‌ سیکسی‌کانیان .

۲- له‌ ده‌ست دانی ناکارو نیمان:

نهو که‌سه که‌ خوو به‌م کارموه نه‌گرت: که‌ سایه‌تی لاواز نه‌بیت، حمزو وستی په‌ل
کیشی نه‌کات بۆ به‌زاندنی سنووری کاره‌ حهرامه‌گان، نه‌مه‌ش ده‌بیته‌ خه‌راپ بوونی
ناوبانگ و تهن‌دروستی و نایین و بیروباوم‌ری.

۳- ماندوویی و که‌م توانایی:

په‌کیکی تر له‌ دهرنه‌نجامه‌کانی نهم خووه نه‌ومه‌یه، که‌ هه‌ست به‌ شه‌که‌تی نه‌ندامه‌کانی
جه‌سته‌ی ده‌کات، هه‌بوونی نازار له‌ نه‌ژنۆو جومگه‌کاندا، په‌کێک له‌ توپزینه‌وه زانسته‌یه‌گان
سه‌لاندویتی که‌: ((په‌کجار نه‌نجامدانی (خووی نه‌ینی) په‌کسانه به‌ ماندوویتی که‌سیک که‌
چه‌ند کیلۆ مه‌تریک به‌سهر په‌که‌وه رابکات)) .

۴- له‌ بیر‌چوونه‌وه:

هه‌رکه‌سیک هۆگرې به‌م خوومه‌وه، زوو شتی له‌بیر نه‌چیته‌وه و لیكدانه‌وه‌شی بیه‌یز
نه‌بیت، نه‌مه‌ش کار نه‌کاته سهر به‌ره‌هم و هه‌ول و کۆشه‌یه‌کانی، له‌وانه‌شه‌ تووشی شیتیه‌کی
کاتی بکات .

د هه‌ستکردن به‌ تاوان و په‌شیمانی و دهرده‌سهری:

نهو گهنجه‌ی نهم کاره‌ نه‌نجام نه‌دات، چێژکی کاتی و مردمه‌گرت، وه ماومه‌یه‌کی کورت
خایه‌ن سهرگه‌رم نه‌بیت، به‌لام پاش که‌مێک نهم چێزو خۆشیه نه‌گۆریت بۆ حه‌سره‌ت و
په‌شیمانی، پاشان وا هه‌ست ده‌کات که‌ ناگری نارم‌زووی خامۆش نه‌بووه، بۆیه جاریکی تر
نهم کاره‌ دووباره ده‌کاته‌وه .

۶- خه‌مۆکی و دلته‌نگی:

ئەم خووە قەرزەنە دەبیتە ھۆی خەمۆکی و دل تەنگی و ھەستکردن بەتاوان، لەگەڵ ئەو شەدا ھەز ناگات کە خەڵک بە کارمەکی بزانی .

چارەسەر

بۆ چارەسەر کردنی ئەم خووە پێویستە چەند ڕێگاھەک بگیریتە بەرلەوانەش:

۱. ھانا بردن بۆ خۆدای گەورە و نزیك بوونەووە لێی، بەجێ بەجێ کردنی ھەرزەکان و ئەنجامدانی نوێژە سوننەتەکان، ھەر کەسێ پەنا بەرێ بۆ لای خۆدا، جەستە و دەروونی دەپارێزێ و ڕزگاری دەکات لە وەسوسەیی شەیتان ..

پێغەمبەر ﷺ لە ھەرموودەمیەکی سەحیحدا ئەفەرمووێت: (إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتَهُ بِالْهَرَبِ، وَمَا تَقَرَّبَ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أَحْبَبَهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يَبْصُرُ بِهِ، وَبِيَدِهِ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ، وَلَنْ أَسْتَعَاذَنِي لِأَعِذْنَهُ). (رواه البخاري). واتە: (خۆدای گەورە ھەر شە ھەرزە ئەکات و ئەفەرمووێت: ھەرکەسێک دوژمنایەتی بکات لەگەڵ دۆستێکی من دا ناگاداری ئەکەمەووە کە خۆم جەنگی لەگەڵ ئەکەم، لە جیاتی دۆستەکەیی خۆم، چونکە دوژمنایەتی لەگەڵ مندا ئەکا، بەندەیی من ناتوانی خۆی لە من نزیك بکاتەووە بەھیج کردەمیەک کە من پێم خۆش بێ وەک بەو شتانە نزیك دەبیتەووە کە لەسەرم واجب کردوو، بەندەیی من بەردەوام ئەبیت و واز ئەھێنم بەرەبەرە خۆی لە من نزیك ئەکاتەووە، بە کردنی سوننەتەکان ھێندە سوننەت ئەکات ھەتا خۆشم ئەوێت، جا ھەر کاتێ بەندەیی خۆم خۆشویست بۆی ئەبەم ئەو گوێیە کە پێی ئەبێست، بۆی ئەبەم ئەو چاوەی کە پێی ئەبین، بۆی دەبەم ئەو دەستەیی ھەلەمەتی پێ ئەبات، بۆی ئەبەم ئەو قاچەیی کە پێی ئەروات.. ھەر شتێک داوا لێبکات بێگومان پێی ئەبەخشم، ئەگەر داواي پەنادانم لێ بکات، بێگومان پەناي ئەدەم و ئەی پارێزم).

۲. (ھاوسەرگیری) لە گەرنگترین ھۆکارمەکانەو چارەسەرە بۆ وازھێنان لەم خووە، بەیارمەتی خۆدا ئەبیتە قەڵغان بۆ پاراستنی دین و دەروون، ھەر لەبەر ئەمەشە ئایینی پیرۆزی ئیسلام گەنجانی مۆسڵمان ھان دەدات بۆ پەلە کردن لە ھاوسەرگیری، پێغەمبەر ﷺ ئەفەرمووێت: (إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اكْتَمَلَ نَصْفُ الدِّينِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي

النصف الباقی). (رواه البیهقی). واتە: (ئەگەر مسوڵمانی (بەندەمەیک) ھاوسەرگەری ئەنجامدا نیوەی باوەڕی دامەزرێو دەبێ، با خۆی لە سزای خودا بپارێزێ بۆ ئەواو کردنی نیوەمەیک تری) .. ھەروەھا پێغەمبەر ﷺ لەفەرموودمەیکێ تردا دھەرموویت: (مَنْ كَانَ مِنْكُمْ ذَا طَوْلٍ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغْنَى لِلطَّرْفِ، أَحْصَنَ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَا، فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءَ). (رواه أحمد). واتە: (کێ لە نیوە توانای ھەبوو، با ژن بھێنێ، چونکە بەپراستی ژن ھێنان چاوی ئەپارێزێو پارێزگاری لە داوینی ئەکات، ئەگەر نەیتوانی ئەوا بەرپۆزوو بوون قەڵغانە بۆی).

۳. بەسوودترین چارەسەر:

دووڕکەوتنەو لە شوێنی رابواردن و شوێنی ئارمەزوو بازو تیکەلی پیاوو ئافەرت، ھەروەھا خۆ پاراستن لەو جێگایانەی کە بە تیکەلی خەلکی تێدا کۆ دەبنەو، وەکو بازارمکان و شوێنە گشتیەکان، تەنھا لەکاتی پێویستدا نەبێت، وە ئەگەر چووشی پێویستە لەو کاتاندا بچیت کە ئافەرت بە کەمی لەو جێگایاندا ھەیە، وەکو بێمانیان پان سەرمەتای عەسر، ئەگەر پەکیکی خراپت بینی، پێویستە سەیری نەکەیت و تێی نەپوانی، بەلکو ئەبێت چاوت بپارێزی، تاکو خودای گەورە ئەم شەرمەت بۆ بگۆڕێ بە چێزی نیمان.

۴. پەکیکی تەرلە ھۆکارمەکانی ئەم خووە خراپە، تەماشاکردنی کەناڵە ئاسمانیەکانە، بواریکی زۆر خراپە بۆ تیکدانێ گەنج و پێرو نەزان و رۆشنبیر، ئەمەش لەبەر ئەو شتە خراپانەیە، کە ئەم کەناڵانە پەخشی ئەکەن بۆ لادانی خەلێ لە بیروباوەڕی ئایینی ھەتاو وەکو ئەگاتە فریودانی سێکسی، ھەروەھا باسکردنی نازادی و پێشێلکردنی دھە ئایینیەکان وە لەناو بردنی شەرم و شکۆ داوین پەکی.

۵. ھۆکاریکی تر بۆ خۆپاراستن ئەو مەیکە کە دوور بکەوێتەو لەو شتانەی کە ئەم خووەی بیر دەخەنەو، ئەگەر شەیتان لە دەست بەتالیدا ھانت ئەدات بۆ ئەم کارە، ئەوا خۆت بەشتی بەسوودمەو خەریک بکە، ئەگەر لە تەنیایدا حەزەت بەم کارە ئەبێت، ئەوا خۆتێ بپارێزە، وە ھەول بدە بەتەنھا نەبیت، خۆ ئەگەر بەرپێزەت لەوانەی کەوازەت لەو خووە ھێناو، ئەوا خودی بەرگریکردنەگەت مایە شانازییە .. پاشان بەرپێزەت زۆر بەختەو وەرو ئاسوودەن، کەچەند ھەفتەمەکتان بەرێ گەروو و ئەو کارمەتان ئەنجام نەداو، خۆ ئەگەر ھەستیکیشت بۆ ھات بۆ کردنی ئەم کارە ئەوا بەخۆت بێ (ماوەمەیکێ درپێژە بەرھەڵستیم کردووە.. رۆژ، ھەفتە، مانگ، ئەگەر بدۆرێم ئەوا ھەموو شتێکم لەدەست نەچێ).

له کۆتاییدا پشت به پەروەردگارت بیهێستەو بێزار مەبە، خۆت نامادە بکەو توندو تۆلبە، بە‌لام پێویستە بەردەوام نزاو پارێزەوت هەبێ لە پەروەردگارو ئەکە‌ی شه‌یتان فریوت بدات .

(خوی نه‌ینی) له‌ گۆشه‌ نیگای شه‌رع‌ه‌وه

ئەم کردارە لە گۆشه‌ نیگای شه‌رع‌ه‌وه‌ حەرامە بە‌لگەش ئەم نایەتە پەرۆزمیە: ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ⑥ فَمَنْ أَتَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾ المینون . واتە: (ئەوانە‌ی پارێزەری داوینی خۆیانن، جگە لە‌گە‌ن هاوسە‌رانو کە‌نیزمە‌کانیان نە‌بێت کە ئە‌وه جێگە‌ی لۆ‌مە‌و سە‌رمە‌نش نە‌یە * جا ئە‌وه‌ی جگە لە‌و سنوورە دیاری کراوە، پێگە‌و پێ‌بازی تر بگێ‌تە بە‌ر بە‌ کە‌سانی ی‌اخی‌و لە‌سنوور دەرچوو دەرژێ‌رت).

هە‌روه‌ها بە‌لگە‌یه‌کی تریش ئە‌م فەر‌موودە‌یه‌ی پێ‌غه‌مبەرە (ﷺ) کە ئە‌فەر‌مووی‌ت: (البر حسن الخلق والإثم ما حاك في صدرك، وكرهت أن يطلع عليه الناس). (رواه مسلم) . واتە: (جاگە‌ پ‌موشت بە‌رمزیە، خراپە‌ش ئە‌وه‌یه‌ د‌ل‌ه‌ پ‌او‌گێ‌ت بۆ دروست ئە‌کات‌و پ‌یشت ناخۆشه‌ خە‌لکی پ‌ێ‌ی بزانی‌ت) .

بە‌لام بۆ رو‌خسە‌ت‌دان، لە ئی‌مام ئە‌حمە‌دی ک‌و‌ری حە‌نبە‌له‌وه‌ هات‌وو‌ه بۆ کە‌سێ‌ک ب‌ترسێ لە‌و کاتە‌دا تووشی زینا بب‌ێ‌ت، جگە لە ئە‌مە‌ش حە‌رامە‌و گومانێ تێ‌دا نە‌یە .

چەند چیرۆکی له قوربانیه گانی شهیتان

خوێنەری ئازیز: ئەم کۆمەڵە چیرۆکە راستەقینەن و بەسەرھاتی ئەو کەسانە یە کە شهیتان فریوی داو و گوناھو تاوانیان دەرھەق بە خۆیان و دەرورویەریان ئەنجام داو .
ئێمە بۆ ئەو بەسیان ئەکەین، تاکەسانێتر پەندو نامۆزگاری لیۆمەر بگرن و بە دواى ھەنگاومکانی شەیتاندا نەپۆن .. ئەو قوربانیانەى لەم چیرۆکانەدا دەیان خوێنیتەو، جۆراو جۆرن، وەک قوربانی کەنالە ئاسمانیەکان، ئەنتەرنێت، ماددە بیھۆش کەرمان، خزمەتکارو شۆفێرمان .. ھتد.

دووا خوازین خودای گەورە بە کۆکردنەو میان چاکەمان بۆ بنووسی و مایە پرمزەھەندى پەرورەدگار بێ و لووت شکانی شەیتانی بەدوادا بێت، ھەر وھا خودای گەورە خۆمان و نەومکانمان و ئیماندارانی ش لە شەرو ئاشووبی شەیتان بپاریزی و پارمەتیمان بدات بۆ بلاو کردنەوھى چاکە و چاکە کارى لە نێو مسوڵماناندا و سەرکەوتن و دڵسۆزیمان بۆ بنووسی .. =
آمین =

چیرۆکەکان

قابیل

پەكەم قوربانیە لە قوربانیە گانی شەیتان، كەشەیتان گومانى خستە دلى قابیلەوھە بۆكوشتنى براكەى، ﴿وَآتَلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُنْقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾﴾ المائدة. واتە: (بەسەرھات و ھەوالى دوو كۆرپەكەى ئادەم بۆ ئەو خەلكە بخوێنەرموھە كەبەپرستی پوویداو، ئەوھو كاتیك ھەردووکیان قوربانییان كرد، لە یەكێکیان وەرگیراو لەوھى تریان وەرنەگیرا، ئەوھى كەلێى وەرنەگیرا، بەبراكەى ووت: ھەر دەتكۆژم ئەویش لەوھى لامى ھەرشەكەیدا ووتى: خودای گەورە تەنھا لەپاریزكاران قوربانی و چاکە وەردەگیرێت).

* نیمامی قورتبى دەفەرموى: ئیبلیس پەكەم كەسە كە بى باومرى داھینا، وھقابیلیش پەكەم كەسە كە كوشتنى داھینا، وەبەنەرمى ئەمانەش بى گومان ھەسودى بوو.

* ئیبن کثیر لەتەفسیرمەکیدە ئەفەرموویت: خودای گەوره دەستورێکی بۆ ئادەم دانا کە کچەکانی شوو بەکوڕمکانی بکەن، لەبەر حالەتی پێویستی، بەشێوەیەک کە لەهەر سێک کۆرێک و کچێکی ئەبوو، کچی ئەم سەکیان شووی ئەکرد بەکوڕی سەکەکی تر، خوشکەکی قابیل جوانتر بوو لە خوشکەکی هابیل، قابیل ئەپوویست خوشکەکی بۆ هابیل نەبێت و شوو بکات بەخۆی، ئادەم (سەلامی خودای لێبێت) بەمە رازی ئەبوو، بۆیە بڕیاری دا هەر یەکەیان قوربانی یەک بکەن، هەرکەسیان قوربانی یەکەکی وەرگیرا، ئەو کچە جوانەکیان بۆ ئەو، لەهابیل وەرگیرا و لە قابیل وەرنەگیرا.

* (السدي) لە ئیبن عباسەو ئەویش لەئیبن مەسعودەو (خودایان لێ رازی بێت) ئەگێرێتەو، کە قوربانی یەکەیان بۆ خودای گەوره کرد، تابزانی کامیان شایەنی ئەو کچەن، هابیل مەڕێکی قەلەوی کرد بەقوربانی، قابیلیش گیاندارێکی پەڕپووت و خراپی کردە قوربانی، هێشتا ئەوێشی بەزۆر ئەزانی و لێی خوارد، ئاگرێک هاتوو قوربانی یەکەکی هابیلی بردو وازی لەوێ قابیل هینا، ئەویش تووڕەبوو بە هابیلی ووت: ئەتکوژم، تا خوشکەکم مەرە نەکەیت، هابیلیش ووتی: ﴿إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ (رواه ابن جرير).

ئەو ووتەیی خودای گەوره کە ئەفەرموویت: ﴿لَنْ أَبْطَلَ إِلَيْكَ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاطِلٍ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنَّيْ أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ (٢٨) المائدة. واتە: (سۆیند بەخودا ئەگەر تۆ دەستت درێژ بکەیت بۆ من، بۆئەوێ بەکوژیت، من دەستت درێژناکەم بۆ تۆ، بۆئەوێ بەتکوژم، چونکە بەپراستی من لە سزاو تۆلەکی خودای گەوره ئەترسم). هەر وەها هابیل پێی ووت: من هاوڕەفتارت نابم لەو کارە خراپەکی دمیەکەیت، چونکە من و تۆ یەکسان دەبین لەو تاوانەداو بەئێکۆ ئارام ئەگرم.

* (ابن جرير) لە (عبدالله ی کۆری عەمر) ئەگێرێتەو: کۆژراوەکە بەهێزتر بوو، بەلام لەبەر ئەوێ تووشی تاوان نەبێت، دەستت درێژی نەکردە سەر براکەکی .. وەک ئەو ووتەیی کە خودای گەوره دەفەرموویت: ﴿إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ﴾ (٢٩) المائدة. واتە: (بەپراستی دەمەوێت بە گوناھی من و گوناھی خوشتەو بەگەڕێتەو، ئەوجا دەبێتە نیشتهجێی ناو ئاگر، هەر ئەوێشە پاداشتی ستمەکاران).

* (ابن عباس) و (مجاهید) دھفەرموون: قابیل ئەبیتە ھەلگری گوناھەکانی خۆی و براکە، ئەگەر بووتریت: ھابیل چۆن توانی گوناھی کوشتنەکە بەخاتە سەر قابیل؟ وەلام ئەمەیه: ھابیل بەقابیلی ووت: کە من ناتکوژم، ئەگەر تۆش بکوژیت، بەلکو دەستی ھەلگرت بەنیازی ئەوێ ئەگەر کوشتن پوویدا با لەبراکەیمەو بەیت، نەم و تەمەش ھەلگری نامۆزگاریە، ئەگەر بەند و ڕیگری و قەدەغە کردنیشە ئەگەر دوور بکەوێتەو... خودای گەورە دھفەرموئ:

﴿ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ (۳۰) المائدة. واتە: (سەرمنجام نەفسی سەرکەشی ھانی داو کوشتنی براکە لاسادەو ئاسان کرد و گوشتی، نێر خۆی خستەریزی خەسارتمەند و زەرەرمەندانەو).

* (السدي) دھفەرموئ: قابیل داوی لەھابیل کرد کە بیکوژێ، بەلام ھابیل پەوی لێ وەرگێراو پوشت بۆسەر چیاکان. پوژیکیان قابیل دیت بۆلای ھابیل، ھابیل شوانی رانە مەریک ئەبیت، قابیل بەردێک ھەلئەگری و ئەیدا بەسەریداو ئەمریت، باشان بەتەنھا بەجێ دەھێنیت.

* (ابن جریر) گێڕاوەتی یەموو دھفەرموئ: ھەندێک لە ئەھلی کتاب ئەتین بەخەنکەند و لەت لەت کردن کوشتووەتی، ھەروەک چۆن دێندەمەک گیاندارێک دەکوژیت. ھەروەھا ئەفەرموئ: کاتێک ویستی بیکوژیت، ملی گرتبوو نە ی ئەزانی چی لێ بکات، ھەتا نیبلیس ئازەلێکی ھێناو ملی خستە سەر بەردێک، ئینجا بەردێکی تری ئەکێشا بەسەریدا، ھەتا کوشتی، قابیل تەماشای کردو براکە بەو شیومە کوشت.

نایەتی ﴿ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ (۳۰) المائدة. واتە: (لە دنیاو دواپوژدا، چ خەسارتمەندییەک لەمەگەورەترە)!!

* عبداللہی کوری مەسعود (خودای لێ رازی بێت) لەپێغەمبەرەو ﴿ ﷺ ﴾ ئەگێریتەو: ھێج کەسێک بەزۆلم ناکوژێ ئیلا ماھی خوێنەکە لەسەر قابیلە، چونکە یەکەم کەس بوو کە کوشتنی داھینا.

نایەتی: ﴿ فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوَاءَ أَخِيهِ قَالَ يُوتَلَقَّ أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُورِيَ سَوَاءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴾ (۳۱) المائدة.

فیرعہ ون

بهائى فیرعەونى زۆردارو یاخى بوو، خودای گەوره موسا و هارونى (سەلامى خودایان ئیبت) بۆنارد بۆ ئەوى خودای بیربەیننەوه، فەرمانى پى کردن قسەیان نەرم بێت لەگەڵیدا، سا بەئکو بترسیت و بگەرێتەوه بۆلاى خودا. خودای گەوره ئەمەرمویت: ﴿أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا نَبِيَّ فِي ذِكْرِي﴾ (١٢) ﴿أَذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ (١٣) ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيًّا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ (١٤) طه. واتە: (هەردوکتان بچن بۆلاى فیرعەون، چونکە بەراستی ئەو لەبەندایەتیی و لەسنوور دەرچوو، هەردوکتان بەنەرمی و بەجوانی قسەى لەگەڵ بکەن، بۆ ئەوى بیربکاتەوه، یان بۆ ئەوى ترسى سزای ئیثمە لەدمروونیدا جێگیر بێت).

به‌لام فیرعه‌ون به‌ردموام له‌سهر خوْ به‌زل زانین و سهرکه‌شی و یاخیبوون به‌ردموام بوو، خودای گهوره‌ش خوْی و سهر بازمه‌کانی کرد به‌په‌ندی دونیا و دواړوْ ه‌مروه‌ک نه‌ه‌رموئ، ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ۖ إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْقَدَسِ طُوًى ۚ أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۖ فَقَالَ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَنْ تَرْكَكُ ۖ وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۖ فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۖ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۖ ثُمَّ أَذْبَرَ يَسْعَىٰ ۖ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ۖ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ۖ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ (الن‌ازمات. واته: (ناپا به‌سهره‌اتی موسات پی‌گمیش‌تووه، کاتیک په‌رومردگاری له دۆلی (طوی) دا بانگی کردو گ‌فتوگ‌وی له‌گه‌ل کردو پی‌ی ووت: بجوْ بۆلای فیرعه‌ون، به‌پراستی له‌سنوور دمرچوومو سته‌می زوړو بی نه‌ندازمیه‌و پی‌ی بلئ: باشه نه‌ومناکریت دل و دهر وون کردارو ر‌ه‌فتارت جوانو پاک بیت؟ بۆنه‌ومی ر‌پن‌مایت بکه‌م بۆ ناسینی په‌رومردگارت؟ تاترسی سزای خودات هه‌بیت و سته‌م نه‌که‌یت، فیرعه‌ون موعجیزه‌که‌ی موسای به‌دروْ زانی و یاخی بوو و پ‌شتی هه‌ل‌گ‌ردو که‌وته دزایه‌تی موسا، پاشان خه‌لکی کۆ‌کردموو به‌د‌نگی به‌رز هاواری کرد: من په‌رومردگاری ه‌رم به‌رزو بلندی نیووم، نه‌وسا خودا دو‌جاری سزای قیامه‌ت و دنیای کرد، به‌پراستی تاله‌و به‌سهره‌اته‌دا په‌ندو نامۆزگاری ه‌میه‌ بۆ ه‌م که‌سی‌ک که‌له‌ خودا بترسیت) .

کاتیک موسا (سه‌لامی خودای لی‌بیت) به‌پامه‌که‌ی به‌فیرعه‌ون گه‌یاند، فیرعه‌ونیش نی‌مانی نه‌ه‌یناو به‌لگو ه‌م‌ر‌ه‌شه‌شی لی‌کرد، خودای گه‌وره‌ فەرمانی به‌موسادا (سه‌لامی خودای لی‌بیت) که‌به‌نی نی‌سرائیل له‌گه‌ل خوْیدا به‌رمو دهریا به‌ریت، کاتیک فیرعه‌ون به‌م‌هی زانی سهر بازو دارودسته‌که‌ی کۆ‌کردموو که‌وته‌رپئ تابیان‌گرن، هه‌تاگه‌پ‌شته‌ نه‌و شوینه‌ی که‌موساو به‌نی نی‌سرائیلیه‌کان پ‌نیدا په‌رپ‌بونه‌وه، فیرعه‌ون و دارودسته‌که‌ی ویستیان به‌ه‌مان شویندا به‌رپ‌نه‌وه، کاتیک گه‌پ‌شته‌ ناو‌پراستی ناوم‌که، به‌نی نی‌سرائیلیه‌کان په‌رپ‌بونه‌وه، له‌م کاته‌دا فەرمانی خودای گه‌وره‌ هات، که‌ هیج شتی‌ک له‌ناسمان و زمویدا نه‌یتوانی ر‌متی بکاته‌وه، ناوم‌که‌ په‌کی گرته‌ومو فیرعه‌ون و دارودسته‌و سهر بازمه‌کانی ه‌موویان نقووم بوون، ساتی نقووم بوونه‌که‌ له‌سهر فیرعه‌ون زوړ تال و نار‌ه‌حمت بوو بۆیه‌ هاواری کردو ووتی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَاكَهُُ الْعَرَقُ قَالَ ءَأَمِنْتُ أَنَّهُ لَإِلَٰهٌ إِلَّا الْإِلَٰهَ ۚ ءَأَمِنْتُ بِهِ ۚ بَرَأ إِلَٰهَ رَبِّكَ﴾

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ يونس. واتە: (فیرەھون خەریك بوو ئەختىكا، ئالەو كاتەدا وتى: وا باومېرم ھىنا بەھى كە ھىچ خۇدايەك نىيە جگە لەو خۇدايەى نەھى ئىسرائىل باومېرىان پېھىناومو من لەموسولمانانم).

بەلام خۇداى گەورە تەوبەكەى لى وىرنەگرت، چۈنكە بەناچارى تەوبەى كرد، بۇيە لەناودا خىكاندى و لاشەكەشى ھېرى دايە كەنار دەريا، تا بەھىرەھون و ھەموو ياخى و ستمەكاران بلىت: ﴿فَالْيَوْمَ نَجِيكَ بِدَنِكَ لِنَكُوبَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً وَإِنَّ كَيْدَ الْإِنْسَانِ عَنِ الْآيِنَا لَمَنفُوتٌ﴾ ﴿٩١﴾ يونس. واتە: (نەمېرۇ نىتر لاشەى تۇ پزگار ئەكەين، تا ببىتە موعجىزەم پەندو نامۇزگارى بۇ ئەوانەى دواى تۇدەين، بەلام بەرپاستى زۇربەى خەلگى لە ناپەت و موعجىزەكانى ئىمە غاھل و بى ناگان).

* ئىمامى (أحمدو ترمذى) لە (عبدالله ى كورى عباس)ھە ئەگىرپنەھە، كە پېغەمبەر(ﷺ) ھەرموويەتى: جىرائىل پى ووتە: ئەى محمد(ﷺ) كاتىك فیرەھون وىستى ئىمان بەھىنەت، بەھىك لەناوى دەريام كرد بەدەمىدا نەھەك پەھمەتى خۇدا بىگىرپتەھە.

شارۇن (بەزىندى بۇگەنى كىردوھە)

دەنگوباسەكان وا رادەگەمەن كە پزىشكەكانى نەخۇشخانەى (ھەسا)كە شارۇنى لى خەوتوھە ئەلەين: شارۇن لە بى ناگاپىەكى تەواو دايە، خستويانەتە ژوورى نەشتەرگەرىيەھە، لەرۇزى ھەينى ۲۰۰۶/۲/۱۰ بۇ ئەنجامدانى نەشتەرگەرىيەكى خىرا بۇ نەھى بەھىك لە رېخۇلەى لېكەنەھە، كە بۇگەنى كىردبوو.. بەم شىۋەپە ئەبىنەن كە دوژمنى خۇداو ئىسلام جى بەسەر ھاتوھە.

شارۇنى بكوژى شىخ احمد ياسين و دكتور پەنتىسى و پېشەوا صلاح شەھادە و چەندانى تر، ئەنجامدەرى قەسابخانەى جەنەن وناپلس، خۇدا كىردوويەتى بە پەندو عىرەت بۇ ھەموو خەلگى، ئەو كەسەى بەدەرىزى ژيانى گۇپراپەلى شەيتان و دوژمنى خۇداو پېغەمبەر(ﷺ) و ئىمانداران بوو، ھەموو رۇژىك خۇداى مېھەربان نىشانمان ئەدات كە كۇتايى و سەرنەجامى ستمەكاران چۇنە؟!

بەپاستى لە ترسناكتەين و ناشرىنەين ھالەتەدان، كە تۇ گومانىان پى ئەبەى.

لە سەرمتادا ئەم تاوانبارە خودای گەورە توشی جەلەدی دهماغی کرد، ئەو دهماغەى که رەنگ پەزى پى ئەکرد بۆ ئەنجامدانى تیرۆر، هەروەها بۆ لەناوبردنى ئومەتى محمد(ﷺ)، پاشان بۆ ئیفلجیبیەکی تەواو لە هەموو گیانیدا، تەنانەت ناتوانیت پیلوی چاوشی بچوئینیت، لەکاتیکی سىناو لوبنانی رانەمالی، دیلە میصریەکانی سەرئەبەری، بەلام نیتا لە بى ئاگایەکی تەواو دایە، تەنانەت نازانیت لەدموروپەری چی روونەدات.

شارۆن بوو بەویست و ئارەزووی خۆی دەستی وەرئەدا لەکاروباری وڵاتان و یاری بە فەرمانرەواکانیان ئەکرد، هەروەك چۆن منداڵ یاری بەتۆپ ئەکات، پزیشکەکان بى نومیڤ بوون لەچارەسەرکردنى ئەم سەمکارە خوین مژە.. خودای گەورە گەورەترین بەلگەو نیشانەمان لە ژيانى شارۆندا پيشان ئەدات کە، هیشتا لەزباندايە، بەلام لاشەگەى بۆگەنى کردوو.

شەیتان پەرستان

لە میسر لە کوتوپرێکدا کۆمەلەى شەیتان پەرستان دەرکەوتن، لەبەرئەوێ هیج پێشەکیەکیان نەبوو، لەپەر دەرکەوتن، کاتیک (۸۶) گەنجیان ئى دەست گیرا کە (۷)یان نافرەت بوون..خەلکی توشی سەرسامی بوون و پرسیاریان دەرکە مەبەست چیە لەشەیتان پەرستان؟ ئەم بیرۆکەيە لەکوێ دەرکەوتوو؟ کەى ھاتە میسر؟ لە راستیدا هەروەك لیکۆلەری ئەمەریکی(نەلیزا بێت) لەزانکۆی (ایلینوی)دەلێت، سەرمتای دروست بوونی ئەم کۆمەلەيە دەگەرێتەووە بۆیەکیک لەو عەشیرەتەنەى کەبەت پەرست بوون و هەموو دابو نەریتیکیان بریتی بوو لەپیشیل کردنى تەواوی یاساکان، وەکو (بەکارھێنانی مادە بى ھۆشکەرەکان، خواردنى مەى، سێکسى بەکۆمەل، دزی). ئەم لیکۆلەرە، پى داگری ئەکات لە سەر ئەوێ کەشەیتان پەرستان لەسەرمتای سەدەى سیازدەيەمى زاینیدا لە ئەوروپادا دەرکەوتوون، ئەندامەکانی ھەستاون بەئەنجامدانى (سیحری رەش) تا گەشتوونەتە جەنەبۆبە لەکارەکانیاندا، ھەتاوای ئى ھاتوو کەنيسە بۆ رپشەگیش کردنى ئەم کۆمەلەيە بپاری سوتاندنى ئەندامەکانى بڊات، بەلام دەرکەوتنى کۆمەلەى شەیتان پەرستان لەم سەردەمەدا، دەگەرێتەووە بۆ جۆلەکەيەك کەبەرەچەلەك ئەمەریکیە..(نەنطوان لیفي) کەھەستا

بەدامەززاندىنى پەرستگايەك بۇ شەيتان لە (سان فرانسىسكو) لە سالى ۱۹۶۶، ئەم جولەكەيە بانگەوازی بۇ شەيتان پەرستى ئەکرد، تاواى لىهات بلاو بوومو بە ئەوروپا و ئوستراليا، بەلام دەسموستان مايەو، كە بتوانیت ئەم بیروبۇچوونە بلاو پى بکات بە جیهانى نیسلامى و پۇژەهلاتى ناومراستدا، هەتاومکو ئەم بیروبۇچوونە لە پنى کۆمەلەى (هیبز)، كە هاوشیووى کۆمەلەى شەيتان پەرستانە بەسوود وەرگرتن لە مۇسیقای (رۆك) كە گەنجانى پۇژەهلات حەزبان بە گویتگرتنى ئەم جۆرە مۇسیقایە هەيە، توانیان بیری شەيتان پەرستى لە پۇژەهلاتدا بلاو بکەنەو.

ئەو دەولەتانەى ئەوروپاش كە کۆمەلەى شەيتان پەرستانى تىداپەو ئەم پەرستە ئەنجام دەمدن، وەك: ئەلمانیا لەناوچەى (برواكن بابك) لەشارى (هیرتس).. ئەم ناوچەيە لای شەيتان پەرستان، بە شوپىنیکى پیرۆز دادەنریت، لەبەرئەووى بپروایان وایە ئەو پەیمانەى لە نیوان شەيتان و پابەرى پوحییان دکتۆر (فاوست) لەم شوپنەدا مۆرکراو.

لەم جینگایەدا لەسەرەتای هەموو سالتیکدا، دوو ئاهەنگى گەورە ساز ئەکری و شەيتان پەرستان لە هەموو شوپنیکەو ئەمادەى ئەبن، حکومەتى ئەلمانیاى هیچ رینگریەك لەبەردەم ئەندامانى ئەم کۆمەلەيەدا ناکات، بۇ ئەنجامدانى پپۆرسەمەکانیان، تاومکو تۆمەتبار ئەکریت بە پشیل کردنى نازادییەکان، هەتاومکو حکومەتى ئەلمانیا هەستى بە بوونى قوربانى زۆر کرد بەدەستى ئەم کۆمەلەيە، کاتیک شەيتان پەرستان هەل دەسان بەگوشتنى منداڵان بۇ خواردنەووى خوینەکانیان و بۆیەکردنى لاشەو پوخساریان، هەروها تاوانى گەورمیان ئەنجام ئەدا، لە ژیر کارىگەرى مادە بى ھۆشکەرمکاندا، لەبەرئەووە حکومەتى ئەلمانیا هەستا بەدەرکردنیا.. لە ئەمریکایش پۆلیس ژمارەيەكى زۆرى لى دەست گیر کردن.

پیناسە و حەقیقیەتى شەيتان پەرستان

کۆمەلەىکن ئیبلیسیان کردوومتە پەرستراو و پەرورەدگارى خوین، بەجۆرەها شیوہ لى نزیك ئەبنەو، هەندیک هەلس وگەوتیان داھیناومو ناویان ناوہ (عیبادەت)، خۆشەویستى بۇ دەرئەبەرن و داواى پەزماەندى لى ئەکەن. ئەم بیروبۇچوونە، بیروبۇچونیکى کۆنە، بەلام میژوونوسان هاوارنن لەسەر سەرەتای پەیدا بوونى، هەندیکیان لایان وایە کەلە سەدەى

یەكەمى زاینى پەوە سەرى ھەلداو. (غەنوجیەكان) سەپرى شەیتانیان ئەكرد وەكو خودا لە ھیزو دەسەلاتدا، پاشان گەشەى کردوو و (بۆلجیەكان) برۆیان وابوو شەیتان دروستكەرى ئەم بوونەومرو گەردوونەپە.

ھەروەھا ئەم پەرستەنە ھەبوو، لە ھەندىك لە (فرسان الھىكل) كە كەنىسە دروستى كرد، بۆ ئەوێ شەرى خاچ پەرستى پێبەن، لە سالى ۱۱۱۸ز، بەلام سەلاحەدینی ئەیوبى لەسالى (۱۲۹۱ز) لە ناوی بردن و سەرۆكەكەیان لە سیدارە درا، كە ناوی (جاک دى مولی) بوو، لە گەل شوپن كەوتوانی.

ئەمانەوینەى شەیتانیان كێشابوو، لە سەر شیوێ پشیلەپەكى رەش، ھەندىك ھێماو ئامرازیان ھەبوو، وەك ئەستێرەى پینچ لا، كە لەناو پراستیدا سەرى بەرانیك ھەبوو.

(دانى اوشم) ئەلێ: ئەم شیوازی پەرستەنە، بۆ ماومەپەكى زۆر دیارنەما، بەلام لەسەردەمى نویدا بەگروتنیكى زۆرەو سەرى ھەلداپەو، تەنانەت رێكخراو ھەپە بۆ پەرستنى شەیتان وەك رێكخراوى (ONA) لە بەریتانیان و (OSV) لەئێرلەنداو شەش پەرستگا لەئەمریکا، وەكەنىسەى شەیتان كە ترسناكترین جۆرى ئەم رێكخراوانەپە، كەجولەكەى جادوگەر (ئەنطوان لیفی) دیمەزەندوو، لەسالى (۱۹۶۶ز) كە ئەندامەكانیان بە پەنجا ھزار دەرژمێریت و لقیان لەئەوروپا و ئەمریکا و ئەفریقا ھەپە.

بانگەوازی شەیتان پەرستان

بەوتەى (تراولى)، دواى ئەویش (لیفى)، شەیتان شايسەى پێزەو دمیپت و سەپرى بکریت كە لەلایەن خوداوە ستمى لێکراوە (پەنابەخودا)، گاتێك دەرگراوە لەبەھەشت. وە ئەلێن: شەیتان لەو پەپى یەكتا پەرستیدا بوو، چونكە رەمى کردووەتەو كرنوش بۆ ئادەم بەریت، ھەروەھا ئەلێن: شەیتان واز لەشوین كەوتوانى دینیت، كە بۆ خۆیان لەدونیادا بەنارمەزوى خۆیان رابوێرن و سوود لە ژيانى دنیایان ببینن، لەگەل ھەر كەسێكدا پیت خۆشەو ھەرچۆنێك ئەو پیت سێكس ئەنجام بدەو بەرامبەرەكەشت لەسەرى پێوپیستە خۆى بەدەستەو مەبەدات و ئەتوانیت رابوێریت ھەرچەندىك خۆت ئەتەو پیت، بەم جۆرە بانگەشە بۆ كارى ناشەرى ئەكەن، تەنانەت لەگەل نزیكترین كەسیشدا، واتە (محارم)، ھەروەھا

ئەنجامدانى كارى ناشىرىيان لەگەن (مەحرەم)دا، لەلا پەسەندى شىاود، وەك ئەنجام دانى كارى سىكىسى باوك لەگەن كوپرو كچى خۇيدا، چونكە لەلاى ئەمان ھىچ سنوورېك نىيە.

لە شويىنى چۆل و خانوى كۆن و وېرانە كۆنەبنەموو لەسەر دىوارمەكانى وېنەى ترسناك ئەكىش، وەك: (مارو جەمەو وېنەو شىووى نامۇ) ئەم كۆبۇنەوانە ئەنجام ئەمدىن بە ھاوپىيەتى مۇسقىيەكى بەرزو ھاواركەرو ھەندىك ووشە ئەلئىنەو لەسەر شىووى گۆرانى، كە سرودى مەرگ و خۆكۆزى لەخۇ ئەگرىت، لەگەن بەكارھىنانى ماددى بى ھۆشكەرو سەرخۆشكەر بە شىووى زىادەمپەوى، لەم ھالەتەدا لەوانەيە خويىنى يەكتر بلىسنەو، پان پشلىمەك يان سەگىك ھەل دېن و خويىنەكەى بلىسنەموو ئازەلئىكش ھەلەمبۇرېن كەرنەنگى رەش بېت و گالتە بەخويىنەكەى دىمەن و سىكىسى لەگەن ئەنجام ئەمدىن.

بەوتەى خۇيان مەرۇف ئەم ئازادىيەى لەلايەن شەيتانەو بەدەست ھىناو، ھەرلەبەرئەمەشە باومەپان واپە مەرۇف ئازادە جى لەبەرئەكات و جى ئەخوات و ئەخواتەو، جى ئەوئىت ئەتوانىت بىكات و ھەركاتىكىش بىھوئىت بەرېت.. لەلاى ئەمان خۆكۆشتەن ئەبېتە ھۆى بەرزبۇونەموو مەرۇف و ھىچ كىشەپەك نابىنن لە خۆكۆشتەدا.

فەلسەفەى ژيان لەلاى شەيتان پەرستان

شەيتان پەرستەگان كۆمەلئىك باومەپان بەخودا و پۇزى دواى نىيە، ھەروەھا باومەپان بەپاداشت و بەھەشت و دۆزەخ نىيە.. لەبەرئەوە ياساى بىنەپەتەيان لەژياندا بىرېتىيە لەووى زۆرترىن راپواردن و خۇشى ئەنجام بەدىن پېش مەردىيان، ھەروەك (لاى) جەلەكە ئەلئىت: ژيان شەھەست و ئارموزو بىنەنە، مەردنە كەبى بەشمان دىمەك لەخۇشەپەگان، لەبەرئەوە، ئەم ھەلە ھەلگەوتووو لەژياندا، بۇ راپواردن، دواى مەردن ئەژيان ھەپەو نە بەھەشت و دۆزەخ، سزاو خۇشى تەنھا لېرەپە.

سروتو پەرستەكانىيان

سروتى ئەم كۆمەلەپە لەنىوان دوو شتەپە، پان سروتى سىكىسى بى ئەندازە تا ئەگاتە پەلە مەست بوون، پان سروتى خويىناوى كەلە سروتى مەرۇف دەرئەچن، بۇ ئاستىك كەووسف ناكرىت و ئاسانترىن كارىيان لەوانەپە خواردىنى خويىنى مەرۇف بېت، وە گەورمەترىن

كارىيان پېشكەش كىردنى مۇۋە (بەتاپىمەت مىندال) دۈي بىرىندار كىردىيان پان داغ كىردىيان بەناگر، پاشان سەربىرىنەيان بۇ نىزىك بوونەۋە لە ئىبىلىس (نەفىرتى خۇداى لىبىت) پاشان نەرقۇ دەمىن لە شەھەۋەتتىكى پىسۋاگەردا، پاشان كۇتايى نەم سىروتو پەرسىتەشە نەھىتن بە نەنجامدانى سىكىسى بى سىنۋور.

نوسەرى بەرىتانى (جۈيا فرانكلين) باسى رىۋىسى (قەدىسى پەش) نەكاتۋەلەت: (قەدىسى پەش) لەنىۋەشەۋادو لە كەنىسەدا، ھەلەسەت بە سەۋكەپەتى مالىمىكى لەدىن ھەلگەپراۋە ھاۋكارە داۋىن پىسەكانىۋ قوربانىيەكىش نەھىتن بە پاشەپۇى مۇۋە پىس نەكرىت، مالىمەكە جلى پەشى لەبەردەپەۋ دەست نەكات بەسۋاتاندنى مۇمە پەشەكان، لەگەل بەكارھىتانى ئاۋىكى پىرۇز بۇ لەناۋەلگىشانى ئەم مەلە زۇلانەى كە تازە لەدىك بوون.

پەيكەرىك نەپرازىننەۋە، بە كۈندە پەپوۋو شەمشەمە كۆپەرمە بۇقۇ ۋەۋە دىرۋست كىراۋەنى كەزەرمەندىن، ئىنجا مالىمەكە قاجى جەپى دىرۇز نەكات بۇ پىشەۋەۋ كۆنۈپۇزى كاسۋلىكى رۇمانى بە پىچەۋانەۋە نەخۋىننەۋە، دۈي نەۋەى ئامادەبۋان رۇنەچەن لە نەنجامدانى جۇرھە خورەۋىشتى خراپ ۋەۋە شىۋە لەرۇ دەرچۈۋىتىكى سىكىسى لەبەردەم پەيكەرمەكەدا.

(فرانكلين) نەل: بەدلىنپەيەۋە زۇرىك لەخەلگى نەم سەردەمە كۇ نەبەۋە بۇ نەنجامدانى (قەدىسى پەش).

دادۋەر (بىرشاير) نەۋەى دۇزىەۋە كە لەسكۆتلەندە، لەسەدەى جەفەدى زاپىنىدا لەكەنىسەپەكى چۆلگىراۋدا، كە پاپەكانى پوخابوۋ، نەنجام دراۋە.. لەۋ بەلگەنەش كە دەست كەۋتوون، (نوسخەپەك لە ئىنجىلى شىۋىنراۋ، شۈشەى شكاۋى مەى ۋىنەى خاجىكى ھەلگەپراۋە كە لەسەر پەيكەرمەكە كىشراۋە).

لە سالى (۱۹۶۳) ز يەككە لەخانزادەكان چىرۇكىكى سىكىسى بۇ گۇفارىكى بەرىتانى نوسى، دەربارەى (قەدىسى پەش) كە بەجاۋى خۇى بىنىبۋى.

لە جەفتاكاندا شەپۇللىك فىلىمى سىنەمايى بلاۋبوۋەۋ، لە ئەۋروپاۋ ئەمىرىكا، كە باس لەھەلەسۋەكەۋتى ئەمانە نەكات، لەۋانە نەنجامدانى سىكىس لەگەل شەپتاندا.

شەیتان پەرستەکان و مۆسیقا

شەیتان پەرستەکان شاعیری تایبەت بە خۆیان ھەیە، بۆ نووسینی ئەو ووشانە ی کە شەیتان بەرز ڕائەگرتو بۆ جێبۆدان بەخودای گەورە و ھەروەھا بۆ نووسینی ئەو ووشانە ی کە ئارەزووی پێ ئەجوێت، ھەروەک چۆن ئاوازدا ھەری تایبەتیان ھەیە بۆ گونجاندنی ئەو ووشانە لە گەڵ مۆسیقایەکی ھاوارکەر، کە پێتمیکی خێرای ھەیە. ئەو مۆسقایانە ی کە شەیتان پەرستان گوێی لێ ئەگرن، پەیموستە بە ھەندێک تاوانەو کە چەند لاویک پێی ھەستان و تەمەنیان لەنیوان (۱۷-۱۵) سالیدابوو، ھەندێکیان چاومرپی لەسێدارەدانیان ئەگرت، لەسەر ئەو تاوانانە ی کە ئەنجامیان داو، کۆمەڵە تاوانێک، کە مرۆف توشی ڕاچەنین ئەکەن.. شەیتان پەرستەکان بەم مۆسقایانە ناھەنگی گشتی سازنەکەن و گۆرانیەکانیان لەبازاردا بلۆ ئەکەنەو، کە بانگەشە ی تێدا بە بۆ سێکس و کوشتن و خۆکوشتن.

شەیتان پەرستان و سێکس

مەبەستی سەرەکی شەیتان پەرستان بریتی ییە: لە تێرکردنیکی تەواوی شەھوت و ئارەزوو و مەکانیان، لای ئەمان ئەنجامدانی سێکس بە ھەموو شێوێک ڕێگە پێدراو، بە شێوێ گونجاو یان نەگونجاو، بە شێوێ پەسەند یان ناپەسەند، تەناھت لەنیوان ھاوڕەگەزەکانیشدا، واتە: نێر لەگەڵ نێر، مێ لەگەڵ مێ، ھەروەھا چوونە لای نازەل، یان ئەجامدانی داوێن پێسی لە گەڵ لاشە ی مردوودا، پەنا بەخودا!!

ھەروەھا زەوت کردنی ئافرەت و منداڵ بۆ تێرکردنی ئارەزوو و مەکانیان ھیچ کێشە یە ک نیو ئەوانە ی ئەم کارانە ئەنجام نەدەن بە گەسێکی نا ئاسایی دانەنرێن.. ئەندامانی ئەم کۆمەڵە یە باومرپان وایە ھەموو ئافرەتێک دروست و حەلālە بۆ ھەموو نێرینە یە ک، ئەگەر ئافرەتە کە مەحرەمیش بێت، وە ک ئەنجامدانی داوێن پێسی لەنیوان کوڕ و دایک، کچ و براو باوک، گومانی تێدا نیە کە ئێبلیس بە تەواوی زālە بەسەر یاندا.

چۇنيەتى ژيانى مندالى شەيتان پەرستەكان

شەيتان پەرستەكان بەپىي پلان و تەرزىكى تايىبەت مىندالەكانيان پەرومردە ئەكەن، ھەر لەسەرمەتاۋەمۇ لەھەزرىياندا ئەۋە ئەچەسپىنن كە ئەم مىندالانە شەيتانن، ۋە شەيتانى گەۋرەمىش پەرومردەگارىيە، ۋەچەند رېگەيەك بەكارئەھىنن بۇ چاندنى ئەم بىرۈبۈچۈۋە لە ھەزرى مىنەلكانىيان.

بەنۈنەيەك ۋەمىرگىن ئەم بارمىيەۋە: ئەۋىش دان پىندانى كىزۋەلەيەكە، كە لەكۈمەلى شەيتان پەرستان راپىردۈۋە بۇ لاي پىزىشكىكى دەرۋونى ۋە دەلىت: دايك ۋە باۋىك لەشەيتان پەرستان بوۋن، بەردەۋام ئەياندە بەگۈيەمدا كە مىن شەيتانن، بەلام لەشۈۋە مىرۋەدا، پاشان گەۋرەمىۋەم ۋە باۋىم بەم قىسانە ھەبۈۋ، رۇزىكىيان بۇ ئەۋە ھىچ گومانىكەم بۇ دروست نەپىت پىيان راپەيەندەم كە ئاۋىكى پىرۋز ئەپزىنن بەسەرتا، ئىنچا شۈۋە پاستى خۇت دەرئەكەۋىت، چاۋمىرپى ئەم رۈۋدەۋەم ئەكردۈ ئارامم لى بىرۈۋ، دۋا چەند رۇزىك دايك ۋە باۋىك ئاۋەكەيان ھىنا، جەلەكانيان لەبەرم داناۋ ئاۋەكەيان پۇزاند بەسەر پوخسارۋ لەشمەدا، دۋا چەند چىركەيەكى كەم ھەستەم كىرە بوۋم بە بىلەسەيەك ئاگرو لەۋىش خۇم چوۋم ۋە پوخسارۋ ھەندىك شۈپنى جەستەم تۈشى شۈۋاۋى بوۋ، دۋا ئەۋە سەپرى ئاۋىنەم كىرە دەمۋچاۋى خۇم بەشىۋاۋى بىنى، زىاتىر دىنباۋوم كەنەمە پوخسارى شەيتانە بەپاستى.. دۋا ئەۋە گەۋرە بوۋم، زانىم كەنەم ئاۋە پىرۋزە، لەپاستىدا يەككە لەگىراۋە ترشەئۆكە زۇر سەختەكان، ۋەمكو (ئەسىد).

بەپىي ئەۋ راپۇرتانە بىت كە بۇلىسى ۋىلايەتە جىۋازەكانى ئەمىرىكا لەعەپادە دەرۋونىەكانەۋە كۇيان كىرەمەۋە، ئەۋە دەرئەكەۋىت، لىكچۈنكى زۇر ھەيە لەنىۋان قىسە ئەۋەكەسانە كەلە شەيتان پەرستەكان پىزگارىيان بوۋە. شەيتان پەرستەكان تەرزى جۇراۋچۇريان ھەيە بۇ كۈشتىنى ھەستەنەست لاي ئەۋ مىندالانە ۋەك:

❖ پىندانى چەند دىۋىپىك لەماددە سىركەرەكان بەمىندال.

❖ بەكارھىنانى خەۋاندنى مۇگناتىسى. (التنويم الغناطيسى).

❖ لىدان ۋە دىل رەقى بەرامبەريان ۋە بەسۈك تەماشاكىردىيان.

- ❖ قىلّ كىردىن لەجاويان، كەچەند شىتەكەيان پىشان ئەدەن كەلەپىستىدا نىيە.
- ❖ كەنارگىركىرەنيان بۇ ماومىيەكى زۇر، ئەويىش بەدانانىيان لەناو تابوت، يان سىندوقىتەك كەدوور بىت لىيانەو.
- ❖ پىنەدانى خواردن و خواردنەو بەدريزايى رۇز.
- ❖ ھەلۋاسىنيان بەدەست، يان ھاجەكانيان.
- ❖ زۇر لىكرەنيان بەلىدانى ھەندىك نازەلى زىندوو، بە چەقۇ يان خەنجەر، بۇ ئەوۋى لەناخاندان تۇۋى دوزمنايەتى بىچىن و بەناسانى بچەن زۇر پىكىفيان.

سەپنەوۋى خورمۇشت و نەرىت لاي مىندالان

مىندالەكانيان ناچار ئەكەن بە ئەنجامدانى داۋىن پىسى و كارى خراب، وەك: نىربازى (لواطة) و جوونە لاي نازەل و بەشدارى پى كىرەنيان لەناھەنگى سىكىسى پىرھواردا. يەكەم جار مىندالەكە سەگىك يان پىشەلەيەكى بچوكى ئەدەنى، بۇنەوۋى پەيۋىندىيەكى بەھىز لەنىۋان مىندالەكە و نازەلەكە دروست بىت، ئەمەش بۇ ئەوۋىيە خۇشى بىخەنە دلى مىندالەكەو، بەلكو بۇ ھەمەشەكەرنە لە مىندالەكە، بۇنەوۋى ئەم نازەلە لەبەردەمىدا سەربىن، ئەگەر ئەو كارە ئەنجام نەدات كە داۋى لى ئەكەن، لەبەر ئەو دەستەمۇ دەبىت و چەلەۋى بەدەست ئەوانەو دەبىت.. ھەندىكەيان باس لەو ئەكەن كەناچاركاراۋن لەسەر خواردنى گۇشتى مۇۋ، شتى بۇگەن، خواردنى خۇن، خەوتن لەقەبرىسان بەشەو، ئەنجامدانى سىكىسى بەناشكرا.....ەتد.

شەيتان پەرىستان لە رۇزەھەلات

واگومانان ئەبىرد كەشەيتان پەرىستەكان تەنھا لە رۇزناۋادا ھەبن، بەھۋى ئەو بۇشايبە رۇحىيەكى كە لە ناوياندا ھەيە، لەگەل ئەو لادانەكى كەلە ئاپنەكەياندا ھەيەو بەھۋى بچىرانى پەيۋىندىيان لەگەل خۇداى گەورەدا. وامان ھەست ئەكەرد كە موسولمانان و رۇلەكانيان دوورن لەو بەلەيە، بەلام ھەندىك رۇزنامە بەشىۋىيەكى كىتوبىر پىيان راگەياندىن، كە ئەم بەلاۋ مەينەتيە بەسەر ھەندىك رۇلەۋى موسولمانىشدا ھاتوۋە.

پۇۋنامەي(كل الاسرة)ى لوبنانى روداۋى خۇكۇشتىنى ھەزمكارىكى ۱۶سالى بىلاۋكردمۇ، بە ئاگرتى بەردانى سەرى خۇى، ھەروھا دۆزىنەۋى شتى ھەلۋاسراۋو وپنەى ئەندامانى تىپى(رۇك)و چەند وپنەيەكى نىسكەپەيكەر.. لەشكىرنەۋى سەرمەتايدا دەرگەۋتوۋە، كە نەم لاۋە پەيۋىمىندى لەگەل يەككىك لەكۆمەلە شەيتانىيەكاندا ھەبوۋە، بەلام لەمىسىرى شوپنى ئەزھەرو نىسلام، ئەم كارساتە گەورمىيە لە مانكى پىرۋىزى رەمەزانى ۱۷ئەي كۆچى دەرگەۋت، كاتىك كۆمەللىك لاۋ دەستگىر كران بەھۋى ئەم بىروبۇچوۋنە سەرى لى شىۋاۋمۇ خۇشەۋىستى خۇيان بۇ شەيتان دەرپىرۋىمۇ مەبەستىيان نىزىك بونەۋە بوۋە لىتى، لەبەردەم دادگاشدا دانيان بەم كاردە ناۋمۇ دادگاش تاۋانبارى كردون موقتىش حوكمى ھەلگەپراۋى دىنى بەسەردا داۋن، بەلام بەمداخەۋە ئەم مەسەلەيە داخراۋ تاۋانبارمگانىش بەپى ھىچ سزايەك دەرچوۋن.

ھۇكارمەكانى ئەم دىياردەيە

گومانى تىدا نىيە ئەم بىرە پۈجەلە، كە لەنىۋان ھەندىك پۇلەى موسولمانان و بەتايبەت لەمىسردا ھەيە، ھۇكارى ھەيەو ئىمە لىرەمدا ھەندىكىيان باس ئەكەين؛

۱. راگەپاندىكى بىرپلاۋى ترسناك بەپى ھىچ بەندو كۆسپىك، پەرمەيدانى خەپال پلاۋى، بىلاۋكردنەۋى بىروبۇچوۋنى تىكشكاۋ، لە گۇرانى بىتابپروۋ، ھەروھا فىلىمى پوۋھەلمالراۋ، كىتەپو پۇۋنامەى بەدپەشتى و دەست گەۋتىيان بەناسانى و بە نرختىكى كەم.
۲. سىياسەتى وشككىردى سەرجاۋە ئىسلامىيەكان، بىچوك كىرنەۋى پۇلى بانگەۋازخۋازان و قەدەغەكىردى گەپشتى بىروبۇچۈنە شەرىيەكان بۇ خەللى.
۳. تىكەلاۋى نىرومى، كە ھەموو ۋلاتمانى گىرتوۋمەۋە، لەگەل پوۋتەيەكى زۇرو نەمانى پەۋشەت.

۴. ئەو بانگەشەيەى بۇ ئازادى بىروبۇچوۋن ئەكرىت، لەكاتىكدا موسولمانان لىپرسىنەۋىيان لەگەل ئەكرىت، لەسەر نىيەتى ناۋ دىيان.

يقاد للسجن من سبّ الزعيم ومن سبّ الإله فكل الناس أحرار

هێما شەیتانیەکان

ناسان نیه هەموو ئەو کتێب و هێمایانەى کە شەیتان پەرستەکان بە گاری دینن لە یەک جینگادا بخرێنە ڕوو، چونکە پێویستی بە جادو گەرمکی لێزان هەیە، کە شارمزاری تەواوی هەبێت لە زمانی سێحردا، چونکە پیت و هێماکان بە نهینی نوسراون و جگە لە ساحیر مگە ورمەکان کەسی تر شارمزانین، گرنگترینیشیان ئەمانەن:

۱- بازنەى جادووئیی: لە پێڕۆرەسمی جادویدا بە گارنەهێنرێت و هێمایەکی جیهانیە بۆ سێحری ڕەش و سەب، بریتیه لە سەری بەرانیك کە هێمای شەیتان خۆیەتی و ئەم هێمایە نەتوانرێت دەور بدرێت بە بازنەیهك و نەشتوانرێت بازنەگەى پێومەبێ، کە ناسراوە بە بازنەى شەیتان، ئەم بازنەیه لە گاتى جەنگى جیهانى دوو مەدا بۆ وەهه، کە بەر جەستەى ئەو بەلگەنامەیه ئەگات، کە نەتوانرێت لە گەڵ شەیتاندا بە سترێ و بەخوێن ئیمزا بکەرێت.

۲- پێنج ئەستێرەى: بریتیه لە هێمای بەرزبۆنەووە و پێشکەوتن و وێنەى خەیاڵاتى داھێنان ئەگێشت، ئەم هێمایە لای ڕاگەیانندنەکان بە گارد مەهینرێت، هەروەها لە گاتى جادوگەریدا بە گارد مەهینرێت و لەم کارانەدا بە بەرزترین هێما دانەنرێت.

۳- مانگ و ئەستێرە: دروشمێكى ھاوبەشە لە نێوان ماسۆنیەت و شەیتاندا، هێمایە بۆ پەرۆمردگارى مانگ (دایانا) و پەرۆمردگارى خۆشەویستى (فینۆس).

۴- چاوى سێهەم (العين الثالثة): دروشمێكى ھاوبەشە، لە نێوان ماسۆنیەت و شەیتان پەرستەکان، لە سەر دۆلارى ئەمریکى هەیه.

۵- ناوچەو شوێنى سێکسى: ئەم دروشمە هێمایە بۆ ئەو کەنەم شوێن و ناوچەیه تاییبەتە بە پێڕۆرەسمی سێکسى و بەس.

۶- شوێنى قەدىسى ڕەش: خاچى ڕاست و چەپ، دروشمێكى ھاوبەشە، لە نێوان نازیه‌کان و شەیتان پەرستەکان، هێمای خۆرو هەر چوارلای باکوورو باشوورو ڕۆژھەلات و ڕۆژناوای لەسەرە.

۷- بروسکە (هەورە تریشقە): دروشمێكى ھاوبەشى نێوان نازیه‌کان و شەیتان پەرستەکانە.

۸- ئىستېرى داود: دروشمىكى ھاوبەشە لەنىوان چولەكەو شەيتان پەرستەكان و لەبوارى جادوگەرىشدا بەكاردىت.

كوشتارگە (قەسا بىخانىە)

بەزۇرى لەمەرمەرو گرانىت دروست نەكرىت و چاللىك لەناومراستىدا ھەلەمكەنرى، لەسەر شىۋەى پىنچ ئىستېرمىداو بازىنەپەك بەدمورىدا ھەيە، كەچەند ئامرازىكى ۋەك: خەنجەرو شمشىرى دەسك پەشى پىۋەيە، بۇ سزادان و پەرداغى لەزىو دروست كراوى لىيە بۇ خواردنەموى خوين.

ھەلەس و كەوتى نامۇ

نامۇترىن و سەپىرتىن پىۋەرمى كۆمەلەى شەيتان پەرستەكان كەلە مىسر دەرگەوت و ئەندامەكانىشيان دەست گىرگران و سەرمەشت گران و پەكىكىشيان كە قوتابى بوو، ئەگىرپىتەۋە كەھەستاۋن بە پىۋەرمەسەكانىيان، لەپەككە لە پەرستگا كۆنەكانى ئەۋۋلاتەداو پاشان چۈنە بۇگۇرستانىك و لاشەى مردۋىەگىيان دەرھىناۋە، ھەرومەھا ھەستاۋن بە سەربىرىنى پىشەلەپەك، پاخود سەگىك و روخسارو دەستيان لە خوينەكەى ھەلەكەشاۋە لىشيان خواردۋتەۋە. پاشان بەدمورى بازىنەپەكدا سوراپونەتەۋە، بۇ ئەۋەى شەيتان لىيان رازى بىت.. ئەگەر ھاتوو ئەم نازەلەنەپان دەست نەكەوت، ئەۋا دەستى خۇيان ئەپروشىنن، تا خوينى لىبىت و دواى ئەمەش ماددەى بى ھۆشكەر دەخۇن و لەسەر ئاۋازى مۇسىقاي (رۇك) ھەلەمپەرن.

كارىكى ترى نامۇ، كە ئەنجامىيان داۋە، كە لە ھايلى لىكۆلىنەۋەى شەيتان پەرستەكاندا ھاتوو، برىتىە لە رۇيشتىنى چوار گەنج لە شەيتان پەرستەكان بۇ گۇرستانى (البساتىن) و ھەلەلەۋەى پەككە لەگۇرەكان بى ئەۋەى كەس پىيان بزانى، پاشان چۈنەتە ناۋگۇرەكەۋە ھەرىەكەيان لە سوچىكدا بۇ ماۋەى چوار كاتزمىر ماۋەنەتەۋە ھەندىك ووشەو گۇرانييان وتوو كە يارمەتى دەرە بۇ نامادىبوۋنى شەيتان و مامەلە لەگەلەدا، ھەرومەھا كىتبىكى تاپبەتياۋ بۇ پەرستىنى شەيتان پى بوۋە، كە لە ئەمرىكاۋە بۇيان ھاتوو.

شەيتان پەرستەكان ھەندىك ۋەسىيەتەن ھەيە، بۇ شوپىن كەوتۇنغان، لەوانە: سەرىيەستى تەۋاۋ بۇ مەۋلە لە ئارمىزۋو شەھۈمەت ۋە ھەزەمەتەن ئاندا. شەيتان بەرجەستەي ھەمۇ ۋەوانە نەكات كە بېيەن ئەۋەتتى گۇناھ ۋە تەۋان، چۈنكى ئەيىتە ھۇي تېرىۋونى ھەق ۋە سۆز، ھەمۇ ۋەسىيەت ئەكەن بۇ ئەۋەي كە شەيتان ۋەك ئازىزەتەن ھەۋرەي ۋەيە بۇ بەندەمەي، لەبەرئەۋەي مەنەۋە بۇ ئەۋە. (خودا بەن پارىزى ۋە مۇسۇلمانانىش دوۋرىخەتەۋە)، ئەمە چ ھەۋرەتەيەمەكە لەگەل ئەۋ شەيتانەي دوۋمەنكى ئاشكەي ئادەمىزادەكانە ۋە بانگى كۆمەلەكەي خۇي نەكات تەبىئەي پەۋمەي لە دۆزەخدا .

ئەۋ ھۇكەرمانەي پەيۋىستە رەچاۋىكەي لە پەنناۋ خۇپاراستەن لە شەيتان پەرستەكان

چەند ھۇكەرمانەي ھەيە لەۋانە:

۱. بەھىزەردىنى گەيەي پەۋمەردەي لاي گەنجان ۋە تەزەپكەيشتەۋان.

۲. بەرپەرسىيەتەي كەسۋەكەر لەبەۋەي پەۋمەردەي، ھەمۇ ۋە چاۋدەي مەندالەكان ۋە بەنەگەۋەن لە رەھتەر ۋە رەۋەي خەۋەشتەن.

۳. بەرپەۋەي بەردىنى دەرگەكانى رەگەيەندەن، بە جۆرەك كە خەۋەكەي بىلە ۋە نەكەنەۋە تەنەنە ھۇي رەۋەخانەي نەۋەيەك، لەزىرە دەرۋەشەي ئازادەي.

ۋەسىيەتەي مەنەر

رەسپەردەي مەنەر، ئەۋ كەيۋەلەيەي تەۋەي نەخۇشەي ئەۋەزەۋە، رەسپەردەي خۇي نەۋەيە بۇ ھەمۇ كەچكەي لاي مۇسۇلمان، بۇ ئەۋەي لەسەر ئەۋ رەگەيەي ئەۋ نەۋەن ۋە رەگەر بەن ئەۋەي كە ئەمەي تەكەۋەۋە... مەنەي بۇتەنەي ئەگەرپەۋە، سا بەلگەۋە بۇتەنەي نەمەي ئەمەي كەيۋەلە گەۋەيە بۇ دىنەن بۇ باس بەكەم.

بۇ ھەمۇ ئەۋەكەسەنەي خۇشەۋەستەي سەخەۋە سەيپەي ئارمىزۋەي دەرۋەكەي شەيتان لەخەشتەي بەردى... ئەمەش نەمەكەيە بۇ گۇۋەي (شەھەتەتەي) نەۋەۋە.

بۇ: نەۋەرەن ۋە بەرپەۋەرەنەي ئەمە گۇۋەرە پەيەھەۋ ۋەشەنە... نەزەم لەكەۋە دەستەي بەكەم ۋە چۈن كۇتەي پەيەنەن؟! سەتەۋەختەي تال بەرپە ئەكەم.... نەخۇشەي لەنەخەمە شەۋەل نەدەت... نەخۇشەي قۇنەي زەنەم بەرپە ئەكەم، ئەگەر نەمەكەم بۇخەنەۋە، بى گۇمان

ناخۆشی و نەھامەتیەکانم ئەزانو و نەینی ناو دڵم ئاشکرا ئەبێت.. ئەبێت ھیزی خۆم کۆبکەمەو، بۆ ئەوی نەھامەتی و دەردەسەری ئەسرینەکانی خۆم بنوسمەو..

دوای ئەوی بابەتیکم خوێندەو، کە لە ژمارە پینجی گۆڤارمەتاندا بڵاو کرابوو بەناونیشانی (ئایز لە سعودیە... ھۆکارو راستیەکانی).. ئەم بابەتە چەندێک ھەژاندی؟! لە کاتی خوێندنەوی ناویشانەکە، کە لەسەر بەرگی گۆڤارمە نووسرابوو، باوەرم وابوو کە مەبەستان لە من بێت.

بەئێ.. نازانم چۆن چوار نوسخەم بەبێ ناگاداری کړی، سا بەلکو ناوم بدۆزمەو لەبابەتەکەدا.

لاتان سەیر نەبێت و سەرتان سورنەمینی، کە من توشی نەخۆشی ئایز بووم و چاومڕپێ ساتەووەختی دوایین مائاواي ئەکەم، نەخواردنم ھەبەو نەخواردنەو، ھێج خۆشیەک نازانم، جگە لە نزیک بوونەو لەخودا. لە بێ ناگاییدا ئەزیم، جگە لەو کاتانە ی بەبەردەوامی دوعا ئەکەم و ئەپاڕمەو، کە خودا بەبەھەشتم شاد بکات، سا بەلکو ژيانی دوایم لەبەھەشتدا بێت و ئەو ئاسوودەییەم بێتە دی کە بەدوایدایم.....

بەئێ.. من توشی ئایز بووم، لەوانەبە تاقی کردنەو مەبەکی خودایی بێت، بۆ ئەوی بگەرێمەو بۆ پێگەی راست و پەوان. ھۆکاری توش بوونم بەم نەخۆشیە باس ناکەم، چونکە خۆم بەخەجالت ئەزانم لەم بارمەو بەدویم و من لەگەنجانی موسلمانم.

بگەرێنەو بۆلای پەروەردگارتان.....

بزانن ھەموو شتێک کۆتایی دێت، پێویستە لەسەر لاوان کەدوور کەونەو لە رابواردنی حەرام، دوورکەونەو لە سەرپنجی کردنی خودای گەورە.

بەئێ، داواتان لێ ئەکەم ئاوپ بەدەنەو لە دینەکەتان، ئاوپ بەدەنەو لەگەسو کارتەن، لەھاوسەرمەگانتان، دانیابن کە ھەرکەسێک لەبەر خاتری خودای گەورە، واز لەشتێک بەینیت، بێ گومان خودای گەورە تۆلە ی بۆ ئەکاتەو مەبە شتێکی باش تر.

لاوانی ئیسلام..... ناگادار بن.....

دەست گرتنتان بەم دینەو پێگای پزگاریتانە.....

دوعام بۆبکەن، دوعام بۆ بکەن، بە مێھەربانی لێ خۆشبوون.....

خۆشکی نامۆزگاریکەرتان (مەنار)

پىرۈزە كچەكەت دوو گىيانە

نەۋىش يەككى ترە لەقوربانىمىكانى خۇشەۋىستى و شىمتان، كىزۇلەمىكە لەھەپىرتى لاۋىتىدايە، شوى كىردوۋە بەگۈپى مامەكەي، نەۋىش سىتەمكارو دل رەق بوۋەو ھىچ ھەست و شعورىكى بەرامبەرى نەبوۋە، ھەرومھا مەي و مەشروب خۇربوۋە، كاتىكىش داۋاي تەلەقى كىردوۋە دەستى كىردوۋە بەلىدانى .

تەلەق كۇتايى ھات، داۋاي ئەۋەي تەنھا شەش مانگ پىكەۋە بوۋن، جىيا بوۋنەۋە لەيەكتر، بەلام دوو گىيان بوۋ بە كۇرپەلەمەك لە نامۇزاكەي، پاش ماۋمەك ئەۋ خۇشەيە لى تىك جۈۋ، كە بەھۋى جىياۋوۋنەۋەي لە مېردەكەي بەدەستى ھىتابوۋ، بەھۋى مامەلەي خرابو دل رەقەنەي خىزانەكەمەۋە (ۋاتە مالى باۋكى)، بۇيە پەيۋەندى كىرد بەيەككى لەھاورى كانىيەۋە، بۇ ئەۋەي ھاۋخەمى بىت و كەمىك لە ناخۇشەيەكانى كەم كاتەۋە، بەلام پەيۋەندى بەخوداي پەرومىدگارمەۋە نەكرد.

كاتىك پەيۋەندى بەھاورى كەيەۋە كىرد، لەژمارمەكەيدا ھەلەي كىردبوۋ، بەي ئەۋەي ھەستى پى بىكات، گەنجىكەۋەلامى داپەۋەۋە پى ىۋوت؛ ھەلەت كىردوۋە لەپەيۋەندىكەتدا. ئەم گەنجە ئەم ھەلەي قۇستەۋە، بۇ دوۋبارە پەيۋەندى كىردن بەم ئافىرەۋە، دەستى كىرد بە قەسى فرىۋ دەر، بۇ ھەلەتەتەندى ئەم ئافىرەتە .

دەلكان يەك ئەبىنن و لەگەل يەكدا ئاشنا ئەبن، پاشان بۇ رۇزى داۋاي پەيۋەندى پىۋە كىردەۋە، تا ئەھات پەيۋەندىكەكانى زىاتىر ئەكرد لەگەلداۋ ھەۋالى ھەلەبىستراۋو درۋى پىدەدا، لەچارەي ھەندىك لەۋ شتانەي كە لەزىانىدا توشى ھاتوۋە، بەتايىبەت لەبارەي ئەۋەي كە ژنەكەي تەلەق داۋەۋە ئىستا بەداۋاي ژنىكدا ئەگەپىت كە دلى شاد بىكات.

ئەمە ج بەلەيەكە كە ھەردوگىيان ھەمان دەردەسەرىيان توش ھاتوۋە.. دلى كچەكە لىي ئەدا بۇي، قەسى لەگەلدا نەرم بوۋ، ئافىرەتەكەش لەگەل بەردەۋامى پەيۋەندىكەكاندا ناخۇشەيەكانى خۇي بۇ ئەگەپىرەۋە. لەگەل رۇشتى رۇزگارو پەيۋەندى يەك لەداۋاي يەكەكاندا، ئەۋ ووشانەي باسى خەم و پەزارمىيان تىدابوۋ، گۇرا بۇ وشەي خۇشەۋىستى و شەيدايى و ئەۋىن و دلدارى.

رۆژنکیان پئی ووت: پئی خوشه ماره‌ی بکات، به‌تایبمت، که نه‌و نه‌و نافرمتیه نه‌م چاومرپی نه‌کات، داوای کرد بیبینی و نه‌مه‌ی بۆ هاته‌ی دی، داوای نه‌مه‌ی په‌یومندیان به‌هیز تریبوو، ته‌نانه‌ت هه‌ندی‌ک له‌ ئالتونه‌کانیشی پێدا، بۆ نه‌وه‌ی هه‌ندی‌ک له‌قه‌رزه‌ درۆینه‌کانی پئی بداته‌وه‌.

هه‌رکه‌سه‌یک نه‌هات بۆ داوای، رمتی نه‌کرده‌وه‌، به‌ هیوای نه‌وه‌ بوو نه‌و شه‌یتانه‌ داوای بکات، هه‌تاومکو منداڵیکی بوو ناوای به‌ناوای دڵدارمکه‌یه‌ومنا.

داوای ماومیه‌ک په‌یومندی پێومکردو بۆی ڤوون کردموه‌، که نه‌مه‌وئ داوای بکات، به‌تایبمت که ئیستا نه‌توانیت مارمیه‌که‌ی بداتی، داوای کرد که نه‌مه‌وئ بیبینی و بچن بۆ بازارو قاتیک و نه‌لقه‌یه‌کی بۆ بکړیت، نافرمته‌که‌ش یه‌کسه‌ر رازی بوو. پاشان چوون بۆ باله‌خانه‌یه‌کی نیشته‌جی بوونی نامادمکراو.. کاتیک ڤویشن داوای کرد هاته‌که‌ی تافی بکاته‌وه‌، له‌جی‌گایه‌کی هه‌رامو هاوړی له‌گه‌ل سه‌یرکردن و چاوتی‌پړینی شه‌یتان، به‌ئێ شه‌یتان سییه‌میان بوو. گومانته‌ جیه به‌دوو که‌س سێ په‌میان شه‌یتان بیته‌؟!

پیشبینی چی نه‌که‌یت له‌نیوانیاندا؟

بیگومان دامالینی نیمان.. پاشان سه‌رپنجی خودای گه‌وره‌ کرا.. داوین پیسی کرا له‌گه‌ل نه‌و نافرمته‌ پاکه‌دا، پاکو و پوخته‌یه‌که‌ی له‌ناوبراو و داخکرا به‌ناگری سزا.

ئاله‌م کاته‌دا، له‌خه‌وی بئ ناگایی خه‌به‌ری بووموه‌و هه‌ستاو هاواری کردو گریا... به‌لام بئ سوودبوو.. که‌لکی نه‌بوو، داوای کرد بیگه‌پننیه‌وه‌ بۆ ماله‌وه‌، خه‌م و تالی نه‌نوێشی، پیاومکه‌ به‌ئینی پئی نه‌داو پینچ شه‌مه‌مه‌ له‌داوای پینچ شه‌مه‌مه‌ ده‌ستی ده‌ستی پئی نه‌کرد، نافرمته‌که‌ مانگ له‌داوای مانگ چاومرپی نه‌کرد، به‌لام ڤووناکی مانگی نه‌بینی، له‌گه‌ل نه‌وه‌ی مانگه‌که‌ی نه‌بینی، تاوای لی‌هات نافرمته‌که‌ په‌یومندی پێومنه‌کردو پیاومکه‌ له‌ده‌ستی ڤای نه‌کرد، تاومکو به‌دمنگیکی به‌رزوتوند به‌ نافرمته‌که‌ی ووت:

باش گویم بۆ بگه‌ره: نافرمتیکی هاوشیوه‌ی ومکو تۆ ناکړیت ببیته‌خیزانی من، چونکه به‌هیچ شیومیه‌ک متمانته‌ پئی ناکړیت و تکانه‌که‌م نه‌مه‌ دواپه‌یومندی نیوانمان بیته‌ ته‌له‌فۆنه‌که‌ی داخست.. له‌گه‌ل بیستنی نه‌م قسه‌یه‌دا، نافرمته‌که‌ له‌ هۆش خۆی چوو، ڤوېشکراومکه‌ دمرکه‌وت، له‌کوێیه‌ ووشه‌ شیرینه‌کانی خوشه‌ویستی؟ کوا سۆزو به‌زمیی؟ کوا

ئەم بەلئىنانەي لە پەيۋەندىيە تەلەفۇنىيەكاندا بە ئافرىقەكەي ئەدا؟ كۈا ئەم جەلۋىيەرىگانەي بەلئىنى دابوۋ لەكاتى بوگىنىدا بۆي بىكرىت؟

بەم شىۋىيە مایەۋە مانگۈ نىۋىك لەسەر جىگا كەۋت، لەبەر تۈندى بارودۇخەكە، ۋاى لىھات رەقلى لەزىيان بوۋ، بەلكو رەقلى لە مىندالە بچۈكەكەشى بوۋ، چۈنكە ناۋى ئەم بى ۋەھايەي بىرئەخستەۋە.. كاتىك چاك بۆۋمۈ ھەستى بەھسانەۋە كىرد، رۇزىكىيان توۋشى سەرگىزبۈۋەن ۋەل تىكەلھاتن بوۋ، لەھۇش چۈۋ، باۋكى بىردى بۇ نەخۇشخانەيەكى بچۈك، دۋاى تەۋابوۋنى پىشكىنى پىزىشكى، ھەۋالىك ۋەكۈ ھەۋرە بىروسكە لە باۋكى بىدات ۋابوۋ، كاتىك پىزىشكەكە بەباۋكى ۋوت؛ پىرۇزە.. پىرۇزە.. كچەكەت سكى ھەيە، ئالەم كاتەدا دىنيا لەپىش چاۋى باۋكى تارىك بوۋ، بىرۋەشى شەزا، زامانى بەسترا، لە سەرسۈرمانا نەپزانى چى بلىت ۋەچۇن ھەلسۈكەۋت بىكات.

لەكۈئ كچەكەم سكى پىرە، كە مىردى نىيە؟! بەلام بەسەر خۇيدا زال بوۋ داۋاى لەپىشكەكە كىرد كە ئەم ھەۋالە بەكچەكەي نەلئىت.

باۋكى كە دلى ۋەك ئاگرىك بلىئەي ئەدا، ھەر لەگەل گەپشەتنى بۇ مائەۋە ئەپۋىست ئەم ئاگرە دېمىركىنئەۋەم لەزۋرىكدا يەكسەر ئەم ھەۋالەي بەكچەكەي ۋوت، چۈنكە دلى ئارامى نەگرت ئەم ھەۋالەي تىدابىت .

كچەكە كاتىك ئەم ھەۋالەي لەباۋكى بىست، تۈشى شەلمان بوۋ، زامانى لەقسەكردن ۋەستا، سەرى خۈينى تىزا، گىرمانىكى تال گرتى، تۈشى سەرسۈرمان بوۋ، باۋكى لىيداۋ بەسەرىدا ھاۋارى كىرد؛ چۇن سىكت پىرۋوۋ، ئەي داۋىن پىس؟ چۇن سىكت پىرۋوۋ، ئەي سۇزانى؟ بەراستى پىم بلى؛ چۇن سىكت پىرۋوۋ؟

ئىنجا ھەۋالى بەباۋكىدا كە پەيۋەندى چۇن بوۋە لەگەل ئەم پىاۋەدا...

باۋكى كاتىك ئەم ھەسانەي بىست خۇي پى نەگىراۋ كەۋتە لىدانى بەشەق ۋە پىاگىشان، چۈنكە كچەكەي نامۈسى ھىرۇشتۋە بەشمىتان.. كچەكەش ھاۋارى ئەكردو نەگىراۋ ئەپارايەۋە كە لىي بىۋىر ۋە لەترسى باۋكى پايكردو بەرەۋدەرگا كە ھەلھات، تا بۆي دەرچى، باۋكى بەمە شىت گىرۋو.. پارچە ئاسنىكى ھەلگرت، كە لە تەنىشتىيەۋە بوۋ، تىي گرتو كىشاي بەسەرى كچەكەمىداۋ يەكسەر كەۋت ۋە بورايەۋە، خۈين لەسەرى رۇپىشت...

لەم کاتەدا براکە‌ی ھاتە ژوورەو، خوشکە‌کە‌ی بی‌نی کە‌وتوو و خوێن لەسەری نە‌پروات، بە‌خێرای گە‌یانیدە نە‌خۆشخانە و چە‌ند پشکنینێکی سەرھتایی بۆ ئە‌نجامدرا و پیشانی پزیشکی تایبە‌تیان دا، دەرکە‌وت توشی پچ‌رانی دەرمانێک بوو، کە لکاوە بە‌جە‌قی ئە‌و بی‌نینە‌ی کە لە دەرماندا ھە‌یە و چاوی بە‌تە‌واوی لە دەست داوہ!!

بە‌ھۆی لێدانێ باوکی پە‌و کۆرپە‌کە‌ی سکیشی مرد.

ماوە‌ی دە پۆز لە‌نە‌خۆشخانە ما‌یە‌و و پاشان دەرچوو، بە‌لام بە‌کوێری، ھێچێ نابینی و دارێکی بە‌دەستە‌و بوو، وە‌ک پێ نیشان‌دە‌ریک، لە‌مال‌ھە‌میش وە‌کو مردوو لە‌سەر جێ پە‌کە‌ی نە‌ما‌یە‌و. خە‌م لە‌ھە‌موو لایە‌کە‌و دەروری دا‌بوو، خە‌فە‌تیش ھە‌موو لایە‌کی گرت‌بوو.

ھە‌موو شتێکی دۆ‌راند... باوکی لە‌دەست چوو.. منداڵە بچۆکە‌کە‌ی ناوسکیشی لە‌دەستدا.. منداڵی پە‌کە‌میشی بە‌ھۆی پووداویکە‌و مرد.. کاتێک ئە‌و قە‌سە‌ی باوکی بێ‌دە‌کە‌وتە‌و، خە‌م و خە‌فە‌تە‌کانی زیاتر ئە‌بوو، کە بە‌بە رە‌وا‌ی بە کچە‌کە‌ی ئە‌وت؛ خودایە بە‌دەستی خۆم بی‌خە‌مە گۆ‌رە‌و.. خودایە بە‌دەستی خۆم بی‌شارمە‌و لە خۆ‌دا، بۆ ئە‌وە‌ی ناب‌روو چوون و پە‌سواپیە‌کە‌ی لە‌گە‌ندا بشارمە‌و.

دوای ئە‌مە براکە‌ی خە‌زە‌تی نە‌کرد، لە‌گە‌ن تی‌پە‌ربوونی پۆزگادا ما‌مە‌ئە‌ی لە‌گە‌ن نە‌گۆ‌را، ھە‌تا تی‌گە‌یشت جێ لە پشت ئە‌م پوودا‌و و ھە‌یە.. داوای لە‌براکە‌ی کرد بی‌یات بۆ پە‌کێک لە‌و شوێ‌نانە‌ی کە چاودێری پە‌ککە‌وتە‌و بە‌سالا‌چوان ئە‌کە‌ن، بۆ ئە‌وە‌ی ئە‌و تە‌مە‌نە‌ی کە‌ماویە‌تی لە‌وئ بە‌سە‌ری بە‌ریت، چونکە لە‌وئ پە‌کێک ئە‌بێت چاودێری و خە‌زە‌تی بکات.

ئە‌و ھاو‌رپە‌ی کە ئە‌م چێ‌ژکە‌ی گێ‌را‌یە‌و ئە‌لێت؛ لە ھە‌موو نوێ‌ژێکدا ئە‌پارایە‌و و ئە‌یوت؛ خودایە تۆ‌لێ من لەو بی‌با‌و‌رە بکە‌یتە‌و، ئە‌ی پە‌روەردگار.

کیژۆ‌لە‌یە‌ک لە (پال تۆ‌ک لا بە‌ روتی ئە‌مریت

بە‌خودای گە‌ورە نازانم لە‌کوێ‌و چۆن دە‌ست پێ‌بکە‌م؟! زە‌وی لە‌ژێر پێ‌مدا ئە‌س‌و‌را‌یە‌و، لاشە‌م گە‌رم بوو، نە‌خۆش کە‌وتە‌م، خە‌م و خە‌فە‌ت ئە‌وە‌ی ھێ‌نا بە‌سە‌رمدا کە‌ھێ‌نای، دوای ئە‌وە‌ی ئە‌و ھە‌وا‌لە‌م بی‌ست کە ئە‌گەر بخریتە سەر شاخێک خا‌پو‌ری ئە‌کات، ئە‌گەر تی‌کە‌ن بە ناوێکی روون و سازگار بک‌ریت لێ‌لی ئە‌کات، ئە‌گەر پە‌کێک لە‌پیشینە‌کانی ئێ‌مە بی‌بیستایە،

ئەوا ئەو تەمەنەى كە لەژيانیدا مابوو، لە كړنوش بێردندا بەسەرى ئەبێردو داواى لێبۆردنو پاشەپۆز باشى لەپەرورەدگارى ئەكرد.

لە ۱۴/۱۱/۲۰۲۴گۆچى، كاتزمير سىي شەو، لە سى يەكى كۆتايى شەودا، لەشارى رپاز، كيزۆلەپەكى تەمەن بېست سالى بەناوى (س.ح)، بەروداويك مرد، كەبەرد نەرم ئەكات. ئەم كيزۆلەپە خۆى جوان و نامادمنەكات و هەلئەستى بەسەماکردن، لەبەردەم شاشەى كاميراي كۆمپيوتمەرە تايبەتەكەى و وردو درشتى جەستەى نەمايش ئەكات.. پاشان بەبى جلوبەرگ و بەبى شەرم دئەنیشى، دامالراو لەهەموو رەوشتيك، بەرامبەر رېژميهكى كەمى پارە لەبەردەم كۆمەتيك لاوى بېناپرودا، ئەو لاوانەى گورگ ناسان و رەوشتيان دۆراندو، ئەوانەى كە نازانن چاكە و خراپە كامەيه و لەپەراويزى ژياندا ئەزين، لە يەكيك لە پيگەكانى (پان توك)ى بۆگەندا.

كتوپر لە ساتيكي كەمداو لەبى ناگاپيەكى ناكاودا، لەبەرچاوى هەموواندا ئەو كچە كەوتو رووداوگە روويدا، چيرۆكى كۆتايى دەستى بى كرد، فريشتهى گيان كيشان، گيانى كيشاو ئەميش جەستەى نەمايش ئەكردو ئەندامانى شەرمى دەرئەخست، لەبەردەمى كاميراي كۆمپيوتمەرەكەيدا و بلاوكرنەهوى لەرپگەى ئينتەرنيتەوه.. بېگومان سەرخۆش بوو بەشەرابى شەيتان، بەناگا نەهاتەوه هەتاومكو مرد..

ئىستا ئەو مردوو بەبى تواناو هەول و هيز.. بى گومان مردوو كۆتاي پنهات! بوو بەلاشەپەكى خامۆش، جگە لە رۆحى، هەموو جەستەى جېگير بوو، بەلام رۆحى بەرزبۆوه بۆ لاى خوداى گەوره. بەراستى ساتيكي ترسناكە بۆ مائىشاويى، لەكاتى مائىشاويدا چاوى لەسەر باوك ودايىكى نەبوو، چاوى لەسەر قورئان خوێندن نەبوو، لە دواين ساتيدا خەريكى بانگەوازو چاكە كردن نەبوو، خۆزگە لەساتيكي ناسايدا بەمردايە، وەك چۆن زۆربەى خەلكى ئەمرن..

پەرورەدگار پاكى و بېگەردى هەر بۆتۆيه..

خودايە بەو شيوهيه نەمان پەرستوى كە بپويستە بتپەرستين، خودايە لەسەر گوئ راپەلئى خۆت جېگيرمان بكە تاومكو ئەگەين بە ليقاى خۆت و تۆش رازى ئەبیت ليمان.. خۆزگە ئەم كچە بە ليدانى نۆتۆمبيل بەمردايە، ياخود لەناودا بخنكاية، خۆزگە بەناگر بسوتايە يان خانوى بەسەردا بپروخايە.. خۆزگە وابوايه، چونكە كارمەكە بەناسانى

نەرۆیشت، به‌لام ئەو کچه له نان‌وساتی خراپه‌و تاواندا له‌دنیا دەرچوو، خۆزگه‌ تاوانه‌که‌ی تهنه‌ا خۆی بیزانیایه‌و به‌س، خۆزگه‌ له‌مالی خۆیدا پهرده‌ی به‌سهر ئەو تاوانه‌دا ب‌دایه‌. به‌لام له‌بهرده‌م خه‌لکانی‌ک ئەم تاوانه‌ی نه‌نجام ئەداو چه‌ندان که‌سی سه‌رگه‌ردان نه‌کردو نه‌یه‌ینانه‌ سه‌ر هه‌موسو ئارم‌زوو، ئەم که‌سانه‌ سه‌رمه‌ست بوون به‌جوانیه‌که‌ی و شه‌ه‌ومت و ئارم‌زویانی نه‌بزو‌اندو داینه‌گه‌رساندن.....

دوای ئەمه‌ به‌شه‌رمه‌زاری مرد.. به‌ئێ.. مرد!!

له‌ دایک‌ بوو، په‌روم‌ده‌گراو ژیا تا‌به‌رئ..

به‌ئێ به‌رووتی که‌وت، دوای کاتیکی که‌م لاشه‌جوانه‌که‌ی گۆرا به‌لاکێکی بۆنکردووی بیس، هه‌یج دروستکراوی‌ک هاوشیوه‌ی نه‌بوو، نیسکی کلۆر بوو، بێستی‌شی کرم‌ تییدا، به‌لام رو‌وحی به‌ده‌ست ئەو فریشتانه‌وه‌ن، که‌ توندو تیژن و بێ فه‌رمانی خودا نا‌که‌ن و ئەوه‌ی خودا فه‌رمانیان پێ‌ بدات ئەنجامی ئەده‌ن..

بێگومان مرد!! ئەم وشه‌یه‌ چه‌ند به‌هێژه‌ له‌سه‌ر دله‌کان، سوێند به‌خودا به‌ شیوه‌یه‌ک

ویژدان ئەجولێنیت که‌ هه‌یج دیمه‌نی‌ک ناتوانیت ئاوا بیه‌م‌ژنیت و بیه‌زوینێ!

هه‌موو کتێبو فه‌ره‌نگه‌کانی زمان و په‌روان‌بێژی نه‌یان‌توانی یارمه‌تیم ب‌ده‌ن بۆ وینه‌ کردنی ئەو ساته‌ په‌ر مەترسی و تۆقینه‌ره‌، تهنه‌ا یه‌ک وشه‌ له‌وانه‌یه‌ هه‌ستیت به‌م کاره‌ نه‌ویش وشه‌ی: مردنه‌!! ئایا نه‌زانن مردن چیه‌!؟

به‌پراستی تهنه‌ا پراستی‌یه‌که‌، که‌ نێمه‌ گه‌ردومانه‌ به‌وه‌هم و خه‌یاڵ، به‌لام دله‌یایه‌که‌، که‌ گومان‌ی تیدا نیه‌، له‌گه‌ڵ تێپه‌رپه‌وونی کاتدا بۆته‌ گومان‌یک که‌ دله‌یایی تیدا نیه‌، به‌پراستی ساتیکی یه‌ک لاکه‌رمه‌یه‌، کاتژمێری نه‌هامه‌تیه‌، که‌ پراستی تیدا به‌ده‌رنه‌گه‌وئ و په‌روان‌کی دله‌یایی تیدا به‌دی نه‌کرئ.

به‌ئێ.. به‌رئ کرا به‌رمو لای په‌روم‌ده‌گار، له‌گه‌ڵ خۆیدا دوا‌ین ساته‌کانی مه‌ستی و بێ ئاگایی برد . ئەو بێ ئاگاییه‌ی بوو به‌نازارو داخ و به‌شیمانی، به‌لام له‌کاتی‌کدا به‌شیمانی سودی نه‌بوو..!

به‌پراستی سه‌رمه‌مه‌رگ و گیان‌ کێشان یه‌خه‌ی پێ‌ گرت، رو‌وحی به‌رمو لای په‌روم‌ده‌گار به‌رز بووه‌، سه‌فه‌ری مه‌ینه‌ته‌ی و ده‌رده‌سه‌ری ده‌ستی پێ‌ کرد، له‌دوای سالانی‌ک له‌ گالته‌ جارێ و

بى ئابرووى، كاتى يارى و بەزم و رابواردن بەسەرچوو، تالپىيەكەى ماپەو، ئىستا خۇراكى كرم و چالنىكى تارىكە، كارە چاكەكانى گەم و بى نرخن.

دەنگە خۇشەكەى كپ و بىدەنگ بوو، چاوە سىحر نامىزەكانى داخران، لەش و لارى لەجولە كەوتن، روحى ماپەو بۇ ناخۇشى و نەهامەتى لە گەشتىكدا كە لىوان لىوہ لە نامۆى و غەرىبى، هىچ ھاودەم و ھاورىيەك نىيە، جگە لەكرەموى باش.

كاتىكى ترسىنەرو دلتەزىنە، كەپياوچاكان لى ئەترسن و لە پىناويدا چاكە نەكەن و داواكارن لەو ساتەدا لە كپنوش بردن و پارانەمدا بن، يان لەگردد دۆلىكدا بەشمەيدى سەربىننەموو پىزدار بن.

بەلام ئەم كچە دىت تا بەشى خۇى لەدمەردەسەرى و تەنگ و چەلمەومەربگرىت.. بەلى.. لە حالەتى رووت و قوتى و بى ئابرويدا، لەحالىكدا مروۇف شەرم ئەكات باسى بكات.

ئەم كارەى نەجامدا، لەكاتىكدا سى يەكى شەو تى پەرىپوو، نەكاتەى كە دەنگى كەلەشىرەكان بەرز ئەبنەوہ بۇ بانگ كەردنى بەندە چاكەكان، بۇ خوداپەرستى و پارانەوہ لەپەرومەردگار.

بەلى.. ئەوانەى لەخودا ئەترسن، پائەپەرن و جى يەكانيان بەجى ئەهیلن و روو ئەكەنە خۇشۆرىن و دەست نوێزو بەرمال و نوێزكەردن، پاشان ئەچنە كپنوش و بەملەكەچىەوہ ئەپارىنەوہ و داواى يارمەتى لەخودا ئەكەن.

فرمىسك لەچاوياندا قەتیس ئەمىنىت لەترسى خودا و ھەزەردىيان بۇ بەھەشت و پەنا گەرتىيان بەخوداى پەرومەردگار لە دۆزەخ.. پائەپەرن لەخەو و گوئى پاپەلى خودا ئەكەن و دلەكانيان پەر ئەبىت لەرووناكى و كامەرانى و شادى.. خوداى پەرومەردگار پەرزى نەعمەت نەرزىنىت بەسەرياندا، ئەمە كاتى خوداپەرستى، كاتى مەھربانىيە، كاتى مەزىرى مل كەچى و كپنوش و گریانە، لاإله إلا الله ئەم كاتە چەند خۇش و پەر سۆزو پاپە بەرزىيە، دلەكان بەيادى خودا دىنە جۇش و شەيدى لىقاي خودا ئەبن، جەستەكان ئىسراحت ئەكەن. لەشوىنى عىبادەتەكانيان تەنھا فرمىسكى بەخوێ ئەبىنى، ناوچەوانىكى رووناكى كپنوش بەرو ئەزىزى ماندوو، بەھۆى زۆرى و مستان لەشەونوێزدا .

كەسانى خوداناس ئەچنە خەلۆمت و موناچاتى پەرومەردگارىيان ئەكەن، ئەندامەكانى جەستەيان ئەلەرزىت، كاتىك تاوانەكانيان بىردەمكەوتەوہ، بەردەوام داواى لى خۇشبوون لە

خودا ئەکەن و پەشیمانی دەرئەبەر، تاوانەکانیان ئازاریان ئەدەن، یادى گەورمى پەرومردگاریان ئەکەن و هیمن و ئارام ئەبنەمو پاشان یادى سزای خودای گەورەى بەبیردیتەموو ئەلەرزن و ئەشلەزین.

پاکیزەییەم لەدەستدا، سەرمقاش لەنەخۆشخانەو

پیش ئەوەى چیرۆکەکەم بنوسم، زۆر زۆر دوودل بووم، لەبەر شەرمەزاری و خەجەلەتیم لەوگاری ئەنجام دا.

بەلام ئیستا هەموو هیزی خۆم کۆدەکەموو چیرۆکەکەم ئەگێرمەو، تاوێکو هەموو لاویک بێخوینیتەموو نەفس و ئارموزووکانیان بەرمو هەلدێریان نەبەن.

من کیزۆلەیه‌کی تەمەن بیست و دوو سائەم، ئەم رووداوێم بەسەرھات پیش سائیک، خۆزگە تەمەن بومستایەو ئەم رووداوێم بەسەرئەھاتایە خۆزگە ھەر لەدایک نەبومایە، سائیک بەسەر ئەم رووداویدا تێپەریوو هەموورۆژێک کاتیکی لەخەو هەلئەستەم خەمو خەفەت دامەگرێ، بەھۆی ئەم رووداوێم، گە خۆم بەسەرخۆمەم هینا.. بەراستی ماندوو بووم لەگەڵی و سەرمناشت کردنی خۆم.

رۆژێکیان دایکم نەخۆش کەوت، منیش بێدەم بۆ نەخۆشخانە، نەمزانی بەرموگۆتایی لەناوچوونی خۆم ئەجەم، چوینە بەشی فریاکەوتن، من جل و بەرگی بالاپۆشیم لەبەردابوو بەشتۆمێک کەجێگەى سەرنج نەبووم. کت و پێ گەنجیتەم بێنى زۆرسەرمناجم ئەدا، لەگەڵ دایکم چوویمە ژورموو و چەند پشکنینیکمان بۆی ئەنجام دا.

لەبەرئەوەى ئەم بەشەى فریاکەوتن تاییبەت بوو بەئافەرتان رووبۆشەکەم (نقاب) لە سەر دەم و چاوم لابرد، کاتیکی ئێمە چاومپێی ئەنجامی پشکنینەکەمان ئەکرد، یەکسەر دەرگاگە کرایەو، بێنم هەمان گەنجی پێشوو بوو، نەمتوانی چاوم لەناستیدا دابخەم، یان رووبۆشەکەم بەدەموو بەروخسارمدا، بەلکو سەیر کردنەکەم زۆر بەجۆش بوو بۆی، چونکە گەنجەکە زۆر جوان بوو، چەند جارێک سەیری یەکترمان کرد، توانیم دایکم بخاھێنم و پیش دەرچوونمان لە نەخۆشخانە ژمارەگەى وەربگیرم.

راویژ دەستی پێ کرد، راویژی دۆزەخیانە، لە قەسەى یەکەمدا پێی ووت: ئەمەوێت شووم پێ بکەى..

بېم ووت: چۈن ئەبىت كە تۇ ھىچ لەبارى منەۋە نازانى؟!

ۋەلامى دامەۋمو ووتى: كەسەرسامم بەبالاۋۇشەكەت، ۋەنەۋى سەرسامىيەكەمى
زىادىكردوۋە بىنىنى چاۋمگاننە!

نازانم راستگۇبوو يان نا؟ قەسەكانى كارى تىكردم، بەلكو سىحرى لى كردم بە
دەستەۋازدە دەربرىنەكانى.

بەيۋەندى نيوانمان بەردەۋام بوو، تاۋمكو داۋى لىكردم لەگەلئىدا بىچمە دەرۋە، ھىچ دوو
دل نەبووم چونكە مەنەيەكى كۆپرانەم بىنى ھەبوو، چەند جارىك دەرچوۋىن بىكەۋە،
جارىك لەگەلئىدا رۇيشتەم بۇ مالى خۇيان كەلەسەردان بوون، جارىك بۇمالى خوشكەكەى،
جارىكى تر بۇيەككە لەو شوقانەى گەنجان بەكرى نەگرن، منىش جلوبەرگى بياوم
لەبەرگەرد، لەكراسو دىزداشەۋ عەگال، لەگەلئىدا چوۋمە ژوورەۋە بەبى نەۋى كەس
ھەستمان بى بگات. رۇزىكەيان لەگەلئىدا دەرچوۋم، زۇر جوان خۇم گۇرپىبوو، چوۋىن بۇ مالى
خوشكەكەى، نەمزانى ھەموو شتىك لەدەست نەدەم.. ژيانم.. شەرفەم.. پاكىم.. شەرمو
حەيام.. گەۋھەرى ژيانم، نەۋىش گەۋھەرى ھەموو كىزۇلەيەكە، كەشانازى بەكەرامەتيەۋە
بگات لەگەل پاكىيەكەيدا، بەلام من زۇر بىناسانى لەدەستەم دا.

ھەرچەندە ئەۋ گەنجە بەرپرسيار بوو، بەلام من زۇر زىاتر بەرپرسيارىتەم لەسەر شان
بوو، چونكە ئەۋ نەيئەۋىست بگاتە ئەۋ پادەيە، بەلام من لەخشتەم بردو شەيتانىش
كارمەكى لەبەرچاۋمان جوان كردو توشى تاۋانىكى گەۋرە بوۋىن كە بىرىتيە لە زىناۋ داۋىن
پىسى!!

دەۋى ئەمە بەشىمانىۋ شەرمەزارى دەستى پىكردو ووتە: ئەى خودايە جى بىكەم؟
پرسيارى زۇر بەبىرەمدا ئەھاتەۋ نەچوۋ، ھەتا ھەستەم كىرەمكو شاخىك بەسەر سەرمەۋە
بىت، ھەفتەيەكى نەبىرد نەم گەنجە لەگەل كەس و كارى ھاتن بۇ داۋام، زۇر دلخۇش بوومو
باۋمىم نەنەكەرد، بەلام خەتەى كەس و كارى خۇم بوو.. كەس و كارم ئەۋ گەنجەيان قىۋل
نەبوو، لەگەل گىريان و تەكەردنەم بەلام رازى نەبوون.. ئەۋ گەنجە بى ھىۋا نەبوو، چەند
جارىك لەگەل كەس و كارىدا ھاتنەۋە بۇ داخودازىم، بەلام كەس و كارم بەھىچ شىۋەيەك
رازى نەبوون، بەتايەت برا گەۋرەكەم ھەمىشە لى كردو ووتى: نەگەر جارىكى تر بىتەۋە
خراپى بەسەر نەھىنەم.

نەم گەنجە لەژیانی مندا نەماو منیش مامەووە لەگەڵ زەلیلی و نەنگی خۆمدا.. هەتاوەکو کە؟ نازانم!

نیستا دوو دڵ ماوم نازانم چی بکەم؟ زۆر کەس هاتنە داوام و نەم توانی رازی بێ بەو شیومیە...

نەبیئت هەر رازی بێ بەلام نازانم ئەوکاتە چی بکەم، چیرۆکی نەهامەتیم کۆتایی نەهات.. دواى نەم پرووداوە بۆ ماوەى هەشت مانگ بە پارایی و بیروھۆشیکی ئالۆزمووە مامەووە، جارێکی تر لەگەڵ گەنجیکی تردا تیکەوتەم، دواى ئەوێ پروداو بەسەرھاتی خۆم بۆ گێرپاوە، ووتی: ئەتوانم یارمەتیت بدەم، زۆر دڵخۆش بووم و بروام نەنەکرد جارێکی تر بۆژیانی سروشتی و ناسایی خۆم بگەرێمەووە کەرەمەتم بۆ بگەرێتەووە، بەلام نەمزانی ئەمە گورگیکەو ئەپەوێت هەلەم خەڵەتینییت و فێلم لێ بکات.

جارێک بێی ووتە: ئەتەم بۆ نەخۆشخانەیکە و دکتۆرێک ئەناسم ئەتوانییت یارمەتیت بدات و بە نەشتەرگەرێکی بچوک کە تەنھا نیو کاترێم ئەخایەنییت، ئەگەر پێتەووە بۆ سروشتی جارانت.

باومێم بەقسەکانی کرد، لەبەر ئەوێ من هیچ شتێکم دەربارەى نەم شارە نەمزانی و شارمزا نەبووم. زۆر دووری خستەووە لەشار، پاشان زانییم جگە لەگورگیکی برسی زیاتر هیچی تر نیە، نەمزانی چی بکەم؟! هاوارم کردو زۆر پارامەووە گریام کە وازم لێ بێنێ ... بەلام ئەو زۆر پێ داگری کرد، تەنھا بەرمنگاریبوونەووەم لەبەردەمدا ماو زۆر بەتوندی بەرمنگاری بوومەووە، ئەویش زۆر بەتوندی لێیدام و جل و بەرگەکانی دێراند، کەزانی ناتوانییت دەستم لێبەت، ناچار گەراندەمیەووە بۆ شوێنی خۆم و ئەو رۆژە وەکو مردوو وابوو.

لەکۆتایدا بۆم دەرگەوت چارەسەر تەنھا لای خودایەو گەرانیەومیە بۆ لای ئەو، پاشان پەنام بردە بەر خوشکەکەم لەم دەردو بەلایەداو تەنھا خودا ئەزانیت چیم بەسەر هات.

ئەى خوشکەکانم ئەمە ئامۆزگاری منە بۆ ئیوە: پارێزگاری لەو گەوھەرەى خۆتان بکەن، چونکە گەوھەریکت هەمە بەرامبەر هەموو سەرۆت و سامانی دۆنیایە.

بەلای گەورەتر و کارسات ئەومبوو چەندان جارویستەم خۆم بکۆزم، بەتایبەت کاتیک سەیری دایکە هەزارەکەم ئەکەم، ئەزانم گومانى پاکى و پەوشت بەرزى بەکچەکەى هەمە،

بەلام نازانیت من خیانتەم لەو متمانەیه کرد، کە کەس و کارم پێمیان هەبوو، خۆم پێ نەگیرا لەبەرانبەر لەزمتو ئارمژوووە درۆینەکاندا، ئیستا من لەمانەووم، بەلام نازانم هەتاکە؟! تەنها خودای گەورە ئەزانیت و بەس.

فاتینە (گومرا)

ناوی فاتینە (گومرا) بوو، وەک ناومەکە وایبوو، چاوەنترسو و نازادو خاوەن متمانە لەهەموو شتێکدا تەنها لەناویدا نەبیت، گەڕێک لەلای ئەو ئەو وەبوو دڵێکی باشت هەبیت، ئیتر قەیناکە تێکەڵای کێ ئەکەیت، جێ لەبەر ئەکەیت و جێ ئەکەیت. شەوێک هاوڕێکانی کۆنەگاتەووە بۆ ئاهەنگی جەژنی لەدایک بوونی، جەژنێک کە خودای گەورە بۆمانی دیاری نەکردوو، بەئێکۆ لەبێباوەرێوە بۆمان ماوەتەو، وەک چاوەنترسو و لاسایی کردنەو.

(هەرکەسێک خۆی وەک نەتەوێک لێ بکات و لەوان بچیت، ئەوا لەگەڵ ئەواندا حەشر ئەکریت) پەنا بەخودا!! بێ گومان (فاتینە) لە جوانترین شێوەی جلوبەرگدا خۆی گۆڕی بوو، بەدەوری هاوڕێکانیدا ئەسۆراپەو، پێکەنین لێرەو لەوێ بەرزەنبۆو لە هاوڕێکانی پەرس: کەچەکان ئەزانن ئاهەنگەکانمان لەجێ کەمە؟ بەجەند وەلامێک وەلامیان دایەو. ووتی: نا، سوور بوو لەسەر پەرسیارەکی.. پاشان خۆی وەلامی دایەو و بەپێکەنینەو ووتی: لە(علیاء)ی پێڕێزی کەمە، دەنگی قاقای پێکەنین لە هەموو لایەکەو بەرزبوم.

پەکیکیان وەک بەرگریەک ووتی: ئەم هەموو گەڵتە پێ کردن و پێکەنینە چیە؟ ئەو (علیاء) هاوڕێی هەموومان نیە؟! ئایا ماوەیەک لەمەوبەر هاوڕێمان نەبوو لەبەزم و ئاهەنگی شەوانەماندا و خودای گەورە هیدایەتی دا؟! ئافەڕین بۆ ئەو ئیستا لەدوانگە نوێژ و قورئاندا و ئێمەیش لە بێ ئاگایی و نەقامیداین! ئێمە دوا جێ کەوتووین؟ ئەو دوا پۆزی دوا کەوتوو.. بۆ پەرسیارێ ئەکەن؟!

پەکیکی تر ووتی: پۆشتوین بەدوایدا، بۆ ئەوەی بانگی بکەین بۆ ئاهەنگە، بەلام بیانوی هێناوە و ئامۆژگاری و وانەی پێشکەش کردین و دەربارە پەشت و ئاین و خوو و نەڕیتی کۆمەڵایەتی بۆمان دا.

(فاتینە) ووتی: (علیاء) ساویلکەیه! بێشتر زێرو نازاد بوو، بێش ئەوەی گەوجی ئەم نایە توشی ببیت و لەناوماندا ببفرێت، پەنا بەخودا! پاك وبێ گەردی بۆ خودا! دین بوومته گەوجی و شیتی!!

(فاتینە) لەسەر قەسەکانی بەردەوام بوو ئەپووت، بەراستی (علیاء) ساویلکەیه! زۆر بەزوویی هەلگەراپەوهو هەزری تێکچوو، جل و بەرگەکانی درێزکردوو و شێوەی پوخساری وەك پیرێزن و گوندنشینەکان وایە، لەوش خراپتر قەزی بوومته کالایەکی حەرام لەزێر ئەو سەرپۆشه پەشه داپۆشراوە!!

(علیاء) لەبیری چوووە کە تەنها دڵ لای خودا گرنگە، ئەوانی تر هەمووی دیمەن و ڕووکەشن و هیچ نەرخێکیان نیە.

باشان فاتینە بەردەوام بوو لەسەر قەسەکانی لەبارە (علیاء) مەمو ووتی: ئەو ئەمان ترسێتی بەوەی کە خودا ئەو شوێنانە (لەشمان ئەسوتێتی) کە دامان نەپۆشیوە، ئەو ناگاداداران ئەگاتەوه لەشتێک کە ناوی مردنە، لەشتێکی تر ناوی ئەنی ئیپرسینەوهو حساب و حەشر... کەچەکان گۆی بگرن ئەو بەرپرسیاریتی لە خستەبەردنی لاوان و فریودانی پیاوان ئەخاتە سەرشارانی ئێمە.

پەکیکیان ووتی: بەئێ... وەسوسەو بیرکردنەوه (علیاء) ی کوشتووە! لەبیری چومتهوه کەپیاوان بۆ ئێمەو ئێمە بۆ پیاوان دروست بووین.... (علیاء) ساویلکەیه لەکوێ گەنجیکی وەك خۆی دەست ئەکەوێت؟ لەکوێ هاو دەمی و بەختیاری دەست ئەکەوێت؟ خۆی کوشتووە بەم دینەوه، ئەو لەتەرۆکی لاویدا، ئەبیت کارێک بکەین بۆ ڕزگارکردنی .

باشان دەنگیان لێ بەرزبۆوه... ئەبێ فریای کەوین... ئەبێ فریای کەوین .. بێش ئەوەی خۆی بکوژێت بە عیبادەت و مانەوهی لەمالەوه.. نەبازارێک، نەناهەنگێک، ئەمە چ تێگەشتنێکی هەلەیه بۆ دین، بەراستی ژيان ڕابواردن و خۆشیه، بەلام ئێمە ئیستا لەکوێن و مردن لەکوێیه؟!

بەئێ: ئەمەین کاتێک کە پێرۆپەککەوتە ئەبەین.

ناهەنگ کۆتایی ھات و حەوت سال تێپەڕی، (علیاء) زانکۆی تەواو کرد، بەلام چی بەسەر فاتینەدا ھاتو چیش بەسەر(علیاء)دا ھات؟ وەرن لەگەڵم و گۆیم بۆبگرن تا بەدوای

جیرۆكەكەدا بېرۆن بەلام لەشۆننێكى ترمو، لە نەۆمى چوارەمى يەكێك لەنەخۆشخانەكان، لەپەكێك لەزورمگاندا دىنگى نالەى نەخۆشك بەرز نەبومو، ئەم دىنگو نالەيه چەند مانگ بوو بەردەوام ھاوارى ئەكرد، پزىشكەكانىش بى ھیوا بووبوون لى، كەس نەیتوانى ھیچى بۆ بكات، بەرستارمەكان بەردەوام گوێيان لەناھو نالەو نزولەى بوو، تاومكو شەوێكیان پزىشكێكى تازە ھات بۆ نەخۆشخانەكەو بەزورمگاندا ئەسوراپەھوو كەتوېر گوێى لەمدىنگو نالەيهك بوو نەیتوانى ھەرامۆشى بكات، ھەندىك دەرمان و ماددەى ھېوركەرموى بردوو چوو زوورى نەخۆشەكە، دەرگای كەردم، ئافرەتێكى بىنى لەسەر قەرموێلەيهك كەوتبوو وەكو بى ھۆش وابوو، لىدانى دلى تاھى كەردم زۆر بى ھېزبوو، خەريك بوو لەلىدان ئەكەوت، ھەناسەى ھىواش و شىواو بوو.. لەتەنىشتىھو دانىشت و ھەندىك دەرمانى بوژنەرموو ھېوركەرموى پىداو پاش كەمێك بەناگا ھاتەھوو راست بوموو بەجواردمورىدا چاومەكانى گىراو پاشان چاومەكانى لەسەر پزىشكەكە ئۆھرى گرتو بەدەستە لاوازمەكانى چاومەكانى ھەل گۆفت..پاشان زياتر شىواو واھى وىرماو بەپزىشكەكەى ووت: بىم بلى تۆ كى؟ وەك ئەھومواھە تۆ بناسم، تۆ كى؟

پزىشكەكە ووتى: من پزىشكەكە دايكەكەم .

نەخۆشەكە ووتى: من پرسیار دەربارەى ناوكمەت ئەكەم نەك پىشەكەت، پرسیارت لى ئەكەم تۆخوداى گەورە تۆ(ەلىا) نیت؟ بەلى تۆ(ەلىا) ى؟

پزىشكەكە بە سەرسورمانەھو ووتى: بەلى من(ەلىا)، پاشان نەخۆشەكە باومشى پىدا كەردو نوساندى بە سنگى يەھوو ماھى كەردو دەستى بەگريان كەرد.

(ەلىا) زياتر سەرى سورماو راچەلەكى و لەدلى خۇيدا ووتى: ئەبىت ئەم نەخۆشە كى بىت؟ ئاى ئەبىت شىتەى لەگەلدا نەبىت؟ بەلام چۆن منى ناسى؟! پىشتەر دەرمانم پى نەداھوو ئەمە يەكەم شەھمە لەم نەخۆشخانەيه!

پاشان (ەلىا) بىرى لەپاىردوو كەردموو سەپرى نەخۆشەكەى كەردو نەپنەزانى جى بكات.. پرسیارى لەنەخۆشەكە كەردو ووتى: ئاى پىشتەر يەكەمان بىنىوھ؟

نەخۆشەكە بەدەنگىكى تاساھوو وەلامى دايەھوو ووتى: بەلى چەندىن جار يەكترمان بىنىوھ، لەھوتەى تووشى ئەم نەخۆشەى بووم كە بۆ ماھى سى سال ئەجىت ناوو وینەكەتم

لئ جیا نابنەو. ئای (علیاء) من بووم گۆشتەکەتم نەخواردو گالتەم بئ نەکردی، من (فاتینە)ی ھاوڕێتەم، پاشان دای لە قوڵپەیی گریان و نالە.

(علیاء) سەری سورماو نەیتوانی قسەبکات، باومەری نەنەکردو ووتی: توخودا تۆ(فاتینە)ی؟! مەحالە!

(فاتینە) بەدەنگیکی گزۆل و بچربچرەو ووتی: بەئێ من بووم کە پۆزێک بێیان نەوتم (فاتینە گومرا)..

(علیاء) داچەمبەو و باومشی پێداکردو دەستی بەگریانیکی زۆر بەکۆل کرد، پاشان (فاتینە) گەوتە گێرانیوەی چیرۆکی حەوت ساڵ لەمەوبەری و ووتی: بەکالۆریام تەواو کردو هەوڵم دا درێژە بەخویندن بدم بەلام نەیتوانی.. من لەهەموو شتێکدا مل ھۆر و پاخی بووم، گومانم لەخودای گەورە نەبوو، بەلام باومەرم وابوو کە خودا تەنھا داوای نەوێم لیکردووم کە دڵم باش بێت و بەس..

زۆر کۆر و کچی گەنجم ناسی، پاشان پەییومەندیم بە پیاویکەووە کرد، کە لەرێی کارمەمەووە ناسیم.. پەکترمان خۆشویست. بەلام لەژیانیکی بئ ناگایدا نەژیاین، دوور لەپەروەردگار، دواي ھاوسەرگیری خودای گەورە منداڵێکی جوانی پێداين ناوم (سەوسەن)، بەناوای ئەو ھاوڕێیەمەووە گەتۆش ئەیناسیت، پاشان ئازارێک لەسکەدا پەیدا بوو، چۆم بۆ لای پزیشکەکان و ووتیان: ئەو (قورحە)یە، چارەسەرم بەکارنەهێنا بەبئ سود، ئازارمکانم سات لەدواي سات زیادیان ئەکردو خەم و خەفەتیشم زیادي ئەکرد، بەلام من بەبئ ناگایی نەمویت پشت گوێی بخەم، تەندروستیم زۆر خراپ بوو، پشکنین (فحص) م بۆ ھاتەووە کە ئەپووت سەرھتای کیستیکی پێس لەگەدەمدا ھەیە، بەم شێویمە (قورحە) گۆرا بۆ شێرپەنجە، پاشان شێرپەنجەکە زیاترو گەورەتر بوو، ھەتا لە پێی خستەو ئالێرمدا کێبەرکی ئازار نەکەم و چاومەری مەرگ نەکەم. کچەکەم ئیستا چوار سالانەو چوار مانگە نەم بینووەو پیاومکەم دووھەفتە ئەبێت نەھاتوو بەلام، بەراستی ماندوو بوو لەسەردان و ھاتوچۆم.. لەوانەشە بێزارو وەرس بویت لێم، (علیاء) کاتێک گوێی لەم قسانە بوو خۆی بئ نەگراو دا بە قوڵپەیی گریانێکی بەکۆل، پاشان چوو تەنیشتی (فاتینە)ووەو گوێی بەسنگیەووە دای ئەداوەو نازامی ئەکردەووە پێی ووت: دان بەخۆتدا بگرە (فاتینە)، دان

بەخۆتدا بگرە، من تۆ ئەناسم نازاوە بەهیزی، بئى هیوا مەبە لەبەزمىی خودا.. بئى ئومید مەبە، بەلکو خودای گەورە شفات بدات، لەوانەیه ئەمە تاقى کردنەوهی خودایى بێت، خۆت بدە بەدەست قەزاو قەدمى خوداومو ئارام بگرە، ئارام گرتن جوانترین شتەو خودای گەورە لەگەڵ ئارام گران دایە.

(فاتینە) هیور بوموو ئەیووت: پەرورەدگار لێبوردنت .. پەرورەدگار لێبوردنت .. تەنھا تۆم هەى، ئایا پەسەندم ئەگەى، خودایە بەزمیت .. بەشکو تاقى کردنەومبێت .. نەخێر ئەمە تۆلەیه، بەراستی تۆلەى ئەو کەسانەیه، کە گومراو سەرلێشواوم کردن. (علیاء) ئەمە تۆلەیه، چەندئى خۆم گێل ئەکرد، لەقەسەکانى دایکم، خودایە چەندان گەنجم گومرا کرد، چەند گێژۆلەم توشى خراپەکاری کرد!! پاشان ئەم ووتەیهى دووبارە دکردهوه: مردن لێم نزیکبەرەوه.. مردن لێم نزیکبەرەوه.. چونکە خەیاڵ پلاو بوومو وامزانى مردن تەنھا گەورەو پیرمەکان ئەباتو واز لەگەنجو جوانەکان ئەهێنێت! نەفسو شەیتان هێلێان لێکردم، هیواخوازى لەخشتەى بردم.

پاشان پرسیاری لە(علیاء) ئەکرد: ئایا راستە گۆڕ تاریکە؟! ئایا راستە گۆڕ تەنگەبەرە؟! خۆى وەلامى ئەدایەوه: بەئى، راستە، پاش کەمێکى تر من هەلنەگرن بەرمو گۆرستان بەلاشەیهکى ساردوسپەرەوه، کەس لەگەڵما نامرئى، نەکەسو کارو خۆشەویستان، نەمالو نەجلو بەرگم لەگەڵدا ئەبێت، هاوسەرۆ هاوڕێى لى نیه!! ئەى خودایە چۆن جیا بێمەوه لەئازیزمکەم (سەوسەن)، من هێشتا تەمەنم کەمەو تامى ژيانم نەکردوو!!

پاشان قزى گرتو ووتى: ئایا راستە تۆ تال بەتالو موو بەموو لە گۆردا هەلنەومرئى؟! ئینجا دەستى بۆ چاوى بردو ووتى: بەهۆى ئێوموو پووناکیم ئەبینى، چەند گەنجم بەتەماشاکردن لە رێ لادا، ئایا راستە کرم ئەتان خواو هەلتان ئەکوئى؟! (علیاء) لەباومشى گرتو نوسانى بەسنگى پەموو قورئانى بەسەرا ئەخویندو ئەپاراپەوه، کە خودا شیفای بداتو پێى ئەووت: (فاتینە) بەسە، (فاتینە) بەسە، بئى هیوا مەبە لەبەزمىی خودا، بئى ئومید مەبە لەچارەسەرۆ شیفای خودا.

(فاتینە) ووتى: (علیاء) توخودا ئەبێت خودا لێم خۆشبییت؟! بئى گومان ئەوهى توانیومه لەخراپە کردوومه.

(علیاء) به‌متمانه‌وه نه‌یووت: چۆن لَیت خۆش نابَیت؟! (فاتینه) ئایا خودا لَیبوردنی فراوان نیه؟ ئایا ئەم نایه‌ته‌ی قورئانت نه‌بیستوو ه که خودای گه‌وره ئەم‌فهرمویت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِیَ الَّذِیْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰی اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِیْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿۵۳﴾ الزمر. واته: (ئه‌ی پێغه‌مبەر ﷺ) پێیان بڵێ: خودا ئەم‌فهرمویت: (ئه‌ی به‌نده‌کانم ئەوانه‌ی خۆتان گونا‌ه‌بار کردوو ه هه‌له‌تان زۆره، نا ئومێد مه‌بن له‌په‌رحمه‌تی خودا، چونکه ئەگەر ئیوه ته‌وبه بکه‌ن، خودا له‌مه‌موو گونا‌هه‌کانتان خۆش ئەبَیت، چونکه ئەو خودایه زۆر به‌سۆزو میهرمابه‌).

(فاتینه) ووتی: توخودا (علیاء) نَیتر له‌مه‌و دوا بانگم مه‌که (فاتینه)، پێم بڵێ ستم کار (ظالمة)، به‌لێ: ستمکار، بێ گومان ستمم له‌خۆم کرد، ستمیکی زۆر...
باشان به‌توانایه‌کی سه‌یره‌وه (فاتینه) راست بۆوه له‌سه‌ر جینگه‌که‌ی و ده‌ستی بۆ ئاسمان به‌رز کردوه، له‌بهر بێ هَیزی ئەله‌رزى و به‌شهرم و رَیزوه له‌ خودا ئەپاراپه‌وه: خودایه به‌شایه‌د به‌ من گه‌پامه‌وه بۆلات و په‌شیمانم، نَیستا له‌بهر دهرگای تۆدا گه‌وتووم.
هه‌رچه‌نده‌ پزیشکه‌کان شگست خواردوو و بێ توانا بوون، به‌لام خودایه لای تۆ ئاسانه‌و گران نیه، ئەگەر شیفات بۆ نویسم، ئەوا به‌شایه‌د به‌ ئه‌ی خودای دانا هه‌رگیز له‌فهرمانت دهرنه‌چم، وئه‌گەر مردنت کردوو به‌نسیبم به‌م زووانه، ئەوا به‌شایه‌د به‌ که ناومێد نیم له‌په‌رحم و به‌زمیت، بێ هیوا نیم له‌ لَیخۆشبوونت، ئه‌ی خودایه ستمم له‌خۆم کرد، ستمیکی گه‌وره، خودایه که‌س و‌مکو تۆ لَیخۆشبوو نیه، به‌پراستی تۆ به‌خشنده‌یت.....

بیوه‌ژنیک

بانگ خوازیک باسی ئافره‌تیکی بۆ کردم ته‌مه‌نی سی‌وشه‌ش ساڵ نه‌بوو، سێ منداڵی هه‌بوو، سێ ساڵ زیندانی کرا به‌هۆی هه‌له‌یه‌کی ماوه که‌م و زوو تیپه‌په‌وه، به‌لێ ده‌ست گیرکرا، به‌ تۆمه‌تی کاری داوێن بیسی، ئەمه‌ش به‌پراستی جه‌رگ ته‌زێن و فره‌میسک رَژێنه‌ بۆ ئەم ژنه، چونکه دایکی سێ منداڵه‌و گه‌ورمه‌کیان ته‌مه‌نی نۆزده‌ ساڵه‌.

نەم ژنە پياۋىكى زۆر دەۋلەمەندى ھەبوو، كە بەرۋوداۋى ئۆتۈمبىل مردېوو، كاتىك كە مېردەكەي زىندوبوو ھىچ داۋايەكى نەم ژنەي رەت نەدەردەمۇ، لەدۋاى مردىشى مالۋ مولك و خانوبەرمەيەكى زۆرى بۇ جىھىشتىبوون.

چەند سالۋ مانگ تىپەرى نەم ئافرمە مەندالەكانى بەچاكى پەرومردە دەردو چاۋدېرى ئەكردن. كۆرە گەورمەكەشى كاروبارى مائەكەي پائەپەراند، مالۋ سامانەكەشىان لە ژىر چاۋدېرى مامياندا، كە پياۋىكى باش بوو، بەرپۆمەدەچوو.. لەگەل تىپەرپوونى چەند سالىك دايەكە چوونەدەرمەۋى زۆر بوو، جا بەھۇ يان بەبى ھۇ، ھەتاۋەكو بوۋە قۇربانى دەستى پياۋىك لەخستەي بردو لەبى ئاگايدا پاكى و كەرامەتى لەكەدار كرد، بەبى ئەۋەى مەندالەكانى پىيى بزانن، بەرپەگەيەكى گوماناۋى پەيوەندى لەگەل ئەۋ پياۋەدا دروست كرد، پەيوەندىان بەتەۋاۋى بەھىز بوو، پەيوەندىەكى ئاشەرى.. پەيوەندىەكەيان بوو بەشتىكى پۇژانە، لەرپەگەي تەلەفۇن و نامەى مۇبايلى شەيتانىيەۋە، بەناۋى ئەۋەى كە ئىمە گەورمىن و چاكەو خراپەى خۇمان ئەزانىن.

من دەئىم: نەم ئافرمە ئەيتۋانى رپەگەيەكى تر ھەلېزىرئىت و ماقى پياۋەكەشى بپاراستايە لەدۋاى مردنى، ئەۋىش ئەۋەيە كە بەرپەگەي شەرىى شوۋى بگردايە، نەك رپەگەي خراپەكارى بگىرئەبەر بۇ تىركردنى ئارموزوۋەكانى.. شاعىر راستى ووتوۋە كە دەئىت:

ھەندىك برىن بە تەۋاۋى سارپىز دەبىت

ھەندىكى تريان بەدەرمانىش سارپىز نابىت

پۇژانى يەكتەر ناسىنىان بەرمە دەرياي ئارموزوۋ ئاگرى بردن، پياۋەكە زۆرى لىكرد لەگەلېدا دەرىجىت بۇ دەرمەۋە، ژنەكەش لاۋاز بوو لەبەردەم ھەزەكانىدا، چەند جارىك چاۋيان بەيەك كەۋت و چاۋپىكەۋتەكەيان زۆر بوو ھەتا توشى خىانەتى نەۋىستراۋ بوو..! ئەى خودايە نەم دايەكە چى كرد؟ ئەتوانىت چى بەمەندالەكانى بلىت؟ چۇن نەم لادانە چارەسەر بىكات، خۇى نەم بەلا گەورمەيە بەسەرخۇيدا ھىنا، بەلاپەكى گەورە، تاۋانىكى مەزن، پارىزمىرى تاۋانەكانىشى تەنھا خودايە، نەم پياۋە پاكىزىمى و داۋىن پاكى نەم ژنەۋ ماقى مېردومەندالەكانى لەكەدار كرد.

بەراستى بەۋشەى دىۋو بەلئىنى رۋوكەش ئافرمەكەى دىل كرد، كە جگە لە بى ھۇشى و ۋىنەى سىكىسى لەناۋبەرو چىرۋكى رۋوتى خراپ، ھىچى تر نەبوو..

ئەم دایکە دەست گیرکراو کە لەپەچە کرایە دەستی و تالی و ناخۆشی زۆری چەشت، خەم و خەمەت و نازارمەکانی چوونە بێنە ھاڤای..

مامی مەندالەکان ئەم ڕووداوی پۆشی بۆ براژنەکە و بیانوی ئەمەینایەوه بۆ زیندانی کردنی براژنەکە لای برازاگان، چونکە بۆ مەندالەکان زیانی ھەبوو نەک سوود.

ئەمەش پەردەھەڵمەلین بوو نەوێک شاردنەوه، ئەگەر نا ئەم دایکە چی بە مەندالەکانی ئەنێت؟ مەندالەکانی ئەبێت چی بکەن؟ ئەو ھۆی راستەقینەی زیندانی کردنی دایکیان چیە؟ نایا دایکمان تاوانبارمەو شایستەیی زیندانی کردنە؟

بەئێ.. ئەمانە کۆمەڵە پرسیاریکی سەرسام کەربوون، کەوێک یەکلایە مەمەوێ نەمەدا بە مەندالەکان، لەسەردانی ھەفتانەی مەندالەکاندا بۆ لای دایکیان ئەم نافرەتە تەنھا ناخ و داخ و خەمەت بەشی بوو، کاتێک ئەوان ئەھاتن و ئەمیش زیندانێ.. دایکی ئەتووت لەڕووخساری مەندالەکاندا پرسیاری ھۆی زیندانی کردنی دەخوینێتەوه، لەگەڵ ئەمەشدا لەسێماو ڕووخساری ئەم دایکە تۆبەکارەدا خۆشی ئەبێنرا، بەئێ گەڕایەوه بۆ لای خۆدای گەورە، ئەو خۆدایەیی پەرستی لەدرێژمەدان بەم تاوانە، کەسەر سێ ئەکات و بەرگە گرتنی زۆر قورسە.

ئەم دایکە کاتژمێر و چەری ئەژمارد تا کاتی سەردانی مەندالەکانی نزیک ئەبۆو، لەگەڵ دەرپاویکی بەردەوامدا لەترسی ئەوێ نەوێک مەندالەکانی ھۆی زیندانی کردنەکە بزانن، ئەمە سەرمەری پەرۆشی مەندالەکان بۆ بێنینی دایکیان و بەردەوام یادی قەسەکانی دایکیان ئەکردەوه و خەم و خەمەتیان ئەخوارد، بۆ ئەو مەمەوێ کە بەبێ دایکیان بەسەریان بردووه، فراوانی مەلەکەیان ئێستا تەسک بووتەوه بەبێ دایکیان، گۆلی مەلەکەیان، وێک بووه، لەیادگاریەکان ھێچ نەما، جگە لەبۆنە خۆشەگە، مانای خۆشەویستی لەدای مەندالەکان پوکیا، زەردەخەنەکان ھێچ نەما، جگە لەفرمێسکی بەکۆلی پرسیاری: دایکمان بۆ زیندانی کرا؟ تاوانەکە چیە؟ کە لەزیندان دێتەوه؟ کە ئەگەر پێتەوه ناومان؟ بەلکو بەم زووانە بگەرێتەوه، چونکە دایکەو دەرپاوەکە لەخۆشەویستی، کە کۆتایی نایات ئەگەر گوناھیکیش بکات، تاقەیکە لە مەھرمانی، کە ناوێتی بەھۆی گوناھو تاوانیکەوه.

ھۆ خەلگینە بەراستی من تاوانم ئەنجام دا، ھاتم بۆ زیندان و ناگری تاوانەکم چواردەوری داوم و برژاندومی و ناگری بڕینی ناو دێم ئەم مەری، بەردەوام چاودێری

كاتزميرنەكەم، تەننەت مردنى تىدا ئەپىنم و ئارمزوى مردن ئەكەم، پۇلەكانم بىننيتان چارمەرى دلم ئەكات و چاومكانم سارپىز ئەبن، لەدلمدا بۇ ئىو خۇشەويستى و تامەرزوى ھەمە، لەگەل سۆزوخۇشەويستى كەدلنەوايم ئەكات. پۇلەكانم كاتىك سەردانىم ئەكەن بالندەى خۇشى لەنزيكەمەو ئەنیشيتەو، كاتىك ئەتانىنم ئەسرىنەكانم ئەسرپ، تاومكو ئەپانىبن، ھەتا خەو ئەمباتەو ھرمىسكەكانم ئەسرپ، كەكاتى خودا حافىزى نزيك ئەبىتەو، بەھىواى چاوپىكەوتنىكى ترم كە بتانىنمەو، دەى ئىومش بەزمىتان بەدلى بەناگا ھاتومدا بىتەووم سەردانى داپكتان بکەن و بەدوورىتان مەم كوزن، ئىومش ئەى خزمەن: داپكايەتيم ھەرامۇش مەكەن بەھوى تاوانمەو.

خۇشەويستىيەكى پووكەش

ئەمىش كىزۇلەپەكى ترە كەپەپومندى بەگەنجىكەو ئەكات و لەكۇتايدا بەرمە خراپەى ئەبات و پاشان وازى لىدەھىنى بەپىسى و نەنگىەو. بەردەوام ئەگەرپت بەدوايدا ھەتا ئەيدۇزىتەو. بىرگەرنەو لەتۇلە ئەبىتە بەشىكى گەورە لەژيانىدا، چۇن چۇنى تۇلە لەو كەسە بکاتەو كەشمەرى لەناو بەرد، كچىنى شكاند، درۇى لەگەل كەرد و پاشان وازى لىھىناو دەستى كەرد بەگەرەن بەدواى پەككىكى تردا، ھەروەك ئەوۋى ھىچ نەبوۋى.. لەسەرمەتاو بەناوى خۇشەويستى و چاوپىكەوتنەو ھەلىخەلەتەندە بەپەگگەشتن پوۋيدا لە شوقەپەكى تارىك بوو بەتاوان، ئەو شەوۋى ھەلەمەيد بوو، بۇيە ئارمزوى تۇلەكەرنەو لەدلىدا ھەر زىادى ئەكەرد.

داۋاى كەرد ئاھەنگىكى شەوانە بەمەى خواردنەوومە سازبەكەن، تا ئاھەنگەكەيان خۇش بىت، كاتىك سەرخۇش بوو و ھۇشى لای خۇى نەما، پۇشتە چىشتخانەو جەقۇپەكى ھەلگەرت و چەند جەقۇپەكى لىدا، ھەتا ناگرى دلى دابەركىنى... كەمەردىش بەردىە خوارمەو بەنزىنى پىدا كەرد بەناگر سوتاندى بۇ ئەوۋى ھەموو ئەوۋى كە لىى بىنىو لەچاۋى ونبى.. بەلام دەستگىر كراو خراپە زىندانەو، لەناو ھەفەزى تۇمەتباراندا ويستى نامۇزگارى خۇى پىشكەش بكات و بەھەموو كچىكى گەنج بلىت:

ئەم، خۇشەويستىيە پووكەشەم تافى كەردەموو ئەمەش كارساتە دلتەزىنەكەمە، ئەمە چىرۇكە خۇيناۋىيەكەمە، ئەمە ئەوكۇتايىە تارىكەپە كە ئەمىنوسمەو تا بىتە بەندە

نامۇزگارى بۇ ھەممۇ كىچىكى سەرگەردان، كە بەدۋاي خۇشى و شادىدا ئەگەرپن، ئەپەۋىت ژيانى ھاسەرئىتى پىك بەينىت، لەگەل سەربەخۇبى خىزانى و دىنىيى لەپىگە پەپوھندى تەلەفۇنى، يان بەھۋى گەران بەبازارمگانداو تىكەلى لەگەل پىاواندا، يان لەپىگە تۇرى نىنتەرنىتەۋە تا پىيى بلىم: رىگاپەكى ھەلەت گرتۇتە بەر ئەى خوشكەكەم، بەردەوام مەبە لەسەر ھەلە... خوشكەم بىداربەرمو، پىش ئەۋى شەكانت لەدەست دەرىچىت، تەكا ئەكەم بەئەگا بەرمو، پىش ئەۋى ناموست لەدەست بەدەيت.. ئاگاداربە!! ئاگاداربە!! لەگورگى خۇشەۋىستى.. ئاگاداربە! با تۇش نەبىتە قوربانى، بەختىار ئەۋكەسەپە كە پەند لەخەلكى تر وەرىگرت.

بۇچى خۇى سوتاند

يەكك ئەمەى نوسىۋە كە ئەلى:

چىرۇكىكت بۇ ئەگىرمەۋە كەلە ھاورپىكەم روۋىداۋە، ئەم ھاورپىكەم جارىك لەگەل ھاورپىكەدا بەلىنى ئاھەنگىكى شەۋانە بەپەك ئەدەن، ۋەك ھەممۇ جارىك خويان پىۋەگرتىۋو، ھاورپىكە پىنى ئەلى: ئەم شەۋ زنىكەم لاپە زۇر جۋانە، خۇشى و لەزەتىكى باشى لىۋەرنەگرت.. لەپادى ناكەى .. بەلام ئەم ھاورپىكەى نەپزانى ئەم ئافەرتە كىيە؟ نەپزانى ئەم ئافەرتە جى ھاورپى كەپەتى؟

چوۋنە شۋەپەك و ئافەرتەكە لە چىشتەخانەكە خەرىك بوو چايان بۇلىنى و خۇى رىك و پىك بىكات بۇيان، ھاورپى كەشى لەھۆلەكەدا دانىشتىۋو سەپرى تەلەفىزىۋنى نەگرد، كاتىك ئافەرتەكە چاى بۇ ھىناۋ ھاتە ژوورمەۋ...

ئەى لەم كارماتە! ھاورپىكەى ئافەرتەكەى بىنى زمانى بەسترا! شەۋا ئەى.. ئەمەچپە؟! پىۋىستە راستى دەرگەۋىت...! خۇ ئەمەزەكەى خۇپەتى! ھىچى بۇنەمايەۋە تەنھا ئەۋە نەپىت لەبەر دەرگاگە ۋىستاۋ سى بەسى زەكەى تەلافا، ھاورپىكەى تىگەپشت ئەمە زنى ھاورپى كەپەتى.

زەكە دەستى بەگريان گرد، بەلام گريان جى سودىكى ھەپە لەم كاتەدا، گريان چەند جۋانە ئەگەر پىش ئەنجامدانى تاۋانەكەپىت، زەكە ھىچى لەدەست نەھات، تەنھا ئەۋەنەپىت كەھەلەكەى بگورپى بەھەلەپەكى گەۋرەتر، خۇى سوتاند! پەنا بەخودا!! مرد..

پیگد یہ کی (موقع) اباہی

تكا ئەكەم ئەم نامىيە بلاو بىرىتەو، بۇ ئەۋى زىندومكان ھەست بەھالى خۇيان بىكەن، پېش ئەۋى گات بەسەر بېچىت، ھەركەسىك بەشارە لەم كارانەدا، دۇنيابىت ھىچ سوديان پىناگىيەنىت.. پەشيمان بىنەۋە پېش ئەۋى سەرشۇپتان توش بىت لەرۋۇزىكدا كەپەشىمانى لەو رۇژمدا ھىچ سودىكتان پى ناگەيەنىت.

لەدورگەکانی ھندا

ئەو کەسە چیرۆکە کەمان بۆ ئەگێرێتەو، دەلێت: لەناو کەشتییە کدا بەدوای کارو پەیدا کردنی ناندا ئەسوراینەو، گەنجی لێخودا ترسمان لەگەڵدا بوو، داوین پاك و پەمۆشت بەرز بوو، لەخودا ترسان و تەقوامان لەسەمایدان ئەبەینی، پووناکی و شادی لەپرووخساریدا دیاربوو، بەدەست نوێژو نوێژمەو ئەبەوایە نەت ئەبەینی، ھەروەھا نامۆژگاری بۆ کاری چاکە ئەکردین و ھانی ئەداین. ئەگەر کاتی نوێژ بەاتایە بانگی بۆ ئەداین و پێش نوێژی بۆ ئەکردین، ئەگەر یەکیك دوابکەوتایە یان فریا نەکەوتایە سەرزەنشتی ئەکردو نامۆژگاری ئەکرد، بەدرێژی گەشتە کەمان ئەم گەنجە لەنامۆژگاری کردمان بەردەوام بوو، پۆزێکیان لەپێگە دەرپاوە گەشتینە یەکیك لەدورگەکانی ھیندو لە دورگە یە کدا دابەزین.

دەریاوانەکان و راھاتبوون چەند پۆزێک بۆ پشوو بەمێنەو، لەبازاری شارمە کدا ئەسورانەو و پیاوەیان ئەکرد، یان ئەوێ بەشتی سەیریان ئەزانی ئەیان کپی بۆ کەسو کارو مندالەکانیان و پاشان لەشەودا ئەگەرانەو بۆلای کەشتیە کەیان، یەکیکیان لەگەڵدا بوو کەتووشی گومرایی ببوو، گرفتاری ھەواو و ئارمەزو و داوین پەسی ببوو، بەلام گەنجە باشە کە ھەرگیز لەکەشتیە کە دانەنەبەزی، بەلکو ئەم کاتانە لێخاککردنی کەشتیە کەدا بەسەر ئەبردو حەبلەکانی توند ئەکردەو، یاخود خۆی بەیادی خودا و نوێژکردنەو خەریک ئەکرد.

گێرپەرمەوێ چیرۆکە کە دەلێت: فرمێسک و ئەسرین بەچاوەکانیدا ئەھاتنە خوارمەو. یەکیك لەگەنجەکانی کەشتیە کە بەدوای کاری خراب و نەفس و ئارمەزووی کەوتبوو، بەنەسپایی بەگەنجە لەخودا ترسە کە ووتوو چرپاندی بەگوێیدا:

ھاوڕێکەم، بۆچی لەکەشتیە کەدا دانیشتوویی و جیا نابیتەو لێی؟

بۆچی دانابەزی، تادنیایەکی جیاواز لەم دنیا یە ببینیت؟

ئەو بێنە کەدەلت خۆش ئەکات و دەروونت ئاسودە ئەکات؟

من نالیم و مەرە بۆشۆینی خراب و خەشمی خودا، یان بۆ بارو تووڕەیی خودا، دوور لەم شتانە ھاوڕێ، بەلام و مەرە تەماشای یاری مارمکان بکە کەچۆن خاوەنەکانیان یاریان پێ دەکەن و ناترسن، یان تەماشای ئەوانە بکە کە سواری فیل ئەبن و لوتیان ئەکەن بەپەیزەو

پێیاندا سمرئەكەون و فیلەكان لەسەر یەك قاج ئەومستن، ئەى ئەگەر ئەوانە ئەمبێنیت بەسەر بزماردا ئەرۆن، ئەم ئارامگرتنەیان لەكوێ بوو؟ یان ئەوانەى بەشكۆ ھووت ئەدمن وەك خورما، براكەم دابەزمو سەمیری ئەوانە بكە.

ئارمزوی گەنجەكە جولۆ ووتی: ئایا لەدونیدا ئەو ھەبە كە تۆ دمیلتیت؟ برادەرە خرابەكە ووتی: بەئێ، لەم دورگەیدا ھەبە، دابەزم ئەو ھەبە بێنە كە دلت خۆش نەكات. گەنجە چاكە كارمەكە دابەزی لەگەڵ برادەرمكەیدا و لەشەقامی شارمەكەدا سوپانەو، تاومكو چوونە سەر پێگایەكى بچووك و تەسك كە بەمائیكى بچووك كۆتایی بەپێگاكە ئەھات. گەنجە خرابەكە چوو زوورموە بۆ مائەكەو بەگەنجە باشەكەى ووت: دواى كەمێكى تر دیمەو، بەلام تەكا ئەكەم.. تەكا ئەكەم.. كە نزیک ئەو خانوو نەگەویتەو!

گەنجەكە دوور لەدەرگای خانوومكە دانیشت و دەستی كرد بەپادى خودا، كەتو پەر گوێی لەپێكەنینىكى بەرز بوو، پاشان دەرگاكە گرایمەو ژنیكى لێ ھاتە دەرمو، كە كراس و جل و بەرگی ھەبای ھەری دابوو، ئای لەو كارساتە! ئەمە ھەر ئەو دەرگایەكە كە برادەرمكەى لێ چوو زوورمو، ئارمزوی گەنجەكە جولۆ لە دەرگاكە نزیک بۆمو گوێی ڕاگرت لەوێ كە لە خانوومكەدا ڕووی ئەدا، گوێ بیستی ھاوارو پێكەنینىكى تری بەرز بوو، لەدرزی دەرگاكەو سەمیری زوورموە كردو تەماشای لەدواى تەماشای، شتیكى بێنى كەلەمو پێش نەبێنێبوو، گەرایمەو بۆ شوپنەكەى خۆى، كاتێك برادەرمكەى ھاتە دەرمو سەرمەنشتى كردو ووتی: لەناو چى! ئەم كارە خودا تورمەكات و پێی ڕازی نە، گەنجە خرابەكە پێی ووت: بێدەنگ بە، ئەى كوێر، ئەى بێ ناگا، ئەمە شتیكە پەموئەى بەتۆو نە....

لە نیوھەشەو دا گەرانەو بۆلای كەشتیەكە، گەنجە چاكەكە ئەو شەو بەبێدارى ماپەو، بیری لەو ئەكردمەو كەبێنێبوو، تیری شەپتان دلی پێكا بوو، سەمیركردنەكە جەلەو پێ لەدەست دابوو، ھەركە بەیانى بۆمو پۆژھەلات، یەكەم كەس بوو لە كەشتیەكە دابەزى . ھىچى نەكردبوو جگە لەسەمیركردن و تەماشای.. چوو بۆ ئەو شوپنە، ھەر كەپەك دووجار سەمیری كرد، دەرگاكەى بۆ گرایمەو ئەو پۆژەى لەویدا بەسەر برد، بەھەمان شێو پۆژى دواتریشى ھەر لەویدا بەسەر برد، دواى دوو پۆژ كەشتیانەكان بەدوایدا ئەگەران و پرسیاریان نەكرد: كوا بانگ دەرەكەمان؟ كوا پێش نوێزى كەرمەكەمان؟ ئەو گەنجە چاكە كارە لەكوێنە؟ كەس وەلامى نەدایەو، بەرپرسی كەشتیەكە ھەمانى پێكردن، كەبلاو

بەنەووە بگەرێن بەدوایدا، پاشان برادەرە خراپەکەى ھات بۆ لای کەشتیوانەکەو دانى بەوھدانا کە بردویتی بۆ شوینی زیناو داوین پیسو و نیستا بەدلتیایەووە لەوێیە...

کەشتیوانەکە ھاواری کرد بەسەریداو پیووت: برۆ بیھێنەرەووە، تۆ نابێ لەخودا بترسی؟ لە سزای خودا ناترسی؟ پەلمبکەو برۆ بیھێنەرەووە، چەند جارێک پۆی، بەلام بێ سوود بوو، نەیتوانی بیھێنیتەووە چونکە رازی نەبوو کە بگەرێتەووە، کەشتیوانەکە ھەرمانی بەچەند پیاویک کرد کە بەزۆر بیھێنەرەووە راپان گێشاو خستیانە سەر کەشتیەکە! کەشتیەکە کەوتە پێ بمرۆ وولاتی خۆیان، گەنجەگەش لە سوچێکی کەشتیەکەدا نەگرایا نەینالاندو خەریک بوو دھمارەکانی دلی نەچرا لە توندی گریانەکەى، پەکیکیان خواردنی بۆ دانا، بەلام نەپھوارد، چەند پۆزێک لەسەر ئەم ھالە شەرمەزاریە مایەووە، شەویکیان نالە نال و گریانى زیادى کرد، بەشیومیەک ھیچ کەس لە کەشتیەکەدا نەیتوانی بخەوێت، کەشتیوانەکە ھات بۆلای پیووت: چیت بەسەرھاتوووە؟! نالەو گریان ت نایەلێت بخەوین! لەناوچى! چیت لى ھاتوووە؟! چى ئەم کارەساتەى بەسەر ھینایت؟

گەنجەکە ووتى: وازم لیبێنە تۆ نازانى من تووشى چى بووم؟

کەشتیوانەکە ووتى: توشى چى بوویت؟

گەنجەکە ھەمووتى پېشانى کەشتیوانەکە دا کرمى لى ئەھاتە دەرەووە!

کەشتیوانەکە کاتێک ئەم ھالەتەى بینى ھەراسان و وەرس بووو ووتى: پەنا بەخودا ئەگرم و ھەستا پۆی.

کەمێک پېش بەیانى خەلکانى ناو کەشتیەکە بەناگا ھاتن لە دەرگى ھاوارێک و پۆشتن بۆ لای سەرچاوەى ھاوارەکە، گەنجەکەیان بینى مردبوو، خۆى بە ددان گرتبوو بەدارى کەشتیەکەووە، خەلکەکە دوعاى خێرو ناخیرەت باشیان بۆ کرد لەخوداى گەورە.

چیرۆکى ئەم گەنجە وەك پەندێک مایەووە بۆھەموو ئەو کەسانەى کە پەندەمردەگرن (لاحول ولاقوة إلا بالله).

کچیک لەرەمەزاندا

ئەمە پووداویکی راستەقینەى لەشارى غەززەى ھەلەستین پووداوە، ئەم کیزۆلەپە لەناوەرەستى مانگى رەمەزانى پیرۆزدا خۆى رازاندۆتەووەو جەستەو لەشولارى دەرخستووە، بەشیومیەک کە جێگەى سەرمنج بێت، ئەم کچە سواری ئۆتۆمبیلیکى کرێ نەبیت،

خۆپازاندنەومەکی بەرجاو ئەبێت و ئەبێتە جێگە سەرنجی شۆفیری ئۆتۆمبیلە، شۆفیرمەش بەشیومیەکی ڕێک و ڕێک قەسە لەگەڵ ئەکات و پێنەئێت؛ کە لە خدا بترسێت و خۆی داپۆشی، بەتایبەت لەم مانگە پێرۆزدا کە گوناھبارمکانیش ڕوونەکەنە خودای گەورە.

لەو باوەرمەدان وەلامی ئەم کچە چی بێت؟!

بەم دەستەواژمیە وەلامی دایەو: ئەم مۆبایلە بگرەو قەسە لەگەڵ پەرۆمردگارتا بکە تا شۆنێک لە دۆزەخدا بۆ من و شۆنێکش لەبەھەشتدا بۆ تۆ دابنێ.

کاردانەوێ خودای گەورە خێرا بوو، داواکاریەکی قەبول بوو، ھەر لەوکاتەدا مرد، کە لەسەر کوشنی ئۆتۆمبیلەگە دانیشیبوو، شۆفیرمە بەخێراییی ئەیگەمەنیتە نەخۆشخانەو کچەکە ئەخەنە ساردکەرمووە (ئالاجە)ی نەخۆشخانەگەو، پاش ناسینەوێ کەس و کاری لاشە کچەکە ئەدەنەو بە خەزم و کەسی، لاشە کچەکەیان لە ساردکەرمووی نەخۆشخانە دەرھێنا، لەشو ڕووخساری بەتەواوی ڕەش بوو، پەنا بەخودا!! تەنانت نەیان توانی مۆبایلەکی لەدەست دەرھێنن، تا لەگەڵ لاشەگەیدا مۆبایلەکەشیان ناشت، بۆ ئەوێ لەرۆژی دوایدا ببێتە شایەد لەسەری، پەنا بەخودا!! پەرۆمردگار کۆتایی و سەرفەجاممان بەخێر بگێڕی، ئەو لەھەموو کەس بەبەزمیتر...

پیریکی ناپاک و منداڵیکی بی‌تاوان

ئەو چیرۆکانە زۆر کەبەبیستی دەرۆمان ئەھەژین، چەندان چیرۆکی کاریگەر ھەیە کەسەرمان لێ سوڕ ئەمین، ھەندیکیان گومان بۆ مرۆفی ژیر دروست ئەکەن، ترسناکی ڕوداوێمان، مووی لەشی مرۆف گرژنەکەن، سەری منداڵ سپی ئەکەن، ڕووداوی ناو ئەم چیرۆکەو پالەوانەکی جیاوازی لە ھەموو ئەو ڕووداوانە کە بیستوتن، لەوانەمە وای بزانن خەیاڵ، ئەم ڕووداوە لەوانەمە بەبیری ھیچ کەسێکدا نەھاتین، کە نرخێ زیان بزانن، چ لەکەسانی چاک، چ لەکەسانی خراپ. بەلام چیرۆکەگە راستیەو لەپیش چا و گوێی خەڵکانیکی زۆر ڕووداوەو ئەمە پوختەکەمەتی:

ئەو مىندالە تەمەنى جەوت سالى تەواو نەئەبوو، خەرىكى يارىكرىدن بوو لەگەل ھاوپىكانىدا، دوور لەمروڧى دېندە، ئەوان يارى ئەكەن و پاكى مىندالىشان دوورە لەدەست درىزى گومپاكان.

مروڧە گورگ ناساكان قەمپ لەگۆشتى بى تاوان و بېھىزەكان نەگرن، بەبى ھىج سۆزو بەزمىيەك.

ئەم مىندالە بى تاوانە دوور ئەكەوتتەو لە ھاوپى مىندالەكانى و بەلاپىگايەكدا نەروات و بەتەنھا ئەو گۆرانىيە ئەئىتەو، كە وى لىئەكات مىتەنەيەكى باشى بەوانەى دەروربەرى ھەبىت، بەتەبەت خەزم و ھاوسى و كەسانى كۆلەنەكەيان، يەكسەر پياوڭ كەتەمەنى پەنجاو جەوت سالى، ئۆتۆمبىلەكەى رانەگرت و داوا لەمىندالەكە نەكات كەسوارى ئۆتۆمبىلەكە بىت، مىندالەكە سەپرى ئەم پياو ھەتەنە لەرووخسارىدايە، زۆر بەبىنىنى دلخۆش ئەبىت، بەرەستى ئەم پياو ھەتەنە دراوسىيانەو ھەك باوكى وايە، ئەگەر ھەك باپىرى نەبىت. گرنگ ئەوئەمە مىندالەكە بەوئەپرى دلخۆشى يەو سوارى ئۆتۆمبىلەكە ئەبىت، بەبى ئەوئەمە ھىج شتىكى خراپ بەخەيالىدا بىت، لەوئەمە كەلە دەرورنى ئەو پياو ھەك دل مردودا خۆى ھەشاردا بوو، ووشەيەكى گونجاو نابىنم بۆ ئەوئەمە نامازە بە دىندەمى ئەو پياو ھەك، مىندالەكە سوارى ئۆتۆمبىلەكە ئەبىت و دلى پىر لەشەوق و خۆشى بوو، چۆن وانەبى ئەو پياو لەدلىدا خۆشەويستەو دراوسى و ھاوپى باوكىتى، پاشان پياوئەكە سەپرى راست و چەپى خۆى ئەكات، تا بزانى كەس نەبىنىيەو، كاتىك دلنيا ئەبىت، بەئۆتۆمبىلەكەى دەرئەچىت، كە پاكى و بى تاوانى مىندالەكەو خراپەو پىسى و نامەردى پياوئەكەى تىدا كۆبوتتەو، دوور لەجاوى خەلكەكە ئەپۆن، ئەبىت بۆ دارستانىكى گەورە كە خراپەكارى تىدا ناسانە، ئۆتۆمبىلەكە رانەوئەستىنى و پياوئەكە دانەبەزىت، مىندالەكەش دانەبەزىت و پىرسىار ئەكات مىن لەكوئەم؟ ئەم شۆئەنە كوئەم؟ بۆچى ئەم پياو مىن ھىناو ھەك بۆ ئىرە؟ پىرسىارگەلىكى زۆر لەپىرو ھۆشى مىندالەكەدا ئەسوراپەو، بەلام نەگەپشتە راستى و مەبەستى ئەو پياو خراپە، كاتىك مىندالەكە بەبىرىكى ئالۆزەو ئەسوراپەو، لەو كاتەدا گۆبىستى دىنگىكى مەترسىدار بوو، مەترسىدار تر لەدەنگى ھەورە تىرشقە لە شەوئەكى باراناويدا.

دمنگیک که نه‌تووت زموى ئەلەرزیڤنیت.. منداڵەکه راجەلەکی و خوشی یەکه‌ی لى بوو به‌ناخوشی.. دلتیاییه‌که‌ی لى بوو به‌مه‌ترسى.. دمنگیک که هه‌لگری خوارترین و نزمترین پيسوايى و پيسيه.. پتی ووت: جله‌کانت دابنى، منداڵەکه وه‌لامی دایه‌وه.. بۆ مامه؟

پیاومکه: جله‌کانت دانى و کات به‌فپۆ مه‌ده!

ئالیردا منداڵەکه هه‌ستى کرد چى لى نه‌وینت، ده‌ستى کرد به‌پارانه‌وه: مامه تکات لى ئەکه‌م بمبه‌رموه بۆلای دایکم، ئیستا دلتنه‌نگو راپایه بۆ من...

پیاومکه ووتی: جله‌کانت دانى، کاتم نیه، ده‌مت داخمو جله‌کانت دانى.

منداڵەکه هاواری ئەکردو ئەپارایه‌وه .

ئەم پیاوه که‌وته لیدانى منداڵەکه‌و جله‌کانی له‌بهر ئەدرپنى، هه‌تا منداڵەکه رپووت ئەبیت‌هوه‌و هیچی له‌به‌ردا نامینیت، دلتیک نیه سۆزى بۆى هه‌بیت، به‌م شیومیه ئەم منداڵه ئەکه‌وینته باومشی ئەو پیاوه ناپاکه‌وه، به‌پشتا ئەکه‌وینته باومشی پیاومکه‌وه‌و نازانیت هاوار بکات له‌تاو نازار، یان هه‌ل ئەلەرزی لمتوندى ترسه‌که‌یدا، به‌لام به‌رمدموام تکا ئەکات و ئەلینت: مامه تکات لى ئەکه‌م و لیت ئەپاریمه‌وه بمبه‌رموه بۆلای دایکم، تکات لى ئەکه‌م به‌سه، به‌لام ئەم ناپاکه له‌سهر تاوانه‌که‌ی به‌رمدموام ئەبیت و گوئ ناداته پارانه‌وه لاوازمکانی.. ئەم منداڵه هیچ تاوانیکی نیه جگه له‌وه‌ی گوپرایه‌لى پیاویکی به‌دناوى کردوه، که له نزمترین ئاسته‌کانی ناپاکیدايه.. ئەم پیاوه به‌ناگا نایمه‌وه هه‌تا هه‌ست به‌گه‌رمى خوین ئەکات که به‌خور له‌دواى منداڵەکه‌وه دینته خوارى.

پیاومکه، به‌ناگا دینته‌وه‌و سه‌رى سوپنه‌مینى ئەم کارمو نازانى چى بکات! ئەیه‌وینت منداڵەکه چارسه‌ر بکات، بۆنه‌وه‌ی خویننه‌که‌ی بوه‌ستیت.. به‌لام خورپ خویننه‌که له‌و هه‌وله نه‌زۆکه گهورمتر و زۆتر بوو.. ئەم ناپاکه چى بکات تا تاوانه‌که‌ی به‌شارینه‌وه، له‌وانه‌یه کارمه‌کى ناشکراپیت، بیرنه‌کاته‌وه‌و هیچی بۆ نامینیت‌هوه، ئەوه نه‌بیت که سه‌رى منداڵەکه به‌پارێ بکه‌دا، که له‌و نزیکانه بوو، بۆ ئەوه‌ی بۆ هه‌تا هه‌تایى رزگارى ببیت لى.. به‌م شیومیه شه‌یتان وه‌سومسه‌ی خسته دلێه‌وه، دواى ئەمه رپوحى ئەم بیتاوانه به‌رمزبیت‌هوه بۆلای خودای په‌روهردگار.. منداڵەکه به‌خراپترین شیوه ئەمه‌ریت، که مرؤفايه‌تى به‌خۆیه‌وه نه‌پییینیوه، منداڵەکه ئەمه‌ریت و له‌دارستانه‌که‌دا به‌کش‌وماتی

ئەمىننىتەۋە، بەبى ھىچ ھاۋرېئى ۋاۋدەمىك.. پىاۋە ناپاكەكەش ئەگەرئىتەۋە بۇ مائەۋە، ۋەك ئەۋەى ھىچ نەبۇبىت!!

دەمەۋ ئىۋارە ترس ۋ دىلەۋكى لى دلى دايكىدا زىاد ئەبىت ۋاۋار ئەكات بەسەر مىردەمكىداۋ پىنى ئەئىت: كۋا مىندالەكەت؟ بېرۇ بەدۋايدا بگەرې! باۋكەكە سەرى سورنەمىنىۋ ئەئىت: مىندالى مىن لەكۋىيە؟! بۆكۈى رۇشتوۋە؟! ۋەلام نىە!!
باۋكەكە لەمەكەى دەرئەچىۋ نازانى چى بكات! كۋى بۇ بگەرې؟ پىرسىار لە كى بكات؟ نالەم كاتەدا پىاۋە ناپاكەكە ئەبىننىت. پىاۋەكە پىنى دەئىت: چى بوۋە؟ باش ناپەمىتە بەرجاۋم؟!

باۋكى مىندالەكە: بەئى، مىندالەكەمان زۇر دۋاكەۋتوۋە نەگەرپاۋمەۋە، ھەر لەبەر ئەمەشە كەۋتۈپنەتە دىلەۋكىۋە.

پىاۋ خراپ: ناي مىندالەكەت ھەر ئاۋا دۋا ئەكەۋىت؟
باۋك: نەخىر، ئەمە يەكەم جارە، بۆيە كەۋتۈپنەتە دىلەۋكىۋە.
پىاۋ خراپ: بەئىكۋ لى يەكەك لە خىزمانى بىت.
باۋك: لەۋانەيە.

پىاۋ خراپ: ئەئى چى بەئۇتۇمبىلەكەم بىچىن بەدۋايدا بگەرېن.
باۋكەكە سۋار سەيارمەكە ئەبىت ۋەيەكەۋە ئەرۇن، تا بگەرېن بەدۋاى مىندالەكەدا، لىرەۋ لەۋى ئەگەرېن، پىرسىار لەم ۋ لەۋ ئەكەن، بەلام بى سوۋدە، ھىچ شۋىنەۋارى نىە.. دۋاى ئەۋەى باۋكەكە بى ھىۋا ئەبىت لەدۇزىنەۋەى مىندالەكەى، كۋى لەدەنگى پىاۋخراپەكە ئەبىت پىنى ئەئىت: بەلاتەۋە چۈنە ھەۋال بەدەينە ئاسايش؟

باۋك: بەرپاستى بۇچۈنكى باشە با بېرۇن.. بەيەكەۋە ئەچنە بىكەى ئاسايش ۋ پىيان رانەگەيەنن كە مىندالەكەيان ۋون بوۋە. پىاۋانى ئاسايش ئەكەۋنە خۇيان بۇ گەرپان بەدۋاى مىندالەكەدا، ئەۋەندەى پىناچىت مىندالەكە ئەدۇزىنەۋە كەلەخۋىنى خۇيدا شەلال بوۋەۋ لە دۋنىاش دەرچوۋەۋ گىيانى تىادا نەماۋە.

ئەم پىاۋە خراپە سەرەخۋى لەباۋكى مىندالەكە ئەكات ۋ لەگەل تەرەمەكەيدا ئەرۋات بۇ گۇرېستان ۋ خۋاردنى پىرسەكەشى ئەدات، پىشتىۋانى كەس ۋ كارى مىندالەكە ئەكات بۇ دۋورخستەنەۋەى گۈمانى تاۋانەكە لەخۋى، خۋداى پاك ۋ بىگەرد مۇلەتى ئەدات بەلام

فەرمایشی ناکات، ھەرچەند پۆژێکی پێ ئەچیت ھیوا بەلگە پوون و ناشکرا پوونەکاتە گەردنی ئەو پیاو خراپە، بە شایەدی یەکیەک لەو کەسانەی کە دیویانە کۆتا جار لەو پۆژمدا ھاوڕێیەتی ئەو پیاو خراپە کردووە لەگەشتی مردنە کەیدا، یەکیکیان بینیویتی لەگەڵیدا سەرگەوتوو، دواي تەواو بوونی یاریە کەیان لەگەڵ ھاوڕێکانیدا .

﴿ اَلَمْ يَأْنِ لِلّٰهِ رَبِّ الْۭعٰلَمِۢنَ ۙ اَنْ يَّخْلُقَ ۭ كَآلَ مَا يَكْفُرُ ۚ وَاَتَهٗ ۙ (نابا نەیزانیووە کە خودای گەورە ئەیبینیت و ناگای لەکردار و گوشتاریتی؟) یش فەشارێکی زۆر لەسەر ئەو پیاو خراپە، لەکۆتایدا دان بەو تاوانە نامرۆفانەیدا نەنیت، تا ئەبڕیتە بەر پەتی سێدارم و لەدواي خۆی تاوانێک بەجێ ئەھێلێ، کە لە خراپترینی ئەو تاوانانە بە کە لەمێژووی مرۆفایەتیدا بەدی کرابێت. لێرمدا دەبێت ھەلۆیستەیک بەکەین کە ھۆکاری تاوانەکانی ئەمە پۆ ئەمانەن:

یەکەم: نەرم و نیانی کار بە دەستان لەبەرامبەر خراپەکاریداو تاوانباران سزا نادرێن، لە ئەنجامدانی داوێن پێسیدا، تەنھا لەکاتی ئەنجامدانی تاوانی گەورە دا نەبێت، ئەو میان لەبەر چوووە کە بێ دەنگی لەبەرامبەر داوێن پێسیدا خۆی تاوانە...

دوویم: نەرمونیانی دایکان لەبەر وەردەکردنی منداڵەکانیاندا، بەجۆرێک منداڵ لەمال دەرنەچێت و پرسیاری لێ ناگەن.

کۆتایی و سەرئەنجامی سەتم

ژێک ئەلێت: من ئافەرمێک بووم، گوێو کچێکم ھەبوو، لە دەست پێکردنی ژیا نی ھاوسەریم لەگەڵ مێردەمەدا لەژانیکی زۆر خۆشدا ئەژیاين.. بەدرێژای ژیا نی ھاوسەریم بۆ پەرور دەکردنی منداڵەکانم پشتم بەچەند دایەنێک ئەبەست، ھەریەک لەو دایەنانە دوو مانگ زیاتر لامان نەنەمانەووە و پایان ئەکرد، لەبەر دڵ ڕمقی و شەڕمێگیزی پیاوێکەم، چونکە سروشتیکی شەڕانی ھەبوو، بەجۆرەھا شیوێ سزای دایەنەکانی ئەدا، نکوێش لەوێ ناگەم لەھەندێک لەو تاوانانەدا بەشدار بووم لەگەڵ مێردەمەدا.

کچەکەمان گەیشتە تەمەنی ھەوت سالی و کۆرەکەشم گەیشتە قوئاغی ئامادەیی، جوتیارێک کە ناسایوی پیاوێکەم بوو، ھات بۆ مالم و کچێکی ھەوت سالانە لەگەڵدا بوو، پیاوێکەم زۆر بە خۆزلزانیووە گلی دایەووە.

جوتیاره همزارمه‌ووتی: هاتووم که مندالەکم ئیش بکات له لاتان، له‌بهرامبهر بیست جونه‌یه‌دا له مانگی‌دا، رازی بووین، جوتیارمه‌که مندالەکه‌ی به‌جیه‌شت، له‌کاتی‌دا دهستی به‌گریان کردو خۆی به‌جل و به‌رگه‌کانی باوکی یه‌وه نه‌گرت، به‌لام جوتیارمه‌که به‌جاوی پر ئه‌سرینه‌وه مندالەکه‌ی به‌جیه‌شت له‌لامان.

بهم شیومه‌یه مندالەکه‌ی ژبانی تازمی دهست پی کرد، به‌یانی زوو له‌خه‌و هه‌ل نه‌ستا، تایارمه‌تیم بدات له‌ نامدم‌کردنی خواردن بۆ مندالەکانم، پاشان جانتای ه‌وتابخانه‌ی بۆ هه‌لنه‌گرتن تا سهر شهمقامه‌که، له‌گه‌ل کوپو کچه‌که‌مدا نه‌وستا، تا شه‌مه‌ندمه‌مه‌رمه‌که هه‌لانی نه‌گرت بۆ ه‌وتابخانه، پاشان نه‌گه‌راپه‌وه‌و نانی نه‌خوارد، که به‌م‌زۆری پاقله‌ی بی رۆن و نانیک بوو، که‌خه‌ریک بوو که‌پرووی نه‌کرد، پاشان دهستی نه‌کرد به‌نه‌نجامدانی کاری ماله‌وه له‌پاک‌کردنه‌وه‌و شوشتن و گرپنی سه‌وزه‌و به‌دمنگه‌وه‌و هاتنی داواکاریه‌کانی ئیمه‌ هه‌تا نیوه‌ی شه‌و، و‌کو لاشه‌یه‌کی پی گیان له‌سهر زموی نه‌که‌وت و له‌خه‌ودا نقووم نه‌بوو، له‌گه‌ل هه‌ر هه‌له‌شه‌یه‌که‌و له‌بهر‌چونه‌وه‌یه‌که‌، یان دواخستنی کاریک، که داوی لیبرکرایه، به‌پاو‌مه‌که نه‌که‌وته لیدانی به‌ دل په‌قی یه‌کی زۆرمه‌وه، نه‌ویش به‌گریان و ئارام‌گرتن به‌رگه‌ی لیدانه‌که‌ی نه‌گرت.

له‌گه‌ل نه‌مانه‌شدا زۆر پاک و دلسۆز بوو له‌گه‌لماندا، ته‌نانمت به‌ساده‌ترین شت دلخۆش نه‌بوو که ئیمه‌ پیمان بدایه، هه‌رچه‌نده که‌میش بوایه، دان به‌وه‌دا دمنیم که هاوبه‌شی به‌پاو‌مه‌که‌م بووم له‌دل په‌قیه‌که‌یدا به‌رامبهر کارمه‌رمگان و لیدانیان به‌جۆره‌ها شیوه، به‌لام هه‌ندیک جار به‌زمیم بهم کیزۆله‌یه‌دا نه‌هاته‌وه، له‌بهر چاکی و به‌دبه‌ختیه‌که‌ی به‌به‌پاو‌مه‌که‌م نه‌ووت: که‌لیی نه‌دات .

نه‌ویش نه‌یووت: ئهم جۆره‌ خه‌لگانه‌ شایه‌نی مامه‌له‌ی باش نین.

بهم شیومه‌یه ئهم کیزۆله‌یه به‌رده‌وام بوو له‌سهر به‌رگه‌گرتنی سزاو نارچه‌تی، له‌ سایه‌ی ئارام‌گرتن و بیدم‌گیدا.. له‌پادمه‌ کاتی‌که‌ جه‌ژن نه‌هات مندالەکانمان به‌پرووی گه‌شه‌وه له‌ مان دهرده‌چوون، ئهم مندالە هه‌زارش له‌ماله‌وه نه‌مایه‌وه بۆ پاک‌کردنه‌وه‌ی مال و قاپ شۆرین، به‌بی ئه‌وه‌ی سۆزیکمان بۆی هه‌بی‌ت.. باوکی ئهم کچه‌مان نه‌بینی، ته‌نها چه‌ند جاریک نه‌بی‌ت، نه‌ویش بۆ وهرگرتنی کرپی مانگانه‌ی کچه‌که‌ی، هه‌ندیک جاریش ناسیاویتی نه‌نارد بۆ وهرگرتنی مانگانه‌که، هه‌روه‌ها دایک و خوشکه‌کانیمان ته‌نها له‌ سی یاده‌وریدا بینی:

یەكەم: كاتێك كە برا گەورمكەى مرد.

دووهم: كاتێك ئەم كچە نەخۆشیهكى گرت، كە ئەگوازایەوه بۆ كەسانى تر، بۆیە ترساین منداڵەكانمان توشى ئەم نەخۆشى یە ببن، لەبەرنەوه دوورمان خستەوه بۆ شوێنەكەى خۆى.

سێ یەم: كەباوكى مرد.

بەم شێویە بەتوندو تیژی سزایان ئەدا هەر هەلەپەكی بكردایە، هاوسەرمكەم بەتمەزووى كارمبا بى ھۆشى نەكرد! زۆر جار لەنان خواردنى ئیوارە بى بەشمان نەكردو لەشەوانى زۆر سارددا بە برسییتی سەرى ئەناپەوه، لەیادم نیە لەو چەند سائەدا شەوێك بەبى گریان خەوتیبێت.

گێڕمەروەى چیرۆكەكە ئەلێت: پرسیارمكەم، كە بۆجى ئەم كچۆلەپە لەزێر ئەم ھەموو ناخۆشیەدا خۆى گرتو لەم دۆزەخە ڕای نەكرد؟! لەپراستیدا ئەم كیژۆلەپە لەتمەمەنى لاوتى نزیك ببووه، پۆزێكیان بۆ كڕینی سەوزە لە ماڵ دەرچوو و نەگەپراپەوه، مێردمكەم ھەوالى لەدەرگاوانەكە پرسی و زانى كە ماومەپەكی زۆرە قسە لەگەڵ گەنجێكدا دەكات، كە لەلای ھەسابێك نیش دەكاتو لەوانەپە كەپێك كەوتیبێت شوى پێبكات، ھەتاوێكو رزگارى بكات لەم ژيانە پڕ سەم و بى بەزمیە.

ھەفتەپەكی پى نەچوو دەست و پێوێمەندى پیاومكەم دۆزیانەوه، كە لەكوێدا خۆى شاردبووه، لە گەپانەومیدا بەسزاو ئازار پێشوازیان لێكرد، پیاومكەم بەكارمبا بى ھۆشى كرد، كۆرپەكەشم بەلێدانێكى زۆر بى رەحمانە بەشداری كرد، تەنھا كچەكەم نەبێت زۆر دلگران بوو بەوى لەگەڵ ئەم كارمكەرە ھەزارەدا نەكرا.. دواى ئەمە ئەم داماوە گەپراپەوه بۆ ژيانى دەرەسەرى و خۆى داپە دەست چارمنووس.

پۆزێكیان تێبینى ئەویمان كرد، كە پەرداخ و قاپەكان لەدەستى ئەكەوتتە خودارمەوو لەپۆشتندا ساتمەى نەكرد، پێشانى پزێشكماندا و بۆی ڕوون كردپەنەوه، كە بێنێنى زۆر لاوازو كزبووه، تەنانەت بەرپێى خۆى نابینى، بەو مانایەى كە ئیستا نیمیچە نابینایە، لەگەڵ ئەمەشدا بەزەیمان پێیدا نەتەھاتەوهو بەردەوام كارمەكانى مائەومى ئەنجام ئەداو نەچوو بۆ بازار بۆ كڕینی سەوزە، زۆر لێم ئەدا كاتێك سەوزى خراپى بەنناپە، زنى دەرگاوانەكە بەزمى پێیدا ئەھاتەوهو زۆر جار سەوزى بۆ نەكړى، تا رزگارى بكات لەسەرمەنشت و لێدان.

بەم شىۋىيە ماۋىيەك تى پەرى، رۇزىكىيان كچەكە لەمال دەرچوو دواى ئەۋمى ۋەكو نابىناى لىھاتىبو، ئىتەر نەگەرپايەۋە، بەلام ئەم جارمىيان بەپەرۋىش نەبوۋىن بۇ گەرپان بەدۋايدا، دواى چەند سالىك پىاۋمكەم خانەنشىن كراۋ پەلو پايمەكەى لەدەست دا، كورمكەشم زانكۇى تەۋاۋكردو پاشان زنى ھىناۋ بەزن ھىنانەكەى دلخۇش بوۋىن، خۇشپەكەمان زىادى كرد كاتىك زانىمان زىنەكەى سكى ھەپە، دواى چەند مانگىك مندالى بو، بەلام مندالەكەى (نابىنا) كۆپر بو، ئەمە نەھامەتىيەكى گەرە بو بۇ ئىمە، خۇشى گۇرا بۇ ناخۇشى، پىشانى پزىشكەماندا، ھىچ سودى نەبوو، مندالەكەشمان بىرد بۇ دايەنگەى نابىنايان، ھاۋسەرى كورمكەشمان بىرپارىدا ئىتەر مندالىيان نەبىت، نەۋەكو ھەمان كارمەسات دوۋبارمىيەتەۋە.

بەلام پزىشكەكان دىنىيان كىردەۋە ھانىياندا بۇنەۋمى مندالى بىت.. ئىمەش بەھەمان شىۋە ھانمانداۋ دوۋگىيان بو، مندالىكى جوانى بو، پزىشكەكە مۇدە پىداپىن كەچاۋى ساغە ھەرۋەكو مندالانى تر، زۇر دلخۇش بوۋىن، دواى ھەۋت مانگ تىببىنى ئەۋەمان كرد سەپىرگەردنى تەنھا بۇ يەك لايەۋ بەس، پىشانى پزىشكى تاپبەتمان داۋ ھەۋالى دەرەسەرىيەكى ترى پىداپىن، كە ھىچ نابىنىت جگە لە تروسكەپەكى ۋوۋناكى كەم نەبىۋ بۇ ھەپە چاۋى لەدەست بەت، مېردەكەم توشى ھالەتتىكى دەرۋونى خراپ بو، زىانى تىك چو، پەقىشى لەھەموو شتىك دىۋوۋەۋە، پزىشكەكان پىنماپىيان كىردىن كە بىبەپەنە چارەسەرگەپەكى دەرۋونى بۇ چارەسەرگەردنى خەۋ پەزارەكەى، دواى ئەم مەنىش توۋشى دل تەنگى بوۋم بەردەۋام بىرم ئەكردەۋە، ئەتوت خەۋىكى ناخۇش ۋ بىزاركەر ئەمىنم، ئەبىت ھۇكارى ئەمە جى بىت.

كەۋپىر بىرى ئەۋ كارمەكەرە دامۋەم كەۋتەۋە، كە لە دۆزەخەكەى ئىمە پاپىكرد بەكۆپرىۋ نابىناى، دواى ئەۋمى دە سالى لەگەل ئىمەدا گوزمىراند، لەۋ ماۋىيەدا جۇرەھا سزاۋ ئازارمانداۋ دەرەسەرى كارمىۋاۋ پىاكىشان ۋ سەرزەنشت كىردىن ۋ بى بەش كىردىن، لەبى ئارامى دەرۋونمدا نەخۇش كەۋتم، ئاپا ئەمە تۆلەى خۇداپە لەۋمى بەرامبەر ئەۋ كارمەكەرە كىردىن؟! ۋىنەى ئەۋ كچە ھەتىۋە، كە چارەسەرىمان پىشت گۆى خىست ۋ ھۇكارىش بوۋىن بۇ لەدەست دانى چاۋى ھەرلەمبەرچاۋبوۋ، تەنھا ھىۋام بە لىۋوردنى پەرۋەردگاربوۋ، ھەستەم بەگوناهى خۇم كرد، پىش لەدەست دانى شتەكان، سا بەلگو ئەۋ شتەى كە خراپمان كىردەۋ

چاکی بکهین، که و تمه گه‌پان به‌دوای نهم کارمکه‌ره هه‌زارمدا، دوای گه‌پان و پرسیار کردن بۆمان دهرکه‌وت که بووه به‌خزمه‌تکاری مزگه‌وتیک، چووم بۆلای بۆ نه‌وهی بیهینه‌مه‌وه‌وه له‌گه‌لما بژێت، تا له‌دنیدا نه‌می‌نم، کاتیک به‌هاتنی منی زانی، دلخۆش بووبه پرسیارکردنی من له‌وخزمه‌تکاره، هه‌رحنده پادگاریه‌کان تال بوون، به‌راستی نه‌و پێچه‌وانه‌ی ئی‌مه بوو، دلیکی باشی هه‌بوو..

نه‌و تیکه‌لاوییه‌ی له‌یاد نه‌کردبوو گه‌به‌یه‌که‌وه بووین، به‌لام ئی‌مه له‌بیرمان کردبوو... سه‌رئه‌نجام که‌ل و په‌له‌کانی کۆکردمووه له‌گه‌لما گه‌پایه‌وه‌وه رێگه‌که‌ی نه‌زانی و من ده‌ستم گرتبوو.. که‌چه‌که له‌گه‌لما مایه‌وه‌وه چاودێری و خزمه‌تیشی نه‌که‌م له‌گه‌ل کورمه‌زاکانی خۆمدا که نه‌وانیش کوێرن، ناواته‌خودازو دوعا خودازم که په‌رومردگار لێم خۆشبه‌ت له‌وه‌ی که‌روویدا، به‌راستی ته‌نها خودا خاومن به‌زمیی و لیخۆش بوونه. ئیستا من به‌و که‌سانه نه‌لێم که به‌زمیی له‌دلیاندا نه‌یه؛ نه‌گه‌ر توانات هه‌بووسته‌م مه‌که، چونکه سته‌م سه‌رمکیشی بۆ په‌شیمانی، چاومکانت نه‌خه‌ون و سته‌م لێکراو به‌ناگایه، دوعات لێده‌مکات و چاوی خوداش هه‌رگیز ناخه‌وێت.

نکولی کردن له‌مافی خه‌لکی

(ترکی محمد) نه‌دوین و نه‌لێت: دووسه‌د رپالم له‌پیاویک هه‌رزکرد بۆ ته‌واوکردنی یه‌کێک له‌پروژه‌مکانه‌م، دوای کۆتای هاتنی ماوه‌ی هه‌رمکه‌م، خاومنی پارمه‌که هاته‌وه‌وه بۆ نه‌وه‌ی پارمه‌که‌ی بۆ بگێرمه‌وه‌وه داوای مافه‌که‌ی خۆی لێکردم، به‌لام من هه‌ستام به‌ده‌مرکردنی و نکولیم کرد له‌وه‌ی که پاره‌ی لام بێت، به‌تایبه‌ت که‌هیچ به‌لگه‌یه‌کی به‌ده‌سته‌وه نه‌بوو، چونکه به‌لێن نامه له‌نیوانماندا نه‌بوو، نه‌م نه‌زانی چی چاومرپیم نه‌کات به‌هۆی نه‌و سته‌مه‌ی که‌مه‌نجامه‌م داوو، دوای سێ مانگ زه‌رمه‌رێکم کرد به‌بهری نیو ملیۆن رپال، له‌و رۆژه‌ی زه‌رمه‌ر په‌خه‌ی گرتبووم، هاوسه‌رمکه‌م نامۆزگاری نه‌کردم به‌گه‌پانه‌وه‌ی نه‌و ب‌ره پارمه‌ی بۆ خاومنه‌که‌ی و نه‌یووت: نه‌وه‌ی روویداوه سزای خودایه، به‌لام به‌داخه‌وه گویم لێ نه‌گرت و به‌رده‌وام بووم له‌ خۆ به‌زل زانی و نکولیکردن به‌بێ هیچ گۆی پێدانی، یاخود به‌بێ گۆیدانه چاودێری خودایی.

هەتاوێکۆ خۆشەوێستەری شتانی ژیانم لەدەستدا، ئەویش لەدەست دانی سێ منداڵەکەم بوو لە ڕووداوی ئۆتۆمبیل لەکاتی گەڕانەومیان لەشاری (دەمام).
لەدوای ئەو ڕووداوە دڵ تەزینەوێ بڕیارمدا بەبێ دودلی پارمە بۆ خاوەنەکەمی بگێڕمەوێ دوای لێبوردنی لێبیکەم، هەتاوێکۆ خودای گەورە بێ بەشی نەکردووم لە ھاوسەر و منداڵە جەوت سالتەکەم، کە ئەوان هەموو شتیکی من بوون لەدوای خودای گەورە.

تۆمەتیکی پوچ و بێ بنەما

(نۆرە عبدالله) مامۆستای زانکۆیە دووجار تەلەق دراوێ ئەلێت: چیرۆکەکەم پێش جەوت سالت لەگەڵ سەمدا ڕوویدا، دوای تەلەقی دوو هەمم بڕیاری شوکری دەدا بەخزمیکەم، کە ژیا نیکی هێمنی بەسەر ئەبێرد لەگەڵ ژنەکەمی و پێنج منداڵەکەمدا.
لەگەڵ کۆری پورمەکەمدا ڕێک کەوتین لەسەر ئەوێ تۆمەتیکی بۆ ئەم ژنە هەلبەستین، کە خیانتی لەمێردمەکی کردووە، بۆ ئەوێ ئەو پیاوێ ژنەکەمی تەلەق بدات و کۆری پورمەکەم ماری بکات چونکە زۆری خۆش ئەوێست و پاشان منیش شوبەو پیاوێمە. هەستاین بەبەلاوکردنەوێ تۆمەتەکە لەناو خزم و کەسدا، لەگەڵ تێپەڕبوونی کاتدا لەپلانەکەماندا سەرکەوتوو بووین، بەشیۆمەیک ژیا نیکی خێزانییان تێکچوو، هەتا گەشتە تەلەق دان، تەلەق تەواو بوو.

فرمێسک لەچاومکانی قەمیس مابوو ووتی: دوای سالتیک ئەو ژنە کەنیمە بووین بەهۆی تەلەق دانی شوی کرد بەپیاوێکی خاوەن دەسەلات و پایە بەرز، پیاوێکەمی کەم بەتەما بووم شووی بێ بکەم، بێ گومان ژنیکی تری هێنا..
سەرمەجانی سەمێ خۆشمان، من تووشی شیرپەنجەمی خوین بووم و کۆری پورمەکەم بەتەزووی کارمبا سووتا لەگەڵ شاھیدی دوو هەم لەو شوخمەیی کە تێیدا نیشته‌جێ بوون، ئەمەش سێ سالت دوای تەلەقەکە.

خراپ بوونی کێلگەکەم

(سەد سالم) ئەلێت: کێلگەمەکی تاییبەت بەخۆم هەبوو، لەتەنیشتیەوێ پارچەمەیک زمو کشتوکالی هەبوو، زۆر هەولم لەگەڵ خاوەنەکەمدا تاوازی لێبەینیت، بەلام قبوڵی نەکرد.

لەکۆتاییدا بپارم دا ئەگەر بەزۆریش بوو زەوی یەکە بەدەست بەینم، بەتایبەت ئەمرانی
خاوەنەکەى هیچ بەلگەیه‌کى نیه بۆ سەلماندنى خاوەندارىتی زەوی یەکەى، چونکە لەباوکى
یەوە بۆى مابۆو.

دوو شایەتم ئامادەکردو بۆ هەریەکەیان شەست هەزار رپالڤ ئامادەکرد لەبەرانبەر
شایەتى دانیان لەدادگادا، کە من خاوەنى شەرى ئەو زەویەم، دواى چەند دانىشتنىکى دادگا
توانیم زەویەکە بەدەست بەینم.

زۆر هەولمدا بیکەم بەکشتوکال، بەلام بى سوود بوو، لەگەڵ ئەوێ کە پەسپۆرمگان بۆیان
روون کردەووە کە زەوی یەکى گونجاو بۆ کشتوکال، بەلام کێلگە تايبەتەکەى خۆم تووشى
مێروو بوو، بەرپادەیه‌ک لەکاتى دروینەدا مال و سامانىکى زۆرم لەکيس چوو، ئەمەو چەند
پووداوتىکى تریشم تووش بوو، خەریک بوو خۆشم تیا بچم.

لەکۆتاییدا هەستام بەگەراندنەوێ زەوی یەکە بۆ خاوەنەکەى، لەوانەیه‌ بپروانەکەى
ئەگەر بئیم؛ ئەو زەویەى کەهیچ بەرھەمىکى نەبوو ئیستا زۆر بەرھەمەکەى لە کێلگەکەى
من چاکترە، نەخۆشى زەوی یەگەش هەرنەماو ئاسەواریشى دیار نەما.

سوپاسى خودا ئەکەم کەرپنمایى کردم و یارمەتى دام بۆ گەراندنەوێ زەویەکە بۆ
خاوەنەکەى و ئامۆژگارى هەموو ئەو کەسانە ئەکەم کەنەفس و هەواو ئارموزیان فریویان
داون بۆ سەم کردن، کە پەندو ئامۆژگارى لەمن و هەموو سەم کارێک وەرگرن، چونکە
سەم نەنجامەکەى تەنها زەمرۆ زیانە.

ئابروو بردنى خویندکارێک

(خەمەد بەدر) ئەلێت: پێش هەشت سال کاتێک خویندگارى ئامادەى بووم، دەرە قالى
لە نێوان من و یەکێک لە قوتابى یە زیرەکەکاندا روویدا، بپارمدا کە داهاووى بپروخینم و
تێکى بشکینم.

ناکړئ و ناتوانم ئەو پۆژە لەیادەمەرمدا بسپرمەو، شەیتان وەسوسەى خستە دلمەو،
پۆزێکیان بەمانى زوو چوو بۆ خویندنگا، هەندیک جگەرەى حەشیشەم پى بوو کە ئەمان
کێشا، لە جانتای ئەو قوتابیه‌دا دام ناو داوام لەهاوړئ کەم کرد کە بە پۆلیس رابگەیه‌نى
کەفرۆشیارى ماددە بى هۆشکەرمگان لێرمیە، لەم کارە شەیتانیەماندا سەرکەوتوو بووین،

بەلام ئیمە ماددە بێ ھۆشکەرمگانمان بەکار ئەھینا، لەو رۆژمۆوە من بەرمو پرووی بەرنامەیی ستمەمەکەم ئەبمەو.

لە دواى دوو سال تووشى پرووداوى ئۆتۆمبیل بووم و بەو ھۆیەو دەستى راستم لەدەست دا.. دواى پرووداومکە چووم بۆ مالیان و داواى لیبورنم لێى کرد، بەلام بەھىج شتومێك قبولى نەکرد، چونکە من بووم بەھۆی لەکەدارکردنى ناوبانگى لەناو خزمەکانیدا، بەھۆی ئەو بوھتانەى منمۆو بوو بەکەسێکى بێزراو لەلای ھەموویان، پێى ووتم: کە ھەموو شەویك دوام لێ دەکات، چونکە بەھۆی ئەو ناوژرانیەو ھەموو شتێکى لەدەست دابوو. بەردەوام ئەبێت و ئەلێت: لەگەڵ لەدەست دانى دەستم لەسەر کورسیەکی بەدەست جولاو دانیشتووم، لەنەنجامى پرووداویکی تر.. بەراستی نێستا ژيانیکى بەدەختى بە سەر ئەبەم، ئەمۆى زۆر لێى ئەترسم مردنە، چونکە بەراستی لەسزای پەروەردگار ئەترسم، داواى لێخۆش بوون لەخودا ئەکەم و پارمەتى ئەویش بەدات کەلیم خۆش بێت.

مردو تەنھا یەك پکات نوێژی بۆ خودا نەکرد

چیرۆکیکی راستەقینەمۆو شیخ إبراهیم عبدالعزیز لە (سایتی ئەھلى سوننەو جەماعە)و ئەگێریتەووە ئەلێت: گەنجێك پێى ووتم: یا شیخ ئەو پیاوہ پیرە ئەبێنیت؟

شیخ: بەلێ، بەلام چییەتى؟

ووتى: نوێژناکات.

شیخ: پاك و بى گەردى بۆخودا، ئەلێى جى؟ نوێژناکات؟

ووتى: بەلێ نوێژناکات.

شیخ: تۆ دانیایى؟

بەلێ دانیام.

شیخ: بەم تەمەنەو نوێژ ناکات؟

گەنجەکە پێى ووتم: یا شیخ بابڕۆین بۆلای وەسەى لەگەڵ بکە، بەئکو نوێژ بکات.

شیخ ئەلێت: پۆیشتەم بۆ لای پیاوہ پیرمکەو پێم ووت: براکەم سلاوى خودات لێبێت.

پیاوہ پیرمکە: سلاوو بەرمکەت و پەحمەتى خودا لەتۆش بێت.

شیخ: براکەم چۆنى؟

پیاوھ پیرمکە: باشم، سوپاس بۆ خودا.

شیخ: ئەوەی لەبارەى تۆوە ئەیلێن راستە؟

پیاوھپیرمکە: چیم لەبارەووە ئەلێن؟

شیخ: ئەلێن نوێژ ناکەیت؟

پیاوھ پیرمکە: ترسام وامزانى شتێک روویداوه، ئەمە ئەلێن لەبارەى منەووە؟

پیاوھ پیرمکە ووتى: راستە، نوێژناکەم.

شیخ: بەم تەمەنەووە نوێژناکەیت؟

پیاوھ پیرمکە: راستە نوێژناکەم، بەلام دڵم پڕە لەباوهر، من سوپاس بۆ خودا باوهردارم،

داواکارم لەخودا کە هیدایەتەم بەدات نوێژ بکەم.

شیخ: دڵت پڕە لەنیمان؟ ئەمە راست نیه، ئەگەر دڵت پڕبوابه لەنیمان ئەندامەکانى

لاشەت فرمانەکانیان چى بەجى ئەکرد، ئەمەیه کەپێغەمبەر(ﷺ) هەوالمان بى ئەدات و

لەبارەىمەووە ئەفەرمووت: (أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ

فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ: الْقَلْبُ). (متفق عليه). واتە: (بى گومان لە لاشەى مرۆفدا پارچە

گۆشتێک هەیه، ئەگەر باش بوو هەموو لاشەى مرۆف باش ئەبێت، ئەگەر خراپیش بوو ئەوا

هەموو لاشەى مرۆفیش خراپ دەبێت، ئەویش بریتیه لە: دڵ).

بەهۆى لاوازی نیمانەتەویە کە نوێژ ناکەیت، خۆت فەریو مەدە بەم قسانە، بگەرێووە بۆ

لاى خودا، پێش ئەوەى شتەکانت لەدەست دەرچیت.

پیاوھ پیرمکە: بەلام چى ئەبێت ئەگەر نوێژمکانم وازلێبینم؟ من نیماندارم و بى گومان

خودای گەورە بەلێنى بەهەشتى بەنیمانداران و باوهرداران داوه، تەنانەت ئەوانەى کە تاوانى

گەورەش ئەنجام ئەدەن، بۆچى بى هیوا ئەبێت لەبەزمى خودا، کە هەموو شتێکى

گرتۆتەووە.

شیخ: من بى هیوات ناکەم لە بەزمى خودا، بەلام نامەوێت لەبى ناگیان و زەرەرەندەن

بیت.. بزانە کەنوێژ کۆلەکەى دینە، هەرکەس ئەنجامى بەدات ئەرکى ناپین و دینەکەى

ئەنجام داوه، هەرکەسێش بەفەرۆى بەدات دینى بەفەرۆداوه، بەئێکۆ نوێژ جیواوازی نیوان

نیماندار و بیباوهر، یەکەم شتە کەلێپرسینەووی لەسەر ئەکرێت لەپۆزى دوایدا.. خودای

گەورە لەبارەى ئەهلى ناگرمەووە ئەفەرمووت: ﴿مَّا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۚ ﴿١٢﴾ قَالُوا لَرَّ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

﴿۱۲﴾ ۛ اللّٰهُ. واتە: (ئەوە جى بوو ئىوھى راپېنچى دۆزەخ كىرد؟! بەكەساسىيەوھ ئەلئىن: ئىمە لە نوپۇز كەران نەبووین).. ھەروھە ئەفەرموئىت: ﴿خَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَةَ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا﴾ ۛ مريم. واتە: (لەدوای ئەوانە كەسانىك لەنەوھەكانىيان بوونە جېنىشىن، كە نوپۇزەكانىيان بەزايەداو شوئىنى ئارمىزووھەكانى ئەفسىيان كەوتن، ئەوانە توشى گومراپى و سەرگەردانى و سزا ئەبن لەدنيا و قىيامەتدا).

چۆن دواى ھەموو ئەمانە ناگەرپىتەوھ بۆلاى خودا و نوپۇز ناكەى؟!

پىاوھ پىرمكە: ئەمەوئىت نوپۇز بكەم، بەلام...

شىخ قسەگەى پى بىرى و ووتى: بەبى بەلام، پىاوى پىر تۆ ناتوانى زەمانەتى تەمەنى خۆت بكەى، بى گومان تەمەن بەدەستى خوداى گەورە و بى گەردەو ھەموو مروۇفك سەرنجامى مردنە و خوداى گەورە ئەفەرموئىت: ﴿كُلْ نَفْسٍ ذَاقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُ أُجْرَكَمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْمُرُورِ﴾ ۛ آل عمران. واتە: (ھەموو گەسىك ئەبىت بمرىت و مردن بچىزىت، تەنھا لەرپۇزى قىيامەتدا كرى و پادىستان بەتەواوى پى دەدرىت، ئەوسا ئەوھى دوور خراپەوھ لەناگرى دۆزەخ و خراپە بەھەشتەوھ ئەوھ بەرپاستى سەرفراز بوو، زىانى دۇنياش جگە لەوھى راپواردنىكى خەلەتەنەر، شتىكى تر نى).

چۆن تۆ ئەبىنم گىرنگى بەدۇنيا ئەدەمىت و واژت لەرپۇزى دواى ھىناوھ، تۆ بەباشى راستى ئەم دىناپە ئەزانى، كە ئەم دىناپە زىندانى ئىماندارەو بەھەشتى بى باومەر، تۆ گەيشتوئىتە تەمەنىك با لەرپۇزى دوايدا لەتياچوان نەبىت.

پىاوھ پىرمكە: باشە .. گوئ بىستى قسەكانت بووم و باش تىگەيشتم، تۆش ئەوھى لەسەرت بوو ئەنجامەتدا، ئىستەوازم لى بىنەو بابىرۆم، پاشان لای منى بەجىھىشت و رۆيشت.

شىخ: من ئامۇزگارەم كىردى و كارمە بۆ خۆت ئەگەرپىتەوھ.

شىخ ئەلئىت: دواى دوورپۇز گوئەم لەدەنگىك بوو بانگى ئەكرەم ياشىخ.. ياشىخ..

ئاومىر داپەوھ ئەوگەنچەم بىنى، كەھەوالى پىاوھ پىرمكەى پىدام و ووتى: ياشىخ ئەو پىاوھ پىرمەت لەپادە كە پىرى قسەت لەگەلى كىرد.

شىخ: بەلى، باش لە يادىمە.

گەنچەكە: ئەوپىياوۋە مرد.

چى ئەللى: مرد!!! تۇ دىنلىيى؟

بەلى، دوڭنى بەيلىنى مرد.

شىخ: پاك و بى گەردى بۇ خودا، بەچ شىۋىيەك مرد؟

گەنچەكە: لەبەيانىدا ئەچىت بۇ كىلگەكەى خۇي، پاچەكەى بەدەستەۋە ئەبىت، ئەكەۋىت و پاچەكە بەرسەرى ئەكەۋىت و پەكسەر ئەمرىت، بەلام يا شىخ شىتىكى زۇر سەيرم لى بىنى.

شىخ: چىت بىنى؟

گەنچەكە: بەداپۇشراۋى لە زمۇيەكەدا بىنىم، كە دوور بوو لەپىگەى گشتى يەۋە، داۋى ئۆتۈمبىلىكى فرىاكەۋىتەم كىرد بۇنەۋى بىگۈزۈتەۋە، بەلام ئۆتۈمبىلەكە دۈكەۋەت بەھۋى سەختى رېگۈبەنەۋە، لەۋىش سەيرتەر ياشىخ! ئۆتۈمبىلەكە تىك چوۋ، خەلگەكە پىۋىستىيان بەنۆتۈمبىلىكى تر بوو بۇ گۈستەنەۋى تەرمەكە.

شىخ: ئەى خودايە !! چىتر پىۋىدا؟

گەنچەكە: تەرمەكە لەبەر خۇر ماۋىيەكى زۇر مايەۋە، كە دارىك يان سىبەرەك نەبوو تەرمەكەى لەزىردا دابىنىن، ھەتاۋىكو ئاۋساۋ شىۋىيەكى گۇرا بۇ شىۋىيەكى تۇقنىنەر، داۋى كاتىكى كەم ئۆتۈمبىلىكى ترەت، تەرمەكەى ھەلگىرتۈبىردى، بەلام لەرىگا...

شىخ: چى بەسەر ھات؟

گەنچەكە: ئۆتۈمبىلەكە لەكاركەۋەت و ۋەستا!

شىخ: اللە اكبر، داۋى ئەمە چى پىۋىدا؟

گەنچەكە: ئۆتۈمبىلىكى ترىان ھىنا، تا داۋى نۆيۈزى نىۋىرۇ تەرمەكە نەگەپەنراپە شۆيىنى شۆرىن، داۋى شۆرىنى تەرمەكەۋە نۆيۈزىكەن لەسەرى برا بۇ گۇرستان، لەۋى شىتىكى زۇر سەيرتەر پىۋىدا!

شىخ: چى پىۋىدا؟

گەنچەكە: خەلگەكە كاتىك وۋىستىيان تەرمەكە بەكەنە گۇرۋە، بىنىيان گۇرۋەكە تەسكەۋە پىۋەى ناچى، بەتايبەت كە تەرمەكە ئاۋسابوو، نەپانتۋانى بىنىزىن، تەرمەكەيان لەسۈچىكى

گۆرستانەکە دانائو گەرپان بەدوای گۆرپێکی تردا، بەلام تا دوای نوێژی ئێوارە گۆرپێکی تریان نەدۆزیەو! بڕوانە شێخ چی بەسەر ئەو پیاووە پیرەدا هات؟

شێخ: پاك و بێ گەردی بۆ خودا، ئەگەر بیزانیایە چی لێدیت تا گیانی دەرئەچوو وازی لە کێنوش بێردن نەئەهێنا، بەلام بەهێوا بوون مرۆفە توشی بێ ناگایی ئەکات، والەمرۆف ئەکات تەنها بێر لەدونیای بپاوه بکاتەو، براکەم...خۆشکەکەم... نەم چیرۆکە بۆ خەڵک بگێڕمەو! چونکە بەراستی نامۆزگاری باشی تێداوە و یادەینەرمومەیه‌کی چاکیشە، یادەینانەومشی سوودی بۆ ئیمانداران هەیە.

پەرۆمردگار داوای چێگێریت لێ ئەکەین لەسەر ئەم ئابنە، هەروەها داوای خۆشەویستی خۆت و گوێ راپەڕێت لێ ئەکەین هەتا ئەکەین بەلیقای خۆت و تۆش لێمان رازی ئەبێت ئەو بەبەزمیی تیرینی بەزمیەکان.

لە زانگۆ

لەبەگێک لەکۆلیژەکانی ولاتیکی عەرەبییدا قوتابیەکی عەلمانی وەستابوو، دەستی گرتبوو بەکاتژمێرەکیەو وەهاواری ئەکردو دمیوووت: ئەگەر خودا هەیە بابەری ئێ دوا کاتژمێرێکی تر...

دیمەنێکی زۆر سەیر بوو کەقوتابیانی و مامۆستایان بێنیان، کە کاتژمێرەکە تەواو بوو قوتابیەکە هەلبەزێیەو و بەشانازی و لەخۆبایی بوونەو بەهاوێرپێکانی وووت: بێنیان ئەگەر خودا هەبوابە ئەو مراندم، قوتابیەکان بلامیان لێ کرد، هەشیان بوو کەشەمێتان و مەوسەیی بۆ دروست ئەکرد، هەشیان بوو ئەمیوووت: خودای گەورە مۆلەتی پێداوە و حیکمەتی خۆیەتی...هەشبوو گالته‌ی پێ ئەهات و سەری بانەدا.

ئەم گەنجەیی باسمان کرد بەدڵخۆشیەو و گەراپەو بۆ مائەو، وەکو ئەوێ بەبەلگەیه‌کی زانستی و ژیری سەلماندبێتی کە خودا نیو کەس لەپێش ئەمدا ئەم کارە نەکردوو، وە مرۆفە هەروا دروست کراو و پەرۆمردگارێکی نیو و پرسیاری لێناکری.

چوو و ژوورەو بۆمالی خۆیان و دایکی نانی نیومرۆی نامادەنەکرد، باوکی لەجێگەیی خۆی دانیشتبوو لەسەر سفرەیی نان خواردن چاومرپێ ئەکرد، کۆرەکە بەپەلە چوو بۆسەر ئاو یان بۆ گەرماوەکە، چوو و ژوورەو نەگەراپەو، زۆر چاومروانیان کرد، دایکی هەستا لەدمرگایدا،

كۆرى خۇشەويىستىم بۇ دواكەوتى؟ وەلامى نەدايەو، باۋكى بەخىرايى ھات و دەرگاھى كىردىمۇ، شىئىكى بىنى بەخەيالىا نەئەھات، كۆرەكەي لەتەنىشت دەست شۆرمەكەو، بىنى، كە تەرمىكى ساردوسىرېو... بەلى.. كەوت و مرد، لەدوايدا پىزىشك لەراپۇرتى مردنەكەيدا بۇى دەرگەوتووبو كەھۇى مردنەكەي چوونە زوورمەي ناو بوو بۇناو كۆيى.

دكتۇر عبدالله نۇفل نەئىت: خۇداي گەورە نەي ھىشت وەك مەۋقە بىرەيت، بەلكو چۇن كۆى دىرۇر نەمەيت نەوھا مرد، بەسەلاندنى زانستى زانراو نەگەر كۆى دىرۇر ماين ناو بچىتە كۆيانەو ھەرلەو كاتەدا نەمرن، ئايا نەمە جىگەي پەندونامۇزگارى نىيە؟

وتوۋىزىكى شەيتانى

بەپەنچەكانى يارى بەزمارەي تەلەفۇنەكەنەكرد... لەخۇيەو ۇمارىيەكى لىدا..مىنداللىك وەلامى دايەو كاپرا ووتى، نەلو..نەلو.

مىندالەكە: نەلو.. ھەرموو.. تۆكىي؟

كاپرا: تەمەنت چەندە؟

مىندالەكە: شەش سال.

كاپرا: ماشاءالله.. پىاۋى شوكر.. ئىستا كەس لەتەنىشتەومىيە؟

مىندالەكە: نەخىر.. تۆكىي؟

كاپرا: من مامتم!

مىندالەكە: بەخۇشەيەكى زۆرمەو: مامە تۆى؟

كاپرا: بەدەنگىكى كزۇلەو: بەلى.. بەلى.. منم.. خوشكەكانت لەكوپن؟

مىندالەكە: خوشكە نىيە..!

كاپرا: باشە ئىستا كىت لاپە؟

مىندالەكە: بەس كارمەرمەكە؟

كاپرا: جوانە؟

مىندالەكە: ھىچ جوان نىيە.

كاپرا: دايكت لەكوپىيە؟

مىندالەكە: خۇى نەشوات..

کابرا: خودحافیز.. تەلمفۆنەکه دائەخات.. دوی چەند دەقیقەیه‌ک.. دووبارە پەيووندى ئەکاتەوه.
کابرا: ئەلو.. ئەلو..

مندالەکه: خەرموو.. کتیه؟ مامە؟

کابرا: ئا.. دایکت لەکوێیه؟

مندالەکه: لەژووری نوستنه.

کابرا: ئیستا چی لەبەردایه؟

مندالەکه: جل و بەرگیکی سووری زۆر جوان..

کابرا: دەى خودحافیز.. تەلمفۆنەکه دائەخاتەوهو جارێکی تر دوی چەند دەقیقەیه‌ک..

کابرا: ئەلو.. ئەلو.. ئەمجارە باوکی مندالەکه وەلام ئەداتەوه!

باوک: ئەلو.. بەئێ.. کێم لەگەڵدایه؟

کابرا: بەدەنگیکی گالته ئامیزمۆه: ئەى نەمام .. دیارە ئیستا لەدەوام هاتوویتەوه؟

باوکی مندالەکه: تۆ کێى واھسە ئەکەى... چیت ئەوێت؟

کابرا: تۆرە مەبە .. ئەمەوێت بەپراشکاوی قسەت بۆ بکەم، تۆ ژنیکی جوانت ھەبە..
زانپوتە ھەلێ بژێریت .. ئەى نەمام.. پێت ئەئیم ئەگەر حەزیش ئەکەى باومەر مەکە، پێش
کەمێک لەگەڵ ژنەکەتدا خەوتبووم.. تەنانەت داوام لێکرد کە جل و بەرگی سوور لەبەر
بکات .. تەلمفۆنەکەى داخست.

باوکی مندالەکه: نامەردى کەم پەموشت.. تەلمفۆنەکه فەپ ئەدات و بەخێراى پانەکات
بۆ نەۆمى سەرمۆه، ئەچیتە ژووری نوستنهکەوه، ژنەکەى ئەمبێنى جل و بەرگی سووری
لەبەردایه.. سەرو قەزیشی تەپەو لەبەردەم میزی خۆجوان کردنەکەدا دانیشتوووهو خۆى
نەپازینیتەوه.. رای ئەگیشیت و سەرى ئەگیشیت بەناوینەکەدا.. پاشان ئەیداتە بەرشەق و
بەلیدانیکی زۆر خراپ لێى ئەدات.

نەئیت: لەمالەکەم دەرچۆ ئەى داوین پەیس، تۆ لەمالێکی سەربەرزموه نەهاتووێ.

ژنەکه سەیری ئەکردو نەینەزانى پیاومەکەى بۆ بەم شیوەیه پەفتار ئەکات لەگەڵیدا..
نەینەزانى چی بلیت و چۆن وەلامى بداتەوه.. شتەکانى کۆکردەموو پۆشت بۆ مالى باوکی..
باوکی مندالەکه بەسەرسامیی و تۆرمییهوه دانیشت و نەینەزانى چی بکات، سەرى سورماوو،

سكالاى خۇي بۇلاى كى بەرىت؟! بەم شىۋىيە مايەۋە، ماۋەى دوورۇز ناننىكى بەخۇشى نەخواردو خەۋ نەچۋە چاۋى..

بەلام خوداى گەۋرە كابراى خراپەكارى ھەرامۇش نەكردو بەلگو بەخىرايى تۇلەى لىكردمۇە... چەندان كاتزىمىز لەسەر جىگا رانەكشىت و خەۋى لىناكەۋىت، بەم حالەۋە مايەۋە، چەند رۇژىك تىيەپرى و لەشى داھىزراۋ دونيا لەلاى تەسك بۇۋە، ئەيۋىست بۇ ساتىكىش بىت بەخەۋىت، بەلام نەيئەتۋانى..

بەدرىزايى شەۋ بىرى لەۋنەكردمۇە كەلەگەن ئەۋ ئافرىتەدا كرىدى، كەبۋە ھۋى جىبابۋنەۋەى لەمىردەكەى، بەۋتۋوۋىزىكى تەلەۋۇنى شەيتانانە.

سەرمىچام پەرسىارى لەمامۇستايەك كەردو رۋوداۋەكەى بۇ گىراپايەۋە.

مامۇستاگە پىيى ۋوت: بەخودا ھىچ چارمەسەرىكت نىيە، جگە لەۋەى كە لەمەردەم ژنو پىاۋمەكەدا دان بەتاۋانەكەتدا بىئىيت، سا بەلگو لىت خۇش بىن و ئىسراحت بىكەيت و بۇ حالەتى سىروشتى خۇت بىگەپىتەۋە..

كابرا ۋوتى: مەن ئامادەم، گەنگ ئەۋمىيە بەخەۋم، چۈنكە مىشكەم تىك چۋە!

مامۇستا: كەۋابى ئىستا بىرۋو پەيۋەندى بەباۋكى مەنئالەكەۋە بىكەۋ كاتى چاۋپىكەۋەتنى لىۋەرىگە.. مەنىش ئامادەم بىم لەگەلت.. پەيۋەندى پىۋەكەردو كاتەكەش دىبارى كرا.. مامۇستاۋ كابرا چۋۋە ژۋورەۋەۋ پىشۋازى لىكردن.

مامۇستا بەپىشەكەك دەستى پىكردو باسى ئەۋ ئايەتانەى خوداى گەۋرەى نەكرد، كەبەگەۋرەمىيەۋە باسى ئەۋ كەسانە ئەكات كەلە خەلگى ئەبۋرن.. پاشان بەكابراى خراپەكارى ۋوت: بەپاشكاۋى ئەۋەى راستە بەمىردى ژنەكەى بلى.

كابرا دەستى بەقسەكەردن كەردو پىاۋمەكەش كۋى گەرتبۋو، ھەسەكانى تەۋاۋ نەكرد، كەمىردى ژنەكە راستى بۇ دەرگەۋت، ھەستاۋ بەتۋەندى كىشاي بەكابراۋاۋ خۋىنى لەبەر رۇشت، مامۇستا ھەۋلىدا نىۋانىان بىكات، دۋاى ئەۋەى زۇرى لەكابراۋا، مىردى ژنەكە ھىۋر بۇۋە.

مامۇستا پىيى ۋوت: كاكە سۋپاس بۇ خودا راستى دەرگەۋت و لىۋەردىنىش بەخىشەندەمىيە، خىزانىشت پاك و بى گەردە، لەبەر خاترى خودا لىي خۇشەبە خودا لىت پازى بىت.

مێردی ژنەکه لەلێدانی کابرادا ھەناسەپرکێی پیکەوتبوو و ووتی: بە ئی بەلام بەمەرجێک ئەویش ئەومێه ئەم تاوانبارە خۆی دان بەم تاوانەدا بنیت لەبەردەم خێزانەکەمدا، تاببیتە بیانویەک بۆ من و ژنەکەم بگەریتەو.

کابرا: من نامادەم.. گەرگ ئەومێه بەخەم و خەم لێ بکەویت.. رۆشت بۆ مالی نافرەتەکەم لەژووری میوان دانێشتن لەگەڵ بۆی ژنەکەدا، پاشان مێردی ژنەکه داوی لەژنەکە ی کرد، کە گوێ بگریت لە مامۆستاو کابرای تاوانبار.. ژنەکه ھات، کابرا دەستی بەگیرانەومی پووداوەکە کرد، بۆی ژنەکه ھەستاو زۆر بەخراپی لێیداو وەخت بوو لەھوش خۆی بجێت.. مامۆستا ھەندیک ئایەتی قورئانی خوێندو کەوتە ناوێریان.

پاشان ژنەکه ھەستاو لێدان وستیئرا. ھەموو چاوپرێ بوون کە بزانی چی ئەئیت! کەوتە قسە و ووتی: سوپاس بۆ خودا کە راستی پووداوەکە بۆمان دەرخت، بەلام بەداخەو و ناکرێ و زۆر مەحالە بگەرێمەو بۆ مالی مێردمکەم، ناگەرێمەو بۆ مالی کەسیک، کە ئێم بەدات و ھەرشە تەلەف لێبکات، تەنھا لەسەر وتووێژێکی بێ بنەماو ھیچ و پوچ. ئەمە مانای ئەومێه کەھیچ متمانەیک لەنیوانماندا نیە، ناتوانم لەگەڵ کەسیکدا بژیم کە متمانە ی پێم نەبێت، ئینجا دانێشتنەکە بەجێھێشت و دووبارە ی کردەو کە ئەمە دوا وەلامە بۆیان.. منیش ئەئیم: خودای گەورە راستی ھەرموو کاتی کاتێک ئەفەرمویت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِمِصْرَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ

نَذِيرٍ ﴿٦﴾ العجرات . واتە: (ئەو ئەوانە ی کەباو پرێتان ھێناو ئەگەر کەسیکی متمانە یی نەکراو ھەواڵێکی گەرگی بۆ ھێنان، خێرا پرۆای یی مەکەن، بەلکو ئێی بکۆلنەو تا بۆتان پوون ئەبیتەو، ئەوێکو ئازار و ناپەھەتی و ناخۆشی بۆ خەلکی دروست بکەن بەنەزانی، پاشان پەشیمان بنەو لەو کارە یی ھەلستاو).

شەرمەزاری و پەسواپی

خۆی ئەمە لەبارە ی خۆیەو ئەئیت: لە قوتابخانە ھەلھاتم، چونکە ژوانم ھەبوو لەگەڵ گەنجیکدا.. ھەلھاتم بەلام نەمزانی چی چاوپرێم ئەکات.. گەنجەکە ھاتو لەگەلیدا سەرکەوتم بۆ ناو ئۆتۆبیلەکە ی، ھەردوێکمان دەرچووین و لەو پەری خۆشیدا بووین.. شەیتان

خەیاڵ پلاوی بۆ کردبووین، ئەمە تەنها چەند چەرمەیه‌کی کەم بوو خۆشیه‌که گۆرا بۆناخۆشی و بەدبەختی، بێ گومان تووشی کارساتێک بووین، بەلام بەسای پزگار بووین، چەند دەرمانێکە دواى ئەو پۆلیس گەشتە ئەو، ھاوێڕ کەم سەرقالی لیکۆلینەو بوو لە پرووداوەکو ئەترساین لە ئابروچووومان، چونکە نەخزمی بوم و نەخۆشکی، گوێم لێ بوو پەیموندی کرد بە ھاوڕێیه‌که‌وه، کەمبەشدارى لەگەڵ ئەکرد لەکاری خراپە و تاوانداو پێی ووت: ئەمەوێت تانیڕە بێی بۆ (شوێنی پرووداوەکه) تانەم کچە بەریت بۆ شوێنەکه بەهۆی سەرقال بوونم بەم پرووداوەوه.

کاتیکی کەمی پێچوو کۆرمەنجه‌که نامادەبوو تا بەم بات، من سەرپۆشێکم لەسەرابوو، لەگەڵ ھاوێڕ کەیدا پرووم کردە ئۆتۆمبیلەکه.. سەرم بەرزکردموه تاسەیری بکەم، ئەوێ بینیم ترساندەم، ئەوێ ئەو پەیموندی پێموکردبوو، براکەى خۆم بوو، کەمەرگیز چاومروانم نەئەکرد، گۆتایی ھات..الله اکبر.. چۆن قەرز ئەکەیت ئاوا لێت ئەسەننەوه.

ئیمامی شافعی ئەفەرموێت: پاک بن تانافرمەکانتان پاک بن لەمالەوه، دوور کەونەوه لەوشتانەى گە شایستەى موسولمان نین، وەبزانە زیناکردن و داوێن پێسى قەرزە لەسەرت ئەبێت بیدەنەوه. ئەى ئەو کەسەى حورمەتى پیاو ئەشکێنى، پێگای خۆشەویستی لەناو ئەبەیت و بەبێ ریزی ژیاوێت، ئەگەر ئەوێهەکی باش و چاک بویتایە، نابووێ بەشکێنەری حورمەتى موسولمانێک.

بە چ تاوانێک کوژرا

جیهانی ماددە بێ ھۆشکەرمەکان جیهانیکی سەیرە.. پەرە لەپرووداوی زۆر سەرسوڕھێنەر، کە زمان و قەلەم لە باسکردنی دەستەوستانن.

ئەمە یەکیکە لە لاپەرەکانی ئەو جیهانە، چیرۆکی نەگەتیه‌کانی خێزانی، کە بەهۆی باوکێکی زالمەوه توشیان ھات، دلی کریمیە بەبازرگانی کردن بەماددە بێ ھۆشکەرمەکانەوه، کەگوێی پەرە لەنالە نالی کۆر و کچەکانی.

پۆزێک لەپۆزان، لەکاتی کارمەمدا لە یەکیک لە بەرپۆمبەراییه‌تیەکانی لەناو بردنی ماددە بێ ھۆشکەرمەکانەوه.. قەرمانم پێ کرا بەدەست گیرکردنی یەکیک لەوانەى کە ماددە بێ ھۆشکەرمەکان پلاو ئەکاتەوه، بەداخەوه کەشەیتانی مرۆفوجنۆکە یاری بەو کەسانە

ئەگەر ئەرکەن و کردوان بەداردەستی خۆیان بۆ ڕووخاندنی ئەم وڵاتە پاکە. ڕووداومکانی ئەم تاوانە بەخێرایى نەپرات بەگرتنەبەرى پى و شوینى بپووست بۆگرتنى چواردەمورى نامانجەگە.. کاتزمیری سفر دیاری کرا بۆ ئەنجامدانى کارمە، بەپشتیوانى خودای گەورە ئەم پیاو دەست گیرکرا، کەهەندىک ماددەى بى ھۆشکەرى پى بوو.. چەند ساتىک لەم ڕووداوە ماوە کەھەرگیز لەیاد ناچى .. بەبەلگە بۆمان دەرکەوت کە ئەم پیاو مەلەکەى کردۆتە جىگای شاردنەوى ماددەى ھۆشکەرەکان کەھەلئەسا بەفرۆشتن و بلاقورنەوى.

تەبىقى ئاسایش لەگەڵ تۆمەتبارمە دەرچوون بۆ مەلەکەى، بەگەشتنمان بۆ مەلەکە ھەموومان داخەزى و وەستان لەبەردەم دەرگای مەلەکە بى دەنگى درێژى کێشا بەسەرماندا، ئەتووت: ھەمىيەگە بەدوای خۆیدا گەردەلولىک ھەلئەگات، تاوانبارمە بەرامبەر مەلەکەى وەستاو لەدەرگای دا، کت و پى دەنگى خۆشى و دانیایى بەرزبۆو، پەپەدەم کۆمەلەى بى تاوان لەپشت دەرگاکەو ھاواریان کرد:

ھى بابە ھاتەو.. بابە ھاتەو، پەگىک لەمەندالەکانى یارى لەگەڵ باوکى ئەکردو زۆر بەناسکى و مەھرمانى پەو ئەپووت: بابە دەرگات لى ناکەمەو، نەپەزانی لەپشت دەرگاکەو جى ڕووداوە، دیمەنەگە دلتەنگى بەسەر ڕووخسارى کەسەکانى دەرەودا کێشابوو، سەپکردنى غەمباریان ئەگۆرپەو، ھەندىکىيان سەریان خوار کردبۆو بەلای راست و چەپدا ئەیانجولاند، ھەتاوئەو ئەکەوت بەسەر سنگیاندا لەبەر قورسى ئەم ھالەتە. ئەوئەندە نەبەرد مەندالەگە دەرگای کردەو، لە خەيالىندا باوکى خۆشەويستیان لەوانەپە پارێک یان شیرینیەگى بۆ ھێنابن یان لایەنى کەم دەم بەخەندە بێتەو بۆلایان، بەلام بەتاوانبارى بىنیان کە چواردەمورى بەپیاوانى ئاسایش گیراوە، دەنگەکان گۆران بەنالەنالاو خۆشەپەکان بۆ ناخۆشى و ھىواکان بۆ خەفەت، ئەگەر ئەتەبىن، ئەمیان باوئەى بەباوکیدا ئەکرد، ئەمى تریان جلاو بەرگەکانى ڕانەکێشا، پەگىکى تریان چاومکانى پى بوون لەنەسەرىن، چونکە دەستەوستان بوو لەلەیکدانەوى ڕووداومکە..

ئەگەر ئەتەبىن ئەگرىبات، گریانىکى زۆر، دلت پى ئەبوو لەخەفەت.. دواى ئەم دیمەنە دلتەزىنە پیاوانى ئاسایش ھەستان بەئەنجامدانى کارمەیان، دیمەنىکى تر لە دیمەنە ناخۆشەکان بریتى بوو لە مالىکى بەدبەخت، کە ئەم خەزانە ژيانیان تیدا بەسەر ئەبەرد، کەئەچووئە زوورى دانىشتن تەنھا مالىکى شەزاوت ئەبىنى! جىگەى پەرشوبلاو!

خواردنیان تەنھا پاشماوەی دانەوێڵەو خواردنی لەقوتوکرەو بوو، کە بە هیچ شیوەیەکی برسیتی ناشکێت.

زەلکاویک لەژیان! کەم دەرمانەتی! لەگەڵ ئەمانەشدا باوەکە لەبێ ناگیدا پۆچوو، خێزانەکە پشت گوێ خستبوو. لەکۆتایی دیمەنەکەدا بێک ماددە بێ ھۆشکەر دۆزرایەووە لەمالەکەدا.. پاشان مائەکەیان بەجێھێشت لەنیو پەرمە گریانی بێ تاوانەکان، لەبەردەم دەرگای خانووەکەدا خودا حافیزیان لەمرۆڤێک ئەکرد کە لەپەنایدا پەروەردە بووبوو و پێیان ئەووت: (بابە).

لەنیو ئەم دیمەنە دلتەزینەدا، گەردەلولێک لەھەست و سۆزدا بەرامبەر ئەم تاوانبارە ھەلیکرد.

نایا لەخودا ناترسی؟ نایا بیری ئەم ئەنجامەت نەئەکردووە؟ بەم شیوەیە باوک ناگای لەجگەر گۆشەکانی ئەبێت؟ تاوانی ئەم بێ تاوانانە چییە لەم دەرەسەریەدا؟ گوناھیان چیە؟ بۆچی ئەم مەینەتیە ھەلگیرن؟

پروو پەروو لێی چوو مە پێشەوو پرسیارم لێکرد، بەلکو وەلامێکم دەست کەوتت .. تەنھا دوو وشە زیاتر بە لێویدا نەھات، ووتی: من ھۆکارم، پاشان گریانێکی بەکۆل گریا.. لەکۆتایی لێکۆڵینەوەکەیدا تاوانبارەکە پروو پەرووی دادگا کرایەووە، تاوەکو سزای خراپەکە وەرگیرێت، کە چارەسەر بوو بۆ دەرەسە نەخۆشەکە، ھەروەھا بۆ پاراستنی خێزانەکە و کۆمەلگاش بەگشتی، ھەروەھا بۆ پاراستنی ئاگاریکانی ئەم وولاتە، خودای گەورە وولاتی پەکتاپەرستی بپاریزی ئە ھەموو شەیتانیکی یاخی و سەرکەش.

چیرۆکی من لەگەڵ منداڵەکەمدا

ئەم پیاووە ئەلێت: خێزانم ھێناووە حەوت منداڵیشم ھەیە، ژیان لەگەڵ ماددە بێ ھۆشکەرەکاندا زەلیلی و سوکایەتیە، ئەو کەسانەی تووش ئەبن لەپێناوی بەدەست ھێنانی ئەم ماددانەدا بەھەموو شت پەسێنێن، بەراستی ئەو ژیانێکی پێ مەترسی و چەرمەسەری نەگەشتی، سەرمتا تەنھا بۆ تاقی کردنەوە ئەو شتەم بەکار ھێنا، بەلام ئەم پۆ ماوەی بیست ساڵە لەگەڵ سوکایەتی و زەلیلی و خۆپۆگرتنی خراپدا ئەژیم.. سەرمتای پێگام بۆ ئەم جیھانە

تاریکە لەپێگەى ھاوڕێیەکی خرابەموبوو، پێشکەشی کردم و پێ داگری کرد تا بەکاری بهێنم، چونکە بەپێى قەسەى خۆى خۆشى ئەههینى و هەموو لاشەى مرۆفە جالاک ئەکات! رازى بووم، خۆزگە ھەرگیز رازى نەبوومایە، ھەناسەییەکی ھەلکێشاو پاشان بەردەوام بوو و ووتى: دواى ئەمە پێگایەکی ناديارم گرتە بەر کەنەم ئەزانى بەکوێدا نەپۆم، بپروام پێ بکەن نەمەزانى چۆن بەردەوام بووم لەسەرى، چونکە ھێواش ھێواش رات ئەکێشێ و ئەتکاتە داویکەو، کە رەفتى ئەکەیتەو ئەى پزگاریبیت، چۆن ئەمە رپوونادات، نیەمە یادى خودامان نەئەکرد، تەنھا کەمێک نەبێت، ئەو نوێژەى کەراگری دینە ھەرگیز نەمان ئەناسى، لەگەڵ ھاوسەر و منداڵەکانمدا زۆرخراپ بووم و زۆرم لێنەدان ئەگەر داواى شتێکی ئاسایشیان بکردایە. لەگەڵ ئەو دڵ رەقییەى مندا، منداڵەکانم بەپێچەوانەى منەو بوون، کاتیەک ئەیانبینیم پایان ئەکرد بۆ باوەشم.

جارێکیان بەبیرم دێت لەمەلەو دانیشتیبووم، کچەکەم تەمەنى تەنھا شەش ساڵ بوو ھات بۆلام، بەو پاکییەو کە لەپروخساریدا ھەیبوو، پێى ووتە: بۆچی ماومێکە بەکەمى ئەتبینین؟ لەگەڵمان پێ ناگەنى؟ جۆلە جۆلى منداڵانەى لەگەڵ ئەکردم و بەپشتەدا سەرنەکەوت، بەلام من بێ دمنگ بووم، ئەم بەرائەت و خۆشەویستىم لەگەڵیدا ئالوگۆر نەکرد، بەراستى من دواى ئەوێى خوم بە ماددە بێ ھۆشکەرمەکانەو گرتبوو، ھەستەم بەسۆزو بەزمی نەئەکرد، کچەکەم یارى لەگەڵم ئەکردو پاشان ووتى: باوکە وەك ھاوڕێکانى ھوتابخانەم یاریم بۆ ئەکړی؟ کاتەکە شەو بوو، دنیام لەسەر قورس بوو، ھەستام و زۆر بەتوندی لێمداو دەرگای مەلەوێم کردەو و دەستەم گرتو فرێم داوێ سەر شەقام و دەرگاگەم لەسەر داخست، گوێم لێبوو ئەباراپەوێم ئەیووت: جارێکی تر داواى ھیچ ناگەم، دواى ئەو دایکی ھاتە کێشەکەو و ھێنامەو و زوورمەو، خێزانەکەم ماومێک بێ دمنگ بوو پاشان ووتى: بپروانە بەھۆى یاریەکی منداڵانەو لە کێژۆلەکەت ئەدمیت و فرێى ئەدمیتە سەر شەقام، بەدەنگێکی بەرز ووتى: ئەو ماددە بێ ھۆشکەرانە وای لێکردوو... بەئەو ئەم ووشانە بگات بەھەموو ئەوانەى کە خویان بەماددە بێ ھۆشکەرمەکانەو گرتوو.

پاشان ووتى: ھەموو ژيانم لەنەگبەتیدا بەسەر برد... پۆزێکیان بەدڵ تەنگی یمەو لەمەلەو دەرچووم کاتیەک زانى یمێک لەمپیاوانى گەرمکەکەمان بە ئۆتۆمبیلەکەیمەو وستاو بەگەرمى سلاوى لێکردم ووتى: ئەمەوێت لەبارەى بابەتیکەو لەگەڵت بەدویم. دواى پێداگرتنى لەگەڵی

سەرکەوتە، بەشەقامەکانی شاردای منی سوڕاندەوه، خودای گەوره پێزو شەرقی زیاد بکات، پاشان خودای بیرخستەموه و پێی ووتە: ناتبینم نوێز بکەیت لەمزگەوت.. هەتا گەیی لەسەر نەم حالە بەردەوام ئەبێت؟ خودای گەوره ویستی هیدایەتە بەت، قەسەکانی چوونە دڵمەوه، بەتایبەت کەشێوازیکی زۆر جوانی هەبوو لەقەمناخت پێی کردن، خودای گەوره بەبەشتەین شیوە پادەشتی بەتەموه، دواي ئەمووی قەسەکانی تەواو کرد، بێپارم دا بەیات بۆ مەلەبنی ئامادەکردنی دەروونی، بەیارمەتی خودا ئەبێتە ھۆیک بۆ چاککردن و هیدایەت و دەرباز بوونم لەنەگەتەو چەرمەسەری، سوپاس بۆ خودا ئێستا ژيانکی سەربەرزو سەرفراز ئەزیم و ھەلس وکەوتەم لەگەڵ خێزان و منداڵەکاندا زۆر باش بوو، تەنانەت ئەو کچەم کەلێمدا لەباتی یاریەکی دووبارەم بۆ کۆری (ئەممە) بەپێکەنینەوه ووت).

ھاوسەرەکەم لەناوێت بێدین

ئەمە ئافەرەتیکی غەمبارە.. پەڕچی سەپی بوو، لە ڕووخساریدا چەرمەسەری دەرنەگەوت، چێرۆکی ناخۆشیەکانی لەگەڵ مێردەکەیدا نەگێڕتەوه، کە خوی بەماددە بێ ھۆشکەرمەکانەوه گرتبوو، گریانێ تێکەڵ بە ڕووداوە دلتەزینەکە بوو، ئەگەر لەزمانی ئەم ئافەرەتەوه ئەم ڕووداوانەم نەبەستایە واگومانم ئەبرد خەیاڵەو زیادەپرموی تێدايە. ئەم ئافەرەتە ئەلێت: مێردەکەم سەرۆکی کۆمپانیایەکی بەناوبانگ بوو، زۆری خۆش ئەویستەو نازی ھەلنەگرتە، سۆزی بۆمن و منداڵەکان زۆر بوو، ھەستەم ئەکرد ئاسوودەترین ئافەرەتم لەدونیادا، پۆژگار نەپۆشیشت، لەناکاودا خۆشی گۆرا بۆ دۆزەخ، ڕووداوە تالەکان لەوکاتەوه دەستیان پێی کرد کە بەپیاوێکەم بەشیوەیەکی کتوپەر باری دەروونی گۆرا، بەبەجۆگرتین شت تووڕە ئەبوو، ھەندێک جار ھەتا ڕوخسارم ئە ئاوسا لێی ئەدام! کاتیەک ئەھاتەوه بۆ مالهۆه بۆنی ناخۆش بوو، پۆژیکیان جل و بەرگەکانیم بۆ شۆڕین برد، دەستم بەر پارچەپەکی ھەشیشە بێھۆشکەر کەوت.. بەلاکەم دۆزیەوه، ئەویش ئەموویە کەمێردەکەم تووشی بەکارھێنانی ماددە بێ ھۆشکەرەکان بوو، ھەولم دا ئامۆزگاری بکەم، بەلام ھەولە پەکی لەدواي پەکەکانم بێ ئاکام بوو، پەنام بۆ دایک و باوکم برد، بۆ ئەمووی بەدەنگەموه بێن، ھاتن بۆ مالم، خۆزگە ھەرنەھاتنایە، ھەر کەبەاسی کێشەکە کرایەوه، کەوتە جێنۆپیدانیان و لەمال دەری کردن، مێردەکەم زیاتر خراپ بوو، تەنانەت گومانیشی

لەپروشتیشم ھەبوو.. خۆم ئارامم ئەگرت لەسەر ئەم تۆمەتە تالانە بۆ پاراستنی منداڵەکانم، لەوانەیە پرۆانەکە یەک گومانێ لەپروشتی کچە ھەوت سالانە کەشمان ھەبوو!

پۆزیکیان لەدەرگای دا، کچەکەم ھەستا چوو دەرگاکی کردموو، بەلام ئەو سەرخۆش بوو، کەوتە لێدان، پڕای کرد لەدەستی، دواي کەوت ھەتا خۆی کرد بەزورمکەیدا، نەویش شووشەییکی بۆنی تێ گرتو دەستی شکا، بەھەموو ھیزی خۆم ھاوارم کرد لەبەر ترسناکی ھالەتەکە، پەيوەندیم بە براکەمەووە کردو کچەکەمان برد بۆ نەخۆشخانەو شووشە چوووبوو بە چاوە بێ خەوشەکانیدا.

بەمەش کۆتایی نەھات، پۆزیکێ تر وەك پارچە ئاگرێک ھاتە ژوورموو منداڵە بچوکەکە ی ھەلگرتو فرپێ دایە سەرشەقامەکەو سەری ئاوسا، سوپاس بۆ خودا، دایکی مێردەکەم لەمالەووە لەگەڵماندا بوو، بردم بۆ نەخۆشخانە تا فریاکەوتنی سەرمەتایی بۆیکریت.

کاتیەک ئەم ژەھرە ی ئەخوارد، ئەگۆرا بۆ دروست گراوێکی تر، دلی بەزمیی تێدا نەنەما، ئەبو بەنازەتیکێ درێندە.

پۆزیکێ تر ھاتە ژوورموو، ژیری لەدەست دابوو، چایەکی گەرمی کرد بەسەر کچە بچوکەکەمداو پڕوخساری سوتاو تێک چوو، ھەتا ئیستاش ئەم پڕوداوە بەدەموو چاویەووە دیارە، بەلام گەورەترین نەگبەتی بەسەر کۆرە گەورمکەمدا ھات، کە ئەو کاتە تەمەنی دووانزە سال بوو، ئەم منداڵە تەنھا ئومێدی زیانم بوو، چونکە بەراستی ھیوام بە مێردەکەم نەمابوو.

بێ گومان ھیواکانی کوشتەو مانا جوانەکانی لە دەروەندا تێک شکاند.. شەوێکیان لەمالەووە دانیشتنیکی شەیتانانەیان ئەنجامدا، من لەکۆتای ئەم دانیشتنە ئەترسام، بەھەر حال منداڵەکانم خستە ژووریکەووەو دەرگاکی لەسەر داخستن، چەند کاتزمێرێک رۆیشتو منداڵەکان خەوتن، بەتەنھا من مابووومەووە، خەو نەچوووە چاوم، چۆن بخەوم لەو شەو ترسناکەدا لەگەڵ پیاوێکدا کە ھەموو مانایەکی بەزمیی لەدەست دابێت؟! لەتاریکی شەو داو لەدەوری کاتزمێر سی دا لەدەرگای ژوورمکە درا، پیاومکەم ھاواری کرد: دەرگاکی بکەرموو، ھاوارم کرد: نایکەمەووە، منداڵەکان بەناگا ھاتن، بەلام لەناکاودا دەرگاکی ھاتە خوارموو مێردەکەم ھاتە ژوورموو، کەوتە لێدانێ منو منداڵەکانم، ھەتاگو جل و بەرگەکانم

دېرا، پاشان دارىنكى ھەلگىرت.. دارمىكەي لەسەرى كۆرۈمكەمدا شكاند، ئىنجا ومكو شىت نەم لاو ئەولاي ئەكرد، ھىچى دەست نەكەوت تەنھا مېزىمكە نەبىت، بەرزى كىرمەو بۇناسمانو كىشاي بەسەر كۆرۈمكەمدا، خويىن بەسەرىدا ھاتە خوارمەو، ھاوارم بۇ دراوسىكان كىرد، بەلام نەوۋەلامىك نەفرىاد رەسىك نەبوو.. بەخىرايى جووم پارچە سەھۋىلىك بەيىنم، بۇ نەومى لەسەر سەرى كۆرۈمكەمى دانىم بەلام خويىنەكە ھەر بەردەوام بوو، جوومە دەرەو، لەتاو ئەو نەگەتەيە ومكو بى ھۆش وابووم.. بەبى نەمل.. تەنانت بەبى سەرىپۇش.

لەدەرگى دراوسىكەمانم داو ھەوالى رووداومكەم پىدا، بەرمو مالىمان كەوتە رىو منىش بەدوايدا، كاتىك كۆرۈمكەم ئەيىنم لە خويىندا گەوزاۋە، بىرمان بۇ نەخۇشخانەو بۇ ماومى سى ھەفتە لەزىر چاۋدىرى وردا دانرا، كارساتىكى دلتەزىنمان تووش بوو.. كۆرۈمكەم بەھۋى لىدانەكەوۋە ەمەقلى تىك چوو، لەدواي دوومانگ كۆرۈمكەم لەنەخۇشخانە دەرچوو، بووبەبار بەسەرمەوۋە.

بىروابىكەن خۇزگەم ئەخوۋست مېردەكەم بىرەت، ئەمە خۇزگەي من بوو بەرامبەر مېردەكەم، لەخودا دىپارامەوۋە كە دەستگىر بىرەت زىندانى بىرەت، دواي ھەفتەيەك دەستگىريان كىردو دووسال زىندانىيان بەسەردا سەپاند، لەمالەوۋە چەرمەسەرى تر دەستى پىكىرد، مىندالەكان ئەپان ووت، باوكمان لەكوپىيە؟ بۇچى گىراۋە؟ بۇچى لەزىندانە؟

بۇ خۇم چەند جارىك سەردانم كىرد.. پۇزەكان لەزىنداندا نەپۇشتىن، مېردەكەم لەھاۋرە خراپەكانى دووركەوتەوۋە، رەۋشتى رەست بووبۇۋە، كەلەزىندان دەرچوو نوپۇزى ئەكردو ناكارى باش بوو.. بەلام شىك روۋىدا كەبەخەپالەمدا نەئەھات، ھاۋرە خراپەكانى يەكەم جارى لەدەۋرى كۆپۈنەوۋە پەلەكشىيان كىرمەو بۇ ھۆگىرپوون بەماددە بى ھۆشكەرمەكان، ھالمان بەرمو خراپى رۇپشت، شى مالىكەي ھەموو ھەۋشت، تەنانت كەلەپەلى چىشتخانەكەش!! نەم شتانە ھەرگىز ھەزوناۋەزەوۋەكانى تىرنەنەكرد بۇ بەدەست ھىنانى ئەوماددە.

بىۋىستى بەشتىكى گران بەھابوۋا ئەزانن چى بوو؟

كچە بىچكۆلانەكەم بوو، كەتەمەنى پانزە سالان بوو، داي بەشوۋ بەپىاۋىكى تووش بوو بەكەم ەمەقلى تىكچوو، ھەموو ئەمانە بۇنەوۋە بوو كەدەست بەسەر مارمىيەكەيدا بىرەت، كەبىرى پەنجا ھەزار رىال بوو، تالەكپىنى ژەھرىكانىدا سەرقى بىكات، دىل تەنگ بوو، تەنانت

توانای بمرپۆمبەردنی ئیشی مائهوشم نەما، هیچ گرنگیه‌ک بمرپۆمبەرنادات، دپتەوه ئەموی بەردەستی کەوێت لەو شتانەی کەخێرخوازان ئەمان دەنێ ئەبیات و ئەپوات، بیرم لەپۆژە خۆشەکانی ژیانم ئەکردمەوه، خەریکە لەداخ و حەسرەت و خەفەتدا ئەمەرم، بەلام دڵنەوایی خۆمم ئەدایەوهو سوپاسی خودا ئەکەم و هیوا بپاوانایم و هەرگیز لەبەزمیی خودا ناوێمدا نابم، شەوو پۆژ لەخودا ئەپارپۆمەوه، مێردمکەم بۆ بگەرپۆنیتەوهو منداڵەکانم چاکە کاربن و پۆژگەرە خۆشەکانم بۆ بەپۆنیتەوه کە خۆریان ناوا بووهو ئەستێرمەکانی دیار نەمان، بەلکو خودایە سەرلەنوێ ژیانم پۆشن بکەیتەوه..

بەراکەتی خۆمم کوشت

سامی سالی پەکەمی خۆپێندنی ناومندى بەسەرکەوتوویی گۆتایی پێهێنا، پێش ئەموی ئەنجامی تاقی کردنەوه‌مەکانی بزانی‌ت لەباوکی پرسی: باوکە ئەگەر ئەمساڵ دەرچووم بۆ پۆلیکی تر چیم پێشکەش ئەکەیت؟

باوکی بەدڵ خۆشییەوه ووتی: کەمکارتەگەت هێنایەوهو دەرچووبویت ئەوا پزازی ئەبم لەگەڵ خاڵت گەشت بکەیت بۆ حەمبەشە(ئەثیویا) بۆ ئەموی پشوو ھاوین لەوێ بەسەر بەریت.

سامی کۆرپەگەرە بوو لەمالدا، دواى چاومپروانییەکی زۆر خودای گەرە ئەم منداڵە پێ بەخشیبوون، خۆشەویست و بەناز بوو لەلای دایک و باوکی، هەموو هەولێ خۆشی و بەختیاری ئەویان بوو بەهێنانە دى داواکاریەکانی بۆ ئەموی ئاسوودە بێت.

ئەو شەوه سامی لەخۆشیدا نەخەوت، خەمى ئەفسووناوی بەخەیاڵ و ھۆشیدا ئەهات و ئەچوو، چۆن نا؟ یەکەم جارە گۆچ بکات بۆحەمبەشو سێ مانگ لەوێ بەسەر بەریت گە پشوو قوتابخانەپەو لەوێ بە شتی تازە ئاشنا ئەبێت... لە بەیانی پۆژی سێ یەمدا دواى گۆتایی ھاتنی تاقی کردنەوه‌مەکان سامی بمرپۆنیتە باوکی پۆشت بۆ قوتابخانە تاکارتەمەکی و مەبگریت.

سامی پۆشتە زوورەوه بۆ ناو قوتابخانەکەو چەند دەقیقەیک دیارنەما، باوکی لەنۆتۆمبەلەگەدا چاومپۆی ئەکرد، پاشان گەرپایەوهو کارتەکەى بەدەستەوه بوو، ھێمای خۆشی لەپرووخسارە پاگەکەیدا ئەبێنرا، ھاواری کرد، مژدەمێ لە ناو ھاواریکەمدا بەدووه دەرچووم.

روخساری باوکی بەپێکەنینه‌وه پێشوازی لێکرد، خۆشی لەجاومکانیدا نەدرەوشاپەوه، باوکی باووشی پێداکردو بەخۆشی و شانازییه‌کی زۆرمه‌وه پێی ووت: هه‌زار جار، هه‌زار جار، پیرۆزت بێت سامی گیان، کورمکەم، سوپاس بۆخودا که‌یارمەتی دای تاسەرکه‌وتوو بیت.

ئێستا کاتی گەشتەکەته، سامی خودا حافیزی و مالتاواي لەدايک و باوکی کردو له‌و‌په‌ری به‌ختیاریدا بوو، په‌که‌م جار بوو سامی سوازی فرۆکه‌ بیت، دونیاپه‌کی تازه‌ی بیینی، خۆشییه‌کی تازه‌ که‌پێشتر نه‌بیینی بوو، خۆشیه‌ک که‌ تێکه‌ل بوو له‌ترسو و ئاسوودمیی پێکه‌وه، به‌تايبەت کاتی که‌گوێی له‌گرمه‌ی فرۆکه‌که‌ بوو که‌له‌ فرۆکه‌خانه‌ نیشته‌وه‌و له‌ئاسمان دابه‌زی، هه‌موو ئەو شتانه‌ی ئەبیینی و ئەبییست تازمبوون، شتیکی سه‌هر که‌نه‌ی بیینی‌بوو له‌وه‌و پێش حه‌به‌شه‌ بوو، سامی له‌وێ له‌گه‌ل خاڵیدا دنیاپه‌کی نوێی چاوپێکه‌وت.

به‌لام تێبیینی ئەوه‌ی دهم‌کرد له‌ کاتیکه‌وه‌ بۆکاتیکی تر خالی حاله‌تیکی نامۆ داینه‌گریت، که‌لاشه‌ی سست نه‌بوو، هاوسه‌نگی خۆی له‌دمست نه‌دا، هه‌ندێک چارده‌خۆش و دهم به‌پێکه‌نین بوو، جاری واش هه‌بوو هه‌ندێک ورته‌ورتی ئەکرد که‌نهم تێی نه‌نه‌گه‌یشت، سامی نه‌یینی ئەم په‌فتاره‌ نامۆپانه‌ی بۆ دهم‌که‌وت که‌ خالی هۆگری مه‌ی خواردنه‌وه‌ بووه‌.

له‌دمروونی سامیدا ئارمژووی لاسایی کردنه‌وه‌ گه‌شه‌ی کرد، شه‌یتانی‌ش به‌زمیی نه‌هاته‌وه‌ به‌تمه‌مه‌نی منداڵیدا و هه‌سوسه‌ی خسته‌ دله‌یه‌وه‌ تا ئارمژومکه‌ی بکات به‌په‌فتارو‌کردار.. سامی بۆ په‌که‌م جار مه‌ی خواردمه‌وه‌، له‌سه‌رمتاوه‌ شتیکی گرنه‌گ نه‌بوو به‌لایه‌وه‌، به‌لام بیینی خالی و ئارمژووی لاسایی کردنه‌وه‌یه‌کی کوپرا‌نه‌ هانی نه‌دا، تا چاریک و دووان و سیان تاقی بکاته‌وه‌، تاراها‌ت له‌سه‌ری وای لێها‌ت هۆگر بوو پێوه‌ی، ئاله‌م کاته‌دا ته‌مه‌نی سیانزه‌ سالی تێ نه‌په‌راندبوو.

ماوه‌ی پشوو کۆتایی ها‌ت، سامی له‌گه‌ل خاڵیدا گه‌راپه‌وه‌ بۆ شاری(جدة)، بیری هه‌ر لای ئەوه‌بوو چۆن مه‌ی ده‌ست که‌وتیت و بتوانیت بیخودا‌ت، به‌لام ده‌ست که‌وتنی ئاسان نه‌بوو، بۆیه‌ له‌کۆتاییدا بریاری وازه‌ینانی دا، چونکه‌ ئەمه‌ ته‌نها چاره‌سه‌ره‌ بۆ پارێزگاری کردنی خۆی و داها‌تووی، هێشتا مندا‌له‌و هه‌روه‌ک چۆن کرداریکی به‌دو‌خراپه‌و خودای گه‌ورمه‌ش حه‌رامی کردووه‌ سزایه‌کی توندی داناوه‌ بۆ ئەوه‌که‌سانه‌ی که‌ ئەم گاره‌ نه‌نجام نه‌دمن.

سامی گه‌راپه‌وه‌ بۆ با‌ری ئاسایی خۆی و مه‌ی له‌بیر چۆوه‌، سێ سال به‌سه‌ریدا رۆیشت به‌بێ ئەوه‌ی بیر له‌خواردنه‌وه‌ی مه‌ی بکاته‌وه‌، له‌کۆتایی سالی چواره‌مدا خێزانه‌که‌ی

بەریاریان دا گەشت بکەن بۆ دەرەووی وولات، بۆ ئەووی پشووێ هەوین لەیەکیک لە وولاتە ئەوروپیەکان بەسەر بەرن.

لەوولاتەدا جاریکی تر ئارەزووی مەیی خواردنەووە لەدەرەویندا گەشەیی کردووە، یادگاریەکانی حەبەشە سەری هەڵدایەووە، شەیتانیشت خواردنی مەیی بۆ پازاندووە، سامی لەکاتی خەوتنی خێزانەکەیی بە دزی یەووە هەلی خواردنەووی مەیی بۆ ئەپرەخسا. لەسەر ئەم حالە بەردەوام بوو تاجاریکی تر ھۆگری مەیی بومووە تاوەکو وەک ئاوی لیھات لەلای و نەینەتوانی نەپخواتەووە.

شەوێکیان سامی لەگەڵ (فەوزی) خالۆزایدە دەرچوون بۆ بەسەربردنی شەو لەیەکیک لە یانەکانی شەوانەدا دانیشتن و مەیان بۆ دانرا دواي ئەووی خواردنی باشیان خواردو بۆ دەرگە بوون بۆ گۆی گرتن لەھەراو ھوریاي مۆسیقا.. کاتیکی لەو حالەتەدا بوون خالۆزاکەیی پارچەپەکی بچووکی حەشیشەیی ڕەشی لەگیرھانی دەرھینا و پاشان نای بەلوتیەووە زۆر بەھێواشی و بەچێژووە بۆنی ئەکرد وەک ئەووی مەنالیکی لەنامیز بگریت، دواي ئەمە کات نا کاتیکی بەلای راست و چەپدا لار نەبوووە.

سامی ھەستی بەمە کرد، بۆیە بەخۆشیەووە پرسیاری کرد: ئەم پارچەپە چیە؟ بۆچی وادەکەیت؟

(فەوزی) پێکەنی و ووتی: ئەزانی ئەمە چیە؟ ئەووە حەشیشەیی ڕەشە! بەراستی لوتکەیی چێژوەرگرتنە، سامی ووتی: چۆن ئەم پارچەپە ئەم ھەموو چێژەیی تێداپە؟ فەوزی ووتی: ئەووی پێم ووتی بەشیکە لەراستی ئەو شتەو پێویستە خۆت تاقی بکەیتەووە تابزانی چۆنە.. بێگەرەو تاقی بکەرەووە؟! سامی دەستی بۆ حەشیشە ڕەشەکە درێژ کردو وەری گرتو پاشان بۆنی کردو ڕۆحی لەگەڵیدا ڕۆیشت بۆ جیھانیکی ساختەو خەیاڵ و لەناو چوون.

سامی نەینەزانی ئەم حەشیشە بچوکە لەبۆسەدایە بۆی، مەرگێکە ھەموو ڕۆژێکی لەدەرگای ئەدات و ھەرپەشە لەداھاتووی ئەکات.

چەند ڕۆژێکی تێپەری و سامی ھۆگری حەشیشە بوو، ژبانی سەر لەبەر ھەلگەپرایەووە، تەندروستی خراپ بوو، بیری تێکچوو، پارمەکانی بەمفێرۆ ئەدا، کاتیکی سامی خۆیندنی تەواوکردو بوو بەمەرمانبەر ھەستی بەووە ئەکرد ڕقی لەخەڵکەو حەزەکات لییان دوور

بیت، وای هەست ئەکرد کە هەموو نەینیه‌کانی ئەزانو و زوو تۆرە نەبوو، هەژدە سال تێپەڕی و ئەو دیلی حەشیشە ی ڕەش بوو، لەگەڵ ئەوەی گۆڕان لەومزێفەکە ی ڕووی ئەداو مووچە ی زیاتری دەست ئەکەوت کە یارمەتی دەری بوو بۆکرینی حەشیشە، بەلام گێشەکانی زۆر بوون تەنانت لەگەڵ کەس و کارمکانیداو سەرۆمت و سامانی بەرمو کەم بوونەوه چوون.

سامی زۆر بەباشی هەستی بەمە کردبوو کە دەریاوانێکی سەر لێشیواوه لە دەریایەکی بێ کەناردا هیچ ڕێگایەکی نیە بۆ ڕزگار بوون. سامی توانی نەینیه‌کە ی لای یەکیێک لەهاوێی خۆشەویستەکانی بدرکێنێ، بەلکو بتوانی لەم دۆزەخە ڕزگاری بکات.

هاوێیکە ی بردی بۆ لای یەکیێک لەو هاوێی کۆنانە ی کەوهک خۆی وابوون، هاوێیکە ی بەگەرمی پێشوازی لێکردو گلهیی لێ کرد کە بۆچی لێیان داپراوه؟!

سامی هەوایی ئەوە ی پێدا کە بەسەریدا هاتوو بەهۆی ئەم حەشیشە زەهرمەوه داوی یارمەتی لێکرد تا ڕزگاری بکات، کاتیێک قسەکانی تەواو کرد، هاوێیکە ی پێی ووت: شتێکم لایە کە هەموو خەمەکانت بێر ئەباتەوه، تەنها تۆ دەستت بەینەوه چاو بنوێنەوه چەند ساتێک چاوپروان بە.

سامی بەسەر سوڕمانەوه ووتی: چی ئەئێی؟ من لەبارێکی خراپدام و گالته‌وگەهەم لەگەڵ مەکە!

هاوێیکە ی ووتی: من گالته‌ ناکەم، خۆت ئەنجامەکە ی ئەبینی.

سامی دەستی درێژکردو چاوی داخست، برادەرەکەشی قۆلی گرتو دەریزەکی (هیرۆین) ی لێدا، کاتیێک سامی چاوی کردموه، برادەرە دڵسۆزەکە ی تەواو بووبوو لەبەتال کردنی سەرنجە هیرۆینەکە لەلاشەیدا، سەرەتای ئازارو ناخۆشی تازه دەستی پێ کرد، لەو ڕۆژمەوه هۆگری هیرۆینش بوو، لێی تێر نەنەبوو، کاتیێکیش لێی بێرپایە هەستی بەئازاریێک ئەکرد کە ئێسکەکانی سست ئەکردو نارامی لەبەر بێرپابوو.. سامی ئەوە ی هەیبوو لەهیرۆیندا بەفێرپیداو قەرزێ لەکەس و کارو هاوێیکانی ئەکرد، ئەوانیش هیچیان دەریارە ی نەنەزانی، مائەکەشی خستە بارمەته‌وه، کاتیێک باری تەندروستی خراپ بوو لەنەخۆشخانە خەوێنرا، دوا ی ماومیه‌ک لەنەخۆشخانە دەرچوو تاومکو جاریکی تر بگەڕیتەوه بۆ هۆگر بوون بەهیرۆینەوه، چەند جاریک لەنەخۆشخانە خەوێنرا بەلام بێ سوود بوو.

شەیتانیان نەینەتوانی بەرگەى نازارەکانى لەشى بگرت کە بەهۆى پێویستی بەوھیرۆینەو توشى ھاتبوو، پارەشى پێ نەبوو تائەم ژمەرە بکوژەى پێ بگرت، ھەرئەبێت ئەم شەو ھیرۆین بکیشێت نرخەکەى ھەرچەندێک بێت، باوکى لەم کاتەدا لەسەفەر بوو، لەم ماومەیدا ھەلس و کەوتى سامى سروشتیکى دوزمەن کارانەى ھەبوو کە مەرفاھەتى لەدەست داو.

ئەوشەو خەمناکە تارادەمەیک مانگە شەو بوو، سامى لەژوورمەکەى خۆى دەرچوو، بېپارى کارێکى ترسناکى داو، بېپارى داو کە ھەندێک لەئالتونەکانى دایکى بدزیت تاهیرۆینى پێ بگرت، چونکە نارامى لێ ھەلگیرابوو... لەسەر خۆ رۆشت بۆ ژوورمەکەى دایکى و دۆلابەکەى کردمو ھەندێک ئالتونى دزى تابىفرۆشى و ھیرۆینى پێ بگرت..

دایکى بەناگا ھات و لەخو ھەلسا تارماپەیکى بىنى ئەجولایەو، بەھەموو ھیزی خۆى ھاواری کرد(دز...دز) سامى بەرمو پروو دایکى رۆشت، دەم و چاوى داپۆشى بوو، بەدەستە پەسەکانى دەمى دایکى بەتوندى گرت و پاشان گێشای بەزمویدا، دایکى کەوت و نەینەزانى لەترسا چى بکات، سامى راپکرد بۆ دەرەوێ ژوورمەکە، لەو کاتەدا برا بچوگەکەى گۆنى لەدەنگى دایکى بوو، ھات تا تارماپى دزە بىنى و بىگرت، گرتى و ھەردووکیان بوو بەبگرمو بەردەمیان، بەراستى چەند ساتیکى ناخۆش و تال بوو، ئەگەر براکەى بىگرت ئەوا ئاشکرا ئەبێت، سامى چەقۆپەیکى چەقاند بەسنگى براکەیدا، تا رزگارى بێت لەناو زەپان، پاشان بەئالتونەکانەو راپکرد، بەلام خودای گەورە لەبۆسەدا بوو بۆى، لەوکاتەدا ئۆتۆمبیلی پۆلیس لەشەقامەکەدا نەسوراپەو، یەکیک لەپۆلیسەکان ھەستى پێ کردبوو کەبەخیراپیەو لەمالەکە دەرچوو، بەتوورمەکەیکى گەورەو، گومانیان لێ کردو دەستگیریان کرد، براکەیان گواستەو بۆ نەخۆشخانە، بەلام گیانى بەپەرومردگار سپاردبوو، بەهۆى ئەو لێدانە کارىگەرە زالمەنى کەبەر لاشەى پاک و بێتاوانى کەوتبوو لەلایەن نزیکترین کەسى خۆپەو، لەلایەن براگەورمەکەپەو، بەردەوام خواردن و خواردنەومیان بێکەو بوو، لەگەڵ یەکتەر ئەخەوتن و بێکەو پێ ئەکەنین و ئەجوونە دەرەو ئەھاتنەو، ئەمەپە ماددەبى ھۆشکەرمەکان، دواى لێکۆلینەومیەیکى زۆرى بەردەوام راستیپەیکى سەرسورپەینەر و پووداویکى تال ھاتە پێشەو، تاوانبارو دزو بکوژى کورمەکیان (سامى) یە، قوربانیه‌کەش دایک و براکەیان بوو، مالە دزراومەکش مالى ھەمووان بوو، دایکى بەرگەى ئەم

رووداوه كىتوپرەى نەگرتو بەنەخۇشى لەسەر جىگە كەوتو فرمىسك و ئەسرىنى بۇ(سامى)نەپىشت، بۇ كۆرە نازدارمكەى كەداھاتووى لەناو چوو لەدنىاو قىيامەت، لەلاى خەلگى بوو بەكۆرپكى تاوانبارو دز.

سامى زۆر گرىا، نازارو خەمو خەفەتى زۆر چەشت بۇ رابردووى، كەمبەخراپە بەرپى كىردوو، بەھۇى ماددە سىپكەرمكانەو ھەموو شتىكى لەدەست دا، ئاپنەكەى دۇراند، كارمكەى دۇراند، تەندروستى تيا چوو، خىزانەكەى دۇراندو لەسەر ھەموو ئەمانەو ھەموو خۇشەويستىن كەسى خۇى كوشت، ئەويش براكەى خۇى بوو، سامى برا بۇ نەخۇشخانە بۇ چارەسەرى ھۆگرىيەكەىو بەلام ھەرنەووى لەبىرە كەبراكەى خۇى كوشتو ژيانى خۇى لەناوبرد بەھۇى ماددە سىپكەرمكانەو، ئەى خاومن ژىريەكان پەند وەرگرن

ويستى خالى رىزگار بىكات، بەلام خۇى مرد

مىندالەكە تەمەنى لەپىنج سال تىنەپەرپىبوو، خوڭىن لەدەمى نەپۇشت، ئۇتۇمبىلى فرىاكەوتن گەيشتنە ناوچەى ژمارە (۱۰) بۇ گواستەووى مىندالەكە بۇ نىزىكتىن بىنكەى تەندروستى لەبەر ترسناكى ھالەتەكە.. يەكسەر خراپە زوورى نەشتەرگەرپەووى سى نەشتەرگەرى خىراى بۇ ئەنجامدرا، تاومكو رىزگارى بىكەن لەو خوڭىن بەرپوونە ناوەكىو دەرەكىيە، بەلام ھەموو ھەولەكان شىكىستان ھىنا، پزىشكەكان نەپانتوانى ژيانى رىزگار بىكەن چۈنكە لەدواى چەند كاتىزىمىزىك لەگەيشتنى بۇ نەخۇشخانە گىيانى پاكى سىپارد... پزىشكەكان لەگەل گەيشتنى مىندالەكە ھەستىيان بەومكرد كە ئەم كارە بەتاوان ئەچىت، بەرپوومبەراپەتى گشتى لىكۆلەنەووى تاوان ئاگادار كراپەو، بىرىكارى جىگرى گشتى نامادەبوو، سەپرى راپۇرتى ياساى پزىشكىيان كرد كە تىپىدا ھاتووى ئەم مىندالە دەرەزىيەكى پىسى قووت داو ھەخوڭىنى پىسى پىومبەو، لەگەل ھەبوونى ھەندىك شۆپىنەوارى ماددەى ھىرۆىن لەقورگى مىندالەكەدا، كاتىك باوكى مىندالەكە ئەزانىت مىندالەكەى لەنەخۇشخانە مردوو، ھاوسەنگى خۇى لەدەست ئەداتو لەسەربانەو خۇى فرىدەبوو خوارەو ھەردوو قاچى شكا بوو، ئۇتۇمبىلى فرىاكەوتن جارىكى تر ھاتەو تا باوكەكە بەرپىت بۇ نەخۇشخانە كەبارى تەندروستى خراپ بوو، خراپە ژىر چاودىرى وردەو، بەلام دايكى مىندالەكە ژيانى بەساتىكى ناخۇشدا نەپۇشت، رووخسارى خەم دايگرتىبوو، ئەو پىرسىارەى پىياوانى

لیکۆلینه‌وه سهریان لی سوپما بوو، وه‌لامیان ده‌ست نه‌ده‌گه‌وت نه‌وه‌ بوو؛ نه‌م منداڵه‌ بۆچی مرد؟! چۆن نه‌م دهرزیه‌ پیه‌ گه‌یه‌شته‌ ده‌می نه‌م منداڵه‌؟!

نه‌فسهری لیکۆلینه‌وه‌ فهرمانی دا به‌ بانگکردنی دایکی منداڵه‌که‌، نه‌فسهرکه‌ نه‌میوست دایکه‌که‌ هیور بکاته‌وه‌و نازارمکانی که‌م بکاته‌وه‌، چونکه‌ له‌نیوان دوو پروودای ناخۆشدا بوو، مردنی منداڵه‌که‌ی و حاله‌تی خرابی می‌رده‌که‌ی که‌له‌ژیر چاودێری ورددا بوو.

نه‌فسهرکه‌ که‌مێک چاوه‌ڕپێ کردو پاشان ووتی: منداڵه‌که‌ت به‌مردنیکێ ناسایی نهمردوو، به‌لکو به‌تاوان نه‌چیت، له‌به‌ر نه‌وه‌ پتویه‌سته‌ هۆکاری مردنی منداڵه‌که‌ بزانی، نه‌فسهرکه‌ پرسیری لیکرد، که‌ چۆن نه‌م دهرزیه‌ گه‌یه‌شتۆته‌ ده‌می نه‌م منداڵه‌؟ له‌کوئ نه‌مه‌ی ده‌ست که‌وتوو؟ دایکه‌که‌ به‌شیوه‌یه‌ک له‌گه‌ل نه‌فسهرکه‌دا نه‌دوا، که‌ هیچ شتێک له‌وباره‌یه‌وه‌ نازانیت.

له‌کاتی قسه‌کردنی نه‌فسهرکه‌ له‌گه‌ل دایکی منداڵه‌که‌دا، پیاوانی لیکۆلینه‌وه‌ هاتنه‌ ژووره‌وه‌و راپان گه‌ياند پیاوکه‌ له‌حالتیکێ خرابدايه‌و هه‌ولێ راکردنیش نه‌دا له‌نه‌خۆشخانه‌و به‌دارشه‌هه‌کانی نه‌پروات، کاتێک دایکه‌که‌ نه‌مه‌ی بیست هاواری کردو ووتی: نه‌یکوژئ!! نه‌فسهرکه‌ ووتی نه‌مه‌ مانای چیه‌؟

نه‌ویش ووتی: هه‌موو شتێک بۆ نه‌گێرمه‌وه‌، به‌لام گرنگ نه‌وه‌یه‌ پێش نه‌وه‌ی براکه‌م بکوژئ بگه‌نه‌ می‌رده‌که‌م.. نه‌وسا پیاوانی لیکۆلینه‌وه‌ به‌خیرایی پوشتن بۆ شوپنی نیشته‌جێ بوونی برای ژنه‌که‌.. له‌کاتی گه‌یه‌شتنیان به‌ده‌رگای ماڵه‌که‌ ناخه‌رمتیکێ پیران بینی هاواری نه‌کردو جل و به‌رگه‌کانی له‌به‌ر خۆی نه‌دراند، هاواری نه‌کرد: (بیگرن، نه‌و راپکرد، مه‌یه‌لن راپکات)، نه‌فسهرکه‌ پرسیری لیکرد چ شتێک دهرباره‌ی مردنی منداڵه‌که‌ نه‌زانیت؟ پیرێژنه‌که‌ وه‌لامی دایه‌وه‌و ووتی که‌نه‌نکی منداڵه‌که‌یه‌و هه‌موو شتێک دهرباره‌ی مردنی منداڵه‌که‌ نه‌زانیت، نه‌فسهرکه‌ داوی لیکرد له‌گه‌لیدا بچیت بۆ نوسینگه‌که‌ی و دایکی منداڵه‌که‌شیان له‌گه‌لدا بوو، نه‌و پیرێژنه‌ به‌رێژه دانیشته‌و نه‌وجا چۆنیه‌تی پرووداوه‌که‌ی گێرايه‌وه‌..

ووتی: نه‌م منداڵه‌ بووه‌ قوربانێ بۆ مروّفتیکێ خراپه‌کار، که‌واتای منداڵ نازانی، خالی منداڵه‌که‌ کوپێ نه‌م پیرێژنه‌ بوو له‌پوژی پرووداوه‌که‌دا له‌وێ بووه‌، خالی منداڵه‌که‌ له‌ژوریکێ ژێرزه‌مینێ خانومه‌که‌دا به‌ترسه‌وه‌ خۆی شاردبۆوه‌، نه‌وه‌ک پیاوانی لیکۆلینه‌وه‌ بیدۆزنه‌وه‌،

دوای که‌میک نه‌چیت بۆ زوری میوانه‌که‌و کچی خوشکه‌که‌ی که مندالیک بچوکه یاری تیدا نه‌کات، دانه‌نیشیت تا سهرنجیک هیرۆن له‌قۆلی خۆی بدات، دمرزیه‌که نه‌چیته قۆلیه‌وه، بانگی خوشکه‌زاکه‌ی نه‌کات و داوی لی نه‌کات به‌دانه‌کانی گاز له‌قۆلی بگریت تا دمرزیه‌که‌ی بۆدمریکات، له‌وکاته‌دا دمرزیه‌که نه‌چیته دهمیه‌وه، هه‌ولی داوه دمرزیه‌که له‌ده‌می دمریکات، به‌لام بی نا‌کام نه‌بیت، چونکه دمرزیه‌که چۆته قورگی یه‌وه، پاشان خوینی بینیه‌وه له‌ده‌می نه‌پوات، که‌وتووته هاوارو بانگ کردن و به‌ترسه‌وه هه‌له‌هاتوو، لی‌رموه نه‌فسه‌رانی لی‌کۆلینه‌وه رۆشتن به‌رمو مالی خالی منداله‌که، له‌ماله‌که‌دا هه‌ندیک نامیری به‌کاره‌ینانی مادده بی هۆشکه‌رمکانیان دۆزی یه‌وه له‌گه‌ل هه‌ندیک کاغز، په‌کیک له‌نه‌فسه‌رمکان تی‌بینی دووباره بوونه‌وه‌ی ژماره ته‌له‌فۆنیکی کرد به‌ناوی باوکی نه‌حمه‌د له‌گه‌ل کاغزه‌ی بچوک که بۆ گیشانی حمیشه به‌کاره‌اتبوو، دوای پشکنین و پرسیارکردن خالی منداله‌که له‌سهر به‌له‌میک له‌ناومرستی ناوی که‌نداو ده‌ستگیر کرا، کاتی‌ک پیاوانی ناسایش دموری به‌له‌مه‌که‌یان گرت له‌م کاته‌دا خه‌وتبوو، نه‌م پیاوه بووه هۆی مردنی خوشکه‌زاکه‌ی له‌کاتی‌که‌دا نه‌و بووه هۆی رزگارکردنی خالی و نه‌یه‌شت دمرزی هیرۆن بچیته قۆلیه‌وه، خالی منداله‌که‌یان برد بۆ لی‌کۆلینه‌وه... گه‌نجه‌که نه‌گریا و نه‌پووت؛ مه‌به‌ستم کوشتنی که‌چه‌خوشکه‌که‌م نه‌بووه‌و من زۆرم خۆشه‌ویست، به‌لام دمرزیه‌که له‌قۆلدا شکا، داوام لی‌کرد که گاز له‌قۆلم بگریت تا دمرزیه‌که دمریچیت، به‌لام له‌کۆتایدا قووتیداو مرد.

تۆمه‌تبار نی‌ردرا بۆ بریکاری گشتی و سزای بیست سال زیندانیان به‌سهردا سه‌ماند، به‌لام دوای نه‌وه‌ی خیزانیکی دارووخان، که له‌وپه‌ری ناسایشدا نه‌زیان، به‌هۆی گوپریه‌لی خالی بۆ ئارمزه‌وه‌کانی، خوشکه‌زاکه‌ی بی به‌ری کرد له‌ زیان که پینج سال له‌ ته‌مه‌نی تی‌نه‌په‌ری بوو....

به‌م شیومه‌ی ئابرووی پوره‌که‌م برد

(ن.م) گه‌نجیکه له‌ته‌مه‌نی سی و هه‌شت سالی‌داپه، پینج بیست سال گه‌شته‌که‌ی له‌گه‌ل مادده‌بی هۆشکه‌رمکاندا ده‌ستی پیکرد، له‌یه‌که‌م سه‌یران و گه‌شتیدا بۆ دهره‌وه‌ی شانیشینی سعودی، که نه‌وکاته ته‌مه‌نی هه‌ژده سال بوو، چیرۆکه‌که‌ی به‌م شیومه‌ی نه‌گی‌پته‌وه‌و نه‌لێت: کۆمه‌لێک هاوپی له‌ولاتیکی رۆژئاوایدا بووین، له‌گه‌ل که‌چیکدا که‌ناوی (جاک‌لین) بوو په‌یومندییه‌کی گه‌رمم په‌یدا‌کرد، نه‌وکچه‌ بریکی زۆر له‌مادده بی هۆشکه‌رمکانی بۆ

دەستەبەر ئەكردىم، بەتايىبەت كاتىك كارى سىكسىم لەگەلدا بىكرادىيە، كات بەخىرايى تىيەپرى و كاتى گەپرانەووم بۇ شانشىنى سەودىيە ھاتە پىشەو، بۇ بەسەربردنى پىشوى خويىندىن لەولائەكەم، ئەو كچە بىرىكى زۆر لە ماددى سىركەر(مىخدرات)ى بۇ كىردمە جانتاكەمەو، بەجۆرىك تا كاتى گەپرانەووم بەشم بىكات.

لەولائەكەى خۇشەم پىاويكەم ناسى بە ناوى (باوكى رەمد) بەيومانىيمان توندوتۇل بوو (ئەو شارمىزى ئەو شويانە بوو كەماددى سىركەرى لى دەست ئەكەوت)، كاتىك لەدمەو بەومايە ماددى سىركەرم لە (جاكلىن)مە دەست ئەكەوت، كاتىكىش لەولائەكەى خۇم بومايە لە(باوكى رەمد)مە دەست ئەكەوت..

بەم شىومە سىانزە سال مامەو دواى ئەومى بەتەواوى ھۆگرى ماددە سىركەرەكان بوومو خەوتن و ھەستانەم لەگەل ئەودا بوو.

خوشكىكەم ھەبوو بەيەكەو لە ئاسودمىيەكى بىوئىنەدا ئەزىيەن، بەجۆرىك بەختەومرو نازدار بووين كە بە خەيالتا نايات! بەبى رەتكەرنەو دواكارىيەكانمان ئەھاتنە دىو جىيەجى ئەكران، بەتايىبەت لەلەيەن دايكى دىسۆمانەو، كەبەدەست تالى گوى ئەدانى باوكەو ئەيىنلەند، ئەو باوكەى كەسەفەرى زۆر دوورو دىزى ھەبوو، چەند سالىك بەم جۆرە مايىنەو دايكەم لىم كەوتە گومانەو، بەتايىبەت كە ماومىيەكى زۆر لەگەرماوئەكەدا ئەمامەو پى ئەووتەم: بۇجى زۆر لەگەرماوئەكەدا ئەمىنىتەو؟ يەك كاتىمىر جى ئەكەيت لەگەرماوئەكەدا؟ بۇجى نان بەباشى ناخۆيت؟ ئەم ماندووونە ھەمىشەيە جىيە؟ ئەم شتانە جىيە كورى شىرىم؟

لەبەردەم ئەم پەرسىارە بىزاركەرو پەگومانانەدا بەباشەم زانى كەبگوازەمەو بۇ مالى پورم، ئەوپورەم بىوئەن بوو، لەمالەكەى ئەودا كەشكى شىاوم بەدى ئەكرد، بۇ بەردەوام بوونى ھۆگرەكەم بەبى ئەومى كەس بىزارم بىكات، تەنھا سى كەس لەومالەدا نىشتەجى بوون، پورەكەم كەتەمەنى سى سال بوو، كارەكەرىك مىردەكەى، كە شۇفەر بوو، زوورىكى جىيە بۇدروست كىردبوون لە خانومكەدا.. لەمالى پورم كەس پەرسىارى لە ھەئىسەكەوتەم ئەكەرد، پورم زۆر سۆز خۇشەويستى بۇم ھەبوو، بەبەردەوامى ئەم ووت: سى پۇز لىرە ئەمىنەمەو ئەپۇمەو بۇ مالى خۇمان.

لە ماومێدا لەخوێندنی زانکۆ دا، کە لەمەکیک لەزانکۆکاندا ئینگلیزیم نەخوێند، ئاستی بەکارهێنانی ماددە سێکەرمانە بەرز بۆوە بەپارامیەکی زۆر، توشی حالەتی هەستیا بوو، بوو و بەخواردنی ماددە سێکەرمانە نەبواوە کۆتایی ناھات! ئەو ماومیە لەمالی پورم بوو، دایکەم هەوالتیکی کت و پەر چاومڕێ کردبوو، باوکەم پێی راگەیاندا بوو کە زنی هێناوە و سێ منداڵی هەیە.

دایکەم لە دژواریەکی سەختدا نەژیا، دەررونی ئارام نەنەبۆوە لەبەر ئەو پووداوە، بەلام دواتر هێواش هێواش نەمەوی وەرگرت و رازی بوو بەپووداوە بەلام داوی لەباوکەم کرد کەژنەکە و منداڵەکانی بێن بۆ ئەو خانووی کە تیایدا نەژین، بۆ ئەو کاتیکی زیاتر لەمالەو لەناوایندا بێنیتەو، باوکیشم بەم داواکارییە دایکەم رازی بوو. بەلام ئەم کارە لەبەر ژەموندی منداڵەبوو، چونکە مانەوی زۆری باوکەم لەمالەو کەدەر نەچوو تەنها بۆ بازارگانیەکی تاییبەت نەبێت، منی خستبوو ژێر چاودێریەکی بەردەوامەو وەک هەمیشە فشارم لەسەر بوو، باوکەم هۆگریەکی نەمزان، بەلام دەنگەدەنگی لەگەڵ نەکردم و بەفەشیلی لەقەڵم ئەدام، بەو کە ناتوانم لەکارماندا سەرکەوتوو بێم، منیش بێپارم دا لەمالی پورم بێنیمەو.. پوریشم بۆ من دەرگای لەسەر پشت بوو... لەو کەشیکی زۆر گونجاوم بەدی کرد، پورم واتێ ئەگەشت من گەنجەم و پێویستم بەنازادییەکی زیاتر هەبێ و زۆریش سەخی بوو لەگەڵم، جگەلەوی کە لەمالی خوشمان دەستم ئەکەوت لەلایەن دایکەمەو، هەموو ئەمانەم لەبەکارهێنانی ماددە سێکەرمانە بەفەرۆ ئەدا، هەتا ئەو کاتە کە تراژیدیایەکی هات و ژانی من و پورە بەستە زمانەکەشی تێک و پێک شکاند، باگوێی لێبگرین ووشە بە ووشە، لە بارە شەوی یەکەمی کارساتەکەو ئەدوێت و ئەتێت، شەویکی تەپ و تۆزای بوو، ماددە سێکەرمانە یاری بەسەرم نەکرد، هەروەک یاریزانی یاری بەتۆپ نەکات، حەپێکی سێکەرمانە هێناو خستە ناو شەربەتیەکەو کە لەدەرەو هێنا بوو، پاشان دەرخواردی پورم داو ئەویش خەوی لێکەوت، ئەوجا شەیتان بەرەو کارێک چۆلاندی کە موچەرکە بەلاشە مەوفا دینیت!!

کەسەیری پورم نەکرد لە سەر جێگەکە خۆی راگشابوو، جل و بەرگی تەنکی خەوی لەبەردابوو، شەیتان خەیاڵی ئەو بەسەرمدا هێنا، وەک ئەو ئەو ئەو بوو و مانگی چواریەو منیش ئەو زاوایەم کە ئەو چاومڕێ نەکات، لێی نزیک بوومەو، ئەویش هیچ

جولەيمەكى نەبوو لەبەر ماددە سىركەرمەكە، پاشان وەك ھاوسەرى خۆم مامەلەم لەگەلى كرد، دواى تەواو بوونى كارمەكە ھەستام بەلابردنى ھەر ئاسەوارىك كە ئامازە بەو بەكات كە من ھەستام بەو كارە.

بەم شىۋىيە شەوى يەكەم رۆيشت، بەداخەو دواى دوو رۆز ھەمان كارم دووبارە كەردم، كە يەكەم شەو ئەنجامم دابوو، شەرىبەتم بۆى ھىناو ھەپىكى سىركەرم تى كرد، پورم شەرىبەتەكەى خوارد، كەمىك چاۋمىپىم كرد، ساتىكى كەم خەوى لىكەوت، پاشان ھەستام بەنەنجامدانى ئەو كارە قىزمەنە.. من ئەم كارەم دانەھىنا بەلكو لەلايەن(باۋكى رەعد)مە ئەم كارە دروست كرابوو، كەنەخشەى فراوانى بۆزىانم دانەناو ئەزمومونەكانى خۆى پى ئەوتەم، بەلام ئەو نەى ئەزانى من لەگەل نىكتىرەن كەسى خۆم ئەم كارە ئەنجام ئەدەم.. (باۋكى رەعد) پى ئەوتەم، كە ئەم ھەپە كارىگەرىكەى ساحىرانەى ھەپە لەسەر لاشەى مرۆف.

بەم شىۋىيە لەگەل ھەموو پەرداخىكى شەرىبەتدا ھەپىكەم بۆ تى ئەكرد، دواى ماۋىيەكى كورت پورم ھۆگر بوو، واى لىھات پەرسىيە شەرىبەتەكەى ئەكرد، پورم چوۋە ناو جىھانى ھۆگر بوون بەماددە سىركەرمەكانەو، كەمەن پىش ئەو چوۋمە ناۋى ئەو پىش لەگەل خۆمدا پەل كىش كرد.

كە دۇنيا بووم پورم ھۆگرى ئەم ھەپە ترسناكە بوو، بەپى ئەوۋى بزانى كە شەرىبەتى ھەپى سىركەرم ئەخواتەو، كاتىك ھۆشى لاى خۆى ناما، ئەوگەرم لەگەل ئەنجام ئەدا، ھەموو شتىك لەبارى ئاساپىدا ئەرۋى.. لە شەۋىك لەشەۋەكاندا شەرىبەتە ترسناكەكە لەدەستى پورم بەربىۋە بەپى ئەوۋى من بزانم.. داۋاى شەرىبەتى تىشى لى ئەكردم، دواى رۆيشتى ئەۋكاتەى كە لە سەرى پاهاتبووم چوۋمە زوۋرى خەۋىنى پورم كە تاپىبەت بوو بەخۆى، جلو بەرگەكانى خۆم داناو وامزانى خەۋتوۋە، لى نىك بوۋمەو تا جلو بەرگەكانى ئەۋىش دانىم بۆ ئەنجامدانى ئەو كارەى كەلەسەرى پاهاتبووم لەرۋزانى پىشۋودا، بەلام پوۋداۋىكى چاۋمىپوان نەكراو پوۋىدا، پورم بەترسەۋە پاپەپى و لە جىگەكەى ھەستاو بەدەنگىكى بەرز ھاۋارى كرد، نىتر ئەم ئەزانى چى بكەم، بەتاپىبەت من ھەستم بەقورسىيەك ئەكرد لە لەشەدا سەرم بەگىزمە ئەھات، ئەمەش بەھۆى ئەو

ماددهسپرکهرانه‌وه بوو که‌خوارد بووم، نه‌و شه‌وه شه‌ویکی ترسناک بوو له لای من و پوریشم به‌جۆرئیک بوو که‌ههرگیز که‌به‌خه‌یالیدا نه‌نه‌هات.

که‌پرامه‌وه بۆ مالی خۆمان، پورم ته‌ندروستی زۆر خراپ بوو، رۆژئیکیان تووشی خوین به‌ربوونئیک زۆر بووبوو، له‌ نه‌خۆشخانه چارسمری وهرگرتبوو، پزیشکه‌که تئیی که‌پاندبوو که‌نهم خوین به‌ربوونه له‌نه‌نجامی سکپرپوونه‌وه بووه‌و مندا له‌که‌ی له‌بارچوو، که‌پیش سئ مانگ سکی لئیی پربوو.

پورم راستیه تاله‌که‌ی بۆ دهرکه‌وت، نه‌و نه‌یزانی هیچ که‌سئیک نه‌وکارهی له‌گه‌ن نه‌نجام نه‌داوه‌وداوین پیس نیه، پورم به‌ته‌واوی توشی داروخانی دهرونی بوو، به‌م شئوه بۆ ماوه‌ی مانگئیک مایه‌وه‌و چارسمری به‌کارنه‌هئینا، به‌لام باری دهروونی زۆر خراپتر بوو، .. به‌منازارو هه‌سرته‌وه نه‌م پرسیارهی له‌خۆی نه‌کرد: چۆن بۆ کۆری براکه‌م‌وا ناسان بوو به‌م کاته‌ی زنی خۆی، نه‌زانی که‌حه‌للان نیم بۆی، له‌بهر زۆری خه‌مه‌ت‌وبیرکردنه‌وه کارساتئیک گه‌وره‌و رویدا، پوره به‌سته‌زمانه‌که‌م له‌ داخ‌ومهراتی نه‌و ده‌سته تاوانبارهی که‌ چاکه‌ی به‌خراپه‌و خیانت وه‌لام دایه‌وه مردو گیانی سپارد.

له‌گه‌ن مردنی پورمه‌که‌مدا که‌وته‌م باریکی دهروونی زۆر ترسناکه‌وه، په‌که‌م هه‌نگام ده‌ست پئ کرد به‌رپۆشتن بۆ دهرموهی شانشینى سعودیه بۆ وهرگرتنی چارسمری هۆگری بوونه‌که‌م و نه‌و باره دهروونیه ترسناکه‌ی که‌ توشی هاتبووم، له‌دهرموهی وولات له‌نه‌خۆشخانه مامه‌وه بۆماوه‌ی سالتئیک ته‌واو، ئیستا نه‌مبیین خه‌ریکه به‌رمو باشی نه‌پۆم، به‌لام نه‌و برینه هه‌رچه‌نده پزیشکه‌کانی جیهان کۆشش بکه‌ن سه‌رکه‌وتوو نابن له‌چارسمهرکردنیدا، نه‌وه‌ش هه‌ستی قولى منه به‌وه‌ی که‌ دهروونی خۆم تئیکشکاند له‌کاتئیک زوودا، کاتئیک دابهرام له‌خویندنی زانکۆ، هۆگری مادده بئ هۆشکه‌رمکان بووم، هه‌رنه‌ومنده نا، به‌ئکو کارم کرد بۆتئیک شکاندنی ژيانی پوره به‌سته‌زمانه‌که‌م.

بکۆژی خیزانه‌که‌ی

دانی به‌مودانا که‌ ئارمژووی سئیکسی که‌مه، به‌لام مندا ئئیک لئیی بوو، دواى چه‌ند مانگئیک بکۆژی هاوسه‌رمکه‌ی نامازه به‌درئیزی رووداوه‌که نه‌کات، نه‌و تاوانه‌ی که‌شاری

ئەسکەندەریە‌ی ھەژاند، لەگەڵ خەزەمتکارە گەنجەکەیدا ھاوسەرگیری کردو دانی بەمودانا کە توانای سێکسی لاوازە.

ھەوائی سەپرەمەکی پێدا کە لە مێردمەکەیت، لەگەڵ بوونی لاوازی سێکسی، دواي ئەمە دانی بەپەپومندپەکی ناشرەیدا نا لەگەڵ پەکیکی تردا، کۆرپەکی بەخەنکەندن کوشت، پاشان ژنەکەشی دایە بەرچەقۆو جەستە‌ی پارچەپارچە کرد(دوبە‌ی. المریبة. نت) ۲۰۰۶ز.

شاری ئەسکەندەریە‌ی مېسر توشی ھەژان ھات بە ڕووداوی ئەو پیاو پیرە‌ی گەژنەکە‌ی خۆی کوشت لەگەڵ مەنەلەکەیدا، ھەستا بەپارچە پارچەکردنی لاشەیان و برژاندنیان بەناگر، دواي ئەو‌ی دانینا بەخیانەت لەپیاومەکی و توانج تێگرتنی بەو‌ی کەتوانای سێکسی کەمە.

لەنەنجامی لێکۆڵینەمەدا ئەو‌ی ناشرکرد کە دوو ڕۆژ دەستکاری مەیتەکانی نەکردووە،

پێش ئەو‌ی ھاوسەرگیری لەگەڵ بکات ژنەکە‌ی خەزەمت کاری بوووە ئەو ھاوسەرگیرەش

بەخێرای ئەنجامدرا، لەگەڵ ئەو‌مەدا ھەوائی ئەو‌ی پێداو کە ناتوانی مافی ھاوسەرگیری

لە ڕووی سێکسی پەو بەدات، ئەمەش بەھۆی تەمەنی پەو کە زۆر لەو گەورەترە، تاوانبار

توشی باریکی ناناسایی ببوو لەکاتی نمایشکردنی تاوانەکە‌ی و چۆنیەتی ڤێدانی چەند

پارچەپەک لە تەرمەکە‌ی لە ناوچە‌ی(عطارین)دا. ھەروەھا توشی ھالەتێکی توندی

دەمارگرژی بوو لەکاتی نمایش کردنی پارچە پارچە کردنی لاشە‌ی کۆرپەکە‌ی گەناو(بیلال)

بوو، لەناوچە‌ی(عصافیر). لەکاتی لێکۆڵینەمەدا دەرکەوت کە تاوانبار ژنی پەگەمی زوو

مردووە کۆرپەکی لێ ھەمەو تەمەنی بیست و ھەشت ساڵە، لەگەڵ کچێک کە تەمەنی

سی و پێنج ساڵەو لە دووری ئەم دەژین چونکە ھاوسەریان ھەبە، ھاوسەرگیری لەگەڵ

خەزەمت کارمەکی خۆیدا ئەنجامدا، پێش پێنج ساڵ پەکیک لە برادەرەکانی ئەم ئافرەتە‌ی بۆ

دۆزیووەوە وەک خەزەمتکاریک لە بواری پاککردنەمەو نامادەکردنی خواردن، ھەروەھا

ئەلیت: کاتێک بوو بە ھاوسەری تەمەنی بیست و پێنج ساڵ بوووە پێش وەخت پێی

ووتووە: کە توانای کاری ژن و مێردایەتی نیە لەبەرئەو‌ی تەمەنی گەشتۆتە شەست ساڵ،

بەلام ژنەکە ئەم مەسەلەپە‌ی بەگرتگ نەگرتووە، بەلکو پێی ووتووە: کەپێشتر سێ جار

شووی کردووە، پەکیکیان ڕەسمی بوووە دوانەکە‌ی تریشی عورفی بوو، ئەمەش ئەبێت

بەچوارەم شووی.

بهردهوام نه‌بیت و نه‌لایت: هاوسهرمه‌م له‌سالی (۱۹۹۹) ناسو به‌رمبه‌ره راهاتم له‌گه‌لیداو پارمه‌کی زۆرم بێ نه‌به‌خشی و کاتیکش مه‌سه‌له‌ی هاوسهرگریم هینایه پێش په‌کسر پازی بوو له‌گه‌ل نه‌وه‌ی سی‌وپینج سال له‌و گهورمتر بووم توانای سی‌کسیشم نه‌بوو، نه‌و پێی ووتم: ژيانیکی هینم نه‌ویت له‌دوای سهرنه‌که‌وتنی له‌ سی‌ می‌رده‌که‌ی تری، هه‌روه‌ها بوونی دوو منداڵ له‌می‌رده‌کانی تری و که ئیستا لای باوکیانن، نه‌مانه‌وای کرد که‌داخوازی بکه‌م له‌ که‌س و کاری، به‌لام هاوسهرگریم‌که‌م خیرابوومو باجیکی گهورمدا که له‌ مه‌ودوا نه‌نجامی کارمه‌م نه‌بینم.

هه‌روه‌ها نه‌لایت: له‌ دوی چهند مانگیک له‌ هاوسهرگریم‌که‌مان هه‌والی نه‌وه‌ی پێدام که‌سی هیه، سهرم سوپا، به‌لام به‌سهرخۆم نه‌هیناو گومانه‌که‌م له‌دلی خۆمدا هیشه‌وه، دووپاتیشی کرده‌وه که منداڵی منه، به‌م شیویه هه‌تاگو پێش چوار مانگ (بیلال) له‌دایک بوو.

بهرمه‌ره گومانه‌که‌م بوو به‌یه‌هین، کاتیک ویستم بانگی بکه‌م بۆ شوینی پشکنین که له‌ خانومه‌که‌مانه‌وه نزیك بوو، دهرکه‌وت که‌هه‌ستاوه به‌کرداری ته‌زویرکردن، به‌وه‌ی نه‌و منداڵه پینج سالانه‌یه‌ی که هه‌یبوو دراوته پال دووکه‌س، په‌کیکیان می‌ردی پێشووی بووه، نه‌ویتریان په‌کیک بووه که‌نهم په‌یومندی له‌گه‌لیدا هه‌بووه، دوو به‌لگه‌نامه‌ی له‌دایک بوونی بۆ دهرکردووه داویتییه پال دوو که‌سی جیاواز. کاتیکش رووبه‌رووی بومه‌ته‌وه و زیاتر له‌جاریکیش فشارم خستۆته سه‌ری، له‌پراووتووپیته‌ی که منداڵه کۆرپه‌که‌(بیلال) له‌ پیاویکی تهر، که له‌ کاتی شوگردنیدا نه‌م په‌یومندی له‌گه‌لیدا هه‌بووه، منیش شیت بووم له‌ تاوی نه‌م کاره‌وه له‌کاتی خه‌وتنیدا هه‌ستام به‌خنکاندن (بیلال) به‌بێ هیچ به‌زمیه‌که‌، کاتیک له‌خه‌وه‌ هه‌ستاو بۆی گه‌را، منیش ته‌رمی منداڵه‌که‌م خسته پێش چاوی، ده‌ستی کرد به‌هاوارکردن و داوی فریاکه‌وتنی نه‌کرد، پاشان چه‌قۆیه‌که‌م له‌چیشه‌خانه‌که هیناو به‌خیرایی چهند چه‌قۆیه‌که‌م لیداو پاشان سهرم ب‌ری و ده‌م وچاویم روشاندو رام کیشا.

دوو‌پۆز به‌م شیویه مایه‌وه‌و پاشان هه‌ستام به‌پارچه‌پارچه‌کردنی ته‌رمه‌که به‌ سی‌ چه‌قۆی قه‌باره جیاواز، گه‌ده‌و به‌شیک له‌پشتیم کرده ناو به‌فرگرمه‌وه(ثلاجه) وه‌ک پێشه‌کیه‌ک بۆ بلاوکردنه‌وه‌و فێردانی له‌ناوچه جیاوازم‌کانی نه‌سکه‌ندم‌ریه‌دا. مه‌نجه‌لیکی گه‌وره‌م هیناو لاشه‌ی (بیلال)م پارچه‌ پارچه‌ کردو پاشان به‌ ناگر سوتانم و خسته‌ ناوم‌رو‌ی

گەرماومکەو، تاومکو پزگارم بێ لێ، بەلام ئێسکەکانی لە پاش خستنه سەر ناگر ئەم دایە
سەگی سەرشەقامەکە.

دەستم کرد بە خستنه سەر ناگری قۆل و قاچەکانی خێزانەکەم، تا لەویش پزگارم بێت
بەهەمان ڕنگی پێشو، پاشان دەستم کرد بەقوناغی پزگاربوون لەو بەشەنە کە لەکاتی
پارچەپارچە کردنیدا توشی ناپەچەتی ئەکردم، ئەویش ناوچەیی جەوزو پستی بوون،
پزگارم بوو لەبەشتیکی جەوزوپشتی، بەلام کە هەولمدا خۆم پزگارکەم لە کەللەیی سەری،
کەوتە دەست پۆلیس، لەسەرمادا ویستم نکوئی لێبکەم و بێم خێزانەکەم بە مردنێکی
ناسایی مردوو و لەترسی کەس و کارمەکی ئەمەم کردوو، بەلام درۆکەم سەری نەگرت، لەبەر
بوونی پاشماوی تەرمەکەیی لەمالەو.

تێکەڵاو نەبوونم بەخەڵکی دەرەتێک بوو بۆ تەواو کردنی تاوانەکەم بەبێ ئەوی کە
کەس هەستم پێ بگات، بکوژمە هێچ گات پەشیمانی نەواند لەسەر تاوانەکەیی و ووتی:
ناتوانم لەگەڵ منداڵێکدا بزێم کە گومانم لەپەرچەئەکی هەبە و ناشمەوێ لەوەزیاتر بیاومگان
هەتخەتێتی.

زینای لەگەڵ دایکیدا کرد

رۆژێک لە دادگا بووم، لەلای پەکیک لە هاورپێکانم کە دادومر بوو، ژنیکی بەتەمەن هات
کە غەمبار دیار بوو، هاتە ژورەوومو پاشان پۆشت...

منیش ووتم: مامۆستا چیرۆکی ئەم ئافرەتە چیە؟

ئەویش ووتی: لاجول ولا قوہ إلا بالله، ئەمە کوپێکی هەبە کە ماددە سێکەرمان
بەگارنەهێنیت، کاتیکی سەرخۆش ئەبێت ئەجێت بۆلای دایکی و داوای پارەیی لێ ئەکات و
بەهەرچە ئەپێرسێت! جارێک هاتوو بۆ لای و چەقۆی بەدەستەو بوو، دایکی وای زانیو
پارەیی ئەوێت، دایکی پێی ئەلێت: ئێستا ئەت دەمێ .. ئێستا ئەت دەمێ .. زۆریش ترساو،
بەلام ئەمجارمیان پێی ووتوو: لەسەر جێگەکە ڕاکشی و بەهەرچە جەقۆ زینای لەگەڵ
دایکیدا کردوو.. دادومرکە ئەلێت: کورمەمان هێناو لێزنەیی دادگاییمان پێک هێناو
بەیارمان دابەکوشتنی کورمە بەپێی فەرموودی پێغمەبەر (ﷺ) کە ئەفەرموێت: (من وقع

ذات محرم فافتلوه). (رواه الترمذي وابن ماجه). واته: (ههركهسی لهگه‌ن مه‌هرمی خوی تیکه‌ن بوو بیکوزن).

(شیخ سعد البریک) نهم به‌سهرماتی گنپاوه‌ته‌وه.

باوکه باوکه... ده‌ستو قاچه‌کانم نه‌ویته‌وه

خانویه‌کی تازه، له‌گه‌ن شتومه‌کی تازه، بپاومکه سهرمه‌تیکی زوری تیدا سهرف کردبوو، له‌جوانی و خوشیدا و مکو گولی لیکرد بوو، هاوسهرمه‌کی هی‌ناو به‌بینینی زور دلخوش بوو، چه‌ند رۆژنیکان پینه‌چوو مالیان گواسته‌وه بۆ نه‌وی ... له‌به‌یانی رۆژی یه‌که‌مدا، بپاومکه رۆشت بۆ نیش و کارمکانی و ژنو مندا‌له‌کانی له‌ ماله‌وه مانه‌وه، یه‌کێک له‌ مندا‌له‌کانی ده‌ستی کرد به‌هارو حاجی و تیکدانی ماله‌که‌و چه‌قۆیه‌کی هه‌لگرت و ده‌ستی کرد به‌یاری کردن به‌شته‌کان و قه‌مه‌قه‌یه‌ک و کورسیه‌کی دراند...

باوکه‌که که له‌کارمکه‌ی گه‌راپه‌وه، کاتێک نهم کارمی مندا‌له‌کانی بینی، زور توپه‌ بوو، گه‌ورمه‌کیانی هی‌ناو ده‌ستو قاچی به‌حه‌بلێک توند به‌ست... مندا‌له‌که نه‌گه‌راپه‌وه، به‌لام بێسوود بوو، باوکی خۆشه‌ویستی دنیا کویری کردبوو، دایکی ویستی مندا‌له‌که بکاته‌وه، به‌لام باوکه‌که ووتی: نه‌گه‌ر بیکه‌په‌ته‌وه نه‌وا تۆ ته‌لاق دراوی...

مندا‌له‌که به‌م شیویه‌ مایه‌وه و هه‌ر دم‌گه‌را، هه‌تاومکو له‌گه‌ریان بێزار بوو، پاشان خه‌ویکی قولی لیکه‌وت. کت‌وپر ..په‌نگی لاشه‌ی گۆراو شین هه‌لگه‌را، باوکه‌که ترساو چه‌بله‌که‌ی کرده‌وه، پاشان به‌خێراپی گه‌یانده‌ نه‌خۆشخانه، چونکه وه‌ک بێ هۆش وابوو، دوا‌ی چه‌ند پشکنینیکی خێرا، پزیشکه‌کان به‌یاریان دا که نه‌بێت ده‌ستو قاچی به‌په‌نه‌وه، چونکه خۆپه‌نه‌که‌ی ژمه‌راوی بووه، نه‌گه‌ر بێت و خۆپه‌نه‌که‌ی بگه‌په‌ته‌وه بۆ دلی، له‌وانه‌یه مندا‌له‌که به‌مری، به‌یاریاندا ده‌ستو قاچی به‌په‌نه‌وه، باوکیشی به‌هاوارو گه‌راپه‌وه نیمزای کرد... په‌شیمانی و چه‌سهرتی و نه‌گه‌به‌تی له‌ومدا بوو، کاتێک مندا‌له‌که له‌نه‌شته‌رگه‌ریه‌که ته‌واو بوو، سه‌یری باوکی کرد و ووتی: باوکه گیان! باوکه گیان! ده‌ستو قاچم بدمه‌وه، جارێکی تر کاری واناکه‌م...

کاسیتی (ی‌آب‌ت) محمد الدویش.

تەلەفزیۆنەکە لە ماله‌کەم دەرێکە

دوو بیاو لەبەر خاتری خودا پەيوەندیه‌کی گەرم و گۆریان هەبوو، یه‌کێکیان به‌بێ ناگاداری برادەرەکی تەلەفزیۆنیکی گۆری بردیەوه بۆ ماله‌وه، ئەمەش پاش فشارێکی زۆر لەلایەن هاوسەرو منداڵەکانیەوه.. ئەو بیاوی تەلەفزیۆنەکە گۆری کرد، پاش تەواو بوونی کفن و دفن و شارەنەوێ تەرمی هاوێکە، ئەمیش بەدلتەنگیەوه رۆشت بۆ مەزگەوت و لەوێ خەوی لێکەوت.. لە خەویدا هاوێکە بێنی، پەنگی رەش هەلگەرا بوو، شوێنەواری ماندویتی پێوه دیار بوو، وەکو ئەوێ سزایەکی زۆر بدە، ئەمیش پرسیاری لێ کرد: چیه؟ بۆچی وایە؟

ووتی: ئەو هاوێکم، داوات لێ ئەکەم: توخودا بچیت بۆ ماله‌مان و ئەو تەلەفزیۆنە دەرپەینی لە ماله‌کەم، لەو کاتە خراومەتە گۆرمەوه، هەتا ئێستا من بەهۆی ئەو مەوه سزا ئەدرێم، هاوێکە لە خەو هەستا و پەناي بەخوداگرت لە شەیتان و پاشان جینگەکە گۆری و خەوتەوه. جاریکی تر بەشیۆمەیه‌کی خراپتر هاوێکە بێنی کە ئەگرایا داوی لێدەکرد کە تەلەفزیۆنەکە دەرکات لە ماله‌کە، جاریکی تر هەستایەوهو جینگەکی گۆری و خەوتەوه، چونکە زۆر ماندوو بوو، ئەمجارمیان هاوێکە بێنی بەتورمییەوه پێی ووت: هەستە، ئەوێ لەنیوانماندا بوو لەبیرت چوو؟ توخودا داوات لێ ئەکەم بۆ بەکەسو کارمە بێ، چونکە هەرکاتزەمێرو دەقیقەیه‌ک دواکەوی بۆ من خراپترە و سزاکەشم زۆرترە.

هاوێکە ئەتێت: هەستام و رۆشتم بۆ ماله‌یان، لەنیوان دوو ئاراستەدا بووم، کە بڕوا بکەم تەلەفزیۆنیان هەیه، یان بڕوا ئەکەم؟! چوومە لای خێزان و منداڵەکانی داوام لێکردن کە لێم نزیک ببنەوه، بە جۆری گۆییان لەمەسەکانم بێت، پاشان باسی رۆوداوه‌کەم بۆ کردن، کە چۆن شوێنەواری ئازار و سزا بەلاشەیه‌وه دیاربوو.. ژن و منداڵەکانی دەستیان کرد بە گریان. یه‌کێک لە منداڵەکان کە زۆر زیر بوو، باوکیشی زۆر خۆشەویست، هەستا ئامێری تەلەفزیۆنەکە هێنا و لە پێش چاوی هەمووماندا دای بەزمەیداو شکاندی، سوپاسی خودام کرد و رۆشتم، دواي ئەوه لەخەودا بێنیمەوه، خۆشگوزەران و دەم بەپێکەنین بوو، نیشانەي بەختەومری پێوه دیار بوو، پێی ووت: خودای گەوره ناخۆشیت لەسەر لابەدات، هەروەک چۆن ئەم سزای گۆرمی لەسەر من لا بەرد.

تاوانبار باوکمە

ووتی: راستە من هەرۆین و ماددە سێکەر بەکار نەهێنم، بەلام پێم خۆش نیە هۆکاری کەوتنە ناو دونیای هۆگر بوونم بەماددە سێکەرمانەوه روون بکەمەوه، چونکە هەرکاتێک پادای هۆکارمەکی نەکەمەوه، هەست بەنازارو دڵتەنگی پەکی زۆر ئەکەم، کە تەنها خودا ئەزانیت، بەهەرحال لەباری خۆمەوه بۆتان ئەدوێم:

لە پۆزگاری منداڵیدا زۆر بەخۆشی و بەختەومری ئەزیام، لەنیوان دایک و باوک و خوشک و براکاندا، هەتا گەشتە تەمەنی پانزە سالی و ئەوکاتە لە قۆناغی خۆیندنی ناوینیدا بووم.. پۆزێکیان چوومە ژوورمەکی باوکم و بەشیۆمەیک بێنیم گەپێشتر لەو شیۆمەیدا نەمبێنی بوو.. شتیکی ھارامی بەدمستەوه بوو، لەسەر کاغەزێکی کانزایی دایناوو، پاشان ھەلی ئەمزی و ھەندێک ھەلس وکەوتی سەیری ئەنجام ئەدا، کە پێشتر نەمبێنی بوو، راستی ئەم کارەم نەئەزانی چیە!! چونکە ئەم ھارامیەم لەزانیاندا نەمبێنی بوو! تەنانەت لەباری ماددە سێکەرمانەوه هیچم نەئەزانی، پێش ئەو لە سەرووی ھەموو شتیکیشەوه، من ئەمەوێت پیاویک بێم وکو باوکم، لە ھەموو شتیکیشدا لە باوکم بچم، لەبەرئەوهی باوکم لە ھەموو کارێکدا پێشەوام بوو، لێی چوومە پێشەوه، بە پائەنری خۆشەویستی و شت زانین و لاسایی کردنەوه داوام لێکرد کەبەشدار بێم لەگەڵیدا، بەلام لێم راپەرێ و لەژوورمەکی دەری کردم و ھەرمشە لێدانیشی لێ کردم، لە ژوورمە دەرچووم بەلام ئەم بێمەنە ھەرگیز لەخەیاڵدا نەئەجوو دەرەوه.

پۆزگار رۆیشت و جارێکی تر چوومەوه لای باوکم لە ژوورمەیدا، بەھەمان شیۆی جاری پێشوو بێنیمەوه.

سەرلەنوێ نازمزی لاسایی کردنەوه لە دەرەمدا سەری ھەڵدایەوه، هەتا زان بووم بە سەر ھەرمشەکە پێشوویدا، ھیوا بپراو نەبووم، داوام لە باوکم کرد کە بەشدار بێم لەگەڵیداو دواي زۆر لێکردن و پێ داگریەکی زۆر، کەمێک لەو ماددەییە پێدام، بەلام مەرجی بۆدانام، چونکە باوکم زۆر سوور بوو لەسەر بەرژموندی من، کە بەکاری نەهێنم، خۆزگە لەسەر ئەم وشەییە بووستایەو ھیچی تری نەوتایە، بەلام بەداخەوه... ئەو مەرجی بۆ دانام، کەلەبەردەمیدا بەکاری نەهێنم، بەلکو لەژوورێکی تردا بەکاری بێنم. چوومە ژوورێکی

ترمۈە ماددە ھارپراۋمكەم لە لوتەم نزيك كىردمۈە، توشى دلتەنگىيەكى زۆر بووم و پاشان بەرمۈ جىھانى خەيال و ھۆگرى چووم كەوتمە ناويەوۈ.. لە سەر ئەم ھۆگرىيە بەردموام بووم، يەككە لە ئەندامەكانى خىزانەكەم ھات بۆلام، خودا پاداشتى بەخىرى بداتەوۈ، پاشان نامۆزگارى كىردم و پى نىشاندام، دواتر چارسەرى بۆ دەستەبەر كىردم لە نەخۆشخانەى (نەمەل)، پەيوەندى بەبەرپرسەكانەوۈ كىرد و ئەوانىش بەدەنگەوۈ ھاتن، بۆ رزگار بوونم لەو وىرانييەى كە تىي كەوتبووم.

ئىستا من ھەناسەى خۆشى ھەلئەمژم، لە دواى پۇژانتيكى زۆر قورس، تاوانبار دەروونى خۆم بوو، كە ھەرمانى بەخراپە پى دەكىردم، قوربانيەكە خۆم بووم، ئەگەر بەزىمى خودا نەبوايە دەروونم تىك ئەشكا، ئىستا چاودىرى و دلتەوايى خۆم ئەكەم بۆ لە بىر كىردى پابردو، بەلام لەپابردوودا شتىك ھەيە ھەرگىز لەبىرناكرى ئەويش ئەومىيە:(من قوربانىم و باوكىشم تاوانبارەكەيە).

بۇچى براژنەكەى كوشت؟

لە نىومپۇي يەككە لەپۇژمگاندا، ھەواليان دا بەزوورى بەرپۆمبىردى ئىشكىرى ناسايش، كە ئەمە پوختەكەيەتى:

ژنىك و دوو مىندال لە يەككە لەگەرپەكەكانى شارى (پىاز) دا كوژراون.. لىكۆلەرمۈە پۇشت بۆ شوئىنى پووداۋمكەو گەپشتە جىگەى تاوانەكە، كاتىك چوۈە شوقەكەوۈ، تەرمى ئافرمىتىكى بىنى كە لەپارەمكە كەوتىبوو، شوئىنەوارى چەقۇ بەپشتى مى و گوئىيەوۈ دىباربوو، پاشان چوۈ بۆژوورمكەى تەنىشت، تا دىمەنىكى بەنازارتر بىيىنى، دوو مىندالى لىبوو، بەھەمان شىۋەى داپكىان كوژرابوون، مىندالى يەكەم تەمەنى چوار سال و ئەوى ترىان تەمەنى دوو سال بوو.

لىكۆلەرمۈە ھەستا بەپشكىنى مالىكە.. ھىچ شتىكى بەدى نەكرد، كە ئامازە بۆ دىزىنى كەلۈپەلى مالىكە بكات، لەگەل ھەبوونى پارمۇ ئالتوون لە مالىكەدا، تىببىنى ئەوۈى كىرد، كە ھىچ جىگايەك نىە بۆ دىرچوون، تەنھا دىرگای دىرمۈە نەبىت، لە دىرگاكەشدا ھىچ شوئىنەوارىكى شكاۋى بەدى نەكرد.

بەكۆكردنەوێ ئەم بەلگانە، لێكۆلەر ئەوێ بە خەیاڵدا هات كە تاوانبار كەسێكى نزیك، یان ناسیاوی ئەم مالهیه... لە سەرمتادا سێ كەس تۆمەتباركران (مێردى ژنەكەو دوو شوبرای) كە بە بەردەوامى ئەهاتن بۆ ئەم ماله، لێكۆلینەومیان لەگەڵ كرا، بێ تاوانى مێردى ژنەكە دەرگەوت، دواى ئەوێ كە دلتیا بوون لەكاتى پرووداومكە لە شوینی خۆى بوو، هەروەها شوبرای پەكەمى ژنەكە نازاد كرا، دواى ئەوێ دەرگەوت لەو كاتەدا لەسەر كارمەكى بوو، مایەو شوبراكەى تریان، كە گومانى زۆر لەسەر بوو، بۆیان دەرگەوت كە ئەم گەنجە خراپەكارمۆ پەشتى لادەمى هەیه، مەى ئەخواتەوێو كەبەریه‌كى بێ ئیش و كارە، گەنجەكە نەیتوانى لە كاتى پرووداومكەدا شوینی خۆى دیاری بكات، ئەویشیان بۆ پروون بۆو، كەناكۆكییه‌كى كۆن هەیه‌له‌ نیتوان گەنجەكەو ژنەكوژراومكەدا، هۆى ناكۆكى یەكەش ئەوێه، كاتیك ئەم ئافەرتە توشى نەخۆشى ئەبێت، پێش چەند سالتیک پێویستی بەخوین ئەبێت و ئەم گەنجەش ئەیه‌وێت خوینی بدات، بەلام ئەم ئافەرتە پەشتى ئەكاتەوێو بە هاوسەرەكەى ئەبێت؛ كە خوینی شوبراكەى ناوێت چونكە خوینەكەى بیسە، بەهۆى خواردنەوێو مەى هۆگریه‌كەیه‌و.. بەو هۆیه‌وێو جۆریك لەرق لەدلى گەنجەكەدا دروست ئەبێت بەرامبەر براژنەكەى.. دواى چەند رۆژێك لەلێكۆلینەوێو، ئەو گەنجە دان ئەبێت بەتاوانەكەیداو دەبێت؛ بەردەوام هاتوجۆى مالى براكەم دەكرد، بەپاڤان ئەچووم بۆ مالى براكەم و براژنەكەم نانێ بۆ حازرنەكردم، لەرۆژى پرووداومكەدا چوومە ژوورەوێو بۆلای براژنەم، شەیتان كەردارى خراپى بۆراژندەوێو، ویستم كاری ناشیاوی لەگەڵ ئەنجام بدەم، بەلام ئەو رازی نەبوو، شوینی كەوتەم بەلام زۆر بەتوندى پەشتى كەردەوێو، كەكارى وام لەگەڵدا بكات، هەلۆیستەكە توندتر بوو، پاشان چوومە چێشتخانەكەو جەقۆیه‌كم هیناوام بەر جەقۆ، هەتا مرد، بەهۆى هاوارو دمنگەدمنگەوێو یەكێك لەمنداڵەكان خەبەرى بۆومو دیمەنەكەى بینى كەدايكی ئەكوژم، ترسام كارمەكم ناشكرابكات، بۆیه‌ منداڵەكەشم بەجەقۆ كۆشت، پاشان منداڵەكەى تریش لەخەو هەلساوەویشم وەك خوشكەكەى كۆشت و لەمالەكە رام كەرد.. سەپربەكەن ئەنجامى تاوان چۆنە؟ هۆگری بەمەیه‌وێو چۆنە؟ بێ ئاگایى لەرۆژى دواى چۆنە؟ سكاڵامان تەنها بۆ لای خودای گەورە بەرز نەكەینەوێو...

ویستی میردەکی بکوژی، بەلام جگەر گۆشەکی خۆی کوشت

لە پشت تەلبەندی زیندانەکەدا کەوتبوو، فرمیسک بە سەر ڕوومەتەکانیدا ئەهاتە خودارمەو، ووتی: بیاوێکی درێندە ئاسام هەبوو، وەك نازەلی هەلەمت بەروا بوو، لە کۆمپانیایەك کاری ئەکرد، تەنها ڕۆژانی پێنج شەممەو هەینی ئەمان بینی، کە هاتنەوی نزیك ئەبوو، وام ئەزانی مریتم لێ نزیك ئەبێتەو، تەنها منداڵیکم لێی هەبوو، تەمەنی دە سالان بوو.. ژیانم زۆر بە ناخۆشی ئەڕۆشت کەوینەوی نەبوو، بۆ سانترین شت لێی ئەدام، جارتیکیان لەبەر زۆری لێدانەکی خەریك بوو بمرم، من خۆم هەلەناکێشم، بەلام پێتان ئەلێم: هەرگیز کەمتەرخەم نەبووم لە هیچ شتیکدا، لەگەڵ ئەو هەموو خراپەو دڵ ڕەقیە بمرامبەر بەمن هەیبوو، شەیتان و سوسەیی خستە دڵمەو، تادەرمان خواری بەکم و ژمەری بۆیکەمە چاو، تا ئەو ژیانە چەرمەسەرییە کۆتایی پێ بەیئم لەگەڵیدا.. ڕۆژی پێنج شەممە لە نیش گەڕایەو، خواریتم بۆداناو داوی داوی چای کرد، چام بۆنامادکردو ژمەریکی کوشندەم بۆ تێکردو بۆم برد، لەبەردەمی خۆی داینا لەسەر سفرمە، بۆنەوی گومانم پێ نەبا گەڕامەو بۆ چێشتخانە بۆ جێ بەجێ کردنی کارمکانم، داوی کاتیکی کەم گوێم لەھاواری کۆرەمەم بوو کە گوێی کەر ئەکرد، بەترسەو ڕامکرد تابزانم چی ڕوویداو، میردەمەم بینی خەوێکی قوڵی لێ کەوتوو، کۆرەمەشم هاتۆتە ژوورمەو باوکی بینیبوو خەوی لێ کەوتبوو، پەرداخە چاکەشی بینیبوو لەبری باوکی خواری بوو، ئای لەم نەگەبەتیە!! جگەر گۆشەکی خۆم هاوار ئەکات و داوی یارمەتی ئەکات، داوی یارمەتی لە بکوژمەکی ئەکات، بەلێ، بکوژمەکی من بووم و کۆرەمەکی خۆمم کوشت، ووشەو هاوارمکانی وەك هەورە بروسکەو ابوو لە گوێمدا، وەكو بروسکەو ابوو بۆسەر دلم، کەنەپووت: دایکە.. باوکە.. بەلام هیچ شتێك لەدەستی مندا نەمابوو، ژمەرەمە بکوژ بوو، هاواری کۆرەمەم هەربەرز ئەبوو و دەستی بەسکی یەوە گرتبوو، هەتا دەنگی نەما، چەند ساتیکی کەم گیانی سپارد بەپەروەردگار، من نیستا لەپشت تەلبەندی زیندانەو.. بەلام هەرگیزوینەوی کۆرەمەم لەبەر ناچیت، کاتیك لە بەرچاو لە نازاردا ئەتلاپەو، لە بیرم ناچیت بەدەستی خۆم کۆرەمەکی خۆمم کوشت.

دەردەسەری کێژۆلەیهک

کچیک دەردەسەریەکانی خۆی ئەنوسیت، کە بە سەریدا ھاتوو و بەھۆی خۆشەویستیەو تالیی چەشتوو، ئەم کچە ئەتیت، نامەوێت ناوێشان بۆ دەردەسەریەکانم بنوسریت، ھەر ناوێشان بێ؟ بەلکو ناوێشان یووداوەکەم بنوسن (ئەسەری پەشیمانی و ھەسرەت).. بەراستی ھەمیشکێکی زۆر، نازاریکی زۆری لەگەڵ خۆی ھینا، لەگەڵ بە سووک سەپەرکردنم بەھۆی ئەو تاوانانە ئەنجامدا بەرامبەر بەخۆم و کەس و کارم، پێش ئەمانەش بەرامبەر بەرۆم و دگەرم.. من کێژۆلەیکەم شایەنی بەزەیی و سۆز نیم، بەراستی خراپ بووم بۆخێزانەکەم و کەس و کارم، بەھۆی ئەوێ من ناھێکیم کرد بەرامبەر بەو متمانەییە کە ئەوان پێیان بەخشیبووم.. ھۆکارەکەشی بەھۆی تەلەفۆنی ئەفرەتی یەو و بوو، کە بوو ھۆی پەيوەندى کردنم بەو مەرفەئە کەدەلی نەبوو، بەمەسە شەڕین فەریوى دام و یاری بەسۆزو ھەستەم کرد، ھەتا لەرێگەى خراپدا لەگەڵی بڕۆم، ھێدی ھێدی پەيوەندىمان زیادى کرد، تا گەشتە خراپترین ھەڵدێر، ھەموو ئەمانە بەھۆی خۆشەویستیەکی خەیاڵی و یەو و بوو، کە چاوی کوێر کردبووم، لەکوێتایدا بوو ھۆی لەدەست دانى بەنرخترین شت کە کچ شانازی پێوێنەگات، بەھەمان شێو دایک و باوکیش شانازی پێوێنەگەن، کاتیکی کچەکەیان ئەدەن بەگەنجیک و داوی دەستی کچەکەیان ئەگات بەرێگەییەکی شەری..

ئەم نابەرۆوم دانا لەگەڵ مەرفەئە کە نابەرۆوی نەبوو، مەرفەئە کە دڵ و مەرفەئەتی خۆی فرۆشتبوو، داوی ئەوێ ھەموو شتێکی لێ سەندم، پاشان وازی لێھێنام و ھەموو کات و ساتی بەھۆی ئەو کردارە نەشیاوی لەگەڵم کردی نازار ئەچێزم، لەو کاتەو کە سکی پەرکردم لە مەینەتیەکی گەورەدا ئەزیم.. کەس بەم ھالەى نەئەزانیم، تەنھا خۆدای گەورە نەبیت، کاتیکی ھەولمدا بەدوایدا بگەڕێم ئەو پای ئەکردو خۆی ئەشاردەو، بەپێچەوانەى پێشووتر، چوار مانگ لەناو نازار و نەرەحەتیدا دەستەو ئەزۆن دانیشتم و مامەو، تەنھا خۆدا ئەزانیت چەندە نازار و ناخۆشیم چەشتوو، بەھۆی ئەو سەکەى کە دەروونی قورسو ماندو کردم، بیرم لەو نەکردەو، بەم شێوێە چۆن پووبەرۆوی کەس و کارم بێمەو؟! باوکەم پیاویکی کەم توانا ماندوو و دامو بوو، تەنانەت لەوانەى مەجەگەى بەشى نەگات.. دایکەم ژنیکی پاکو بێگەردەو ھەموو شتێکی بۆفەرھەم کردووم تا خۆیندەنەکەم تەواو بکەم و

بگەمە پلەپەكى بەرز، بەلام ھىوا بىراوم كىردو زۆر خراپەم لەگەلى كىرد، كە ماپەى
 لىخۇشبوون نىو ھەتا ئىستاش تالىەكەى ئەچىزم.. بى ھىوا نەبووم لە پەپومندى كىردن
 پىوھى بەلكو دلى نەرم بىتو بەزمىي بەھالەدا بىتەو، ھەوالى سىكېرى پەكەمەم پىدا،
 كاتىك بەمەى زانى، پىى ووتەم: كە يارمەتەت ئەدەم بۇ لەباربىردى ئەو كۆزپەپەى كەلە
 ھەناوەدا ئەجولاپەو.. خەرىك بوو شىت بىم.. ئەوبىر لەو ناكاتەو بىتە پىشەو
 داخودازىم بىكات، تا شووى پى بىكەم، بۆنەوھى ئەوھى خراپ بوو چاكى بىكەن، بەلكو مىنى
 خستە بەردەم دوو ھەلپىزاردنەو، پان ئەوھتا لەو دىردەسەرىيەدا وازم لى ئەھىنەت، پان
 سىكەكەم لەبار بەرم بۇ رىزگارىبوون لە ئابرووچوون و سوكاپەتى، جەند رۆزىك تىپەپىرى
 بەپى ئەوھى بىتە پىشەو بۇ داواكرىنەم، دواى ئەمە چووم و ھەوالەم دابە پۇلىس، پاشان بە
 دوايدا گەپان و دۆزىانەو، بەلام لە دواى دوومانگ، چونكە ناوتىكى تىرى دابوومى لەبرى
 ناوى خۇى.

لەكۆتايىدا كەوتە دەست پۇلىس و پروون بۆو كەزنى ھىناو و چوارمىندالىشى ھەپە،
 پاشان خراپە زىندانەو، مىنىش خراپە زىندانى ئافرىتانەو، ئافرىتىكى نارد بۆلام كە
 ئەگەر بىتو لاي دادوور حاشا لەكارمەكى بىكات، ئەوا ھاوسەرگىرى لەگەل ئەكات لەدواى
 دىرچونپان لەزىندان، بەلام مىن رەتم كىردەو، راست نىە جارىكى تر خۆم بەتەلەو بىكەم،
 ئىستا مىن لەزىندان دىرچووم بۇ زىندانىكى گەورە تر، ئەویش مائەو بوو، لەمالەو خۆم
 شاردۆتەو لەگەل كەس ھەسناكەم و كەس نامىنى، بەھۆى ئەو ئابروو چوونەى
 كەھۆكارمەكى خۆم بووم، ئىستا بە شەو بە رۆز ئەگىرىم، سا بەلكو خوداى گەورە لەرۆزى
 دوايدا لە گوناھەكانەم خۆش بىت، داواش لەئىو ئەكەم دوعام بۆيكەن، كە خوداى گەورە
 تەوبەكەم قىل بىكات و نازاركانەم كەم بىكاتەو.

مىردو ئەمەى دووپارە ئەكرەمە (واز لە سەھمەكان مەھىنن)

پەكلىك ئەنوسىتو ئەلەت: ياشىخ ئەم نامەپەتان لە جىياتى خوشكىك بۇ ئەنەىرم لە
 سورىا، وە سۆيىندى داوم كەبۆتى بىنەىرم و لەوتارى ھەپنىشدا باسى بىكەپتو لە سايەكەشتدا
 بىلاوى بىكەپتەو، تابگاتە دلى پىاوان و باوكان و مىردەكان.

هاوێكەم بە دایكی گەرگرتوووە باسی سەرمەرگی مامی ئەكات و ئەئیت: مام نوێزێکی بێباوەشی ئەکرد، گەنگ ئەومبوو تەنها لە كۆلی خۆی بكاتەوه، لە پەمەزانیشدا نەبێت قورئانی نەنەخوێند، هەروەها لەگەڵ بانكە سوو(ربا)خۆرمكاندا مامەلەئە ئەکرد، باومەری بەومەنبوو كە ئەو زیادەییە سوو بێت و بەقازانج و بازرگانی ئەدایە قەلەم.

سائیک پێش مردنی تەنها خەمی لەم دونیایەدا بریتی بوو لە بەشداری کردنی بانقە سوو خۆرمكان.. ئەم خوشکە باسی ئەوە ئەكات كە مامی توشی ڕووداویك بوو و گوازاوتمەوه بۆ نەخۆشخانە.

كاتێك چووین بۆ دیداری، لە ژوور سەریهوه دانیشتم تا شایەتەمانی بێر بێخەمەوه، بەلام ئەم ووتەیی بەسەرزادا نەهات، بەلکو ئەییووت: واز لە بازرگانێی سەمەمەکان مەهێنن، لەدوای مردنی من، واز لە بەشداری کردن مەهێنن.. لێی بێنومێد نەبووم، بەلکو هەر ووتە (لا إله إلا الله)م لە بەردەمیدا دووبارە ئەکردەوه، سا بەلکو زمانی بێتە گۆ و ئەم ووتەییە بێت.. بەلام هەرقەسەیی خۆی دووبارە ئەکردەوه، واز لە بازرگانێی سەمەم و پەش مەهێنن و بەشداری بکەن، لە دواي خۆم سەمەمەکان مەفرۆشن.....

بەداخەوه بەم شێوە مردوو کۆتا ووشەئە مەنبوو: سەمەمەکان مەفرۆشن، پەنا بەخودا ڕەنگی ڕەش هەلگەرا، داواکارین خودای گەورە بەزمیی پێمان بێتەوه و لەگەڵ هەموو موسوڵماناندا کۆتایمان بەخێر بگێڕێت.

مردوو، کۆنترۆڵەكە لە دەستییدا بوو

پەكێك لە مردوو شۆرمەکان ئەئیت: یەكێك پەییومندی پێومكردم و پێی ووتم: كۆرمكەم مردوووە ئەمەوێت بێت بېشۆیت، ڕۆیشتم بۆ ئەو مائەو دەرگایان لێ كردمەوه و پرسیارم لەبارەي مردوومكەوه كرد؟

ووتیان: لەنەوێی سەرەوێ خانومكەدایە، سەرگەوتە سەرەوهو لەژوورێکی ئامادەكراودا بوو، هەموو جۆرە ڕاواردنێکی لێبوو، تەلەفیزیۆن... كۆمپیوتەر... شیدیۆ....

كە چوووە ژووری گەنجەكەوه، شتێکی سەیرم بینی، گەنجەكە لە تەمەنی بیست سائیدا بوو، دەستی بەبەرین پێچێك پێچرا بوو، خوێنی لەبەر ئەڕۆی، سەرم سورما! پرسیارم لە باوكی كرد سەبارەت بەهۆی مردنەكەئە؟ زۆر دوو دل بوو لەوەلام دانەوه، پاشان ووتی:

کۆرپەم سەیری کەناله خراپەکانی ئەکرد، زۆر شەو بەدیاریانەو شەو نەخونی ئەکرد، شەوی رابردوو پێمان ووت: وەرە خوارەو نانی ئیوارەمان لەگەڵ بخۆ، ووتی: بە خزمەت کارمەدا نانم بۆ بنێرن، نانمان بۆ نارد، خزمەتکارمە جوووە سەرەو لەدەرگایدا، نەى کردەموو وەلامیشی نەبوو، لە پەنجەرمەو سەیرم کرد شتیکی سەرسۆرەنەرم بینی! کۆرپەم وەك مردوو وابوو، دەرگاەم شکاندو کۆرپەم بەمردووی بینی، کۆنترۆلی تەلەفزیۆنەکەى بەدەستەو بوو، تەلەفزیۆنەکەش لە سەر ھەلیمێکی زۆر بۆ ئابوو بوو...

لەم کاتەدا تووشی ھەسرەت و پەشیمانی بووم بۆ ئەو مردنە، یەكەم شت کەپیتی ھەستاین، ھەولماندا ئامیری کۆنترۆلەکە لە دەستی دەرپەکەین، بەلام نەمان توانی، ئەت ووت کۆنترۆلەکە بەدەستێوە لکاوە، چارمان نەبوو ئەوانەبێت ئامیرمە لەدەستیدا بشکێنین، ئامیرمە شکا، بەلام دوگمە وتەلەکانی بەدەستێوە نووسا، پاشان وتەمان: ئەگەر دەستی بپرێنەو بۆ ئێمەو ئەویش باشترە، مەشارمان ھێناو دەستیمان بپرێنەو خوینی لێ ھات، پاشان بەبرین پێچ پێچمان.

مردوو شۆرمە ئەلێت: گەنجەگەمان ھێناو پاشان شۆردمان و بەباوگیم ووت: کۆرپەم بەرە بۆمژگەوتێک نوێزی لە سەر بکەن بەلکو خودی گەرە پەحمی پێ بکات...

بەلام باوکەکە ئەمەى پەت کردەووە ئەلێت مەیش پۆشتەو ھەر دووکیانم بەجێھێشت. پاك و بێگەردی بۆخودا چۆن مرد، سەیری ئەوگەناله خراپانەى ئەکردو ئامیری کۆنترۆلەکەش لە دەستیدا بوو، بەخودا ئەو نەگەتیی و بۆ ئابووویە، ئەى ئەوگەسانەى ھۆگری کەناله‌کانن ناگادارین لەوانەى کۆتایتان وەك ئەم گەنجەبێت..

﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَعْجِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَأْذِنُونَ﴾ (يونس. واتە: ھەموو قەومێک کاتى دیارى کراوى خۆى ھەمىە بۆکۆتایى ھاتنى، ھەرکاتێک ئەو سات و کاتە ھات نەدوانەکەوێت و نەپێش ئەکەوێت)..

خودای گەرە ئێمەو ھەموو موسولمانێک بپارێزێت لە ھەموو خراپەىەك.

من و خەسووم

چیرۆکهکەم ئەگێرمەوێ تا ببێتە پەند بۆ هەموو خوشکێک..

هونەرم بەکارئەهێنا لە نازاردانی دایکی مێردمکەمداو چێژم لێ وەرمەگرت، بەپێی توانای خۆم مێردمکەم لە دایکی دوورخستەو، مافی خەسووم لەبەرکردبوو کەخودای گەورە فەرزی کردبوو لەسەرمان.. کاردانەوێ ئەم ستمە تۆلێ پەروەردگار بوو لە من، کاردانەوێ زۆر گران بوو، بە جۆرێک ژيانمی لە بنچینەوێ تێکشکاند، ئەو نایەتە قورئانم بیرکەوتەو کەئەفەرمویت: ﴿وَلَا تَحْسَبِ أَنَّ اللَّهَ غَفِلًا عما يَفْعَلُونَ﴾ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِیَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿۵۲﴾ إبراهيم. واتە: (ئەو پێغەمبەر و گومان مەبە کە خودای گەورە بێ ناگایە لەو کارو کردەوێ ستمکاران ئەیکەن، بەراستی خودای گەورە سزاکیان دوائەخات بۆ پۆژێک کەچاوێکانیان تێیدا ئەبلەق ئەبێت).

فرمێسکی بەخوێم دەریایەکی گەورە دروست کرد، ئەوێ رویدا ناوکیەکی بێدەنگ یان ئاشکراوو لەنێوان ژێک و دایکی مێردمکەیدا، دایکەکە مافی خۆی لەپێشتر ئەبێت بۆ کۆرەکە، ژنی کۆرەکەش دانی بەومافانەدا نەدەنا، وای ئەزانێ مێردمکە مۆلکی تایبەتی خۆیەتی، پێگەی نادا کەسێ تر بایەخی هەبێت لەلای ئەگەر دایکیشی بێت.

چیرۆکهکەم لەخەیاڵەوێ نزیکترە هەتا لە راستی، لەوانەشە کالقامی و گاتە پێکردنی من بەدایکی مێردمکەم هۆکاری ئەم بەدبەختیە بێت کەووسف ناکرێت و لەبەک ساتەوێختدا هەموو شتێک داڕووخوا، کە بەخەیاڵی مرۆفدا نایەت، لەبەر ئەوێ چیرۆکهکەم پێشکەشی هەموو کچێک ئەکەم تاپەندو نامۆزگاری لێوێرگرن، مێردمکەم کەکوێ مامم بوو، هەر لەمنداڵی یەوێ پەییوست بووین بەیەگەوێ، هەتا گەورەش بووین.. پاشان ژيانی هاوسەریمان پێکھێنا لەناو خۆشیەکی زۆری کەس و کارداو هیوای ژيانیکی بەختیاران بۆخوێستین، ژيانیکی پێ لەئاسودەیی و خۆشەویستی ئەژیاپێن کە نزیک بوو لەئەفسانەوێ، تەنانەت هەندێک کەس ئێمەیان وەک نمونەێ گونجاوو خۆشەویستی و تێگەشتن لەیەگدی و پەییوست بوون بەیەگەوێ ئەهێنا، خودای گەورە دوو منداڵی پێ بەخشین، کۆرەکەمان بەناوی باپیریەوێ ناو ناو کچەکەش بەناوی دایکەوێ، مێردمکەم زۆری خۆشەوێستم، بەرادیەک کە مایەێ ئیرمیی پێ بردن بێت، من بەشایەدی هەمووان زۆر جوان بووم و زۆر

گرنگیم بەخۆم ئەدا، لەوانەشە جوانیەکەم پالنەرم بووبێت بۆ ئەوکارە دوژمنکاریە کەبەرامبەر خەسوم ئەنجام دەدا، بەدڵنیاییەوه دڵخۆش دەبووم بەرپنجاندنی و ساردو سەری نواندن لەگەڵیدا، چونکە من هەموو هیڵەکانم بەدەستەوه بوو، ئەشم زانی کە ئەوکارە پێی هەڵدەستام بەراستی هەڵەپەکی گەورمە، بەلام ئەوەی نەم بیست و کاری تێدەکردم ئەوه بوو کەخەسوم رقی لێم، گرنگ ئەومبوو توانیم وا لە پیاوێکەم بکەم کە کەمتر گرنگی بەدایکی بدات، پۆژگار بەردەوام بوو، هەر بەنارمزوو دایکی مێردەکەم دەرپنجاند، بەم جوۆرە یاریەکە بەردەوام بوو، کاتێک دەمبینی مێردەکەم بایەخ بەدایکی نادات و گوێ بۆ گەلییەکانی شل ناکات، من هەستم بە بلییمەتییهکی سەروو بلییمەتی یوسف دەکرد (درودی خودای لیبیت)، هەتا ئەو پۆژە رەشە هات، بەلێدانیکێ کوشندە لەخەسوم دا کە هەموو ژیاڵی لەپەک ساتدا وێران کرد، بەلام هەرچۆنێک بیت من دۆپاوو پەشییمانم .

خەسوم نەخۆش کەوت و منیش چووم بۆ لای، کاتێک لای دانیشتم، بە هەموو جوانی مەوه خۆم رازاندبووهو پێم ووت: وەسیەت نامەگەت بنووسە.

هەناسەپەکی هەلگێشاو بەچاوی فرمێسکاویەوه پێی ووت: ئەی کچەکەم مردن راستە، بێ دەرنگ بوو، هەستام بەخێرایێ چوومەوه بۆ مائەوه... کاتێک مێردەکەم گەراپەوه بۆ مائەوه، وەک هەمیشە بانگی منداڵەکانی ئەکردو قەسە خۆشی بۆ ئەکردن، لەبارە یادەموریەکانمەوه دوا، کە یادەموری جوان و خۆش بوون، پێی ووت: چۆن بەبێ تۆ بژیم، هەموو خەڵک ئێرمەم پێ ئەبەن. پێم ووت: هەروەها منیش...

پاشان ئەوه بۆ باس کرد کە دایکی نەخۆشەو سەردانی بکات، ئەویش رۆشت، چەند دەقیقەپەکی نەبرد مێردەکەم بەروخساریکەوه هاتەوه کەپێشتر نەم دیبوو، رووخساری گرژ بوو، پێم ووت: مرد؟ ووتی: نا، بەلام... ووت: بەلام چی؟؟ لەمال دەرچوو بێ ئەوەی قەسەم لەگەڵ بکات..

لەوساتەدا هەستم کرد کەدایکی شتیکی پێ ووتوووه هەراسانی کردوووه، چووم بۆ لای بەشیومیەکی گائەجاری و بەزمانیکێ خۆ بەزل زانییەوه پرسیارم لێ کردو پێم ووت: پیرێژن چیت بەمێردەکەم ووت؟ ئەویش لەسەر خۆ بەدەنگیکێ بەسۆزەوه ووتی: راستە مردن حەقە، من لەمەو پێش نەمزانی بوو (حەرامە)، تۆو کۆری مامەگەت (واتە مێردەگەت) بەپەکەوه شیرم پێداون، ئەمەو لە رادیۆ گوێم لە شتیکی بوو ئەپووت: خوشکی

شیری مارمیی لەبرای شیری نایەت، پرسیارم لە زانایان کردو پێیان ووتە: کە هاوسەرگیری کۆرەمکەت نادروست و پووجە.

هاوارم کردو پێم ووت: مەنت تێکشکاندا!! گوناھت ئەگات، تۆدڵ ڕمقی، لەو کاتەدا دونیایم لێ ھاتەومیەک و کەوتەم بەزمویدا، بووم بەمایە قسە ی خەلکی، پرسیارم لەدایکەم کرد لەبارە ی شیرخواردنەکەووە پێی ووتە: ئەو شیرخواردنە لەپەنجەکانی یەک دەست تێناپەڕی، بەلام خەسووم سوپێندی خوارد کە لە پەنجەکانی ھەردوو دەست زیاتر بوو، دوا ی بەرز بوونەومی کێشەکەمان بۆ دادگا، بڕیار دەرچوو بەجیاپوونەومی من و میردەمکەم بەبێ تەلاق، بێگومان ھەموو شتێکی جوانی ژیانم تیا چوو.. بەئێ.. من گوناھبار بووم، من پائەنەر بووم تا ڕووداوی ئەو شیرخواردنەومیە بگێڕیتەو، تادەم تێک بشکێنێ، وەک چۆن من دای ئەوم تێک شکاند، چی بچێنیت ئەو دەروریتەو، لەوساتەدا فرمیسکەم بەخوڕ ئەھاتە خوار، پاشان گەورمیی ئەو تاوانانەم بێرھاتەو کە لەگەڵ ئەو ئافرەتە بەستەزمانەدا ئەنجام دەدا، ھەتا بەم شێومە بەسەرھات.

خۆشەویستی تەمەن

کاتیەک باوکەم مرد من منداڵ بووم، دایکەم سەرپەرشتیار و جاودێری مای بوو، ئیش و کاری مایێ ئەکرد، تا بتوانی شت بۆ من بکڕی، چونکە من تەنیا منداڵی ئەو بووم، خستەمیە بەر خویندنی و خویندنی زانکۆم تەواو کرد... زۆر باش بووم لەگەڵیدا، پاشان کاتی چوونم ھات بۆ دەرمووی وولات. دایکەم خۆداحافیزی لێ کردو فرمیسک لەچاومکانی قەتیس مابوو، پێی ووتە: کۆرەمکەم ناگاداری خۆت بەو بەردەوام ھەواڵم لێ مەپەر... نامەم بۆ بنێرە تالەتەندروستیت دانیابم.

گەشتەم کرد بۆ ولاتانی ڕۆژناوا تا خویندنی تەواو بکەم لەوێ .. دوا ی ماومیەکی زۆر گەرامەو بۆ ولاتەکەم، کاتیەک گەرامەو کەسیکی تریبووم، شارستانیەتی ڕۆژناوا کاری تێکردبووم، وەکو دواکەوتوو یی سەیری دینم دەرکرد، وام لێھاتبوو تەنھا باومر بە ژیا یی ماددی ھەبوو، پەنا بەخودا!! دوا ی گەرانەووم پەو پایمیەکی بەرز بەدەست ھینا.. دوا ی ئەمە بەدوا ی ئافرەتێکدا دەرگەرام تا بپهینم، لە کۆتایدا دۆزیمەو، دایکەم کچێکی دینداری بۆ

دۆزیمەو، بەلام رازی نەبووم تەنھا بەو کچە جوان و دموڵەمەندە نەبیت، چونکە خەموم بەزیانی ئۆرۆستۆقراتیەو نەبینی..

دوای شەش مانگ لەژن ھێنانم، خیزانەکەم کەوتە پیلان گێران لەدایکەم، تاوای لێھات رەقەم لەدایکەم دمیۆو. رۆژنێکیان چوو مەمالەو، خیزانەکەم نەگرایا، پرسیارم لەھۆکاری گریانەکەیی کرد؟ بێی ووتە: یان من لەم مالمدا نەبم یان دایکت.. لەمە زیاتر ناتوانم ئارام بگرم.. منیش شلگیر بووم و دایکەم لە مالم دەرکرد، لەو ساتەدا کەشەیتان بەسەرما زالی بوو، دایکەم نەگرایا و بێی نەووتە: خودا باشت بۆ بکات، خودا بەختەومرت بکات.

دوای چەند کاتژمێرێک لە دەرکردنی چوو مەدمو و بەدوایدا گەرام بەلام بێ سوود بوو، گەرامەو بەمالمەو.

ھاوسەرەکەم بەفێل و منیش بەنەزانی خۆم توانی نەو دایکە بەنرخ و باشەم لەبەر بەریتەو، کە ھەموو تەمەنی خۆی لەپەرەمردمکردنی مندا بەفێرۆدا، شەونخونی دەرکرد بۆ خۆشی من، خۆی برسی بوو، بەلام من تێر، خۆی بێ پۆشاک بوو، منیش پۆشتە...

ماومیەک ھەوایی دایکەم نەدمزانی، لەوماومیەشدا تووشی نەخۆشی یەکی خراپ بووم و خرامە نەخۆشخانەو.

دایکەم بەھەوالەکەیی زانی و بەگریانەو ھات، وویستی سەردانم بکات، بەلام پێش نەوای بیتە ژووومو، گوێم لەخیزانەکەم بوو دمری کردو بێی ووت: کورەکت لێرە نیە... جیت لێمان نەوێت و لێرە برۆ... دایکەم لەکوێو ھاتبوو بۆ نەو شوێنە گەراپەو. دوای ماومیەکی زۆر لەنەخۆشخانە دەرگراو و باری دەررونی خراپ بوو، نیش و کارەکەم و خانومکەم لەدەست دا، قەرزازیکی زۆر بووم، ھەموو ئەمانە بەھۆی ھاوسەرە خراپەکەمەو بوو، بەراستی بەداواکاریە زۆرمکانی ماندووی کردبووم، لەکۆتایدا خیزانە جوانەکەم بێی ووتە: لەبەرئەو نیش و کارو مالمەکت لەدەست داو و ھیچ پلەوپایەمەکت نەماو لەکۆمەلگەدا، من بەناشکراو بەراشکاوانە پێت نەلێم: تۆم ناوی تەلاقم بدە.. تەلاقم بدە..

نەم ھەوالە وەک ھەرە بروسکە دابەزیە سەرسەرم، لەژێر کەللەرقی و سووربونییدا تەلاقم دا، تالەوخەو بەناگابێم کەمن تییدا بووم و لەمال دەرچووم، بەروخساری خۆمدا نەگێشاو بەدوای دایکەدا نەگەرام.. بەھەموو دەنگم بانگم نەکردو نەم ووت: دایکە تۆ

لەكۈنى؟ بەرپاستى سىتەمەم لەتۇ كىرد، بەرپاستى خراپەم ئەنجامدا بەرامبەر ئەوجاكانەى كەبەرامبەر مەن كىردت.

لەكۈتايدا بىنىيەمەو، بەلام لە كۈندا!! لە شۈيىنىك بىنىيەمەو كە كەوتىبوو خەلگى باش خىروخىراتيان بى ئەكرد.. چۈمە پىشەوە لىي، گىران زۇر كارى تى كىردىبوو، دلتەنگو غەمبار دىاربوو، ھەر كەبىنىم خۇمدا بەسەر قاچىداو زۇر گىرام، ئەويش بەشدار بوو لەگىريانەكەمدا، ماومى كاتىمىرىك بەم شىۋىيە ماينەو، پاشان فرمىسكەكانىم سىرى ھىئامەو بۇ مالىھومو بىپارمدا لەمەولا كۈي رايەلى بىم، پىش ئەومش شۈيىن كەوتەى فرمانەكانى خوداى گەورە بىم دوور كەومەو لەوشتانەى كە خودا قەدەمغەى كىردوود، ئىستا مەن لە خۇشترىن و جوانترىن كاتەكانى ژيانمدا ئەزىم و لەگەن خۇشەويستى تەمەمدا كە (داپكە).

لەقۇربانىيەكانى شۈفىرو خىزمەتكارەكان

ئەى باوكى بى ئاگا، ئەى داپكى سەرھال، خىزمەتكارو شۈفىرەكان تىرۇرى جگەر كۆشەكانمان ئەكەن بەئابىرو بىردىنيان، كۈپو كچەكانمان چىرۇكى دىزار لەبارەى شۈفىرو خىزمەتكارەكانەو ئەگىرپنەو.. شۈنەوارى خراپى بەكارەيىنانى خىزمەت كارەكان بەردەوام لەكەنداو و لاتانى ئىسلامىدا دىارو بەرجاود.. ئەمەش كىشەيەكە، كە ورووژىنەرى گىتوگۇو باسو خواسى بەردەوامە لەنىوان پىسپۇرە كۆمەلەيتى و پەرومەردەيەكاندا، يان لەنىوان خەلگىدا بەشىۋىيەكى گىشتى، ئەمە لىكۈلىنەو نىيە، بەلگو دەرختىنى خراپەى كارەكمەى مالان و شۈفىرەكانىيە، لەگەلماندا بى بۇ چىرۇكى ئەمەندالە بەستەزمانانە(ھىند، احمەد، ھىفاء، مەھمەد، نور، ھەتان، ولىد، سارەو خۇشەكەكەى، سەھىر، عىبىر).

هندو دایەنەکەى

کاتێک گونتان لەم چیرۆکە دەبێت، چاوتان بەفرمێسک تەر ئەبێت، لەو ھەرامۆشیەى کەتیایدا یەو لەو تاوانەش کەتیایدا یە لەلایەکی ترمووە.. باوکەکە، پێویست بوو ھەموو بەیانێک لەمان دەربچوا یە بۆ نیش و کارەکانی، پاشان لەکاتزەمێر سینی ھاش نیوەرۆ بەشەکەتو ماندوویەتی ئەھاتەو، لەدواى پۆژێکی پەر ھەول و ھەرق پشتن، بۆ بەدەست ھێنانی بۆی زانی خێزانە بچووکەکەى، دایکەکەش دواى کەمێک لەپۆشتنی مێردەکەى ئەچوو بۆ شوێنى نیشەکەى خۆى.

بەپێى ئەم ھاوکێشەى زان، پێویستە دایەنێکی دەرەکی ھەبێت بۆ بەخێوکردنى منداڵە بچووکەکیان، کە پێنج سالی تەواو نەکردبوو. منداڵێکی پوخسار جوان بوو، لەچاو ھەموو شەیتانەکاندا بڕیسکەى زێرمکیەکی کەمۆنە دەروشا یەو، تێکەڵ بەپاکی و بێگەردى منالانە.. باوکەکە دایەنێکی پەیدا کرد، بۆچاودێرى کردنى منداڵە بچووکەکیان، ھەردوو ھاوسەرەکە پێش بڕکێیان ئەکرد بۆ ئەوێ زوو بگەرێنەو بۆ مائەو و منداڵەکیان بگرە باوھش و دەست بکەنە ملی.

دایەنەکە کاتێک ئەوان لەمان نەبوونایە نیش و کارەکانی مائەوێ نەنجام ئەدا، پۆژێکیان دایەنەکە ھەلەبەکی گەورەى نەنجامدا، کە شیاوی لێپرسینەو بوو، لەلایەن دایکی ھندەو شەکە کۆتایی پێھات، دایکی ھند ئەم پووداوى بەھەموو شەکانەو لەبەر چوو بۆو ھەر لەپەکەم ساتی پووداومکەو، بەلام دایەنەکە ئەمەى لەبەر نەچوو بوو! کارێکی شەیتانانەى لەدایدا شاردبوو..

لەبەیانى پۆژى دوومەدا ویستی تۆلەى خۆى دووھات بکاتەو، بەپێگەى شەیتانى، ھەستا بەجێ بەجێ کردنى پلانەکەى، پارچەبەک گۆشتى لەبەرگرمە دەریناو پاشان لەسوچێکی چێشتخانەکەدا داینا بۆ ماوێ چەند پۆژێک، تابەتەواوى بۆگەن بوو، پاشان کرم بەناویدا ھاتوچۆى ئەکردو لەناویدا نەجولایەو، کاتێک باوک و دایکەکە مائیان بەجێ ئەھێشت، خزمەتکارەکە ئەم منداڵە بۆ تاوانەى ئەکردە باوھش و پاشان کرمێکی ئەھێناو ئەپخستە کونە لوتیەو کرمێکی تریشى ئەخستە کونە لوتەکەى تریەو ھەموو پۆژێک ئەمەى دووبارە ئەکردەو.. دایکەکە ھەستى کرد منداڵەکەى وکو جارێ نە، سست و لاواز

بوو بوو، هه‌روه‌ها نارم‌زووی یاری کردن و پیکه‌نینی نه‌بوو، زور حمزی له‌خه‌و بوو، کاتیک له‌خه‌و هه‌ل دمستا، جاریکی تر نه‌خه‌وته‌وه، دایکی گومانی وابوو که‌کچه‌که‌ی له‌بهر نه‌وه ماندوو خه‌والووه، چونکه به‌رؤز له‌گه‌ل خزمه‌ت کارمه‌که‌دا زور یاری نه‌کات، به‌لام سستی و ته‌مبه‌لی بوو به‌ سیفه‌تیک‌ی هه‌میشه‌یی، رۆژیک دایکه‌که‌ گویی له‌منداله‌که‌ بوو له‌خزمه‌تکارمه‌که‌ نه‌پاراپه‌وه‌وه نه‌یووت: تکا نه‌که‌م به‌یانی یه‌ک دانه‌ی تی بکه‌و به‌س، مه‌یکه‌ کونه‌ لوته‌که‌ی ترمه‌وه، دایکی نه‌یزانی خزمه‌تکارمه‌که‌ چی نه‌کاته‌ کونه‌ لوتیه‌وه؟! بریاری دا نه‌م شته‌ ناشکرا بکات، که‌ روونه‌دات له‌وکاته‌ی نه‌مان له‌مان نین، توشی دله‌پاوکی بوو، گومانی له‌لا دروست بوو، له‌به‌یانی رۆزی دواپدا، وای دهرخست که‌ نه‌جیته‌ دهره‌وه‌ بۆ ئیش و کارمکانی و‌مکو هه‌میشه‌، پاشان دوا‌ی که‌می‌ک گه‌پاراپه‌وه‌، به‌بی‌ دمنگی یه‌کی ته‌واو، له‌سهر سنگی پی نه‌پوشت، وه‌ستاو جوان گویی لیگرت، گویی له‌دمنگی هند بوو له‌چیشخانه‌که‌دا نه‌پاراپه‌وه‌، که‌ کرم نه‌خاته‌ لوتیه‌وه‌و به‌ پارانه‌وه‌وه‌ نه‌یووت: که‌ نه‌م کاره‌ نازارم نه‌دات.. به‌لام خزمه‌تکاره‌ دله‌رقه‌که‌ گویی نه‌نه‌دایه‌ پارانه‌وه‌کانی، له‌باوشیدا دایناو وویستی گرمه‌که‌ بکاته‌ لوتیه‌وه‌، هه‌روه‌ک چۆن هه‌موو رۆژیک نه‌مه‌ی دمه‌کردو ئیتر دایکه‌که‌ هه‌وره‌ تریشفه‌ ئاسا شیومن و‌هاواری کردو کیشای به‌سهر خزمه‌تکارمه‌که‌دا، تامنداله‌که‌ له‌دستی به‌سمن و‌ پی بلی: نه‌م منداله‌ هیج شتیک نازانی له‌زیان، چی لیگرتدوو؟ نایا من ستم‌می‌کم لیگرتدوو، هه‌تا نه‌م کاره‌ بکه‌ی؟ بی گومان کاتی لیپرسینه‌وه‌و به‌زمی نیه‌ به‌رامبه‌ر تاوانبار، (هند) به‌هیزو په‌نگ زه‌ردو لاواز بوو، به‌دمنگیکی نزم قسه‌ی نه‌کرد که‌ نه‌مه‌بیس‌ترا، دایکی وه‌ک شیت دهرپه‌ری و‌جگر گۆشه‌که‌ی هه‌لگرت و‌ به‌نۆتۆمبیلکه‌ی خیرا دهرچوو بۆ نه‌خۆشخانه‌، حمسرت و‌ به‌شیمانی دلی داگرتبوو، یه‌کسهر وینه‌ی تیشکی بۆ دهماغه‌ بچوکه‌که‌ی گیرا، کاتیک پزیشکه‌که‌ وینه‌که‌ی به‌رز گرده‌وه‌ بۆ‌لای رووناکی یه‌که‌، کیشای به‌سهری خۆیدا، چونکه‌ کرم به‌ناو دهماغیدا هاتوچۆی نه‌کرد، فرمی‌سک روومه‌تی پزیشکه‌که‌ی ته‌په‌رک‌دیو و‌به‌دایکی ووت: به‌راستی بی سووده‌ (هند) ئیستا واده‌ی مه‌رگی هاتوو!

دایکه‌که‌ گه‌پاراپه‌وه‌ بۆ ماله‌وه‌و که‌چه‌ بچوکه‌که‌ی به‌باوشه‌وه‌ بوو، تاداوین هه‌ناسه‌کانی ژیا‌نی کۆتایی پی بپیت، بی گومان (هند) مرد، نه‌مه‌ چ هه‌رامۆش گردنیکه‌؟! رسته‌ خزمه‌تکارمه‌که‌ سزای خۆی و‌مه‌رگرت... به‌لام (هند) تازه‌ ناگه‌رپته‌وه‌ بۆ‌لای دایک و‌باوکی...

ئەخمەد

دايىكى ئەخمەد، خانىمىگە بەئەزمونىكى تالۋ بىن بەزمىيانەدا تېپەپىو، لەگەل شۇفېرىنكى دامالراۋ لە مرقاىەتى، زۆر بەناسانى پاكىتى ئەو مىندالەى لەناوبردو بوو ھۆى كوشتنى، ئەخمەدى تەمەن چوار سال، بەھاۋەلى شۇفېرىنكى ئەپۇشت بۇ پەوزە تاپبەتپەگەى، شۇفېرمگە سوۋدى لەمە ۋەرگرتو ھەستا بەدەست درىزى كىردنە سەرى ۋە چەندەن جار دووبارەى كىردمە، پۇزىنكى ئەخمەد لەھۇش خۇى ئەچىت، كاتىك ئەپگوزنەۋە بۇ ئەخۇشخانە، تەنھا پەك ھەفتە ئەمىنىتەۋە پاشان دەمرىت، ھۆى مىردنەكەشى ئەۋمىۋو شۇفېرمگە چەندەن جار دەست درىزى كىرپۇ سەر، ھەرچەندە شۇفېرمگە بەسزى خۇى گەشت بەلام ئەخمەدىش ناگەپتەۋە.

ھەپىفا

لەرابردودا بچوك بوو، بەلام ئىستاكە گەنجەۋ تەمەنى بىست سالە، ئەۋىش ھەپىفا، بەلام گەنجىگە بەبى ناسودمى، نارمىۋى لاۋىتى لەچاۋمگانىدا نى، گەنجىكى خامۇش بەبى داھاتوو، تەمەن شەش سال بوو، لەخانۋىەكى گەۋرەدا ئەزىا لەگەل شۇفېرىنكى ۋە خىزمەتكارىكى ۋە باۋكىكى سەرقال ۋە دايكىك كە ھەرامۇشى كىردىۋو، لەتەمەنى شەش سالىدا شۇفېرمگەى بىنى لەگەل خىزمەتكارمگەدا لە ھالەتتىكى بەدو خراپدا، كاتىك بەمەيان زانى بىپارىياندا تۆلەى لىبىكەنەۋەۋ بۇى چۈۋنە ژوۋرەۋە لە چەند دەققەپەكدا شۇفېرمگە بەپارمەتى خىزمەتكارمگە، كارە قىزمەنەكەى ئەنجامدا، تۆلەيان لەم مىندالە كىردىۋو پاشان راپان كىرد، ئەمە ئەۋە بەبىرى ھەمۋو دايك ۋە باۋكىكدا ئەھىنىتەۋە كە ھەپىفا بچوك بوو، تەمەنى تەنھا شەش سال بوو، ھەروھە بەتەنھاش بوو...

مۇھەممەد

نازارەكان بەردەۋامە، ئەم مىندالە سى رۇزى بەسەر بىرد، لەخانۋىەكى كۆنى خراپدا، لە پەككىك لەگەرمگە ھەزار نىشەنگاندا بەبى نان ۋە ناۋ، لە ھالەتتىكى نىۋان زىان ۋە مەرگ، دۋى ئەۋمى شۇفېرمگەيان ۋە ھاپىپەكى لاقەيان كىردىۋو، مۇھەممەد مىنداللىكى ۋە مىرزەھان بوو، مىرزى مەلەى ئەكەرد، پۇزانە لەگەل شۇفېرمگەياندا ئەچۈۋ بۇ يانەى ۋە مىرزى،

تەندروستى وچالاكىيەكى باشى ھەببو، رۇزۇڭ لەكاتى گەپرانەموى بۇ مالمەو، شۇڧىرەكە بەموخەمەد دەئىت: كە بچىن بۇ سەردانى ھاورپىيەكى چۈنگە نەخۇشەو تەنھا پىنچ دەققە لاي دائەنىشەو پاشان نەگەپنەو بۇ مالمەو.. موخەمەد رازى بوو، لە گەلىدا رۇيشت، لەناو ئۆتۈمبىلەكەداو لەبەردەم مالمەكە چاومروانى نەگرد، پاش كەمىك شۇڧىرەكە گەپرايەو بەموخەمەدى ووت: ھاورپىكەم لەھۇش خۇى چووەو داواى لى كىر لەگەلىدا بىيەن بۇ نەخۇشخانە، موخەمەد باومرى كىردو لەگەلىدا چووە زوورمەو بۇناو خانومەكە، بەلام بەداخەو تاسى رۇز لەو خانومدا مايەو، كاتىك دىرچوو لەرووى دىروونى يەو روخابوو، ھەروەھا لەرووى تەندروستىشەو، بىگومان شۇڧىرەكەو ھاورپىكەى دەست دىرئىيان كىردىووە سەرو پاشان لەھالەتتىكى زۇر خراپدا بەجىيان ھىشتىبوو، ئايا بەند ورنەگرىن...!

نورا

دايە گەورەى زۇر پىدا گىرى نەگرد كەبەتەنھا لەگەل شۇڧىرەكەدا نەروات بۇ قوتابخانە، تەمەنى شەش سال بوو، بەلام سەم بەزمىي بەنوراي بچوكىشدا نەھاتەو. رۇزۇڭ دايكى نورا نەخۇش ئەبىت، بۇيە بەناچارى رازى ئەبىت ئەم مىدالە بەتەنھا لەگەل شۇڧىرەكەدا بچىت بۇ قوتابخانە، ئەم دەرغەتە ئەو بوو، كەشۇڧىرەكە چاومرىنى نەگرد، بۇنەوئى ئەم ھەلەى لەدەست دەرغەتە، نورا بۇ شۇيىتىكى چۆل دوور نەخاتەو، كەخەلگى لى ئەبىت و ئارمىزوى خۇى پى بەتال ئەكاتەو بەشىوئەكى ھىچ و پوچ و دىرندەن، پاشان لەنزىك قوتابخانەكەى داي ئەنى. دواى ئەمە تەلمەفۇنىك بۇ دايكى گىراو داوايان لى كىر يەكسەر ئامادەبىت، دايكەكە رۇيشت تامىدالەكەى بىيىنى، نورا خەلتانى خۇيىن بوو بوو، بەھۇى دەست دىرئىيەكى دىرندەنەو، لەلەيەن شۇڧىرەكى پاكىردووەو.

ھەتان

لەوانىيە دىمەنىكى سەر سورھىنەر بىت، كاتىك باوك ھەلەسو كەوتى سەيرى مىدالەكەى ئەبىنى، ھەكو ئەموى لاي باوكى ھەتان روويدا، كاتىك سەيرى مىدالە سى

سالەكەى ئەكرد، ھەئس و كەوتى نامۇ لەگەل دايكىدا ئەنجام ئەدات، ئەگەر لەسەرەتاشدا پى كەنىنى بەم ھەئس و كەوتانە ھاتىت، بەلام دواى ماومىەك گومانى بۇ دروست ئەبىت و چاودىرى مندا ئەكەى ئەكات، لەكاتى لەمال ئەبوونىدا، كاتىك ئەبىنى خزمەتكارمە ئەم مندا ئە بۇكارى سىكىسى بەكار ئەھىت و بەزمى بەتەمەنەكەيدا نايەتەو، ئەو خزمەتكارە ھەئەسىت بەفەر كەردى بىنەماى پەيوەندى نەشیاو، پەنا بەخودا لەم كارانە!!

وہلىد

ئەمەش خزمەتكارىكى ترە توانىو پەتى وەلىد مل كەچ بكات بۇئارموزومكانى، كە تەمەنى پانزە سال بوو، توانى وەلىد دىلى ئارموزومكانى خۇى بكات، ئەم مندا ئە سەرەكەوتوو بوو، لەرووى كۆمەلەيتىيەو، زىيان و خەلگى خۇش ئەويست و ئەچوو دەرەو سەردانى كەس و كارى ئەكرد، بەلام لەدواى ھاتنى ئەم خزمەتكارە، رەتى ئەكردەو كەمالەو بەجى بەئىت، لەگەل مالا وەپاندا وەكو جارەن بۇ بۇنەو ئاھەنگەكان نەئەچوو دەرەو، ھەرەھا ئەنجامەكانى خوتەندى بەرمو دواكەوتەن ئەچوو، كەس و كارى ئاگاپان لەھۇكارى ئەمە نەبوو، قەدەرەوى كەد كەباو كە بەم شتە بزەئىت، كاتىك وەكو ھەمىشە لەگەل خىزانەكەيدا ئەرۇشتەن بۇ ئاھەنگىك، وەلىد رەتى كەدەو لەگەلپاندا بىرات، بەبىانووى خوتەندەو. باو كە شتىكى لەبىر چوو، پاش كەمىك گەپايەو، لەزوورى خزمەتكارمەدا راستى كارمەى بىنى، كاتىك كورمەكەى و خزمەتكارمەى بىنى كە سىيەمىان شەيتان بوو، وەلىد لىدانىكى باشى بەدەستى باوكى بەرەوت و خزمەتكارمەش گەپايەو بۇ شارمەى خۇى، بەلام ناپا كىشەكە كۆتاپى پى ھات؟!

ساراو سەماھىر

داپەكەى تىببىنى ئەوەى كەد، كاتىك كە خزمەتكارمەى بانگ ئەكات دوو كەچە دوانەكەى ئەترەن، زۇر گەنگى بەم ترە نەدا، چونكە ئەمان ھىشتا مندان و تەمەنىان تەنھا چوار سالە، بەلام رۇزىكىان داپەكە لەھاوارى يەككىيان بەخەبەر ھات، كەلە زوورى خزمەتكارمە بوون بەخىرايى رۇشت تابزانىت چى روویداو، يەككىك لەكەچەكانى بىنى

به‌پروتی له‌بهرده‌م خزمه‌تکاره‌که‌دا، که ناچارى کردوو خراپه بکات، نه‌وهى که‌شیان چاومړئ نه‌کات . نه‌مه چ به‌لایه‌که.....!؟

عه‌بیر

دایکى تر قسه له‌گه‌ل کچه‌که‌یدا نه‌کات‌وسوژى بوى هه‌یه، گفتوگۆکه به‌نازاره، مندا‌له‌که ته‌مه‌نى پېنچ سالانه‌وه‌ه‌ندئ شتى نابروو به‌ر بۆ‌دایکى نه‌گېرېته‌وه‌که خزمه‌تکاره‌که له‌گه‌لېدا نه‌نجامى داوه‌ داوى له‌نه‌میش کردوو که له‌گه‌لېدا نه‌نجامى بدات، دایکه‌که کاتیک گویى له‌م قسانه بوو هاوارى لى به‌رزبووه‌وه، خزمه‌تکاره‌که‌ى دمرکردوخوى تهرخانکرد بۆ به‌رومردم‌گردنى مندا‌له‌که‌ى.

نافرمتىکى سافىرى نوږنه‌که‌ر

په‌کىک له‌مونافرمتانه‌ى که‌هه‌ئسته‌ن به‌شورنى مردوو نه‌م چیرۆکه راسته‌قىنه‌یه‌مان بۆ نه‌گېرېته‌وه‌ و نه‌ئیت؛ له په‌کىک له‌رۆژمکاندا خېزانیک په‌یومندیان پېومگرم، که نامادیم بۆ شۆرىنى نافرمتىکى مردوو، رۆیشتم بۆ‌لایان، چوومه نه‌و ژوورى که‌مردوو‌مکه‌ى لى بوو... که‌س‌وکاره‌که‌ى دمرگاهه‌یان له سهرم داخستو کلېلیانداو به ته‌نها له‌ژوورمکه‌دا مامه‌وه، که‌وتمه گومانه‌وه، که نه‌م نافرمته له‌وانه‌یه کوژرا بېت، له‌دمرگاهه‌مدا به‌لام که‌س لى نه‌گرمه‌وه، ترستىکى زۆرم لى نیشتم، بۆ‌نه‌وى نارام بېمه‌وه دستم کرد به‌خویننه‌وى قورنانو دوعام نه‌کرد، پاشان پشتم به‌ست به‌خوداو دستم کرد به‌شۆرىنى مردوو‌مکه‌و هه‌موو شت ناماده بوو، کاتیک رووخسارى نافرمته‌که‌م به‌مدرخست، وه‌ک خه‌لوز پش هه‌لگه‌رېابوو، بۆ جارېکى تر ترس دایگرتمه‌وه، به‌لام برپارمدا بېشۆرم، له‌به‌ر به‌دست هېنانى پاداشت، کاتیک دستم کرد به‌شۆرىنى گۆشتى لاشه‌مکه‌ى پارچه‌پارچه نه‌بووو هه‌لنه‌ومرى به‌دمسته‌وه‌وه و مکو لۆکه‌وېابوو، زۆر به‌په‌له شۆرىم و کفنم کردو تمواو بووم، به‌لام چۆن تمواو بوونیک؟

پاشان له‌دمرگاهه‌م دا بۆ‌نه‌وه‌ى لىمى بکه‌نه‌وه، باومړیان نه‌کرد که‌شۆرىبېتیم، دننایام کردنه‌وه که‌ته‌واو بووم له‌شۆرىنى، کاتیک دمرگاهه‌یان لىم کردمه‌وه، زۆر به‌په‌له دمرچووم و گه‌رامه‌وه بۆ ماله‌وه، ماوه‌ى سى رۆژ خه‌وم لى نه‌که‌وتو نه‌گرېام، پاشان په‌یومندیم به‌یه‌کىک له‌زانایانه‌وه کردو نه‌وه‌ى بېنېبووم بۆم باس کرد.

پێی ووتە: ڕەشەیکە بە لێکەبە لە سەر ئەوێ کە نوێژنەکەر بوو نوێژی نەکردوو، هەلومرینی گۆشتەکەشی بە لێکەبە لەسەر ئەوێ بە لاپۆش نەبوو و سڤور بوو، پاش تەواو بوونی ڕەسەکە چوو مەوێ بۆ مائیان و پێم ووتن: ئەمە وێت بزانم بۆچی دەرگاگەتان لەسەر کەلێدام؟

ووتیان: پێش تۆ سێ ئافرەتی تێمان هێنا، کاتێک ڕوو خساریان ئەبینی بە شیمان نەبوو نەوێ لە شۆڕینی، بۆیە دەرگاگەمان لە سەرداخستی بۆ ئەوێ بێشۆی. پاشان ڕەسپارم لە حاڵی ئافرەتەکە کردو ووتیان: نوێژی نەکردو هەروەها بە لاپۆشیش نەبوو.

خودایە کەچان و ئافرەتانی موسوڵمان بپارێزی، خودایە پاشەرۆژمان بە خێر بگێڕی.

مەن لە سەقەر

لەبەگێک لە ڕێگا خێراکانی شاری ڕیاز ئەم ڕووداوێ ڕووی دا، سێ گەنج لە سەپارمەیکدا ئەبن و سەپارمەیکەیان وەردەگەڕێت، یەگسەر دووانیان گیان لە دەست ئەدەن، سێیەمیشیان لە کۆتای ژیا نیدا ئەبێت، پۆلیسیکی هاتوچو گەننامادی ڕووداوێکە ئەبێت ڕانەگات بۆ لای و پێی ئەلێت: کەبێ (لا إله إلا الله).. بەلام ڕەندارەکە ئەلێت مەن لە سەقەرم .. مەن لە سەقەرم، هەتا بە و حالەوێ ئەمەبێت، بەنا بەخودا، پۆلیسەکە پێی ئەلێت: سەقەر چییە؟ وە لای ئەداتەوێ بەم نایمە: ﴿سَأُحْيِيَنَّكَ ﴿٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَعَرٌ ﴿٢٧﴾ لَا بُقِي وَلَا نَذْرٌ ﴿٢٨﴾ الْوَاغَةُ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا نِعْمَةٌ عَسَى ﴿٣٠﴾﴾ المثلث. واتە: (ئەبێت بێگەمەنە ناو دۆزەخ، تۆ نازانیت دۆزەخ چیە، ؟ هیچ ئەندامێک بەسارغی ناھێلێتەوێ دەست هەلناگێت، پێستیان هەلنەفرجینی و دەری ئەخات و ڕەشی ئەگات، نۆزەدە فریشتە سەرپەرشتی دۆزەخ ئەکەن).

جێبۆی بەدین دا

لەسەر ڕێگای مەککە بۆ جەدە ڕووداویکی سەر ڕووی دا، گێڕمەوێ ڕووداوێکە ئەلێت: کاتێک سەپارمەیکەمان بێنی و وتمان با دابەزین و بزانین ئەو مەروفە حاڵی چۆنە و چی بەسەر دێت، کاتێک نزیک بوینەوێ لێی لە کۆتای ژیا نیدا بوو، تەسجیلەکە ی نیشی ئەکرد

بەگۆزانی پۇژناوایی پروپوچ، کوژاندمانەووە سەپەرمان کرد خەریکە گیان ئەدات، وتەمان فرسەتە بەلگەو خودای گەورە لەسەر دەستی ئێمە سەرفرازی دنیاو قیامەتی بکات. وتەمان: بێ (لا إله إلا الله)، نایانەزانی لەکۆتا ساتی تەمەنیدا چی ووت؟! خۆزگە ھەر قەسە نەکردایە، ووشەپەکی گەورە ترسینەری بەدەمدا ھات، جێیوی بەدینی خودای گەورەدا!!
پەنا بەخودا لەسەر شۆری و کۆتا خرابی..

لە بانکۆک*

نەمەش گەنجیکە لەوگەنجە لادەرانی کە سەفەر ئەکەن بۆ بانکۆک بەنیازی داوێن پێسی و خرابە.
بەسەرخۆشی چاوڕێی ئافەتە دۆستەکی ئەکرد، سەعاتێک لەوادی خۆی دواکەوت، پاشان ھات و دەرکەوت، کاتێک پێی کێنوشی بۆ ئافەتەکە برد، بەلام ھەرگیز ھەلنەسایەموو ژانی کۆتایی پێ ھات.. پەنا بەخودا..

پاشکۆ

ئەو نایەتانی لە چارەسەری سیحردا ئەخوێنرێت:
پێویستە دەست بخەیتە سەر سەری ئەو کەسە سیحرو جادووی لێکراوە بەدەنگەووە
بەجوانی (تەرتیل) بە گوێیدا سێ جار بێی: ﴿أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ من ھەرزە و نەفخە و نەفخە
پاشان ئەم نایەتانی بخوینیت، ئومێدەوارین خودای گەورە بیان کات بە شیفا، بۆ
ئەوانەش کە نەخۆش یان دڵ تەنگن یاخود نەخۆشی دەروونیان ھەیە - آمین -

* لە کتێبی (أهل النار) نووسەرەووە وەرگیراوە.

۱۔ ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝۱ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝۲ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝۳ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝۴ إِيَّاكَ تَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝۵ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝۶ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝۷﴾ ﴿الفاتحة !!

۲۔ ﴿الْعَمَّ ۝۱ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ ۝۲ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُوقُونَ ۝۳ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقُونَ ۝۴ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۵﴾ ﴿البقرة

۳۔ ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكٍ سَلِيمٍ ۝۱ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَنُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِإِذْنِ هَارُونَ وَمَرْيَمَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَبَتُّهُمْ مَا يَصُورُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَئِنَّ مَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝۲﴾ ﴿البقرة

۴۔ ﴿وَاللَّهُمَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝۱۳۳ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أُنزِلَ اللَّهُ مِنْ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْجَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝۱۳۴﴾ ﴿البقرة

۵۔ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝۲۵۵﴾ ﴿البقرة

۶. ﴿ءَامِنَ الرُّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ. وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ ءَامِنَ بِاللَّهِ وَمَلَكِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ. لَا تَفْرِقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ. وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ. وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٨﴾﴾ ﴿البقرة

۷. ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ أَلِيسَلَهُمْ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾﴾ ﴿ال عمران

۸. ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يَحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٧﴾ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٠﴾﴾ ﴿ال اعراف

۹. ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١٧٣﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٤﴾ فَغَلِبُوا هَٰؤُلَاءِ وَانْقَلَبُوا صَافِرِينَ ﴿١٧٥﴾ وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَ سَاجِدِينَ ﴿١٧٦﴾ قَالُوا ءَامَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧٧﴾ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٧٨﴾﴾ ﴿ال اعراف. حصوت جار .

۱۰. ﴿وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَ سَاجِدِينَ ﴿١٧٩﴾﴾ ﴿ال اعراف . (۲۰) جار .

۱۱. ﴿فَلَمَّا آتَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحْرَ إِنَّ اللَّهَ سَابِطٌ لَهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٨١﴾ وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكُلِّ مِثْقَلٍ ذَرَّةٍ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٨٢﴾ فَمَا ءَامَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَقْتُلَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾ وَقَالَ مُوسَى يُعْزِمُ لَكُمْ أَنْ تُقَالُوا بِاللَّهِ فَعَلَيْكُمْ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ تُسْلِمِينَ ﴿١٨٤﴾﴾ ﴿يونس. (۷) جار به لام ووشى ﴿إِنَّ اللَّهَ سَابِطٌ لَهُ﴾ (۷۰) جار دوباره بكرتته وه .

۱۲. ﴿وَأَلْقَى مَا فِي بَيْتِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سِحْرٌ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ﴿٦٠﴾﴾ ﴿طه

. (۷) جار .

١٢. ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَوْبَرِ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا لَّغًا لَا يَرْجِعْ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥﴾﴾ ﴿المؤمنون﴾

١٤. ﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾ فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾ إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ الْمَشْرِقِ ﴿٥﴾ إِنَّا رَبُّنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بَرِيَّةَ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى آلِهَا الْفَوْقَ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾ دُخُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾ إِلَّا مَنْ خَلِفَ لَلْطُفَّةِ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾﴾ ﴿الصلوات﴾

١٥. ﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿١٥﴾ قَالُوا يَنْقُومُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾ يَنْقُومُنَا لِيَجِبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَإِمَانُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِزَّكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٧﴾ وَمَنْ لَا يُجِيبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٨﴾﴾ ﴿الاحقاف﴾

١٦. ﴿يَنْقُصُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ إِنْ اسْتَطَاعَتْمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿١٦﴾ فَيَأْتِي آلَاءَهُ رَبِّكُمْ تُكَذِّبَانِ ﴿١٧﴾ يُرْسِلُ عَلَيْكُمْ شَوَاطِلَ مِنْ ثَآرٍ وَمِحَاسٍ فَلَا تَنْصَرِفَانِ ﴿١٨﴾ فَيَأْتِي آلَاءَهُ رَبِّكُمْ تُكَذِّبَانِ ﴿١٩﴾﴾ ﴿الدخان﴾

١٧. ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ الْقِيَامُ وَالشَّهَادَةُ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٨﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ أَسْلَمْتُ الْمُؤْمِنُ الْمُحْيِي الْمُمِيتُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿العنكبوت﴾

۱۸ - ﴿قُلْ أَوْحَىٰ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١﴾ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾ وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾ وَأَنَّهُ كَانَ يَفُولُ سَيفُهَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾ وَأَنَا ظَنَنَّا أَنَّ لَنَا قَوْلَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنَ بَيْعَتُ اللَّهِ أَحَدًا ﴿٧﴾ وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾ وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعَدًا لِّلسَّمْعِ فَمَن يَسْمِعْ أَلاَّ يُحَدِّثْ لَهُ سَهَابًا مَّصَدًا ﴿٩﴾﴾ البجن.

۱۹ - ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٣﴾﴾ الإخلاص.

۲۰ - ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾﴾ الفلق.

۲۱ - ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْغِيَةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾﴾ الناس.

هەروەها ئەشتاوتریت ئەم جوار سورەتە بخوێنریت، یان لەبەر کاسیت گۆنی ئی بگێریت (الصفات - یس - الدخان - البجن)

شمش ئایمیش هەبە لە قورئانی پەرۆزدا کە ووشە (شفاء) بیان تێداپە، (إن شاء الله) ئەبێتە شیفای بۆ نەخۆشەکانمان،

۱ - ﴿قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيَصْرُكُم عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١١﴾﴾ التوبة.

۲ - ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمٌ مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾﴾ يونس.

۳- ﴿ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَنُهُ، فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٦﴾ ﴾ النحل.

۴- ﴿ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ ﴾ الشعراء.

۵- ﴿ وَنَزَّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ ﴾ الإسراء.

۶- ﴿ وَلَوْ جَعَلْتُهُ قُرْءَانًا آعْجِبًا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ۖ أَأَعْجَبِي وَعَرِيفٌ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿١١﴾ ﴾ هجرت.

ناومرۆك

۵ پێشه‌کی
۹ پێشه‌کی نوسەر
۱۲ بەشی یەكەم: (شەیتان کێه)
۱۳ ئایا زانیست بەبێ گەردار سودی هەیە؟
۱۶ حیکمەتی دروست بوونی ئیبلیس
۲۶ حیکمەتی هێشتنەوی ئیبلیس تا کۆتایی ژیان
۲۸ سەرمەجامی ئیبلیس و وتارمەکی لە ئاگردا
۳۸ بەشی دووەم: (جنۆکه)
۴۰ سەرمەتای دروست بوونی جنۆکه
۴۱ بوونی جنۆکه
۴۱ توانای خۆ دەرخیستنیان بەشیۆمی جۆراو جۆر
۴۲ شوێنی جێگیر بوون و خواردن و خواردنەومیان
۴۳ جنۆکەش ئەرکیان لەسەرە
۴۴ پاداشتی جنۆکه لەسەر کردەموکانیان
۴۵ چوونی جنۆکه بۆ ناو جەستەیی مەرۆف
۴۵ جنۆکه و گێڕانەومی فەرمووده
۴۶ سەربەپێن بۆ جنۆکه
۴۶ حوکمی پەناگرتن بەشەیتان و جنۆکه
۴۷ داوای یارمەتی کردن لە جنۆکه
۴۷ ئەو دوغا و وێردانەیی پەناپان بۆ ئەگێریت لەشەیتان و جنۆکه
۵۲ بەشی سێیەم: (چیرۆکی بەربەرەمکانی نیوان شەیتان و مەرۆف)
۵۶ بەشی چوارەم: (مەبەست و ئامانجەکانی شەیتان)
۵۸ ئاگادارکردنەوه و وەبەر هێنانەوه

- ۶۱ بەش پێنجەم: (لاوازی و بەهیزی شەیتان)
 ۶۳ چیرۆکی پێنجەمبەر (ﷺ) لەگەڵ شەیتاندا
 ۶۳ چیرۆکی لاویك
 ۶۵ بەشی شەشم: (هەنگامەکانی شەیتان)
 ۷۲ بەشی حەوتەم: (شوینی چۆنە ژورەموو هێرشەکانی شەیتان بۆ سەر مەرۆف).
 ۷۲ هێرش یەکەم: (لەکاتی لەدایکبووندا)
 ۷۳ هێرش دوویم: (گومان دروست کردن بەتاک و تەنیا زانیینی خودا)
 ۷۴ هێرش سێیەم: (لەکاتی وەسوسەدا)
 ۷۴ هێرش چوارەم: (لەکاتی درۆدا)
 ۷۵ هێرش پێنجەم: (لەکاتی دەست نوێژدا)
 ۷۵ هێرش شەشم: (لەکاتی نوێژدا)
 ۷۶ هێرش حەوتەم: (لەکاتی چۆنە مالهەمدا)
 ۷۷ هێرش هەشتەم: (لەکاتی خەوتندا)
 ۷۷ هێرش نۆیەم: (لەکاتی تۆرمبووندا)
 ۷۷ هێرش دەهەم: (لەکاتی خەوتندا)
 ۷۸ هێرش یازدەهەم: (لەکاتی باوێشکدا)
 ۷۹ هێرش دوازدههەم: (لەکاتی مالا بەمەرۆداندا)
 ۷۹ هێرش سیازدەهەم: (خێرو بەخشیندا)
 ۸۰ هێرش چواردههەم: (لەگەڵ ئافرەتاندا)
 ۸۲ هێرش یازدەهەم: (لەکاتی زیاده پەیدا)
 ۸۴ هێرش شازدەهەم: (لەکاتی بەهیاو بوون)
 ۸۴ هێرش حەفدەهەم: (لەکاتی وازەینان لەناو هینانی خودا لەکاتی...)
 ۸۵ هێرش هەژدەهەم: (لەکاتی خواردن و خواردنەوه بەدەستی چەپ)
 ۸۵ هێرش نۆزدەهەم: (لەکاتی پەلەکردندا)
 ۸۵ هێرش بیستەم: (لەکاتی تەنیاپی لەسەفەردا)
 ۸۶ هێرش بیست و یەکەم: (لەکاتی گۆرانی و ئاوازدا)

- ۸۷ ھێرشى بیست و دووھەم: (لەکاتی قسەکردن بە چپە)
 ۸۷ ھێرشى بیست و سێھەم: (لەکاتی دەرکردن و بەرزکردنەوێ چەك..
 ۸۸ ھێرشى بیست و چوارھەم: (لەکاتی ووشەى ئەگەر)
 ۸۸ ھێرشى بیست و پێنجەم: (لەبازاردا)
 ۸۸ ھێرشى بیست و شەشەم: (لەکاتی دوعاکردن لەموسڵمانان)
 ۸۸ ھێرشى بیست و حەوتەم: (لەکاتی بیرجوونی یادى خودا)
 ۸۹ ھێرشى بیست و ھەشتەم: (لەکاتی ھەسودی بردندا)
 ۹۰ ھێرشى بیست و نۆھەم: (لەکاتی سەرپێچی کردندا)
 ۹۵ ھێرشى سێھەم: (لەکاتی رۆبەرۆ بوونەوێ لەجەنگدا)
 ۹۶ ھێرشى سێ و یەكەم: (لەکاتی پەنا بردن بۆ دادگەرى غەیری خودا)
 ۹۶ ھێرشى سێ و دووھەم: (لەکاتی ھەلگەرانەوێ لەدین و بێ باوەری بەخودا) ...
 ۹۷ ھێرشى سێ و سێھەم: (لەکاتی سوپێندخواردن بەغەیری خودا)
 ۹۸ ھێرشى سێ و چوارھەم: (لەکاتی مردندا)
 ۱۰۰ موزدە
 ۱۰۲ شەیتان ناتوانیٓت بجێتە شیوەی پێغەمبەرەوێ (ﷺ)
 ۱۰۳ بەشى ھەشتەم: چۆن پزگارت ئەبێت لەفیئەکانی شەیتان؟
 ۱۲۴ گەتوگۆیەك لەگەڵ شەیتان
 ۱۳۰ بەشى نۆیەم: (بنیادەمە شەیتانەکان)
 ۱۳۵ گەنجان و خوی ئەینی
 ۱۳۶ پەشیمانی و لاوازی
 ۱۳۷ چارەسەر
 ۱۳۹ خوی ئەینی لەگۆشە نیگای شەرعەوێ
 ۱۳۹ چەند چیرۆکیك لە قوربانیه‌کانی شەیتان
 ۱۳۹ قابیل
 ۱۴۲ فیرەمون
 ۱۴۴ شارۆن بەزیندوووی بۆگەنی کردووە

- ۱۴۵ شمیتان پەرستان
- ۱۴۶ بېناسەو حەقىقەتى شمیتان پەرستان
- ۱۴۸ فەلسەفەى ژيان لەلای شمیتان پەرستان
- ۱۴۸ سروتو پەرستشەگانیان
- ۱۵۰ شمیتان پەرستان و مۇسقا
- ۱۵۰ شمیتان پەرستان و سىكس
- ۱۵۱ جۇنىتى ژيانى مندالى شمیتان پەرستان
- ۱۵۲ سرېنموى خوو رەوشت و نەرىت لەلای مندال
- ۱۵۲ شمیتان پەرستان لە رۆژھەلات
- ۱۵۳ ھۆکارمکانى ئەم دياردمیە
- ۱۵۴ ھېما شەیتانیەکان
- ۱۵۵ کوشتارگە (قەسابخانە)
- ۱۵۶ ھەئسوکەوتى نامۇ
- ۱۵۶ وەسیەتى مەنار
- ۱۵۸ بېرۆزە کچەکەت دوو گیانە
- ۱۶۱ کیزۆلەمەك لەپالتۆکدا بەرپووتى دەمرىت
- ۱۶۵ پاکیزمىم لەدەست دا سەرمەش لەنەخۆشخانەو
- ۱۶۸ فاتىنە گومرا
- ۱۷۳ بېومۇنىك
- ۱۷۶ خۆشەوېستىەكى رۆگەش
- ۱۷۷ بۇجى خۇى سوتاند
- ۱۷۸ بېگەبەكى (موقع) إباحی
- ۱۷۹ لەدوورگەکانى ھند دا
- ۱۸۱ کچېك لە رەمەزاندا
- ۱۸۲ پىرىكى ناپاک و مندالىكى بېتاوان
- ۱۸۶ کۆتایى و سەرمەجامى ستەم

۱۹۰ نكولى كردن لەمافى خەلگى
۱۹۱ تۆمەتلىكى پوچ و بېينەما
۱۹۱ خراپ بوونى كىلگەكەم
۱۹۲ ئابروبردنى خوئندكارىك
۱۹۳ مردوو تەنھا يەك پكات نوئىزى بۇ خودا نەكردا
۱۹۷ لەزانكۇدا
۱۹۸ وتووئىزلىكى شەيتانى
۲۰۱ شەرمەزارى و پىسوايى
۲۰۲ بە چ تاوانلىك كوزران
۲۰۴ چىرۆكى من و منداكەم
۲۰۶ ھاوسەرمەكەم لەناوت بردين
۲۰۹ براكەى خۆمەم كوشت
۲۱۴ ويستى خالى پزگار بكات بەلام خۆى مرد
۲۱۶ بەم شىۋمىيە ئابروى پورمەكەم برد
۲۲۰ بكوۋى خىزانەكەى
۲۲۳ زىناى لەگەل دايكىدا كرد
۲۲۴ باوكە باوكە دەست و قاچەكانم بدمرموۋە
۲۲۵ تەلەفزيۇنەكە لەمالەكەم دمركەن
۲۲۶ تاوانبار باوكەم
۲۲۷ بۇچى براۋنەكەى كوشت
۲۲۹ ويستى مېردمەكەى بكوۋىت بەلام جگەرگۆشەكەى كوشت
۲۳۰ دمردەسەرى كىزۆلەيەك
۲۳۱ مردوو نەمەى دووبارە نەكردموۋە: واز لە سەھمەكان مەھىنن
۲۳۲ مردوو كۆنترۆلەكەى لەدەستدا بوو
۲۳۴ من و خەسووم
۲۳۶ خۆشەويستى تەمەن

۲۳۸ لەقوربانیمکانی شۆفێرو خزمەتکارمکان
۲۳۹ ھندو داپەنەکەى
۲۴۱ احمد
۲۴۱ ھیفا
۲۴۱ محمد
۲۴۲ نورا
۲۴۲ ھەتان
۲۴۳ وەلید
۲۴۳ سارەو سەماھىر
۲۴۴ ەمبىر
۲۴۴ ئاھرىمىتىكى سافىرى نويژنەمكەر
۲۴۵ من لە سەقەرم
۲۴۵ جەنىوى بە دىن دا
۲۴۶ لە بانكۆك
۲۴۶ باشكۆ
۲۴۶ چارەسەرى سىجرو نەخۆشى بەقورئانى پىرۆز

تصريح

نحن دار ابن حجر بدمشق:
نسمح بطباعة كتاب «ضحايا الشيطان»
باللغة الكردية فقط لصالح مكتبة «محيي» في العراق
لصاحبها الأستاذ حكيم سليم أحمد.
وهو وكيلنا الوحيد في العراق
ولا يحق لدارٍ أخرى في العراق وغيرها أن تطبع
هذا الكتاب أو جزءاً منه بأي وسيلة كانت
لذا فإن هذه النسخة هي النسخة الشرعية فقط
وباقى النسخ غير شرعية إن وجدت.

٥/ رمضان / ١٤٣٠ هجرية

صاحب دار ابن حجر

يوسف الحاج أحمد

قوربانیه کانی شهیتان

برای بهرین، خوشکی نازین:

* نهم کتیه بخوینهرده پینش نهودی ببیت
به قوربانیه.

* بیخوینهرده، بهخته ودر نهو کهسهیه بهند
له کهسانی تر وهریگریت.

نهوه شهیتانهو زور به یی شهرمو به یی
ترس بهرامبه به خودای گه ودر پیلانه
پیسو گلاوهکانی بو گومراکردنی نهوکانی
نادهم خسته ورو، ههروهک خودای گه ودر
دههه رمویت:

(قَالَ رَبِّ يَا أَغْوَيْنَنِي لِأَرْضِنَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ
وَلَأَغْوَيْنَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٣٩ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ
الْمُخْلَصِينَ ۝٤٠) الحجر.

دلبیاش به دوژمنایه تیه که ی بهر دهوام دمبیت تا
روژی دوایی، ههر له یه کهم روژ نهوه کاتیک باوکه
نادهمی بیی، رقیو کینهو دوژمنایه تیه که ی
دهستی پیکرد، کاتیکیش هاتنه سهر زهوی
دهستی کرد به دارشتنی پیلانهکانی و بهر دهوام
له ههولدا بوو بو خراپکردنی نهوکانی نادهم.
شهیتان بوو باوکه نادهمی به دهرکردن دا،
ههروهها هابیلی به قابییل به کوشتدا، بتههرستی
له لای قهومی نوح جوانکردو بو ی رازاندنه وده.

ههر شهیتانه ههول ددهات موسلمانان له ریگیه
راستی نیسلام لایدات و بیانکات به هاوهلی ناگر
(إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَحْزَابِ السَّعِيرِ ۝٦) فاطر.

براو خوشکی موسلمان ناگاداربه له کۆمهلو
گروهی شهیتان نه ببیت، چونکه خهسار دتمهندی
دونیاو دواروژ دعبیت.

هیواخوازین نهم کتیه چهک و قه نغانیک بیت
بو نهودی خوت له پیلان و فیلهکانی شهیتان
یی بپاریزیت.